

Република България

Министерски съвет

ДОКЛАД

към проекта на Закона за държавния бюджет
на Република България за 2009 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

БЮДЖЕТ 2009 – ПОЛИТИКА И ЦЕЛИ.....	3
I. ИКОНОМИЧЕСКА РАМКА.....	9
1.1. ОТРАЖЕНИЕ НА СВЕТОВНАТА ФИНАНСОВА КРИЗА ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ.	9
1.2. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА ИКОНОМИКА.	15
1.3. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.	17
1.3.1. Преглед на развитието на националната икономика (2007-2008 г.)	17
1.3.2. Икономически допускания и макрорамка за 2009 г.	23
II. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА, УСТОЙЧИВОСТ НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ И КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2009 г.	29
2.1. ПРЕГЛЕД НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ.	29
2.1.1. Изпълнение на консолидираната фискална програма към 30.06.2008 г.....	29
2.1.2. Оценка за изпълнението на консолидираната фискална програма до края на 2008 г.	35
2.2. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА И ФИСКАЛНА ПОЗИЦИЯ ЗА 2009 Г.	37
2.3. КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2009 Г.	39
2.4. АНАЛИЗ НА ФИСКАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ И УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ДЪЛГОВЕ.	47
III. ПРИХОДИ НА БЮДЖЕТ 2009.	55
3.1. КОРПОРАТИВНИ ДАНЪЦИ.	56
3.2. ДАНЪЦИ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА.	57
3.3. ПРИХОДИ НА ОБЩЕСТВЕНОТО И ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ.	58
3.4. ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ.	59
3.5. АКЦИЗИ.	60
3.6. МИТА.	62
3.7. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ.	63
3.8. ПОМОЩИ	64
IV. РАЗХОДИ НА БЮДЖЕТ 2009.....	65
4.1. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ.	65
4.1.1. Текущи разходи.	66
4.1.2. Публични инвестиции.	71
4.2. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ.	73
4.2.1. Общи държавни служби.	74
4.2.2. Отбрана и сигурност.	75
4.2.3. Образование.....	77
4.2.4. Здравеопазване.	80
4.2.5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи.	81
4.2.6. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда.	84
4.2.7. Почивно дело, култура и религиозни дейности.	85
4.2.8. Икономически дейности и услуги.	86
4.2.9. Разходи, неклассифицирани в другите функции.	88
V. ЕВРОПЕЙСКИ СРЕДСТВА И ОТРАЖЕНИЕТО ИМ ВЪРХУ БЮДЖЕТ 2009.....	90

VI. БЮДЖЕТНА РЕФОРМА.	98
5.1. ПРОГРАМНО БЮДЖЕТИРАНЕ.	98
5.2. ФИНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ.	99
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	101
Използвани съкращения	102
Приложения	104

БЮДЖЕТ 2009 – ПОЛИТИКА И ЦЕЛИ

Икономическата и фискална политика на правителството е насочена към поддържане на постигнатата трайна макроикономическа устойчивост, стимулиране на конкурентноспособността на икономиката и качеството на социалните системи за подобряване на стандарта на живот.

Провежданата антициклична фискална политика е съобразена с препоръките на Европейската комисия и Международния валутен фонд за дългосрочна стабилност на публичните финанси.

Целите на фискалната политика се реализират при спазване на принципите за ефективно управление и разпределение на публичните ресурси в съчетание с продължаващо усъвършенстване на регулаторните механизми и засилване на контрола върху тяхното функциониране.

Основните приоритети на Бюджет 2009, в контекста на провежданата фискална политика, са:

- увеличаване размера на публичните инвестиции и нарастване на техния относителен дял в общите публични разходи при повишаване ефективността на разходването им;
- повишаване качеството на средното и висшето образование и създаване на по-добри възможности за младите семейства;
- създаване на условия за подобряване на качеството на живот и интегриране на възрастните хора в обществото;
- изсветляване на икономиката.

Бюджет 2009 продължава осъществяването през последните години политики и мерки, ориентирани към икономически растеж, стимулиране на инвестиционната активност и заетостта чрез данъчно-осигурителната политика, както и към подобряване на ефективността и разпределението на публичните ресурси за приоритетни области и повишаване качеството на публичните финанси. Провежданата политика за насърчаване на бизнеса и заетостта чрез създаване на условия за благоприятен инвестиционен климат и гъвкавост на пазара на труда е в подкрепа на социално-икономическото развитие на страната. Тази политика предоставя възможност и ще продължи да осигурява ресурс за по-силна социална ангажираност на бюджета към всеки български гражданин и най-вече към по-възрастното поколение.

Основните инструменти за запазване устойчивостта на макроикономическите позиции са поддържането на консолидираните разходи (без вноската в общия бюджет на ЕС) до 40% от БВП, както и на положително салдо по консолидираната фискална програма не по-малко от 3% от БВП, при отчитане влиянието на икономическия цикъл, и отговарящи на определените в Конвергентната програма (2007-2010 г.) средносрочни цели за поддържане на положителна бюджетна позиция през програмния период.

Реалният растеж на икономиката за 2009 г. се прогнозира да бъде 4.7%, като се очаква положителното развитие на икономиката да продължи и през следващите години с умерени темпове.

Стимулирането на конкурентноспособността на икономиката ще се реализира чрез:

- балансирано разпределение на данъчно-осигурителната тежест за работодателя
- нарастване и балансирано разпределение на общия размер на средствата за инвестиции в размер над 5 млрд.лв. или ръст около 21% от спрямо 2008 г., в съответствие с националните секторни стратегии и политики;
- осигуряване на инвестиции за изграждане и модернизиране в областта на физическата и социална инфраструктура;
- развитие на човешкия капитал за осигуряване на висока заетост и доходи.

Параметрите на Бюджет 2009 са определени при съобразяване с идентифицираните основни рискове пред фискалната политика, свързани най-вече с високия дефицит по текущата сметка на платежния баланс, запазване темпа на инфлация над средноевропейските нива, възможно забавяне на вътрешното търсене и растежа като резултат от забавените темпове на растеж на световната икономика и на растежа в страните от еврозоната.

Поддържането на положителна бюджетна позиция и на значителен фискален резерв осигуряват адекватен буфер и възможност за реакция в случай на неблагоприятен сценарий за икономическото развитие, предвид дисбалансите в световната икономика и повишените външни рискове, свързани с финансовата нестабилност на международните пазари.

Редуцирани са рисковете за фискалната устойчивост, свързани с обслужване задълженията на страната, предвид относително ниското ниво на държавния и държавногарантирания дълг (равнище около 20% от БВП към края на 2007 г.) и постигнатите положителни промени във валутната и лихвената структура на дълга.

Наличните валутни и фискални резерви, както и капитализираната и ликвидна банкова система правят българската икономика сравнително стабилна и добре подготвена да посрещне преките негативни ефекти на глобалната финансова криза.

Оценката на икономическите рискове се свежда до следните направления:

- Постепенно поскъпване на кредитния ресурс водещо до ограничаване на кредитирането и забавяне на ръста на кредитите;
- Намаляване растежа на износа вследствие по-голямо забавяне темповете на растеж на страните от еврозоната;
- Преоценка на риска за страните с нововъзникващи пазари, водещо до намаляване на чуждите инвестиции.

Сътресенията на международните финансови пазари вече повече от година правят трудно прогнозируем размера на финансово-икономическия ефект върху растежа на БВП, а оттам и на бюджетните приходи.

В Бюджет 2009 са включени мерки, израз на активната икономическа политика на правителството, целящи стимулиране на икономиката и поддържане на инвестиционната активност, както и редица буфери за смекчаване на вероятните последици от финансовата криза върху реалния сектор. Основният инструмент на правителството за противодействие на кризата са предложените мерки, групирани в три пакета:

- Пакет „Икономическа активност” – мерките са насочени към разширяване на публичната инвестиционна програма, като капиталови разходи по КФП за 2009 г. са в размер на 5 192.5 млн.лв., което представлява ръст с около 900 млн.лв. спрямо 2008г. Освен това се предвижда реализирането на допълнителна инвестиционна програма в размер над 1 млрд.лв. със средства от предвидения резерв за публични инвестиции в размер до 400 млн.лв. и евентуалното намаляване на положителното бюджетно салдо по КФП с до 1 на сто от БВП, или около 700 млн.лв. при понижаване на стопанската активност и свиване на външноикономическите дефицити.

Държавата ще инициира създаването на държавна компания за изграждане на бизнеспаркове с оглед създаване на условия за привличане на високопродуктивни инвестиции и по-благоприятна бизнессреда.

Проучва се възможността за освобождаване от корпоративен данък при спазване на изискванията за предоставяне на държавна помощ за големите инвеститори.

- Пакет „Пазарна гъвкавост” – предвижда се възможност за осигуряване на достъп до кредитен ресурс на малкия и средния бизнес, посредством увеличаване капитала на „Българска банка за развитие” АД.

За осигуряване на по-добри условия за общините за подготовка и изпълнение на проекти финансирани от европейските фондове се предвижда увеличаване капитала на Фонд „ФЛАГ ” с до 50 млн.лв.

За стимулиране и подобряване на ефективността на научната и развойна дейност се предвижда създаването на фонд „Научни изследвания и иновации” на основата на съществуващите фонд „Научни изследвания” и Националния иновационен фонд, при увеличаване на финансовите ресурси с 50 % в сравнение с разполагаемия ресурс за 2008 г.

За подобряване на експортните възможности на българския бизнес се предвижда увеличение на кредитния лимит на Българската агенция за експортно застраховане.

Предвидени са редица мерки за поддържане на благоприятни бизнес условия за привличане на инвестиции и задържане на чуждестранните инвеститори, които са насочени предимно към по-добро административно обслужване на бизнеса, в т.ч. ускоряване възстановяването на ДДС, опростяване на регулаторните режими и намаляване на административната тежест, прилагана от страна на местните органи на власт и др.

- Пакет „Гъвкавост на социалните мрежи” – чрез този пакет се цели осигуряване на гъвкавост и сигурност на пазара на труда, който включва мерки насочени към стимулиране търсенето на работа, разкриване на нови работни места и усъвършенстване на социалните мрежи.

Политиките и мерките заложили в Бюджет 2009 за ограничаване на отражението на световната финансова криза върху икономиката на страната включват:

- Благоразумна фискална политика противодействаща на дисбалансите в икономиката чрез поддържане на положително салдо по консолидираната фискална програма не по-малко от 3% от БВП и максимално ниво на разходите, които се преразпределят

през бюджета в средносрочен план в размер до 40% от БВП;

В бюджета за следващата година са заложили следните фискални буфери:

- Намаляване със 7 на сто разходите и трансферите по Републиканския бюджет, с изключение на инвестиционните разходи;
- Възможност за прехвърляне на допълнителни бюджетни кредити за капиталови разходи за сметка на намаляване на текущите разходи;
- Ограничаване на възможността за пренасочване на капиталови разходи за издръжка.

Данъчно-осигурителната политика в Бюджет 2009 е ориентирана към стимулиране на икономическата активност и изсветляване на икономиката. Ще бъдат положени допълнителни усилия за повишаване на степента на събираемост на държавните вземания като се увеличи ефективността на приходната администрация и се усъвършенства взаимодействието с контролните, правоохранителни и правораздавателни органи.

Данъчната стратегия на правителството предвижда запазване на водената до момента политика, насочена към опростяване на данъчното облагане и улесняване прилагането на данъчните закони. Промените в осигурителното законодателство са насочени към излизане на заетите лица и техните доходи извън сивата икономика, както и към увеличаване на реалния разполагаем доход на домакинствата. По-ниската социалноосигурителна тежест води до понижаване разходите на работодателите и съответно – повишаване на инвестиционната активност и търсенето на работна сила.

През 2009 г. не се предвижда промяна на политиката в областта на прякото данъчно облагане, като се очаква ниската данъчна тежест върху доходите на физическите лица и върху печалбите на фирмите да продължи да влияе благоприятно върху развитието на икономиката. Продължава тенденцията на прехвърляне на данъчната тежест от пряко към косвено облагане чрез предвиденото повишаване на някои акцизни ставки.

Основните промени в осигурителната политика през 2009 г. са свързани с увеличаването размера на здравноосигурителната вноска от 6% на 8% и с новия размер и новото разпределение на осигурителната тежест за фонд „Пенсии“.

От 1 януари 2009 г. се предвижда оптимизиране на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ от 22 на 18 на сто, като вноската за работодателите е 10 на сто, а за осигурените лица е 8 на сто. Освен тази стъпка, от 1 януари 2009 г. е предвидено държавата да подпомага фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване (ДОО) с трансфер в размер на 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година.

През 2009 г. приходите на консолидирана основа се очаква да възлязат на 32 556.3 млн.лв., което представлява ръст от 19.7% спрямо 2008 г. Постъпленията от преки данъци през 2009г. се прогнозира в размер на 10 946.1 млн.лв. Прогнозата за приходите от ДДС през 2009г. е в размер на 9 320.5 млн.лв. и ще бъде постигната при повишаване на ефективна събираемост с 0.5%. Очакваният размер на приходите от акцизи за 2009 г. е 4 260.3 млн.лв. Приходите от осигурителни вноски за социалното и здравното осигуряване се планирани в размер на 6 002.6 млн.лв.

Публичните разходи ще бъдат насочени към ключови за социално-икономическото

развитие на страната сфери при спазване на ограничението върху обема на бюджетните разходи в рамките на 40% от БВП (консолидирани разходи без вноската в общия бюджет на ЕС). През 2009 г. разходите на консолидирана основа (без вноската в общия бюджет на ЕС) ще възлязат на 29 430.2 млн.лв. Увеличението на разходите спрямо програмата за 2008 г. е 4 719.2 млн.лв., или ръст от 19.1%.

През 2009 г. продължава тенденцията от последните години на нарастване на относителния дял на капиталовите разходи в общите консолидирани разходи, което е свързано със стартиралите инфраструктурни проекти. Бюджет 2009 ще осигури капиталови разходи в размер на 5192.5 млн.лв. (ръст от 20.8% спрямо 2008 г.). Освен това се предвижда реализирането на допълнителна инвестиционна програма със средства от предвидения резерв за публични инвестиции в размер до 400 млн.лв. Субсидиите, които включват и средствата от ЕС под формата на помощи, ще достигнат 1 828.8 млн.лв. (ръст от 36.2% спрямо 2008 г.).

Планирането на капиталовите разходи за следващата година е съобразено с изпълнението на инвестиционни програми и проекти с национално значение. Сравнително по-високият дял на капиталовите разходи и субсидиите, обусловен от съфинансиращата компонента на проектите за усвояване на европейските фондове и публичните инвестиционни заеми, налагат известни ограничения при финансирането на текущата издръжка на системите в публичния сектор.

Разходната част на Бюджет 2009 е съобразена с провежданата правителствена политика за по-голяма социална ангажираност на бюджета. Разходите за социално осигуряване и грижи на консолидирана основа са увеличени от 8 342.7 млн.лв. за 2008 г. на 10 118.6 млн.лв. за 2009 г. (ръст от 21.3% спрямо 2008 г.) Средствата са съобразени с необходимостта от засилване на социалната закрила и социално включване при по-добра насоченост на помощите и обезщетенията към действително нуждаещите се. Политиките по социално и семейно подпомагане са ориентирани към насърчаване на активното участие в заетостта, като се предвиждат мерки за съвместяване на трудовия и семейния живот и разширяване на достъпа до социални услуги на хора със семейни задължения.

В съответствие с приоритетите на правителството, свързани с повишаване на жизненото равнище на българските граждани, политиката по доходите през 2009 г. предвижда осигуряването на по-нататъшен ръст на доходите на заетите в публичния сектор. В бюджетната сфера през 2009 г. се предвижда определяне на разполагаемите средства за заплати чрез 10 процентно нарастване на средствата за заплати разчетени за 2008 г., а не чрез индексация на средните работни заплати, както се подхождаше досега.

През следващата година е планирано увеличение на пенсиите на две стъпки: от 1 април и от 1 юли 2009 г. на база извършеното осъвременяване от 1 юли 2008 г. с 10.35 на сто и преизчислението от 1 октомври 2008 г. на всички пенсии за трудова дейност.

От 1 април 2009 г. се предвижда преизчисление на пенсиите чрез увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула от 1 на 1.1 на сто. Максималният размер на пенсията от 1 април 2009 г. се увеличава от 490 лв. през 2008 г. на 700 лв. през 2009 г. Минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 1 април 2009 г. се увеличава от 113.49 лв. на 124.84 лв.

От 1 юли 2009 г. планираното увеличение на пенсиите е 9.7 на сто. Минималната пенсия за

осигурителен стаж и възраст от 1 юли 2009 г. се увеличава от 124.84 лв. на 136.95 лв.

Бюджет 2009 предвижда по-висок размер и на разходите за образование, като тези разходи по консолидираната фискална програма за 2009 г. възлизат на 2 981.4 млн.лв., което представлява ръст от 373.7 млн.лв. или над 14.3% спрямо 2008 г. Очакваните резултати в сферата на средното образование са свързани с утвърждаване системата на делегираните бюджети в системата на средното образование, засилване на фокуса върху резултатите в средното образование и увеличаване стимулите за ефективно реструктуриране на разходите с оглед създаване на предпоставки за изпреварващо нарастване на възнагражденията на преподавателите. Усилията в сферата на висшето образование са насочени към разширяване на достъпа и стимулиране на конкуренцията и насърчаване на научната дейност във висшите училища.

Разходите за здравеопазване в Бюджет 2009 са в размер на 3 077.2 млн.лв., което представлява ръст от над 471 млн.лв. или 18.1% повече финансови средства спрямо предходната година. Увеличаването през 2009 г. на размера на здравноосигурителната вноска от 6% на 8% е съпроводено с предприемането на стъпки за подобряване на управлението, засилване на контрола и ефективността на публичните средства за здравеопазване.

През 2009 г. ще продължи процеса на бюджетна реформа и финансова децентрализация. Приоритет на бюджетната реформа е постигането на ефективно и ефикасно програмно-ориентирано многогодишно бюджетиране. Осъществяваната реформа на бюджета ще позволи подобряване на управлението и разпределението на публичните ресурси в отделните бюджетни сфери, както и рационално обвързване на средствата от ЕС в общата бюджетна рамка. Оптимизирането на цялостния разходен пакет, независимо от източника на финансиране, ще се постигне при запазване на бюджетното финансиране в областите, които не се финансират от ЕС. В подкрепа на усъвършенстването на бюджетния процес е и по-нататъшното развитие на финансовата децентрализация на общините чрез осъществяване на заложените мерки в Програмата за изпълнение на Стратегията за децентрализация за първия планов период (2006-2009 г.).

I. ИКОНОМИЧЕСКА РАМКА.

1.1. ОТРАЖЕНИЕ НА СВЕТОВНАТА ФИНАНСОВА КРИЗА ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ.

Оценка на икономическите и фискалните рискове

Наличните валутни и фискални резерви и капитализираната и ликвидна банкова система правят българската икономика сравнително стабилна и добре подготвена да посрещне преките негативни ефекти на глобалната финансова криза.

Външната финансова нестабилност обаче може да окаже косвено влияние върху икономиката на страната, което да се отрази по следните направления:

- Постепенно поскъпване на кредитния ресурс (повишаване на лихвите по кредитите) вследствие ограничаване на ресурса, отпускан на българските банки от техните чуждестранни централи. Резултатът ще бъде ограничаване на кредитирането и забавяне на ръста на кредитите;
- Намаляване растежа на износа вследствие по-голямо забавяне темповете на растеж на страните от еврозоната;
- Преоценка на риска за страните с нововъзникващи пазари, което да доведе до намаляване на чуждите инвестиции.

Сътресенията на международните финансови пазари вече повече от година правят трудно прогнозируем размера на финансово-икономическия ефект върху растежа на БВП, а оттам и на бюджетните приходи.

През последните две години страната изгради необходимите структури за информация и координация при ситуация на финансова криза, като част от общеевропейския механизъм за действие при кризи. Създадени са необходимите съвместни структури за това в БНБ, Комисията за финансов надзор (КФН) и Министерството на финансите (МФ). Допълнителни усилия бяха положени още с възникването на ипотечната криза в САЩ, като беше засилена координацията между БНБ, КФН и МФ и бяха разработени възможни варианти на поведение при евентуални външни шокове върху финансовата система.

Идентифицираните основни рискове пред фискалната политика са свързани с:

- висок дефицит по текущата сметка на платежния баланс;
- запазване темпа на инфлацията над средноевропейските

нива;

- забавяне на вътрешното търсене и растежа;
- застаряване на населението, водещо до натиск върху пенсионната система;
- повишаване на безработицата.

Фискалната политика остава достатъчно благоразумна с оглед балансиране на новопоявили се рискове пред икономическия растеж, като същевременно дава възможност за по-гъвкави действия и посрещане на непредвидени разходи чрез залагане на резерви в бюджета.

Структурата на растежа на БВП, в която водеща роля има вътрешното търсене, предполага бърз растеж на бюджетните приходи към момента. Евентуално задълбочаване на неравновесието води след себе си риска от забавяне на търсенето и намаляване на бюджетните приходи. Този риск се оценява като средносрочен, но първоначалните му ефекти могат да се проявят още през 2009 г. Отчита се, че всяко евентуално забавяне на икономическия растеж ще доведе до намаляване на приходите в държавния бюджет.

Положителното бюджетно салдо, както и ниското ниво на правителствения дълг и неговата балансирана структура създават предпоставки за ограничаване ефектите върху бюджета от неочаквано развитие на допусканията за динамиката на външните дисбаланси. Досега негативните ефекти от кризата са проявени основно в страни с висок бюджетен дефицит и високо ниво на държавния дълг.

Основните принципи, от които се изхожда при формулирането на мерките за противодействие на световната криза, са следните:

- Запазване на финансовата и банковата стабилност с цел поддържане на инвестиционната активност, както и създаване на редица буфери за смекчаване на последиците върху реалния сектор;
- По-активна икономическа политика на държавата, насочена към запазване гъвкавостта на икономиката.

Основни насоки за противодействие на кризата:

- Мерки насочени към разширяване на публичната инвестиционна програма - Пакет „Икономическа активност“;
- Мерки за подкрепа на икономическата устойчивост и конкурентноспособност, насочени към подобряване на

достъпа до финансиране на малки и средни предприятия, както и към подобряване и оптимизиране на бизнесклимата - Пакет „Пазарна гъвкавост“;

- Мерки за осигуряване на гъвкавост и сигурност на пазара на труда и усъвършенстване на социалните мрежи - Пакет „Гъвкавост на социалните мрежи“.

Политики и мерки заложи в Бюджет 2009 за ограничаване на отражението на световната финансова криза:

1. Фискална политика противодействаща на дисбалансите в икономиката

- ⇒ поддържане на положително салдо по консолидираната фискална програма не по-малко от 3% от БВП;
- ⇒ максимално ниво на разходите, които се преразпределят през бюджета в средносрочен план в размер до 40% от БВП.

2. Политика за увеличаване средствата за публични инвестиции

- ⇒ С бюджета за 2009 г. правителството ще създаде благоприятни условия за развитие на бизнеса и насърчаване на инвестициите. През 2009 г. се предвиждат капиталови разходи по консолидираната фискална програма в размер на 5 192.5 млн.лв., което представлява ръст с около 900 млн.лв. спрямо 2008 г.

3. Възможност на правителството да реализира допълнителна инвестиционна програма в размер до 400 млн.лв. Източник за осъществяване на програмата е предвидения резерв за публични инвестиции, който замества резерва за фискална устойчивост и ще се използва, като мярка за стимулиране на инвестиционната активност и развитие на малкия и средния бизнес. Неговото изразходване се осъществява след решение на МС за одобряване на инвестиционните направления.

4. При понижаване на стопанската активност и очертаване на перспективи за свиване на външноикономическите дефицити МС получава правото да намали положителното бюджетно салдо по консолидираната фискална програма с до 1 на сто от БВП, или около 700 млн.лв.

Средствата по тази програма ще се насочат за подкрепа на

икономическата устойчивост на реалния сектор и за реализиране на публични инвестиции.

5. Мерки за стимулиране и развитие на малкия и средния бизнес

⇒ Осигурява се достъп до кредитен ресурс на малкия и средния бизнес, като се предвижда увеличаване капитала на „Българска банка за развитие” АД (преобразуваната „Насърчителна банка”).

Към „Българска банка за развитие” АД функционират два фонда:

- Фонд за капиталови инвестиции, който участва в капитала на малки и средни предприятия с цел повишаване конкурентноспособността им, осигуряване на капитал за научно-изследователска и развойна дейност, повишаване на производствения капацитет, финансиране преди набиране на капитал на регулиран пазар и усвояване на средства от фондове на ЕС.

- Национален гаранционен фонд, чиято дейност включва издаване на гаранции за допълване на обезпечението по заеми на малки и средни предприятия и предлагане на други продукти, като гаранции за участия в търг, гаранция за изплащане на кредит на износител и други. Издаваните гаранции могат да покриват до 50 на сто от задължението.

6. Предвижда се увеличаване капитала на Фонд "ФЛАГ" с до 50 млн.лв. за осигуряване на по-добри условия за общините за подготовка и изпълнение на проекти, финансирани от европейските фондове.

7. Държавата ще инициира създаването на държавна компания за изграждане на бизнес-паркове с оглед създаване на условия за привличане на високопродуктивни инвестиции и по-благоприятна бизнес среда.

8. Проучва се възможността за освобождаване от корпоративен данък при спазване на изискванията за предоставяне на държавна помощ за големите инвеститори.

9. Стимулиране на научната и развойна дейност в подкрепа на технологичното обновяване и реструктуриране на икономиката

⇒ Предвижда се създаването на фонд „Научни изследвания и иновации” на основата на съществуващите два фонда (фонд „Научни

изследвания” към министъра на образованието и науката и Национален иновационен фонд към министъра на икономиката и енергетиката), при увеличаване на финансовите ресурси с 50 % в сравнение с разполагаемия ресурс за настоящата 2008 година. Интегрираното управление на различните направления на изследователската и развойна дейност ще създаде предпоставки за подобряване на ефективността на научно-изследователската и развойна дейност (НИРД).

10. Политика за подобряване на експортните възможности на българския бизнес

⇒ Реализирането на тази политика ще се осъществи чрез увеличения на кредитния лимит на Българската агенция за експортно застраховане, което ще подпомогне конкурентноспособността и експортния потенциал на българския бизнес.

11. Политика за поддържане на благоприятни бизнес условия за привличане на инвестиции и задържане на чуждестранните инвеститори

⇒ В проектобюджета за 2009 г. в частта на приходите и данъчно-осигурителната политика са заложили мерки за запазване на благоприятната данъчна среда – ниски ставки на корпоративните данъци и на социалноосигурителната тежест за бизнеса. Непроменени остават акцизните ставки върху бензина и дизела;

⇒ Полагане на допълнителни усилия за по-добро административно обслужване на бизнеса, в т.ч. ускоряване възстановяването на ДДС;

⇒ Мерки за подобряване на бизнес средата чрез стриктно прилагане на програмата „По-добро регулиране”, насочена към опростяване и облекчаване на регулаторните режими;

⇒ Регламентирани са и мерки за опростяване на регулаторните режими и намаляване на административните тежести, прилагани от страна на местните органи на власт;

⇒ Мерки за защита на конкуренцията, чрез подобряване работата на регулаторните органи и прилагане на новия Закон за защита на конкуренцията.

12. Политика за осигуряване на гъвкавост и сигурност на пазара на труда

- ⇒ Мерки на пазара на труда, насочени към стимулиране търсенето на работа и създаване на благоприятни условия за работодателите за разкриване на нови работни места;
- ⇒ Усъвършенстване на социалните мрежи и увеличаване на ефективността им за посрещане на неблагоприятните последици от глобалната криза.

13. Ще бъдат положени допълнителни усилия за повишаване на степента на събираемост на държавните вземания като се увеличи ефективността на приходната администрация и се усъвършенства взаимодействието с контролните, правоохранителни и правораздавателни органи.

14. Фискални буфери

- ⇒ Предвижда се възможност Министерският съвет да намали със 7 на сто разходите и трансферите по Републиканския бюджет с изключение на инвестиционните разходи;
- ⇒ Предвижда се възможност Министерският съвет да прехвърля допълнителни бюджетни кредити за капиталовите разходи за сметка на намаляване на текущите разходи;
- ⇒ Предвижда се ограничаване на възможността за пренасочване на капиталови разходи за издръжка.

15. Финансови буфери

Запазването на съществуващата стабилност на местната финансова и банкова система в условията на продължаваща глобална финансова криза също ще бъде важен буфер за запазване на устойчивостта на растежа и успешната реализация на публичните политики чрез държавния бюджет. Мерките за съхраняване на стабилността на националната банкова и финансова система през 2009 г. включват:

- ⇒ Запазване на съществуващия паричен и валутен режим при действащото разменно съотношение чрез поддържане на положително бюджетно салдо и през следващата финансова година, и ефективно управление на фискалния резерв и валутните резерви на международните пазари;
- ⇒ Запазване на създадените още в началото на глобалната финансова криза механизми за координация на високо ниво между Министерството на финансите и БНБ за участие в европейския

механизъм за отговор на кризата, подготовка и предприемане при необходимост на допълнителни мерки за гарантиране на високата ликвидност на банковата система на България;

- ⇒ Усъвършенстване на създадените напоследък, в резултат на участието в европейския механизъм за отговор на кризата, вътрешни механизми за използване на средства от фискалния резерв за обратно изкупуване при необходимост на държавни ценни книжа за подобряване на ликвидността в банковата система и икономиката;
- ⇒ По-нататъшно увеличаване на степента на защита на банковите депозити на гражданите чрез незабавно въвеждане на ново подготвеното европейско законодателство за гарантиране на влоговете;
- ⇒ Оказване при необходимост на капиталова подкрепа на банките в съответствие с европейските практики.

1.2. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА ИКОНОМИКА.

Очаквания за забавяне на икономическия растеж в Европа и САЩ

През 2007 г. и първата половина на 2008 г. световната икономика продължи да нараства, въпреки забавянето на американската и европейската икономика. Ипотечната криза в САЩ повлия негативно върху икономиките и очакванията са за значително забавяне на икономическия растеж в Европа и САЩ. Бързо развиващите се азиатски страни запазиха първоначално своите високи темпове. Развитие на пазарите след м.септември показва, че те също ще бъдат подложени на негативните тенденции, поради което международните институции ревизираха съответно своите прогнози за световния икономически растеж ..

Кризата на международните финансови пазари беше причинена от срива на вторичните пазари на ипотечни облигации в САЩ. Финансовата криза започна от средата на 2007 г. в САЩ, като с времето недоверието на финансовите пазари се разрасна, ликвидността намалю и лихвените проценти на междубанковите пазари се повишиха. Координираните действия на редица централни банки, насочени към осигуряване на ликвидност на международните пазари, не оказаха съществено влияние и пазарите останаха неспокойни.

Повечето страни, както и България, отчетоха чувствително покачване на инфлацията през втората половина на 2007 г., което се дължеше най-вече на увеличилите се цени на енергийните източници на международните пазари. Паралелно с това се покачиха цените на селскостопанските продукти, стимулирани

предимно от нарасналото търсене от страна на нововъзникващите пазари, бързо развиващото се производство на био-горива и слабата реколта в някои страни.

Пазарът на суров петрол се характеризира с висока ценова динамика

През 2008 г. цената на суровия петрол рязко се покачи и надхвърли 100 долара за барел, като достигна рекордни нива, близо до 150 долара за барел. Към средата на тази година цената на суровия петрол спря да нараства, за което допринесоха излезлите отчети и редуцирани прогнози за световното потребление в краткосрочен план.

Забавянето на американската икономика се дължи основно на спад на инвестициите в сектора на недвижимото имущество и последвалата криза на кредитния пазар

През 2007 г. **американската икономика** отчете нарастване от 2% на годишна база, като значително забавяне се наблюдаваше през първото полугодие, основно поради по-ниския обем реализирани вътрешни инвестиции.

Въпреки очакванията американската икономика да продължи да се забавя, през първото и второто тримесечие на тази година бе отчетен ръст на БВП от 2.5% и 2.2%, нива по-високи от предходните за същия период. Това е следствие основно на значителното подобряване на износа и търговския баланс като цяло. Тенденция на забавяне на ръста на вътрешното потребление се наблюдава от началото на 2007 г. и през първото полугодие на 2008 г. Очаква се икономическата активност да бъде ограничена през 2008 г. до около 1.6%, като очакванията за 2009 г. са за рецесия.

През изминалата година американските банки отчетоха спад на печалбите, а затягането на мерките по отпускане на кредити намали тяхното търсене. Американската централна банка през втората половина на миналата година предприе на няколко пъти мерки за понижаване на основния лихвен процент, като през 2008 г. лихвите бяха редуцирани до ниво от 2%.

Задържане на растежа на европейската икономика на фона на ипотечната криза в САЩ

През 2007 г. **европейската икономика** отчете нарастване от 2.8%, като се наблюдаваше леко забавяне спрямо предходната година. През настоящата година тенденцията на постепенното задържане на растежа на европейската икономика се запази. През първите две тримесечия на 2008 г. се наблюдава забавяне на ръста на вътрешното потребление. Инвестициите в европейската икономика през изминалата и настоящата година намалиха темпа си на нарастване.

Перспективите пред европейската икономика очертават забавяне на растежа. Рисковете за нейното развитие са свързани с кризата на финансовите пазари, покачването на цените на потребителските стоки и енергийните източници, влияещи отрицателно върху вътрешното потребление и инвестициите. Прогнозата за европейската икономика е да отбележи растеж от

около 1% на годишна база за 2008 и 0.3 % през 2009 г.

Европейската Централна Банка (ЕЦБ) през изминалата година предприе мерки за повишаване на основните лихвени проценти.

Инфлацията в ЕС е значително по-висока от нивата, които са дефинирани като стабилни ценови равнища. Според Евростат, инфлацията в ЕС-25 през месец август достигна 4.1% на годишна база. Очакванията са инфлацията през тази година да бъде в рамките на 3.4-3.6%, а през следващата година да намалее.

1.3. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА.

1.3.1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА (2007-2008 г.)

Брутен вътрешен продукт

Брутният вътрешен продукт продължава да нараства, като през първото полугодие на 2008 г. темпът на реален растеж на БВП се ускори до 7.1%

През 2007 г. растежът на БВП беше 6.2%, като основен двигател бе вътрешното търсене. През миналата година се подобри приносът на нетния износ за растежа на БВП, най-вече поради постепенното забавяне на темпа на реален растеж на вноса през всяко следващо тримесечие. През първото полугодие на 2008г. приносът на нетния износ за растежа се подобри на годишна база, което бе основна причина за ускоряването на темпа на реален растеж на БВП до 7.1%.

Инвестициите в основен капитал продължиха да растат с висок темп (21.7%) и достигнаха дял от около 30% от БВП за 2007 г. Основен принос имаха следните отрасли: недвижими имоти и бизнес услуги, преработваща промишленост, търговия, производство на електроенергия, топлоенергия и вода, и строителството. Основна причина за постигнатата инвестиционна активност са високата норма на печалбата в страната, благоприятната данъчна политика и сравнителните предимства на работната сила.

Частното потребление забави темпа си на растеж до 5.3% през 2007 г. спрямо 9.5% през 2006 г. в реално изражение. Това е резултат основно от инфлационните процеси в страната.

Ръстът на **вътрешното търсене** леко се намали до 9.2% за полугодие спрямо 9.3% през миналата година (12.2% през първо полугодие на 2007г.), което е възможно да доведе до успокояване на инфлационните процеси в страната през второто полугодие на годината, ако тенденцията се запази.

Индустрията и услугите са с положителен принос за растежа, както през миналата година, така и от началото на 2008 г.

Добавената стойност в **селското стопанство** намаля през 2007 г., но секторът започна да се възстановява през второ тримесечие на настоящата година и добавената му стойност нарасна с 6.5% за полугодieto. Това е и една от причините очакваният реален икономически растеж за настоящата година да се ускори леко спрямо миналата година до 6.5%.

Инфлация

През 2007 г. регистрираната средногодишна инфлация, измерена чрез ХИПЦ, бе 7.6%, а стойността ѝ в края на периода достигна 11.6%.

Натрупаната инфлация от началото на 2008 г. до месец септември е 8%, а стойността ѝ за месец септември спрямо съответния месец на предходната година е 11.4%.

Според отчетните данни, месец юли е първият от началото на 2008 г., когато инфлацията на годишна база бележи намаление. Тази тенденция се запази и до месец септември, а очакванията са това да продължи до края на годината. През 2009 г., при адекватна политика по доходите, както и при отсъствие на външни шокове, се очаква забавяне на инфлацията.

Отчетената по-висока инфлация се дължи основно на цените на хранителните и енергийните стоки, повлияни от международните цени на тези стоки

Повишението на инфлацията през 2007 г. при пазарно-определяните цени се дължеше до голяма степен на **цените на хранителните стоки**, които се отразиха и косвено върху инфлацията в сектора на общественото хранене.

През настоящата година очакванията за добра селскостопанска реколта се отразиха в типичното през летните месеци намаление на цените при хранителните продукти. За първите девет месеца на 2008 г. натрупаното средно изменение на цените за този компонент е 4%, като поради базисния ефект от миналата година, инфлацията на годишна база също започна да намалява и достигна 9.4% за месец септември.

Цените на нехранителните стоки и услугите регистрираха ускорено повишение през 2007 г. Като причина за това може да се посочи и засиленото вътрешно търсене, дължащо се на нарастването на заплатите и заетостта.

Влияние върху цените на енергийните стоки и услуги оказват увеличението на акцизните ставки и динамиката на международните

Нарастването на цените на течните горива в началото на 2007 г. беше значително по-малко от очакваното като резултат от влиянието на новите акцизни ставки върху тях. Въпреки наблюдаваното подобрене, енергийната интензивност на българската икономика все още е относително висока, което предполага ускоряване на инфлацията в периоди на високи международни енергийни цени.

цени

Въведените нови цени на електроенергията през юли също оказаха проинфлационно влияние. Към месец септември натрупаното увеличение при цените на енергийните стоки е 13.6% (спрямо м.декември 2007 г.). Една част от това нарастване се дължи на хармонизиране на акцизите в страната с минималното им равнище за ЕС, както и на увеличение на **цените на електроенергията, топлоенергията, водата и газта**, контролирани от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР).

Приносът на административните цени в инфлацията до месец август е 1.8 процентни пункта, а тяхното изменение – 10.9%. Контролираните цени ще имат по-силно влияние през втората половина на годината, тъй като повишените цени на електроенергията, топлоенергията, водата и природния газ ще окажат и вторичен ефект върху потребителските цени.

Увеличеното вътрешно търсене резултира в много по-висока инфлация в сферата на услугите, отколкото при промишлените стоки

Доходите в страната от началото на миналата година отчитат високи темпове на нарастване, както в номинално, така и в реално изражение. По-ниските темпове на растеж на производителността на труда в сравнение с растежа на реалната заплата водят до увеличение на разходите за труд на единица продукция и съответно предизвиква натиск върху цените. Увеличеното вътрешно търсене резултира в **по-висока инфлация в сферата на услугите**, отколкото при промишлените стоки.

Паричен сектор

Вследствие на притока на чуждестранни ресурси към страната през 2007 г. валутните резерви на БНБ нараснаха

Валутният борд, който е един от основните фактори за постигнатата макроикономическа стабилност в страната, продължи да функционира стабилно и през 2007 г.

Вследствие на притока на чуждестранни ресурси към страната **валутните резерви на БНБ** нараснаха с рекордните 33.7% на годишна база и достигнаха почти 23.35 млрд.лв. Този ръст се дължи на увеличението на банковите резерви в централната банка и на нарастването на депозита на правителството поради доброто изпълнение на бюджета.

Покритието на резервните пари с валутни резерви в края на 2007 г. бе 164.5% (при средно покритие за годината от 178.5%). Покритието на широките пари достигна 55.5%, като в същото време валутните резерви покриваха 5.9 месеца внос на стоки и нефакторни услуги.

Валутните резерви продължават да осигуряват високо

През 2008 г. стабилното нарастване на валутните резерви продължи – към края на месец септември те достигнаха 28.8 млрд.лв. или нарастване от 25.8% на годишна база. Резервите

покритие на паричната база

продължават да осигуряват високо покритие на паричната база и паричното предлагане (респективно 61.5% и 190.5% в края на м.август 2008 г.).

Паричното предлагане през 2007 г. нарасна с 31.2% на годишна база. Така отношението на паричния агрегат М3 и БВП достигна 74.4 % през 2007 г. Растежът на широките пари през 2007 г. бе обусловен предимно от нарастването на вътрешни активи на банковата система, като нетните чуждестранни активи имаха по-малък принос.

През 2008 г. се наблюдава известно забавяне на ръста на паричното предлагане, най-вече в следствие на ограничителната политика, провеждана от БНБ, както и от правителствените мерки, насочени към ограничаване на ръста на инфлацията. Към месец септември 2008 г. паричното предлагане нараства с 19.5% на годишна база.

От началото на 2008 г. се наблюдава известно забавяне на темповете на растеж на банковите вземания от неправителствения сектор, но въпреки всичко те остават на относително високи нива (46.7% годишен ръст към м.септември 2008 г.).

Платежен баланс

Високото отрицателно салдо по текущата сметка е покрито изцяло от нетните потоци по финансовата и капиталовата сметки за периода януари-август 2008 г.

В края на 2007 г. **дефицитът по текущата сметка** достигна 21.8% от БВП и наблюдаваното през първите осем месеца на 2008 г. задълбочаване на дефицита предполага нарастване на неговите стойности в края на годината.

За периода януари-август 2008 г. дефицитът по текущата сметка достигна 4 769.7 млн.евро при 3 358.4 млн.евро за същия период на предходната година. Размерът на отрицателното салдо по текущата сметка за анализирания период на годината представлява 14% от прогнозния брутен вътрешен продукт (БВП), което е с 2.4 процентни пункта повече от отчетения дефицит през периода януари-август 2007 г.

Регистрираното през януари-август 2008 г. високо отрицателно салдо по текущата сметка е изцяло покрито от нетните потоци по финансовата и капиталовата сметки (148%). Общият баланс за периода е положителен, като валутните резерви нарастват с 2419.8 млн.евро.

По-високият търговски дефицит се дължи основно на повишението на средната цена на

През януари-август 2008 г. се наблюдава ускоряване на темпа на нарастване на стокооборота във външната търговия в сравнение с 2007 г. Търговският дефицит достигна 5 748.2 млн.евро, като нарасна с 1347.1 млн.евро спрямо същия период на предходната година. Като дял от БВП дефицитът достигна 16.9%, при дефицит

*вносяните в
страната суров
петрол и природен газ*

в размер на 25.3% от БВП за цялата 2007 г.

По високият търговски дефицит през януари-август 2008 г. се дължи основно на увеличената средна цена на вносяните в страната суров петрол и природен газ. В периода до края на 2008 г. ефектът от промяната в цените на енергийните ресурси върху платежния баланс ще зависи комплексно от промените в цените и във валутния курс евро-долар.

Износът на стоки за първите седем месеца на 2008 г. е в размер на 9 253 млн.евро. Ръстът от 23.6% се дължи основно на групата суровини и материали с принос около 9.8% за общото увеличение на износа на стоки. От месец май износът на стоки леко забавя темпа си на нарастване поради слабия износ на черни метали, на продукти на текстилната промишленост и т.нар. други суровини.

Основен търговски партньор в износа за България е Европейският съюз, към който бе съсредоточен 60.2% от потока на стоки.

Вносът на стоки (cif) за периода януари-август отбеляза ръст от 27.6% като достигна 15 098.7 млн.евро. Най-висок принос за нарастването има групата на енергийните суровини, основно под формата на суров петрол и природен газ. Макар и с по-бавен темп в сравнение със същия период на 2007г., вносът на потребителски стоки през януари-август 2008 г. се запазва висок поради нарастването на доходите на населението. Вносът на инвестиционни стоки през 2008 г. се ускорява, като при тях доминира вносът на машини и оборудване, на стоки с висока добавена стойност, на т.нар. други инвестиционни стоки, както и на превозни средства.

Основен търговски партньор при вноса на стоки за България е Европейският съюз с дял от 51.5% в общия внос за страната.

В сферата на **търговията с услуги** положителното салдо е в размер на 1009.8 млн.евро за периода януари-август 2008 г. Въпреки стабилния ръст на приходите от международен туризъм от 12.18% спрямо първите осем месеца на 2007 г., разходите за други услуги и пътувания продължават да растат със средни темпове от над 25% месечно.

За периода януари-август 2008 г. **статията доход** реализира с 326.5 млн.евро по-голямо отрицателно салдо спрямо същия период на 2007 г. в резултат на по-високите плащания по преките инвестиции. В същото време нетните текущи трансфери нарастват до 528.2 млн.евро. Този ръст се дължи на отчетените постъпления по фондове от ЕС, които през осемте месеца на 2008 г. възлизат на 510.2 млн.евро. Нетните капиталови трансфери са в размер на 226.8 млн.евро и отразяват привличането на фондове

от ЕС с инвестиционен характер. Високият приток на чужди капитали ще запази тенденцията за нарастване на плащанията по статията доход.

Финансовата сметка е положителна в размер на 6 821.1 млн.евро, като през периода януари – август 2008 г. бе погасен външен държавен дълг към Световната банка и Японската банка за международно сътрудничество. Основна компонента в потока от постъпили в страната финансови средства са другите нетни инвестиционни активи, които представляват 67.4% от общия приток, при 38.7% дял през същия период на 2007 г.

Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) за периода януари-август 2008 г. по предварителни данни възлизат на 2 981 млн.евро, като в сравнение със същия период на предходната година са с 1 173.6 млн.евро по-малко спрямо ревизираните данни за 2007 г. и с 415.8 млн. евро по-малко спрямо предварителните данни за същия период. Структурата на притока на преки чуждестранни инвестиции е силно променена в сравнение с 2007 г., като делът на инвестициите в дялов капитал и на реинвестираната печалба нараства за сметка на този на вътрешнофирменото кредитиране, което е три пъти по-малко и достигна 509.1 млн.евро през периода. Постъпленията от продажбата на недвижими имоти на чуждестранни лица са с 278 млн. евро по-малко от отчетените през същия период на 2007 г.

През периода януари-август 2008 г. не се отчитат приходи от приватизационни сделки с нерезиденти, в резултат на което движението на ПЧИ отразява изцяло дейността на частния сектор.

Пазар на труда и доходи

Устойчивата и благоприятна макроикономическа среда създаде добри предпоставки за продължаване на положителните тенденции на пазара на труда. През изминалата година и половина броят на зетите непрекъснато се повишаваше, а безработицата следваше трайна тенденция на намаление. Средният брой на зетите¹ се е увеличил с 4.6% през 2007 г. и съответно с 4.3% през първото полугодие на 2008 г., като основен фактор за нарастването на показателя бе създаването на нови работни места в частния сектор на икономиката.

Повишаването на заетостта през разглеждания период обуслови и **значителното нарастване на коефициента на икономическа активност** на населението. През 2007 г. относителният дял на

---

¹ По данни от Наблюдението на работната сила (НРС).

работната сила от населението на 15 и повече навършени години се увеличи с 1.3 процентни пункта в сравнение със средногодишната му стойност през 2006 г. и достигна 52.6%. През първото полугодие на 2008 г. показателят възлезе на 53.6%, отчитайки 1.7 процентни пункта растеж на годишна база.

Броят на безработните лица продължи да намалява в резултат на увеличени брой работни места на първичния трудов пазар. Този показател достигна съответно 6.9% и 6.1% от работната сила средно за 2007 г. и първите шест месеца на 2008 г. През второто тримесечие на текущата година **коэффициентът на безработица намаля** до 5.8%, отбелязвайки най-ниската си стойност за целия период на провеждане на наблюденията на работната сила.

Повишените възможности за заетост на населението бяха в основата и на **продължаващото нарастване на доходите** в страната както в номинално, така и в реално изражение. През последната година и половина тяхната динамика се характеризираше с ускорени темпове на растеж.

През 2007 г. средната работна заплата² е нараснала номинално с 19.7% и реално с 10.4% спрямо 2006 г., а за периода януари-юни 2008 г. – с 24.4% и съответно 9%, отчетено на годишна база. Основен двигател на наблюдавания растеж бе частният сектор, където през изминалата година средната работна заплата отчете растеж от 21.6% и 12.6% в номинално и реално изражение, а от началото на 2008 г. стойността на показателя възлезе на 24.7% и 9.3% в номинално и реално изражение.

През първото полугодие на 2008 г. се забелязва забавяне на темпа на изменение на доходите в реално изражение както спрямо предходното полугодие, така и отчетено на годишна база., което ще има положително влияние върху конкурентноспособността на българската икономика, предвид изпреварващия темп на растеж на работната заплата спрямо този на производителността на труда през 2007 г.

Производителността на труда в българската икономика също следва устойчива тенденция на растеж. През 2007 г. стойността на показателя се е повишила с 3.4% в реално изражение, а за периода януари-юни на настоящата година с почти 3%, отчетено на годишна база.

1.3.2. ИКОНОМИЧЕСКИ ДОПУСКАНИЯ И МАКРОРАМКА ЗА 2009 Г.

Икономическите перспективи пред страната са за запазване на

---

² По данни от Наблюдението на предприятията.

относително устойчиви темпове на развитие на икономиката.

Прогнозата се базира на предположенията за относително стабилен ръст на потреблението и запазване на умерено висок ръст на инвестициите в страната, допълнително стимулирани от средствата по европейските фондове. Крайното потребление ще расте с по-умерени темпове в реално изражение, в резултат на което приносът му в общия растеж на БВП ще намалее. Тази тенденция се проявява, както по линия на потреблението на домакинствата, така и от крайните потребителски разходи на правителството.

Таблица № 1: Основни макроикономически показатели (2007-2011 г.).

Макроикономически показатели	2007 Отчет	2008 Очаквано	2009 Прогноза	2010 Прогноза	2011 Прогноза
БВП (млн.лв.)	56 520	66 400	73 485	80 059	87 520
- реален растеж (%)	6.2%	6.5%	4.7%	5.2 %	5.8%
Хармонизирана инфлация (%)					
- в края на годината	11.6%	9.8%	5.4%	4.1%	4.1%
- средна за периода	7.6%	12.4%	6.7%	4.7%	4.0%
Валутен курс (лв./USD)					
- в края на годината	1.33	1.35	1.40	1.50	1.56
- средногодишен	1.43	1.30	1.40	1.50	1.56
Текуща сметка (млн.евро)	-6 303.3	-8 139.4	-8 343.9	-8 499.9	-8 600.0
- в % от БВП	-21.8%	-24.0%	-22.2%	-20.8%	-19.2%
Преки чуждестранни инвестиции (млн.евро)	6 516.9	6 136.0	5 374.4	6 173.0	6 490.4
- в % от БВП	22.6%	18.1%	14.3%	15.1%	14.5%

Основни допускания при изготвянето на макрорамката:

В настоящата прогноза се очаква средногодишната цена на суровия петрол за 2008г. да бъде около 72 евро за барел, като за следващите години през разглеждания период са залегнали цени в диапазона 70-75 евро за барел.

Високите цени на петрола от своя страна ще окажат влияние върху инфлационните очаквания, което ще усили натиска върху увеличение на лихвите. Тъй като Европейската централна банка (ЕЦБ) се стреми да поддържа стабилна ценова политика, лихвите в евро се очаква да се движат в рамките на 4.9-5% до края на следващата година, но успокояването на инфлацията и рисковете от нисък икономически растеж може да накара ЕЦБ да намали основната лихва, което ще доведе до понижаването им до около 4.5% през 2010-2011г. Забавянето на американската икономика и възможността от спад на търсенето и инвестициите на пазара на недвижимо имущество, от една страна и инфлационния натиск от друга, предполага лихвите в долари да се движат в по-широк диапазон в рамките на 3.1-4.5%.

В настоящата прогноза е заложен среден валутен курс за 2008г. от 1.30 долара за евро, като през следващата година се очаква да се покачи до ниво от 1.40 долара за евро през 2009г. и 1.25 през 2011г.

*Световната
финансова криза и
забавянето на
еврозоната се очаква
леко да забавят
растежа на БВП до
4.7% през следващата
година като
икономиката на
България остава
стабилна*

Прогноза за brutния вътрешен продукт (БВП)

Доброто развитие на икономиката, наблюдавано през последните години, се очаква да се запази и до края на настоящата година. Растежът на БВП през 2008 г. ще се ускори до 6.5% спрямо 6.2% през миналата година.

Финансовата криза и забавянето на темповете на растежа в еврозоната се очаква да окажат въздействие върху икономиката на България през следващата година като забавят растежа на БВП до 4.7%.

Забавянето на икономическия растеж през 2009 г. се очаква да се прояви най-вече през по-нисък растеж на инвестициите поради недостатъчната ликвидност в световен мащаб.

Въпреки прогнозираните по-ниски ръстове на инвестициите през целия разглеждан период, се очаква те да се запазят на ниво около 38-39% от БВП. Очакваме да настъпят промени и в структурата и качеството на инвестициите, вследствие ограничаване на достъпа до кредитни ресурси.

Реалният растеж на частното потребление също се очаква да се забави през 2009 г. поради по-нисък растеж на доходите и ограничаване на кредитната експанзия. Строгата фискална дисциплина няма да позволи значителни промени в динамиката на реалните ръстове на крайните потребителски разходи на правителството. Приносът на крайното потребление в общия растеж на БВП ще остане висок и през разглеждания период се очаква да бъде около 3-4 процентни пункта.

Влиянието на външните фактори се очаква да доведе до известно забавяне на икономическия растеж. Поради високите темпове на инвестиционна активност през последните години не се очаква по-значителен отрицателен ефект върху темповете на растеж.

Прогноза за инфлацията

Направена е прогноза за отделните основни потребителски групи стоки, формиращи общото изменение на цените, изчислено чрез ХИПЦ.

Като цяло прогнозата при цените се основава на процеса на приспособяване на равнището на цените в страната към средното за ЕС. Относително по-високите темпове на нарастване на производителността на труда в страната в сравнение с темповете на производителност средно за ЕС, дават възможност за реално нарастване на доходите в страната, а от там и на равнището на

цените, т.е. по-висока инфлация в България от средната за ЕС.

През 2009 г. и 2010 г. се предвижда **увеличение в акциза при цигарите**, при което страната ще достигне минималното за ЕС равнище на този акциз. Оценката е увеличение в цените на цигарите за двете години, съответно с 20% и 18%, и принос върху инфлацията в края на всяка година от 0.5 процентни пункта. Очаква се нарастването в цените на тези стоки и ефектът от него да бъдат по-ниски от заложените поради конкуренцията след либерализацията на пазара на тютюневи изделия.

При **енергийните стоки и услуги** се очаква ниска инфлация в края на всяка от годините 2009-2011, съответно: 1.7%, -0.4% и 2.3%. В тази група се включват както стоки и услуги с пазарни цени, така и такива с административни цени.

С изключение на 2008 г., когато се очаква международните цени на суровия нефт да се стабилизират след ускореното нарастване, прогнозите през 2009 г. и 2010 г. са за лек спад. При енергийните услуги също са заложените темпове на нарастване на цените. Влиянието на акцизите при електроенергията и въглищата върху общата инфлация е слабо.

При **услугите** се очаква продължаване на тенденцията на сравнително висока инфлация, около 8.3% в края на всяка година за периода 2009-2011 г.

При **нехранителните стоки** се прогнозира намаляващи темпове на нарастване в техните цени – от 5.6% в края на 2008 г., на 1.6% в края на 2011 г.

Прогноза за платежния баланс и финансовия сектор

Дефицитът по текущата сметка на страната в края на 2008 г. се очаква да достигне 24% от БВП. Промяната в прогнозата се дължи както на отчетеното през второто тримесечие влошаване на салдото по търговията със стоки, така и на очакванията за отслабване на външното търсене от страна на ЕС и нестабилност на международните цени на енергийните суровини.

Влошаването на дефицита по текущата сметка се дължи основно на нарастването на търговския дефицит

Основен фактор за влошаването на дефицита по текущата сметка е нарастването на дела на **търговския дефицит** в БВП до 27.8% в резултат на изпреварващия ръст на вноса спрямо темпа на растеж на износа (съответно около 21% и 24%) в условията на голяма разлика в базите за растеж на двата парични потока.

През 2008 г. се прогнозира леко ускоряване на реалния растеж на износа спрямо предходната година до около 8% вследствие на

подобрения капацитет за износ на експортната промишленост.

Определящи фактори за обема на вноса през настоящата година ще бъдат инвестициите, стимулирани от проектите по еврофондовете, нуждите на износа от суровини и потреблението, като очакваният реален ръст е около 10%. Дефлаторите по търговията ще се движат в рамките на около 11-12% под влияние на високите международни цени на суровините, и най-вече на петрола и природния газ.

През 2009 г. дефицитът по текущата сметка се очаква да се спадне до 22.2% от БВП, след което да продължи да се свива до 19%. Прогнозният излишък по капиталовата сметка ще доведе до по-нисък дефицит по текущата и капиталовата сметки съответно с около 1.5-2.5 процентни пункта.

Очакванията са за отслабване на растежа на световната икономика в началото на периода 2009-2011 г. поради световната финансова криза, което ще доведе до забавяне на външното и вътрешното търсене и съответно до по-слаб в сравнение с прогнозираните за 2008 г. реални ръстове на износа и вноса.

Паричните потоци по финансовата сметка ще осигурят покритие на дефицита по текущата сметка от 110-120%. Около 55-70% от нетния приток на капитал ще представляват нетни преки чуждестранни инвестиции, като тази прогноза се основава на допускането за приключване на приватизационните процеси в страната. Тъй като посочените входящи капиталови и парични потоци създават ресурс за генериране на внос на стоки и услуги, търговският дефицит ще се задържи относително висок. Въпреки това в средносрочен план не се очаква салдото по платежния баланс на страната да окаже натиск върху валутните резерви на БНБ.

Основният канал, по който финансовата криза в САЩ може да се прояви в страната, е чрез временното повишаване на цената на външния кредитен ресурс

Основният канал, по който кризата може да се прояви в страната, е чрез временното повишаване на цената на външния кредитен ресурс което може да се отрази върху обема и структурата на финансовите потоци и външното търсене. Поскъпването на финансовия ресурс намали спекулативното търсене на инвестиции в недвижими имоти, поради което техният принос в притока на преки чуждестранни инвестиции към България намалю според предварителните данни на БНБ.

Растящата несигурност на световните финансови пазари и реализирането на загуби от големи финансови институции е възможно да доведат до забавяне на новоотпуснатите финансови ресурси от банките-майки на българските търговски банки. Въпреки това подобна тенденция не се наблюдава на този етап – депозитите на чуждестранни лица в местни търговски банки към

края на септември 2008 г. достигнаха 17.816 млрд.лв., което представлява 49.6% ръст от началото на годината и 98.9% ръст спрямо септември 2007 г.

По-високите международни лихвени проценти доведоха до по-голямо изтичане на доход по текущата сметка. През полугодieto на 2008 г. плащанията на лихви от страна на резиденти по заеми и депозитни и разни сметки възлизат на 238.6 млн.евро при 197.4 млн.евро през същия период на 2007 г.

Българската банкова система остана относително незасегната от световната финансова криза

Българската банкова система през изминалата и през настоящата година остана относително незасегната от тези процеси. Лихвените проценти започнаха плавно да нарастват, лихвите на междубанковите пазари се увеличиха, без това да доведе до загуба на ликвидност и доверие в пазара.

Причините за това са няколко:

- местните банки инвестират привлечените средства в относително традиционни активи, основно заеми, а кризата се свързва основно със справедливата оценка на дериватните инструменти и други ценни книги;
- банките в страната са собственост на големи европейски банки, които бяха по-слабо засегнати от финансовата криза и не отчетоха загуби в следствие на нея. Признак за запазване на доверието на чуждестранните агенти в местните банки може да се открие в нарастването на депозитите на нерезиденти в страната.

Прогноза за пазара на труда и доходите

Очаква се умерен ръст на заетостта и доходите

Въпреки неблагоприятните демографски тенденции и очакваното по-нататъшно намаление на населението в трудоспособна възраст, броят на заетите се очаква да продължи да се увеличава с по-бавни темпове през следващите три години. Очакваният средногодишен темп на растеж на заетостта за периода 2008 – 2011 г. възлиза на около 0.7%³.

Динамиката на доходите за периода 2008-2011 г. е позитивна, в резултат от процеса на конвергенция на икономиката и променената бизнес среда, въведената единна данъчна ставка за доходите на физическите лица и т.н.

---

³ При изготвянето на оценката за растежа на заетостта са използвани данните от НРС.

II. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА, УСТОЙЧИВОСТ НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ И КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2009 г.

2.1. ПРЕГЛЕД НА ФИСКАЛНАТА ПОЗИЦИЯ.

2.1.1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА КЪМ 30.06.2008 г.

Текущото изпълнение на основните параметри по КФП към полугодieto на 2008 г. е повлияно от ефектите на провежданата данъчна политика на последователно намаляване на ставките по основните преки данъци и осигурителните вноски, което допринася за разширяване на данъчната основа и се изразява в положителен фискален ефект за бюджета. Промените в данъчната система са в подкрепа на устойчивия ръст на икономиката, като основната цел е да се стимулира инвестиционната активност, да се подобри бизнесклимата в икономиката и да се изтласка на светло сектора на „сивата“ икономика.

Събраните приходи по консолидирания бюджет към 30.06.2008 г. са в размер на 14 029.5 млн. лв., което представлява 51.6 % от годишния разчет

Събраните *приходи по консолидирания бюджет за полугодieto на 2008 г.* са в размер на 14 029.5 млн.лв., като спрямо предходната година те са нараснали с 24.7%. Това нарастване отговаря на поставената висока цел в приходната част на програмата за годината, където планираният ръст на постъпленията по КФП в разчетите към ЗДБРБ за 2008 г. е 27.2 % спрямо програмата за 2007 г. В контекста на поставените цели в Бюджет 2008 постъпленията за полугодieto съответстват на разчетите за периода, като приходите към 30.06.2008г. представляват 51.6% от годишния разчет.

Извършените *разходи по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) през първите шест месеца на 2008 г.* са в размер на 10 251.9 млн.лв. или 40.4% спрямо предвидените в програмата за годината.

Таблица №2: Изпълнение на основните параметри на консолидирания бюджет към 30 юни 2008 г.

ПОКАЗАТЕЛИ (млн.лв.)	Програма 2008 КФП	Отчет I-во полугодие 2008 г.			Изпълнение I-во полугодие/ Програма 2008 г.
		КФП	Национален бюджет ⁴	Европейски средства ⁵	
К.1	К.2	К.3 = К.4 + К.5	К.4	К.5	К.6 = К.3/К.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	27 192.3	14 029.5	13 164.0	865.5	51.6%
Данъчни приходи	22 178.9	11 156.6	11 156.6		50.3%
Преки данъци	5 195.7	2 877.2	2 877.2		55.4%
Косвени данъци*	12 183.7	5 776.8	5 776.8		47.4%
Приходи от социално- и здравноосигурителни вноски	4 799.5	2 502.6	2 502.6		52.1%
Неданъчни приходи	3 113.3	1 927.1	1 902.6	24.4	61.9%
Помощи	1 900.1	945.8	104.8	841.0	49.8%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	25 370.9	10 251.9	9 910.5	341.4	40.4%
Нелихвени разходи	23 348.9	9 532.1	9 190.7	341.4	40.8%
Текущи разходи	19 001.9	8 475.6	8 358.7	116.9	44.6%
Капиталови разходи	4 347.0	1 056.5	832.0	224.5	24.3%
Лихвени разходи	668.1	360.6	360.6		54.0%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи ⁶	694.0				
Вноска в общия бюджет на ЕС	659.9	359.2	359.2		54.4%
Трансфер от централния бюджет			-2.4	2.4	
БЮДЖЕТНО САЛДО	1 821.4	3 777.6	3 251.1	526.4	

* Вкл. постъпленията от таксата върху производството на захар и глюкоза.

За полугодие на 2008 г. положителното бюджетно салдо общо по КФП е в размер на 3 777.6 млн. лв., като размерът на положителното салдо по националния бюджет е 3 251.1 млн. лв., а при европейските средства превишението на приходите над разходите е 526.4 млн. лв.

⁴ В позицията помощи по националния бюджет са включени постъпилите средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) бюджетните парични потоци.

⁵ Европейски средства - включват средствата по предприемачески инструменти на ЕС, средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към Министерство на финансите), както и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (управляван от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"). В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

⁶ В позицията „Резерв за непредвидени и неотложни разходи“ се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

За формирането на положителното бюджетно салдо за първото полугодие на 2008 г. допринасят доброто изпълнение на данъчните приходи, както и постъпилите авансови средства от фондовете на ЕС

Освен доброто изпълнение на данъчните приходи по КФП, за формирането на положителния баланс за първото полугодие на 2008 г. допринасят и постъпилите значими по размер аванси от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС, както и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, плащанията по които се извършват от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“, чието фактическо усвояване ще се извършва в съответствие с изпълнение на програмите. В допълнение, традиционно за последните години една голяма част от инвестиционните разходи се измества за втората половина на годината, за което допринасят сезонни фактори, както и някои особености на нормативната база при тръжните процедури.

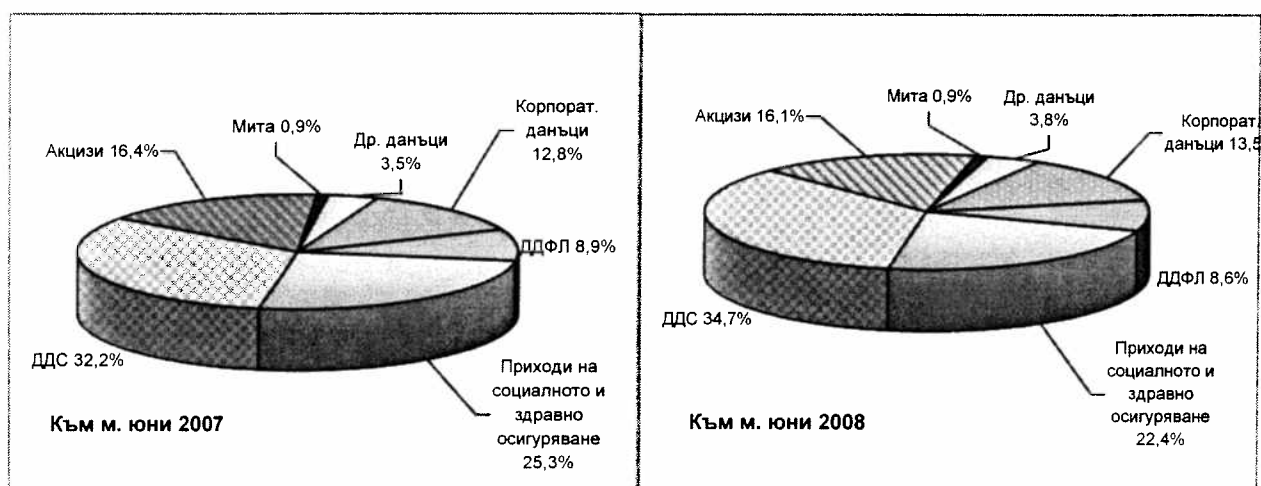
Изпълнение на приходите

Изпълнението по основните съставни бюджети към края на юни 2008 г. на приходите и помощите е: по републиканския бюджет постъпления в размер на 9 570.3 млн. лв. или 52.3 % от заложените в ЗДБРБ за 2008 г.; по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове – 2 537.8 млн. лв. или 52.1 % от планираните за годината; по бюджета на съдебната власт – 38.9 млн. лв. което представлява 74.9 % от планираните със ЗДБРБ за 2008 г.; по общинските бюджети – 847.7 или 48.3% от годишния разчет.

Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) по КФП са в размер на 11 156.6 млн. лв., или 50.3% от планираните за годината.

На следната графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП за шестте месеца на 2007 г. и 2008 г.:

Графика №1: Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет към м. юни 2007 и 2008 г.

Приходите в частта на преките данъци (вкл. имуществените данъци и др. Данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане) възлизат на 2 877.2 млн. лв., което представлява 55.4% от планираните за годината. Спрямо 2007 г. постъпленията от преки данъци са нараснали с 24.6%, като най-голям ръст се наблюдава при постъпленията от корпоративни данъци.

Факторите, влияещи върху постъпленията от преки данъци, са устойчивият ръст на икономиката и проявилите се ефекти от промените в данъчната политика

Факторите, влияещи върху постъпленията от преки данъци са устойчивият ръст на икономиката и проявилите се ефекти от промените в данъчната политика, целящи насърчаване на инвестициите в икономиката и разширяване на данъчната основа. Нарастването на декларираната печалба в годишните данъчни декларации на фирмите е сред основните причина за ръста на постъпленията в групата спрямо предходната година. В тази посока влияние оказва и ефектът от изсветляване на икономиката.

Постъпленията от данъци върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) за разглеждания период са в размер на 958.1 млн. лв., което представляват 43.8% от планирания годишен размер. След преминаването към пропорционално облагане с единна ставка от 10% за всички подоходни групи от началото на 2008 г. постъпленията от ДДФЛ за полугодieto на 2008 г. са нараснали със 17.3% спрямо приходите за същия период на 2007 г.

Високият ръст на приходите от косвени данъци се дължи най-вече на базовия ефект, свързан с изместване при постъпленията от ДДС през първите месеци след присъединяването на страната към ЕС

Приходите от косвени данъци (вкл. таксата върху производството на захар и глюкоза) са в размер на 5 776.8 млн. лв., което представлява 47.4% от програмата за годината и ръст от 27.5% (1 247.6 млн. лв.) спрямо същия период на 2007 г. Това нарастване се свързва най-вече с базовия ефект, проявил се през първото полугодие на 2007 г., свързан с изместване при постъпленията от ДДС през първите месеци след присъединяването на страната към ЕС. С това е свързан и високият темп на ръст на постъпленията от ДДС спрямо същия период на предходната година (31.6 %).

Изпълнението на годишните разчети за постъпленията от ДДС е 47.3%. Приходите от акцизи също са нараснали значително (19.3%) спрямо първите шест месеца на предходната година, като при съпоставката следва да се вземе предвид увеличението през 2008г. на акцизните ставки за някои горива и тютюневи изделия. Постъпленията от акцизите за отчетния период спрямо годишните разчети за 2008 г. представляват 47.2%. Приходите от таксата върху производството на захар и глюкоза за полугодieto са в размер на 10.0 млн. лв.

Приходите от социални и здравноосигурителни вноски за изминалите шест месеца на годината са в размер на 2 502.6

млн.лв. или 52.1% от разчетените за годината.

Неданъчните приходи по КФП за периода са 1 927.1 млн. лв., което представлява 61.9% от годишните разчети и са на нива близки до тези за същия период на 2007 г. През полугодieto постъпи вноската в централния бюджет от преизпълнението на приходите над разходите на БНБ в размер на 250.6 млн.лв. или с 50.6 млн. лв. повече спрямо планираното със ЗДБРБ за 2008 г. Добро е изпълнението и на приходите от държавни, общински и съдебни такси и постъпленията от продажба на нефинансови активи по бюджетите на министерствата и ведомствата.

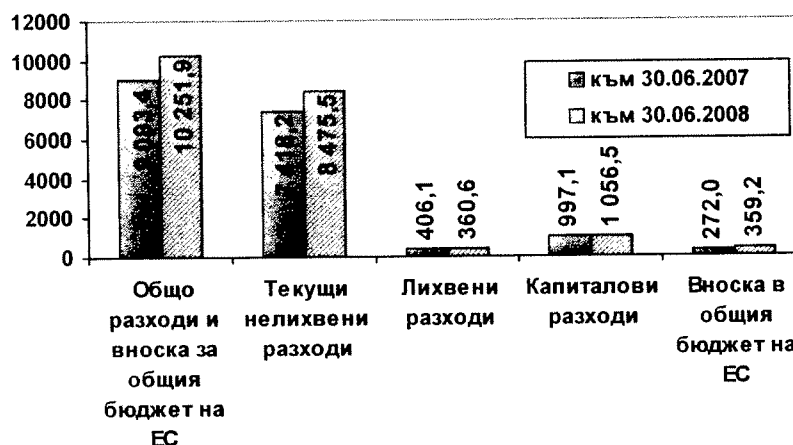
Постъпилите **помощи** са основно аванси от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, от предприєдинителните инструменти, както и аванси от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, управляван от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“. Размерът на постъпленията от помощи за първото полугодие на 2008 г. е 945.8 млн. лв. (49.8% от планираните), от които 841.0 млн. лв. са постъпления от европейските фондове и предприєдинителните инструменти, а 104.8 млн. лв. – помощи по националния бюджет, вкл. средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) на бюджетните парични потоци.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** за шестте месеца на 2008 г. е в размер на 1 297.9 млн. лв. и включва средствата, получени от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, средства по предприєдинителните инструменти на ЕС и средства за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение и за подобряване (улесняване) на бюджетните парични потоци, както и получените средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки.

Изпълнение на разходите

Общият размер на разходите по КФП към полугодieto на 2008 г. е 10 251.9 млн.лв., което представлява 40.4 на сто от разчетените към ЗДБРБ за 2008 г. разходи за годината.

Графика №2: Основни разходни показатели по консолидирания бюджет за полугодieto на 2007 г. и 2008 г. (млн.лв.)

Разходите по основни съставни бюджети на консолидираната фискална програма са както следва:

Републикански бюджет. Разходите по републиканския бюджет за полугодieto на 2008 г. (вкл. вноската за общия бюджет на ЕС и трансферите за др. Бюджети) са в размер на 7 093.8 млн. лв., или 40.2% от планираните със ЗДБРБ за 2008 г.

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за други бюджети), извършени за шестте месеца на 2008 г., са в размер на 3 114.5 млн. лв., което представлява 34.9% от предвидените средства в ЗДБРБ за 2008 г. Съпоставено с данните за същия период на 2007 г. нелихвените разходи са нараснали с 248.4 млн. лв. или ръст от 8.6%.

Изпълнението спрямо годишния разчет на основните разходни показатели при текущите нелихвени разходи, е както следва:

- разходи за текуща издръжка – 30.8% от предвидените със ЗДБРБ за 2008 г.;
- разходи за заплати и осигурителни вноски – 43.2%;
- социални разходи (вкл. стипендии) – 34.4%;
- субсидии – 61.6%.

Изразходваните средства за **капиталови разходи**, (вкл. нетният прираст на държавния резерв) са в размер на 459.6 млн. лв. или 21.1% спрямо разчета за годината.

Извършените **лихвени плащания** са в размер на 352.0 млн. лв., от които:

- лихви по външни заеми в размер на 269.8 млн. лв.;
- лихви по вътрешни заеми в размер на 82.2 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година разходите за лихви по

републиканския бюджет са с 48.1 млн. лв. по-малко, като за отчетния период те заемат 5.2% относителен дял в общите разходи, при 6.8% за първите шест месеца на 2007 г.

Трансферите от и за други бюджети по републиканския бюджет представляват нето предоставени трансфери в размер на 2 908.8 млн. лв. или 46.4% от планираните в ЗДБРБ за 2008 г.

Разходите по бюджетите на социалноосигурителните фондове за отчетния период са в размер на 3 599.7 млн.лв., или 46.4 % от разчета за годината, в т. Ч. Пенсии, помощи, обезщетения и др. В размер на 2 822.5 млн.лв. и здравеоосигурителните плащания – в размер на 715.4 млн.лв.

Извършените *разходи по бюджетите на общините* са в размер на 1 823.3 млн. лв. или 55.8% към заложеното в разчетите към ЗДБРБ 2008 г. Текущите разходи са в размер на 1 497.0 млн. лв., а капиталовите – 326.3 млн. лв.

Фискалният резерв⁷ към 30.06.2008 г. по текущи валутни курсове е 10 218.3 млн. лв. Като част от международните валутни резерви той представлява важен инструмент в подкрепа на макроикономическата стабилност и гарант за устойчивостта на паричния съвет.

2.1.2. ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ДО КРАЯ НА 2008 Г.

Правителството ще се придържа към постигане на заложената фискална цел за годината. Въпреки намалението на ставките на основните преки данъци, приходите в бюджета остават на сравнително стабилни нива през последните години. В контекста на рисковете за макроикономическата стабилност, правителството ще се придържа към постигане на заложената фискална цел за годината.

Оценката за изпълнението на консолидирания бюджет за 2008 г. се базира на доброто изпълнение на приходите за шестте месеца на 2008 г. и ефективните мерки, насочени към повишаване на събираемостта на данъците. Това дава основания да се очаква преизпълнение на приходите по консолидирания бюджет на годишна база с около 3-4 % спрямо годишните разчети.

Основна част от това преизпълнение се очертава в частта на данъчните постъпления: приходите от осигурителни вноски на

⁷ Фискалният резерв обхваща:

- наличностите в лева и чуждестранна валута на всички бюджетни сметки и депозити в банковата система, в т.ч. централния бюджет, министерства и ведомства, НОИ, НЗОК и извънбюджетните фондове на централно ниво;
- други високоликвидни външни активи на централното правителство.

ДОО и НЗОК, постъпленията от косвени данъци (ДДС, акцизи и мита) и други данъци (имуществени данъци, други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане и др.) Преизпълнение се очаква и при неданъчните приходи, включително и от постъпилите значими по размер еднократни приходи.

Общият размер на *постъпленията от преки данъци* се очаква да остане близък до разчета за годината. Относителният дял на преките данъци в годишната оценка на данъчните приходи по КФП е около 23 %.

Данъчните *постъпления по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове* се очаква да надхвърлят годишните разчети – с около 11%. Относителният им дял в годишната оценка на данъчните приходи по КФП е около 23%. Преизпълнение се очертава при приходите от:

- осигурителни вноски на държавното обществено осигуряване – с около 11% над планираните в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2008г.;
- здравноосигурителните вноски – с около 12-13% над планираните в Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2008 г.

На база на отчетните данни за шестте месеца на годината и прогнозата за оставащите месеци до края на годината се очертава преизпълнение и на *приходите от косвени данъци*, като годишното им изпълнение се очаква да достигне около 102% спрямо годишния разчет. Очаква се преизпълнение на приходите от ДДС с около 1%, от акцизи с около 4-5% и от мита с около 12%. Относителният дял на косвените данъци в данъчните приходи е висок и в годишните оценки е около 54%.

Вземайки предвид постъпленията за първото полугодие на 2008г. и изготвените оценки за оставащите месеци до края на годината, може да се очаква преизпълнение на неданъчните приходи на консолидирано ниво с около 27-28%. За преизпълнението на неданъчните приходи се очаква да допринесат:

- приходите от държавни, общински и съдебни такси и приходите и доходите от собственост;
- постъпилите еднократни приходи във връзка с изплащането на задълженията по дълга на Ирак към Република България (вкл. 286.6 млн. лв. лихви);
- постъпилата по-висока от разчетената със ЗДБРБ за 2008г. вноска от превишението на приходите над разходите на БНБ с 50.6 млн. лв.

Анализът на текущото изпълнение на бюджетните параметри и изготвените оценки за очаквано преизпълнение на приходите за 2008 г. дадоха основание Министерският съвет да предложи, а Народното събрание да одобри допълнителни бюджетни кредити в размер до 1 206.2 млн.лв., с възможност за допълнително още до 350.0 млн.лв. при по-добро изпълнение на бюджетните параметри до края на годината и при спазване на заложената фискална цел по КФП – положително бюджетно салдо от 3 на сто от прогнозния годишен брутен вътрешен продукт.

Одобрените допълнителни средства са насочени за финансиране на допълнителни мерки по политики в две основни направления – социално ориентирани политики и инвестиционни проекти. Целта е да се гарантира социалната защита и подобряването живота на пенсионерите и хората с най-ниски доходи, да бъдат осигурени средства за изплащане на енергийни помощи, да се осигури допълнителен финансов ресурс за секторите здравеопазване, образование, отбрана и сигурност и др., като и да се финансират проекти и дейности по модернизирването на пътната, железопътната и екологичната инфраструктура и т.н.

2.2. КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА И ФИСКАЛНА ПОЗИЦИЯ ЗА 2009 Г.

Разработената прогноза на КФП за 2009 г. създава възможност за реализиране на правителствените приоритети при балансиране на вероятните рискове и спазване на необходимите бюджетни ограничения.

Равнището на приходите и разходите и размерът на бюджетното салдо по консолидирания бюджет за 2009 г. са изведени на база одобрените основни параметри на Средносрочната фискална рамка за периода 2009-2011 г. относно:

- Поддържане на максимално ниво на консолидираните разходи (без вноската в общия бюджет на ЕС) до 40 % от БВП;
- Ниво на положително бюджетно салдо по консолидирания бюджет не по-малко от 3% от БВП;
- Ниво на публичните инвестиционни разходи на консолидирана основа не по-малко от 7.0% от БВП;
- Максимално ниво от 0.6% от БВП на националните субсидии за нефинансови предприятия на консолидирана основа (без субсидиите, предоставяни по линия на фондовете на ЕС, както и субсидиите за болнична помощ).

Консолидираната фискална програма за 2009 г. се базира на актуализираната макроекономическа прогноза и е съобразена с

цикличното развитие на икономиката. Запазването на благоразумния подход при управлението на публичните финанси е в отговор на икономическите неравновесия и колебанията на външните финансови пазари.

Таблица №3. Структура на консолидираната фискална програма (2008 и 2009 г.)

Показатели (млн.лв.)	КФП		от тях:					
			Национален бюджет		Европейски фондове **		Вноска в общия бюджет на ЕС	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Приходи	27 192.3	32 556.3	25 340.2	29 599.3	1 852.1	2 957.0		
(% от БВП)	44.1%	44.3%	41.1%	40.3%	3.0%	4.0%		
Разходи	24 711.0	29 430.2	22 479.5	26 375.0	2 231.5	3 055.2		
(% от БВП)	40.0%	40.0%	36.4%	35.9%	3.6%	4.2%		
Бюджетен баланс*	2 481.3	3 126.1	2 860.7	3 224.3	-379.5	-98.2		
(% от БВП)	4.0%	4.3%	4.6%	4.4%	-0.6%	-0.1%		
Вноска в общия бюджет на ЕС	659.9	931.8					659.9	931.8
(% от БВП)	1.0%	1.3%					1.0%	1.3%
Общ баланс	1 821.4	2 194.3	2 860.7	3 224.3	-379.5	-98.2	-659.9	-931.8
(% от БВП)	3.0%	3.0%	4.6%	4.4%	-0.6%	-0.1%	-1.0%	-1.3%

* Бюджетен баланс, изключващ вноската в общия бюджет на ЕС.

** Включва всички средства, получавани по линия на ЕС и съответното национално съфинансиране.

За 2009 г. очакваните приходи възлизат на 44.3% от БВП, при разходи в рамките на 40.0% от БВП, в които не е включена вноската на България в общия бюджет на Общността (1.3% от БВП). Приоритетът за балансирана бюджетна рамка е изпълнен при нива на общ бюджетен баланс в рамките на 3.0% от БВП и баланс, изключващ вноската на България в общия бюджет на Общността, от 4.3% от БВП.

През 2009 г. общият размер на приходите и помощите по КФП се очаква да бъде 32 556.3 млн. лв., което представлява ръст от 19.7 % спрямо програмата за 2008 г.

През 2009 г. разходите на консолидирана основа (без вноската в общия бюджет на ЕС) ще възлизат на 29 430.2 млн.лв. Увеличението на разходите спрямо програмата за 2008 г. е с 4 719.2 млн.лв. или ръст от 19.1 %.

За 2009 г. е планирана положителна бюджетна позиция по КФП в размер на 2 194.3 млн.лв. или 3.0% от прогнозния БВП. Заложените фискални цели в проекта на бюджет за 2009 г. се предвижда да бъдат постигнати в резултат основно на доброто изпълнение на приходите и прилагане на стегната политика по отношение на разходите.

През 2009 г. бюджетът за пръв път след 1997 г. ще се реализира в условия на макроикономически рискове и забавен тренд на икономически растеж. Като цяло бюджетната консолидация през последните години позволява тези предизвикателства да бъдат управлявани. Основен инструмент за предпазване срещу тези рискове е резервът за публични инвестиции. Той осигурява гъвкавост на фискалната политика в хода на изпълнението на бюджета.

2.3. КЛЮЧОВИ АСПЕКТИ НА БЮДЖЕТНАТА ПОЛИТИКА ЗА 2009 Г.

Бюджет 2009 ще гарантира устойчивост на приоритетите и приемственост на резултатите от провежданите политики и мерки

Бюджетната политика се фокусира върху поддържането на стабилни публични финанси, насърчаването на ефективно разпределение на ресурсите и усъвършенстване на регулаторните механизми.

Бюджет 2009 гарантира устойчивост на приоритетите и приемственост на резултатите от провежданите политики и мерки.

Основните приоритети на Бюджет 2009 са:

- повишаване качеството на средното и висшето образование и създаване на по-добри възможности за младите семейства;
- създаване на условия за подобряване на качеството на живот и интегриране на възрастните хора в обществото;
- увеличаване размера на публичните инвестиции при повишаване ефективността на разходването им;
- изсветляване на икономиката.

Бюджет 2009 е в подкрепа на очертаните в Средносрочната фискална рамка (СФР) за периода 2009-2011 г.⁸ насоки за социално-икономическото развитие на страната посредством:

- насърчаване на икономическата активност чрез провежданата данъчна и осигурителна политика;

⁸ Приета с Решение №337 на Министерския съвет от 26 май 2008 г. за одобряване на Средносрочна фискална рамка и основни допускания за периода 2009-2011 г.

- умерена политика по доходите и пенсиите, обвързана с проинфлационния натиск;
- осъществяване на политики за повишаване на производителността и конкурентноспособността на икономиката;
- продължаване на реформите в бюджета за повишаване на ефективността на публичните разходи и подобряване качеството на предоставяните публични услуги.

Изпълнение на целите на Лисабонската стратегия и политиките за социална закрила и социално включване

Най-важното от стратегическа гледна точка е взаимната допълняемост и ефективно взаимодействие между политиките за икономически растеж и повече и по-добри работни места в изпълнение на целите на Лисабонската стратегия и политиките за социална закрила и социално включване.

В съответствие с Лисабонската стратегия провежданата икономическа политика е насочена към стимулиране на бизнеса, заетостта и икономическия растеж чрез създаване на условия за благоприятен инвестиционен климат и гъвкавост на пазара на труда. Тази политика предоставя възможност за по-силна социална ангажираност на бюджета към всеки български гражданин, най-вече към по-възрастното поколение, и ще продължи да осигурява ресурс за изпълнение на социалните ангажименти на държавата. Политиката по намаление на пряката данъчна и социално-осигурителна тежест допринесе освен за повишената икономическа активност в частния сектор, така също и за отбелязаното подобрене в развитието на основните показатели на пазара на труда.

Ключово значение за устойчивостта на публичните финанси в дългосрочен план имат демографските тенденции в страната. От една страна, те влияят пряко върху потенциалния икономически растеж и така определят не само средния темп, който може да се постигне, без предлагането да предизвиква инфлационен натиск, но също и възможностите за създаване на заетост, доходи и богатство. От друга страна, демографските тенденции пряко рефлектират върху разходите (и приходите), най-вече в социалната област.

Демографската криза е съпроводена както с нарастване на различията във възможностите и в доходите на отделните групи граждани от гледна точка на възрастта, така и с нарастване на различията между гражданите от различните етноси.

Отчитайки реалните предизвикателства пред правителството в следствие на посочените демографски тенденции, е важно разработването и изпълнението на системни политики както за изграждане на човешкия капитал в подкрепа на младите

граждани на обществото, така и на такива за осигуряване на добри жизненни стандарти за хората в пенсионна възраст.

Изпълнението на социалните ангажименти на държавата е насочено към постигане на социално включване и повишаване на жизнения стандарт

Ключовите направления съгласно Националния доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване са следните:

1. Изграждане на пазар на труда, основан на включването, който приобщава групите, застрашени от риска от бедност и социално изключване.
2. Осигуряване на достъп до права, ресурси, блага и услуги за нуждаещите се.
3. Поддържане на ефективни механизми за преразпределение за намаляване на риска от бедност и социално изключване за хората, които не могат да се издържат чрез труда си – децата, възрастните, и др.

Предвидените мерки по тези направления ще допринесат за по-ефективно разпределение на ползите от икономическия растеж, което ще има положително влияние върху качеството на живот и на най-уязвимите групи.

В Бюджет 2009 са предвидени необходимите средства за изплащане на помощите и обезщетенията, произтичащи от социалните ангажименти на държавата.

Усилията ще бъдат насочени към приспособяване на системите за социално осигуряване и подпомагане към нуждите на хората, чиято връзка със заетостта е нарушена. Това са дългосрочно безработните, безработните с по-ниско или без образование и квалификация, хората с увреждания, младите, които търсят първа работа и по-възрастните, чиито знания и умения не съответстват на новите изисквания на пазара на труда, икономически неактивните. Предвижда се с финансиране от Европейския социален фонд да бъде разширен обхватът на формите за обучение и учене през целия живот за хората в неравностойно положение на пазара на труда.

Повишаване качеството на средното и висшето образование и създаване на по-добри възможности за младите семейства

Политиките за младите граждани ще бъдат насочени към постигане на целите за постепенно изглаждане на големите различия във възможностите и достъпа до основните публични услуги за различните групи млади хора. Високообразованите и висококвалифицираните индивиди в условията на глобализацията и високата мобилност на капитала и работната сила получават най-големите ползи от един гъвкав пазар на труда под формата на работа, която им носи удовлетворение и високи доходи.

Затова основните политики са в секторите на средното и висшето

образование, жилищната политика и грижата за децата. Реформата в средното образование има за цел да обхване всички деца в училищна възраст, да намали до минимум отпадането от образователната система и да повиши качеството на обучението. Въвеждането на студентските кредити има за цел да създаде равни възможности на младите да продължат образованието си и в бъдеще да получават по-високи доходи. Подкрепата на младите семейства при осигуряване на жилища и при отглеждане на децата им има за цел да сближи житейските алтернативи на младите хора с различни икономически възможности.

Политиките по социално и семейно подпомагане бяха усъвършенствани с цел насърчаване на активното участие в заетостта, превенция на ранното отпадане от училище и подпомагане на посещаването на детски заведения от децата. Не по-малко значими са и мерките за съвместяване на трудовия и семейния живот, изразяващи се в промяна на трудовото законодателство и разширяване на достъпа до социални услуги на хора със семейни задължения.

За подобряване на материалното положение на семействата с деца допринасят както мерките, свързани с достъпа до качествена заетост и реформите в осигурителната система, така и тези в рамките на системата за семейно и социално подпомагане. Конкретен пример в тази посока бе предприетото увеличение на размерите на семейните помощи и обезщетенията за отглеждане на дете.

Ефектите, които се цели да бъдат постигнати, са:

- Разширяване възможностите за избор от страна на младите хора между различни благоприятни възможности за тяхното личностно развитие в нашата страна;
- Задържането на хората в България чрез качествено образование и успешна трудова реализация и повишаване стандарта на живот;
- Популяризиране на избора на здравословен начин на живот и социална активност;
- По-висока раждаемост и подкрепа при отглеждане на децата.

Създаване на условия за интегриране на възрастните хора в обществото

Възрастните хора с доход от пенсия са в затруднено положение поради растежа на разходите им и необходимостта от запазване и повишаване на стандарта им на живот. Това е особено чувствителен проблем в периода на приспособяване на ценовите равнища в страната към средните европейски нива. За да се отговори на това предизвикателство са разработени:

- Политика за осигуряване на финансовата стабилност на

пенсионната система (Сребърен фонд).

- Политика в областта на адекватността на пенсиите.

В подкрепа на дългосрочната стабилност на пенсионната система е създаденият Държавен фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система, в който към месец май 2008 г. е акумулиран ресурс в размер на 707.6 млн.лв. (тази сума включва преведените трансфери за фонда, дължими по ЗДБРБ за 2006 г. и ЗДБРБ за 2007 г., както и преведените средства през месец май 2008 г.).

Политиката в областта на адекватността на пенсиите е насочена към намаляване на риска от бедност сред възрастните, осигуряване на достоен жизнен стандарт след оттегляне от пазара на труда и гарантиране на солидарността между и извън поколенията. В последните години беше постигнато:

- реформа в гарантираните минимални пенсионни плащания от гледна точка механизмите за тяхното определяне, както и промяна на правилата за осъвременяване на пенсиите;
- няколко целеви увеличения на пенсиите, извършени поради фискална възможност в резултат на благоприятното икономическо състояние на страната и устойчивостта на публичните финанси. По този начин се гарантира, че доходите на пенсионерите няма да изостават от общата тенденция на покачване на жизненото равнище в страната.

В областта на финансовата устойчивост на пенсионната система приоритетите са:

- постигане на по-голям обхват на осигурителната система и ръст на приходите от осигурителни вноски. Това предполага повишаване на икономическата активност и равнището на заетостта, и усилия за намаляване на склонността за заобикаляне на осигурителното законодателство и укриване на осигурителни вноски;
- демографското развитие на страната поставя необходимостта да се търсят нови решения за гарантиране на дългосрочната устойчивост на пенсионната система.

През 2008 г. беше извършено както осъвременяване на пенсиите от 1 юли (с 10.35%), така и преизчисление от 1 октомври 2008 г. на всички пенсии за трудова дейност със средния осигурителен доход за 2007 г.

В областта на пенсионната политика Бюджет 2009 предвижда увеличение на пенсиите на две стъпки:

1. Увеличение на пенсиите от 1 април 2009 г. чрез увеличаване на тежестта на осигурителния стаж от 1 на 1.1 на сто в пенсионната формула.

От 1 април се предвижда и увеличаване на максималния размер на пенсията на 700 лв. (490 лв. през 2008 г.), както и увеличаване на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 113.49 лв. на 124.84 лв. и на социалната пенсия за старост от 84.12 лв. на 92.53 лв.;

2. Увеличение на пенсиите от 1 юли 2009 г. с 9.7 на сто.

От 1 юли 2009 г. ще се извърши увеличаване на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 124.84 лв. на 136.95 лв. и на социалната пенсия за старост от 92.53 лв. на 101.51 лв.

Изсветляване на икономиката

Мотивите на фирмите и на отделните лица да навлязат в неформалния сектор са различни. Малките фирми предпочитат да останат в сивата икономика, защото фиксираните разходи (например разходи за разрешения и лицензи) поставят непропорционално висока тежест върху тях. Това ги кара да изберат да останат „невидими“ за официалните власти.

Висококвалифицираните специалисти могат да предпочетат да работят самостоятелно вместо да работят за работодател, когато данъците върху трудовата дейност са високи, а възвращаемостта от социалните плащания и услуги е несигурна. Що се отнася до нискоквалифицираните работници, неформалната заетост може да е тяхната единствена алтернатива от гледна точка на получаване на по-високи доходи.

Проучванията показват, че лицата, заети в неформалния сектор, са предразположени в много по-голяма степен към бедност, безработица и социална изолация в сравнение с останалите. Същевременно тяхната мобилност е по-голяма, особено що се отнася до по-младите и по-нискоквалифицираните работници.

Неформалната заетост и нерегламентираните доходи в България укриват част от произведения брутен вътрешен продукт, върху който не се плащат съответните данъци и осигурителни плащания. Загубите за държавния бюджет и осигурителните фондове ограничават потенциалните възможности на държавата за увеличаване на доходите и за намаление на данъчната тежест.

Необходимите политики с цел справяне с посочените проблеми са следните:

1. Рационализиране и общо съществено съкращаване на регулациите на продуктовете пазари с цел облекчаване навлизането на нови фирми на различните секторни пазари. По

този начин ще се намалят разходите на фирмите и ще се увеличат инвестициите.

2. Реално практическо отваряне за конкуренцията на основни пазари – далекосъобщения, енергетика и транспорт, съгласно Лисабонската стратегия.

3. Разширяване на регламентациите, които водят до намаляване на разходите, свързани с инвестициите, които ще генерират увеличено търсене на капитал.

4. Повишаване гъвкавостта на пазара на труда и облекчаване на регулациите на работното време и срочните договори.

5. Допълнително рационализиране на данъчната политика и повишаване на ефикасността на данъчния контрол.

Ефектите, които ще бъдат постигнати:

- Повишаването на производителността на труда в следствие на достъпа на предприемачите до технологии и висококачествен човешки капитал.
- Повишаване на заетостта и мобилността на работната сила.
- Повишаване темпа на икономическия растеж.
- Намаляване на сивата икономика.

Мерки за борба с корупционните практики и за подобряване на данъчната събираемост

Приходните администрации ще предприемат редица мерки за борба с корупционните практики, както и за подобряване на данъчната събираемост и повишаване на приходите в бюджета.

Особено внимание се обръща на ограничаването на сивия сектор в икономиката, който не само лишава от сериозни приходи държавния бюджет, но оказва влияние и върху дейността на изрядните данъкоплатци.

Най-важните мерки, които се предвиждат в тази посока, са за **подобряване на взаимодействието и координацията на действията между органите по приходите в НАП, Агенция „Митници” и правоохранителните органи** – Министерството на вътрешните работи, прокуратурата – с цел противодействие на данъчноосигурителните измами, контрабандата и нарушенията с високорискови и акцизни стоки, и ускоряване на съдебния процес срещу техните извършители.

Взаимодействието между Агенция „Митници” и НАП ще се разшири с цел:

- изготвяне на съвместни планове за ревизии на данъчнозадължени лица, на целеви рискови профили по браншове за данъчнозадължените лица, които извършват производство, съхранение и потребление на акцизни

сътрудничество.

Обслужването на данъкоплатците ще продължи да се подобрява, в т.ч. чрез разработване на нови електронни услуги. Предвижда се провеждане на регулярни срещи с големи производители и търговци на акцизни стоки с цел обмен на информация, касаеща засилване на противодействието на нарушенията с този вид стоки.

Голямо значение имат мерките за **борба с корупцията вътре в системата** на приходните администрации. В НАП се предвижда да се усъвършенстват системите за подбор, оценка, развитие и стимулиране на служителите; да се осигури мобилност и ротация на служителите в изложените на корупционен натиск дейности; физическа сигурност; усъвършенстване на професионалното обучение и развитие, и т.н.

2.4. АНАЛИЗ НА ФИСКАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ И УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ДЪЛГОВЕ.

Фискалната политика отчита необходимостта от поддържане на положително бюджетно салдо предвид непосредствените и дългосрочни рискове пред публичните финанси.

Потенциален растеж и отклонение от потенциалния БВП

През 2007 г. потенциалният икономически растеж достигна 5%, което е по-ниска стойност, спрямо очакваната, заложена в Конвергентната програма (2007-2010 г.).

С най-голям принос към потенциалния растеж се очертават капиталовите запаси (2.9 процентни пункта), следвани от заетостта (1.4 процентни пункта). Приносът на общата факторна производителност е нетипично нисък в сравнение с миналите периоди, поради увеличаването на заетостта за сметка на наемането на относително по-непродуктивни работници.

През 2008 г. се очаква потенциалният икономически растеж да се ускори до 6.3%. През 2009 г., 2010 г. и 2011 г. потенциалният растеж се очаква да достигне стойности от около 6%.

Таблица №4. Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП.

Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Потенциален растеж	5.0%	6.3%	6.0%	6.0%	5.9%
Отклонение от потенциалния БВП	1.8%	1.9%	0.7%	0.0%	-0.1%

Източник: Агенция за икономически анализи и прогнози (АИАП).

Отклонението от потенциалния БВП за 2007 г. е в размер на 1.8%, като тази стойност е резултат от появилите се още през 2006 г. признаци на „прегряване” на българската икономика: повишаване на инфлацията, растежа на заетостта и работните заплати, и задълбочаване на неравновесията във външния сектор. Неравновесията в предлагането и високите цени на храните и петрола на международните пазари също обясняват високата стойност на отклонението и по-ниския потенциален растеж.

Отклонението от потенциалния БВП през 2008 г. се очаква да се увеличи до 1.9%, като очакваната стойност на показателя за следващата година е съответно 0.7%.

Таблица №5. Приноси към потенциалния растеж.

	Труд	Капитал	ОФП ⁹
2007 г.	1.4%	2.9%	0.7%
2008 г.	1.9%	3.5%	0.9%
2009 г.	1.3%	3.5%	1.2%
2010 г.	1.1%	3.5%	1.4%
2011 г.	0.9%	3.5%	1.6%

Източник: Агенция за икономически анализи и прогнози (АИАП).

От страна на производствените фактори най-голям принос през настоящата година се очаква от страна на капитала, отново следван от заетостта. Общата факторна производителност ще увеличи минимално своя принос, преди всичко в резултат на продължаващия растеж на заетостта. Към 2011 г. приносът на общата факторна производителност отново ще изпревари съществено този на заетостта.

⁹ Обща факторна производителност.

Оценка на устойчивостта на публичните финанси

Дългосрочната устойчивост на фискалната позиция се влияе от настоящите нива на бюджетния баланс и държавен дълг, както и от предвижданото им изменение в следствие на застаряването на населението. Процесът на застаряване носи значителен риск за публичните финанси, тъй като той ще окаже сериозен натиск в посока към увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Тяхната динамика е моделирана чрез дългосрочен модел с прогнозен период до 2060 г., който е базиран на методологията и допусканията на Европейската комисия (ЕК), приети след обсъждания със страните-членки.

За целите на оценката на устойчивостта на публичните финанси в България е използван сценарий, при който се спазват бюджетните цели за периода 2007-2011 г., дефинирани в средносрочната фискална рамка, и се реализира постепенно линейно намаляване на положителната бюджетна позиция до достигане на средносрочната цел от 1.5% от БВП през 2012 г. Предвижда се достигане на старата средносрочна цел от балансиран бюджет през 2016 г. Оттам нататък изменението на бюджетния баланс се управлява от ефекта от застаряването на населението върху публичните разходи.

Резултатите от модела показват, че бюджетните разходи, свързани със застаряването на населението, ще нараснат с около 5 процентни пункта от БВП до края на периода. Това означава, че ще се наложи финансирането на бюджета чрез емитиране на нов дълг в дългосрочен план и ще изложи на риск устойчивостта на публичните финанси.

Общоприетият от ЕК подход за оценка на устойчивостта на фискалната позиция е т.нар. индикатор S2, който може да се интерпретира като разликата между текущата (прогнозната) фискална позиция за всяка година напред в бъдещето и тази позиция, която отговаря на условието за устойчивост за неопределен период напред в бъдещето.

Индикаторът се състои от два компонента – текуща бюджетна позиция и оценка за дисконтираната настояща стойност на ефекта от застаряването на населението в дългосрочен план. Положителната стойност на индикатора съответно означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването върху публичните финанси. Отрицателната стойност предполага, че началната бюджетна позиция е достатъчно силна да осигури устойчивостта на фискалната политика, дори и предвид риска от застаряването на населението.

стоки;

- изграждане на механизъм за обмен и получаване на информация между НАП, Агенция „Митници” и Министерство на икономиката и енергетиката;
- задълбочаване обмена на информация между Агенция „Митници” и НАП с цел идентифициране на рисковете при използване на митническите режими.

Органите на НАП ще подобрят контролната си дейност и работата по принудителното събиране като защита на приходите от нарушения и измами чрез:

- разработване на нови и усъвършенстване на прилаганите методики за ревизии и проверки в специфични области (по видове данъци, браншове, групи задължени лица и др.) и повишаване на качеството на извършваната селекция (чрез автоматизирана годишна оценка на риска на всички задължени лица);
- използване на информацията от системата VIES и друга информация, получена по линия на административното сътрудничество с държави-членки на ЕС за извършване на селекция при осъществяването на данъчния контрол във връзка с вътреобщностните доставки и придобивания.

Предвижда се въвеждане на електронни ревизии в НАП, както и засилване ролята на текущия контрол.

Митническата администрация ще продължи активното сътрудничество с органите на Министерството на вътрешните работи за:

- съвместни операции по подобряване на контрола върху лицата, които произвеждат и съхраняват горива и етилов алкохол и които митнически оформят високорискови стоки;
- в подготовката и провеждането на **международни операции за противодействие на митническите измами** при внос на стоки от рискови държави.
- Ще се ускори въвеждането на видео наблюдение по основните гранични пунктове на външните граници на ЕС.

По отношение на административното сътрудничество на приходните администрации с държавите-членки на ЕС се предвижда **развитие на системите за обмен на данни с ЕС в областта на ДДС (Intrastat, VIES);** адаптиране на платежния процес и въвеждане на единната европейска платежна зона SEPA (Single Euro Payment Area). Ще се увеличава делът на извършваните проверки по линия на международното

Таблица №6. Оценка на устойчивостта на фискалната позиция.

Програмен сценарий (% от БВП)	
Начална бюджетна позиция	-3.29%
Ефект от застаряването на населението	2.93%
S2	-0.35%

Конкретно за България, стойността на индикатора е отрицателна, но със сравнително ниска стойност. Той показва, че настоящата фискална позиция може да се квалифицира като устойчива, тъй като дори и намаление на бюджетния баланс със стойността на индикатора за всяка година напред в бъдещето ще гарантира спазване на дългосрочното бюджетно ограничение. В същото време, разбивката на индикатора по компоненти предполага, че устойчивостта на публичните финанси се основава единствено на политиката на поддържане на положителна бюджетна позиция. В дългосрочен план тя е необходима, за да компенсира значителното отрицателно влияние на процеса на застаряване на населението.

Графика №3. Разходи, свързани със застаряването на населението (% от БВП).

Потенциално разхлабване на фискалната позиция, несъпроводено с други мерки, ще доведе в дългосрочен план до акумулиране на дълг и ще наруши критериите за устойчива бюджетна политика.

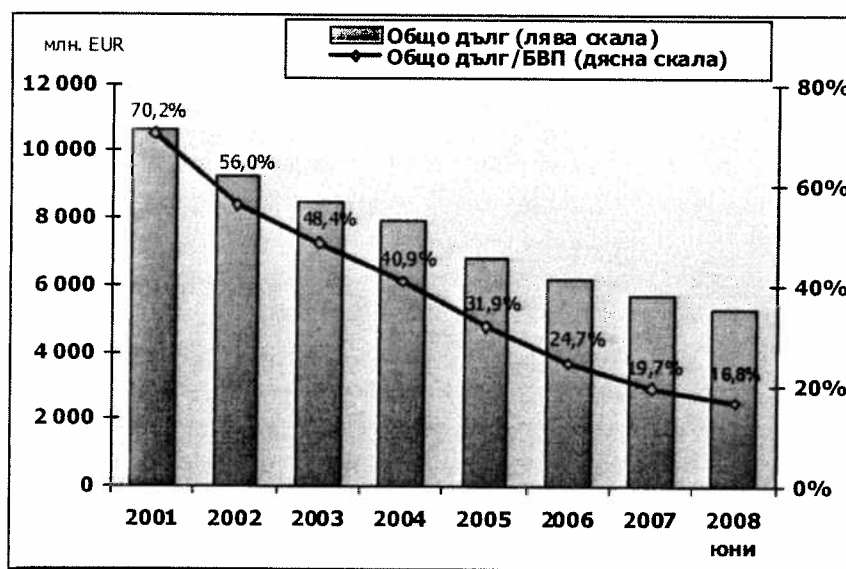
Нещо повече, рискът от неблагоприятното демографско развитие за публичните финанси може да се окаже даже по-висок, тъй като силното нарастване в края на периода на разходите, чувствителни към застаряването на населението, предполага, че те могат да имат значително по-висок ефект след 2060 г. Това налага провеждането на предпазлива фискална политика и за в бъдеще,

както и прилагането на структурни реформи особено в пенсионната система, където отрицателният ефект от застаряването на населението се очаква да бъде най-висок.

Политика по дълга

Номиналният размер на държавния и държавногарантирания дълг намаля от 40.1% от БВП за 2004 г. на 19.7% от БВП за 2007 г. Последователната политика при управлението на държавния дълг доведе от една страна до неговото номинално намаление, и от друга – до намаление на разходите по неговото обслужване (лихвените плащания са намелели с 0.5 процентни пункта за последните три години).

Графика №4. Държавен и държавно гарантиран дълг за периода 2001-2008 г.

1. Държавен дълг.

Държавният дълг бележи намаление както в номинално изражение, така и съотношението му спрямо БВП

Към 31 юли 2008 г. номиналният размер на държавния дълг е на обща стойност 9 202.5 млн.лв., в т.ч.:

- външен дълг на стойност 6 196.6 млн.лв. (67.3% относителен дял в структурата на държавния дълг);
- вътрешен дълг на стойност 3 006.0 млн.лв. (32.7% относителен дял в структурата на държавния дълг).

Съотношението държавен дълг/БВП към 31 юли 2008 г. възлиза на 14.9%, като в сравнение с края на 2007 г. то е намаляло с 3.0 процентни пункта. В номинално изражение държавният дълг намалява с 895.0 млн. лева в сравнение с отчетената стойност в края на м. декември 2007 г. Намалението в номинално изражение на държавния дълг се дължи главно на предсрочни погасявания

на външен държавен дълг, както и на обезценката на щатската валута.

През месец март 2008г. бе извършена операция по предварително погасяване на дълга по шест държавни заема от Световна банка, възлизащи на общ размер от 525.2 млн.лв., а през месец април – на частта от дълга на Република България към Япония в размер на 55.4 млн.лв., представляваща съфинансиране по един от предплатените към Световна банка заеми.

Размерът на **външния държавен дълг** е 6 196.6 млн.лв. към 31 юли 2008 г., като отчита намаление от 701.1 млн.лв. спрямо края на 2007 г. За същия период съотношението му към БВП намалява с 2.2 процентни пункта и към 31 юли 2008 г. достига 10% от БВП. Към края на 2008 г. се очаква стойността на външния държавен дълг да възлезе на около 7 млрд.лв., а съотношението външен дълг/БВП да се запази на ниво около 10.0%.

Във валутната структура на външния държавен дълг през 2008 г. се очаква да се запази доминиращият дял на дълга, деноминиран в евро, който към края на м. юли 2008 г. възлиза на 68.9%. Делът на дълга в щатски долари за същия период е 27.3%, а 3.8% е делът на дълга в други валути.

По-високият дял на фиксираните купони в лихвената структура на външния дълг води до по-добра прогнозируемост на лихвените разходи

Лихвената структура на външния дълг също претърпява положителна промяна през 2008 г. – към края на м. юли 2008 г. дългът с плаващи лихви намалява до 28.5% в сравнение с 34.0% в края на 2007 г. По-високият дял на фиксираните купони в лихвената структура на външния дълг води до по-добра прогнозируемост на лихвените разходи за бюджета, намалява необходимостта от резервни фондове за покриване на лихвения риск и прави обслужването на дълга по-малко чувствително към измененията в лихвените нива и волатилността на финансовите пазари.

Влияние върху плащанията по външния дълг през 2008г. и 2009г. ще окажат основно промените на международните лихвени проценти и курсът на щатския долар спрямо еврото. Външният дълг се предвижда да нараства в резултат на усвояванията по вече договорени държавни инвестиционни заеми, но съотношението му спрямо БВП се очаква да се запазва на относително постоянни нива.

Към края на 2008 г. се очаква **вътрешният държавен дълг** да запази нивото си в номинално изражение от края на 2007 г. от около 3 млрд.лв., а относителният дял на вътрешния дълг спрямо БВП да регистрира леко понижаване.

И през 2008 г. продължава политиката за емитиране на ДЦК на вътрешния пазар, за сметка на външния дълг, с цел преодоляване на съществуващия дисбаланс между вътрешния и външния дълг на страната и подкрепя развитието на вторичния пазар на ДЦК. Нетната вътрешна емисия за първото полугодие на 2008 г. е отрицателна в размер 190.6 млн.лв., за разлика от предходната година, когато нетното финансиране с ДЦК бе положително в размер на 252.7 млн.лв.

Към 31 юли 2008 г. финансирането на бюджета чрез нови емисии ДЦК възлиза на обща номинална стойност от 200 млн.лв., като на пазара са предложени две емисии 3 месечни съкровищни бонове на обща номинална стойност 30 млн.лв., 5 и 10 годишни ДЦК, съответно на стойност 65 млн.лв. и 105 млн.лв.

Средната продължителност на емисиите в обръщение, изчислена на база матуриретна структура на дълга, емитиран за финансиране на бюджета, достига 7,8 години.

Във *валутната композиция на вътрешния дълг* продължава да доминира левовият компонент, чийто дял към края на м. юли 2008 г. възлиза на 75.8%. Дяловете на ДЦК в щатски долари и в евро достигнаха съответно 4.5% и 19.6%.

Лихвената структура на вътрешния дълг също отбелязва позитивно развитие, изразяващо се в превес на дела на задълженията с фиксирани лихвени проценти спрямо тези с плаващи такива. Съответно делът им към 31 юли 2008 г. е 89.3 % спрямо 88.7% към края на 2007г.

Отново ще се акцентира върху развитието на местния пазар на ДЦК, което ще бъде и основната цел на провежданата през следващата година емисионна политика

Увеличаването на вътрешния дълг през следващата година ще бъде съобразено с макроикономическата обстановка в страната, със състоянието на местния и международните финансови пазари и перспективите за тяхното развитие, състоянието и структурата на държавния дълг, като отново ще се акцентира върху развитието на местния пазар на ДЦК, което ще бъде и основната цел на провежданата през следващата година емисионна политика. В тази връзка нетното финансиране с ДЦК се очаква да бъде положително. Рисковете, свързани с обслужването на вътрешния дълг, са минимизирани, предвид доминиращия дял на емисиите на ДЦК, деноминирани в лева, и плащанията по емисии с фиксирани лихвени купони.

2. Финансиране

Външното финансиране по централния бюджет през 2009 г. се очаква да бъде положително, в размер на около 370 млн.лв. Предвидените усвоявания по държавни инвестиционни заеми /ДИЗ/ надвишават размера на регулярно извършваните погашения, в съответствие с договорените амортизационни

схеми. В резултат на това очакваното нетно външно финансиране по тях ще бъде положително и се очаква да достигне размер от около 360 млн. лв. За ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество се очаква отрицателно нетно външно финансиране в размер на около 12 млн.лв.

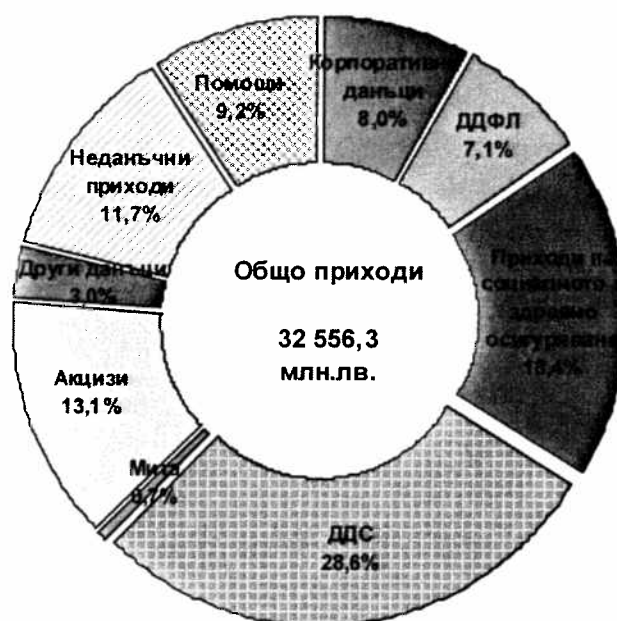
През 2009 г. се очаква да бъде реализирано положително нетно финансиране по централния бюджет от операции с държавни ценни книжа в размер на около 400 млн.лв. Предвижда се да бъдат емитирани ДЦК с номинална стойност 945 млн. лв., в това число 900 млн. лв. облигации и 45 млн. бонове.

III. ПРИХОДИ НА БЮДЖЕТ 2009.

В областта на прякото данъчно облагане намалената данъчна тежест се очаква да продължи да влияе благоприятно върху икономиката, като положителните ефекти се изразяват в стимулиране на инвестициите, на икономическото развитие, както и повишаване на реалните доходи. Продължава тенденцията на прехвърляне на данъчната тежест от пряко към косвено облагане, която ще се запази и през прогнозирания период с оглед на предвиденото повишаване на някои акцизните ставки.

Прогнозата на приходите в Консолидираната фискална програма за 2009 г. е разработена в съответствие с цялостната данъчна стратегия на правителството.

Графика №5. Структура на консолидираните приходи по основни приходоизточници за 2009 г.

През 2009 г. общият размер на приходите и помощите по КФП се очаква да бъде 32 556.3 млн. лв., което представлява ръст от 19.7 % спрямо програмата за 2008 г. Очакваните постъпления от данъци по консолидирания бюджет за 2009 г. са в размер на 25 728.2 млн.лв., неданъчните постъпления се прогнозираат в размер на 3 817.8 млн.лв., а помощите – 3 010.3 млн.лв.

3.1. Корпоративни данъци.

Ставката по корпоративния данък от 10% стана най-ниската в Европейския съюз, което прави България едно от данъчно най-конкурентните места за инвестиции. И след петте понижения на ставката, осъществени през последните години, се наблюдава увеличение на приходите в държавния бюджет от корпоративен данък. Това доказва, че ниските данъчни равнища стимулират преките чуждестранни и местни инвестиции.

Основните фактори, взети предвид при прогнозирането на приходите за 2009 г. от корпоративни данъци, могат да се групират в три основни направления:

1. От вътрешно-икономически характер.

Водещ е ръстът на данъчната печалба на фирмите, повлияна от икономическия растеж, респ. Ръста на БВП (по данни от НСИ за второ тримесечие на 2008 г. се отчита ръст на БВП от 7.1%).

От друга страна, следва да се има предвид, че едно евентуално „охлаждане” на икономиката, подобно на това в развитите европейски държави и прибалтийските републики, би довело до намаляване на постъпленията от данъка за 2009 г., доколкото той се събира основно чрез авансови вноски, които могат да бъдат намалени.

Приходите от корпоративните данъци зависят също така от инфлацията, цената и достъпа до кредит за фирмите, нивото на производителност, инвестициите и др.

2. От външноикономически характер.

Покачването на цените на суровините и енергията може да рефлектира в намаление на оперативната печалба на дружествата. Публикуваните през м. септември данни на Евростат за Европейския съюз показват, че и за м. юли промишленото производство е отчетено понижение от (-0.3%).

3. От нормативен характер.

Прогнозата е направена при запазване на законодателната рамка, имаща влияние върху размера на постъпленията от корпоративни данъци.

- Запазване данъчната ставка по корпоративния данък от 10%;
- Запазване на ставката от 5% за данъците върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица.

Предвид изложеното, очакваните постъпления от корпоративни данъци за 2009 г. са в размер на 2 617 млн.лв., или ръст от 15.7% спрямо 2008 г.

Таблица №7. Приходи от корпоративни данъци.

Показатели (млн.лв.)	2008 Програма	2009 Проект
Корпоративни данъци	2 261,8	2 617,0
- от нефинансови предприятия	2 064,0	2 416,0
- от финансови институции	197,8	201,0

3.2. ДАНЪЦИ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА.

Една от най-важните данъчни промени през 2008 г. засегна облагането на доходите на физическите лица. Досегашното прогресивно данъчно облагане беше заменено от пропорционално с еднаква ставка от 10% за всички облагаеми доходи, независимо от техния размер. Бяха премахнати досега съществуващия необлагаем минимум и правото на ползване на данъчните облекчения за деца.

Прогнозата за приходите от облагането на доходите на физическите лица е направена при запазване на единната данъчна ставка за всички данъкоплатци – 10% (без необлагаем минимум), с изключение на доходите от стопанска дейност на едноличните търговци, за които ставката е в размер на 15%.

При изготвяне на прогнозата за постъпленията от данъците върху доходите на физическите лица са взети предвид:

- очакваният брой заети лица, заплати, размери на осигурителните вноски и др.;
- очакваните ефекти от предлаганите промени в осигурителното законодателство.

Очакваният размер на приходите от личното подоходно облагане включва постъпленията от данък върху доходите на зетите по трудови и приравнени на тях правоотношения, приходите по извънтрудови правоотношения, както и приходите от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Прогнозните постъпления от данъка на наетите лица по трудови и приравнени на тях правоотношения за 2009 г. са в размер на 1 850.3 млн.лв. Заложеният ръст на приходите спрямо очакваното изпълнение за 2008 г. е размер на 259 млн.лв. (16.3% ръст спрямо

2008 г.).

Разчетите за 2009 г. са направени при прогнозиран средногодишен ръст на заетите с около 38 хиляди през 2009 г. спрямо очакванията за 2008 г. и ръст на средната работна заплата около 20% също спрямо очакваната за 2008 г. средна работна заплата.

Очакваният размер на приходите по извънтрудови правоотношения през 2009 г. се прогнозира в размер на 342.9 млн.лв. (ръст от 12.7%).

Постъпленията в местните бюджети от патентен данък се прогнозират в размер на 40 млн.лв.

3.3. ПРИХОДИ НА ОБЩЕСТВЕНОТО И ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ.

Промените в осигурителната политика през 2009 г. са насочени към излизане на заетите лица и техните доходи извън сивата икономика, както и към увеличаване на реалния разполагаем доход на домакинствата.

През 2009 г. очакваният размер на приходите на общественото и здравно осигуряване е 6 002.6 млн.лв., като при прогнозирането им са взети предвид основните промени в осигурителната политика за следващата година.

Основните промени в осигурителното законодателство са свързани с осигурителната тежест за фонд „Пенсии” и увеличаване размера на здравноосигурителната вноска от 6% на 8%. От 1 януари 2009 г. се предвижда намаление на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” от 22 на 18 на сто, като вноската за работодателите е 10 на сто, а за осигурените лица е 8 на сто. Освен тази стъпка, от 1 януари 2009 г. е предвидено държавата да подпомага фонд „Пенсии” на ДОО с трансфер в размер на 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година.

Предвидено е осигурителната вноска за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, плащана от работодателя от 0.5 на сто да стане 0.1 на сто.

Новата схема на плащане на осигуровките ще доведе до изсветляване на икономиката и до по-добра събираемост и ще подтикне бизнеса да осигурява работещите на реалните им доходи, а не върху минималните осигурителни прагове.

Осигурителната политика е разработена и въз основа на следните параметри:

- запазване размера на осигурителната вноска за допълнително задължително пенсионно осигуряване – 5 на сто, като разпределението между осигурителите и осигурените лица следва това за фонд „Пенсии” – 10:8;
- запазване размерите на осигурителните вноски за Фонд „Общо заболяване и майчинство” и Фонд „Безработица” съответно 3.5 на сто и 1.0 на сто, както и съотношението между работодател/лице, т.е. 60:40;
- увеличаване на здравноосигурителната вноска от 1 януари 2009 г. от 6 на 8 на сто при разпределяне в същото съотношение работодател/лице 60:40;
- не се предвижда промяна на размерите на осигурителните вноски за останалите фондове от консолидирания бюджет на ДОО;
- през 2009 г. се предвижда да се събират минимални вноски за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” в размер на 0.1 на сто;
- увеличение на минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващи се лица от 240 на 260 лв.;
- запазване на максималния месечен размер на осигурителния доход на 2 000 лв.

3.4. ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ.

Прогнозата за приходите от данъка върху добавената стойност (ДДС) е направена при запазване на ставката от 20% и отразяване на условията на вътрешния европейски пазар и международната конюнктура.

Постъпленията по ДДС се формират от:

- сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП);
- внос от трети държави.

Основните фактори, които влияят върху формирането на прогнозите за приходите от ДДС, са брутният вътрешен продукт и неговата структура по елементи на крайното потребление, валутният курс и инфлацията. Взети са предвид прогнозните стойности за 2009 г. на показателите за ръст на вноса, средногодишния валутен курс на лева към щатския долар и цената на суровия петрол, при следните основни допускания:

- нови по-високи акцизни ставки на енергия и тютюневите изделия, които влизат в данъчната основа на тези стоки, и

при отчитане на съответната еластичност;

- прогнозата за приходи от ДДС през 2009 г. може да бъде постигната при повишаване на ефективната събираемост с 0.5%.

Приходите от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП) са зависими от сумите на ефективно внесения данък и възстановения данъчен кредит. При разчета на приходите от внос са взети предвид прогнозите за цените на петрола и курса на долара.

Таблица №8. Приходи от ДДС за 2009 г.

Приходи (млн.лв.)	Програма 2008	Ръст 2008/2007	Проект 2009	Ръст 2009/2008
ДДС при запазване на нормативната база от 2008 г., в т.ч.:	8 190.0	124.3%	9 287.5	113.4%
- от сделки в страната и ВОП	3 730.0	126.7%	4 267.0	114.4%
- от трети страни	4 460.0	125.3%	5 020.5	112.6%
Ефект от законодателни промени			33.0	
ДДС – консолидиран бюджет	8 190.0	124.3%	9 320.5	113.8%

1. **Приходи от сделки в страната и ВОП** – основна причина за високия очакван ръст от 126.7% за тази година спрямо 2007 г. е, че около 350 млн.лв. от ВОП постъпиха в повече в началото на тази година, т.е. ръстът реално е 10.7%. Проектът за 2009 г. е разчетен с ръст от 14.4%, равен на ръста на потреблението, коригиран с този на инфлацията според макрорамката за периода.

2. **Приходи от внос от трети страни** – разчетите са изготвени при очакван ръст на вноса за 2009 г. от 12.1%, курс на долара 1,40 лв. и цена на суров петрол 100\$ за барел.

3. **Ефект от законодателни промени** – поради новите акцизни ставки на тютюневите изделия, кокса и въглищата, които влизат в данъчната основа на ДДС на тези стоки, в бюджета ще постъпят допълнително 33 млн.лв. от ДДС.

Прогнозата за приходите от ДДС за 2009 г. в размер на 9 320.5 млн.лв. може да бъде постигната при ефективна събираемост от 91% спрямо очакваната за 2008 г. от 90.5%.

3.5. Акцизи.

През 2009 г. ще продължи повишаването на размера на акцизните ставки съгласно

По отношение на акцизите през 2009 г. ще продължи повишаването на размера на акцизните ставки съгласно договорените с Европейската комисия преходни периоди, с оглед достигане на минималните за общността нива на акцизите.

*договорените с
Европейската
комисия преходни
периоди*

Повишенията на ставките за 2009 г. са следните:

- Увеличаване на **акциза на керосина**: от 535 лв./1000 л. На 565 лв./1000 л.;
- Увеличаване на **акциза на кокса и въглищата**: от 0.40 лв. за 1 гигаджаул тоplotворна способност на 0.60 лв. за 1 гигаджаул тоplotворна способност;
- Увеличаване на **акциза на електрическата енергия** – за стопански и административни нужди: от 1.20 лв. за 1 мегават час на 1.40 лв. за 1 мегават час;
- Увеличаване на **акциза на цигарите** през 2009 г. с половината от оставащото до достигане на минималните ставки увеличение (от 79 лв./1000 къса на 102.3 лв./1000 къса).

Керосин

По отношение на акциза за керосина е поет е ангажимент до 01.01.2013 г. да се достигне минималната ставка за Общността (минималният размер на този акциз в Общността е 330 евро за 1000 л., т.е. 645 лв. за 1000 л).

Увеличаването на размера на акциза за керосина няма да има ефект за бюджета през следващата година, тъй като керосинът се използва за зареждане на въздухоплатателни средства и акцизът се възстановява в сроковете, предвидени в Закона за акцизите и данъчните складове.

Въглища и кокс

Минималният акциз в Общността е 0.30 евро за 1 гигаджаул (0.59 лв. за 1 гигаджаул), като съгласно поетите ангажименти достигането на минималните нива на Общността следва да се осъществи до 01.01.2010 г.

Електрическа енергия

Минималният акциз в Общността е 1.00 евро за 1 мегават час (1.96 лв. за 1 мегават час). Поет е ангажимент за достигане на минималните нива на Общността до 01.01.2010 г.

Увеличаването на размера на акциза за електрическата енергия, въглищата и кокса ще доведе до положителен ефект за бюджета, оценяван на около 12 млн. лв.

Цигари

Изискването на Европейския съюз е размерът на акциза да е най-малко 57% от цената на дребно на най-продаваната марка цигари, но не по-малко от 64 евро за 1000 къса (125.2 лв. за 1000 къса) или 2.50 лв. за 1 кутия от 20 къса. Към момента акцизът върху

цигарите в Република България е в размер на 79 лв. за 1000 къса или 1.58 лв. за 1 кутия, което представлява 65.8% от цената на дребно на най-продавания ценови клас. Поет е ангажимент да се достигне минималната акцизна ставка за Общността до 01.01.2010 г.

Увеличаването на размера на акциза за цигарите ще доведе до положителен ефект за бюджета, оценяван на 160 млн.лв.

Акцизните ставки на бензина, дизела, пивото и спиртните напитки няма да бъдат увеличавани

През 2009 г. **ставките на бензина, дизела, пивото и спиртните напитки** няма да бъдат увеличавани.

При определянето на приходите от акцизи, освен размерите на ставките, са взети предвид и очакваните обеми на потребление на групите акцизни стоки, динамиката на вноса, събираемостта и др.

Очакваният общ размер на приходите от акцизи по консолидираната бюджетна програма за 2009 г. е 4 260.3 млн. лв.

Таблица №9. Ефекти за 2009 г. от промените в акцизните ставки при различните групи акцизни стоки (млн.лв.).

Групи акцизни стоки	Общо ефекти	В това число данъчна политика
1. Тютюневи изделия	160.0	160.0
2. Горива	107.3	
3. Пиво, междинни продукти и спиртни напитки	7.8	
4. Въглища, кокс и ел.енергия	12.0	12.0
5. Други	3.2	
Ръст на приходите от акцизи по републиканския бюджет	290.3	172.0

3.6. Мита.

Прогнозата за приходите от мита и митнически такси за 2009г. е съобразена с влиянието на следните фактори:

- Отпадане на селскостопанските мита от ЕС;
- Изменения в тарифните ставки, като цяло, намаление от два пъти спрямо 2006г. – годината преди присъединяването ни към ЕС;
- Преориентация на вноса – процес, който ще продължава и през следващите години. Прогнозата е направена при

допускането, че относителният дял на вноса от страни извън ЕС (48% за 2006 г. и 42% за 2007г.) ще намалява годишно с 1.0 процентен пункт за промишлените мита и 0.1 за селскостопанските, като се очаква през 2011 г. да стигне ниво от 36%.

За периода 2009 г. - 2011 г. се очаква намаление в ставките на митата на промишлените и селскостопанските стоки в резултат на предстоящи преференциални споразумения в рамките на ЕС и Световната търговска организация (СТО).

За целите на прогнозата **очакваните средни ставки** на митата на промишлените стоки са в границите 2.2% – 2.0%, а на селскостопанските стоки – между 8.5% и 8%.

Таблица №10. Приходи от мита при внос на промишлени и селскостопански стоки (млн.лв.)

Приходи (млн.лв.)	2008	2009
	Очаквано	Проект
Приходи от мита – общо	212.0	215.0
Мита от промишлени стоки – общо	148.7	151.6
Мита от селскостопански стоки	63.3	63.4

3.7. Неданъчни приходи.

Очакваният общ размер на **неданъчните приходи** за 2009 г. е 3 817.8 млн.лв. Неданъчните приходи включват: приходи и доходи от собственост; държавни, общински и съдебни такси; глоби, санкции и наказателни лихви; приходи от концесии; от дивидент за държавата; и други.

Факторите, оказващи влияние върху нивото на тези приходи са:

- Запазване размера на приходите и доходите от собственост, както и на приходите от глоби и санкции;
- Приходите от дивидент за държавата са прогнозирани при отчитане на факта, че голяма част от държавната собственост вече е приватизирана.
- Приходите от концесионни плащания през 2009 г. се очаква да бъдат в размер на около 53.7 млн.лв., от които 7.3 млн.лв. по бюджетите на общините.

Фискален риск за приходите от концесии може да възникне при евентуален срив на цените на металите, добивани от концесионираните находища, и/или от предсрочно прекратяване

и недобросъвестно изпълнение по договорите за концесионирани инфраструктурни обекти, както и от неизпълнение на предвидените прогнози за отдаване на концесия на обекти в транспортния сектор.

3.8. Помощи

Очакваният размер на приходите от помощи се формира от помощи от външни и вътрешни източници. За 2009 г. постъпленията от помощи на консолидирано ниво са в размер на 3 010.3 млн.лв., като нарастването на приходите от външни помощи, спрямо предходната година е свързано с европейските фондове.

IV. РАЗХОДИ НА БЮДЖЕТ 2009.

Политиката на публичните разходи ще бъде в подкрепа на икономическото развитие

Политиката на публичните разходи ще бъде насочена в посока стимулиране на факторите, ускоряващи икономическото развитие, чрез разработването и осъществяването на политики, които имат принос за растежа на производителността и са в подкрепа на конкурентноспособността на икономиката.

Комплексното въздействие на публичните разходи, подобряването на регулирането на бизнеса, наличието на качествена институционална рамка и добър административен капацитет ще допринесат за реалната конвергенция на страната в европейския пазар.

4.1. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ.

Основни принципи на бюджетната политика остават повишаване качеството на публичните финанси чрез подобряване системите за стратегическо планиране, спазването на твърди бюджетни ограничения от всички стопански субекти от държавния и частен сектор и ефективен контрол за целевото, целесъобразно и икономично изразходване на предоставените бюджетни средства.

Графика №6. Структура на консолидираните разходи по икономически елементи за 2009 г. (без вноса в общия бюджет на ЕС)

Публичните разходи в Бюджет 2009 са структурирани в зависимост от приоритетите на правителствената политика, като

общото им равнище е ограничено до 40% от БВП. Посрещането на предизвикателствата пред фискалната политика изисква мерки по отношение на разходната част на бюджета, включително преструктуриране на публичните разходи.

Преструктурирането на бюджетните разходи следва да се осъществи в посока намаляване дела на разходите, отделяни за неефективни и неприсъщи за бюджета дейности, за сметка на увеличаване на продуктивните разходи за инвестиции в образование и инфраструктура. Европейското финансиране също е рационално да се насочи към приоритетни области чрез осигуряване на национално съфинансиране на съдействащи за насърчаването на растежа програми и проекти по европейските фондове.

Успоредно с бюджетното финансиране (с национални и европейски публични ресурси) ще се създават условия за развиване на публично-частно партньорство, при реализирането на значими проекти в областта на пътната инфраструктура, опазването на околната среда, здравеопазването и други.

4.1.1. ТЕКУЩИ РАЗХОДИ.

Разходи за заплати

Разходите за заплати се определят в зависимост от прилаганата политика по доходите за заплатите в бюджетната сфера.

Определянето на средствата за заплати в бюджетната сфера осигурява възможност за по-голяма гъвкавост при определяне размера на индивидуалните работни заплати

През 2009 г. се предвижда разполагаемите средства за заплати в бюджетната сфера да нараснат с 10%. За база се взема размерът на разчетените по Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. средства за заплати, като се имат предвид и новосъздадени и/или закрити структури. Осигурява се възможност за по-голяма гъвкавост при определяне размера на индивидуалните работни заплати.

Три са основните инструменти, които оказват влияние при определяне размера на индивидуалните бюджетни заплати:

- Минималната работна заплата /МРЗ/– расте изпреварващо както по отношение на ръста, така и по отношение на началния период на прилагането ѝ (от 01.01.2009 г.) Размерът на МРЗ нарасна от 180 лв. през 2007 г. на 220 лв. през 2008 г. и на 240 лв. за 2009 г. Този подход осигурява по-добри доходи на нискодоходните професии;
- Оптимизация на числеността на персонала чрез намаляване на щатната численост, което е източник за повече разполагаеми средства за разпределение за заплати;

- Атестационната система, която стимулира към стремеж за постигане на по-високи резултати от извършваната работа.

Политиката по заплащането на труда в публичния сектор за 2009 г. принципно следва да се развива в следните посоки:

- Финансово осигуряване на законовите задължения и ангажменти на политиката по доходите чрез стандарти;
- Делегиране на по-широки права за управление на персонала (включващ наемане, освобождаване, заплащане на труда, натовареност и др.) на мениджърите, директно отговорни за резултатите от работата на съответната публична организация;
- Измерване на резултатите и ефектите от работата на организацията;
- Обвързване на финансирането с резултатите.

Политиката на заплащане на труда в системата на средното образование за 2009 г., която се реализира чрез повишаване размерите на единните разходни стандарти за финансиране обучението на един ученик. Изпреварващото увеличение на възнагражденията е обвързано с процеса на процеса на оптимизация на училищната мрежа и укрепване на системата на делегираните бюджети.

Оптимизацията на мрежата през 2008 г. и 2009 г. ще доведе до окрупняване на образователните институции, концентриране на финансовия ресурс и се очаква да генерира ефект както за допълнително повишение на заплащането на труда в системата (над планираните 10%), така и в по-дългосрочен план по отношение на повишаване качеството на образованието.

Директорите на училищата вземат решения за равнищата на заплащане на труда на педагогическия и непедагогическия персонал в училищата в рамките на утвърдените им бюджети, като се съобразяват с трудовото законодателство и подзаконовата нормативна уредба на заплащането на труда в системата на народната просвета. Правомощията, които директорите имат по отношение на заплащането на труда на персонала и за регулиране на преподавателската натовареност, дава възможност да се реализира икономия в рамките на системата на делегираните бюджети.

Нарастването на средствата за **заплатите в сферата на социалните услуги**, като делегирани от държавата дейности, което се реализира чрез повишаване на компонента за заплати в единния стандарт в размер на 10 на сто за 2009 г. създава възможност за повишаване качеството на предоставяните услуги

чрез мотивация на обслужващия персонал.

Нарастването на *заплатите в сектора на здравеопазването* през 2009 г. се подчинява на общите принципи на политиката на доходите в публичния сектор с някои особености. Министерството на здравеопазването финансира болниците с държавно и с общинско участие по договори за реално извършена дейност и за заетите в тези заведения нарастването на работните заплати за 2009 г. ще бъде в размер на 10%.

Средствата, които болниците търговски дружества отделят за работна заплата, зависят от обема на дейността им и са на база сключените с НЗОК договори за заплащане на дейността по клинични пътеки за болнична помощ и за високоспециализирани медицински дейности.

Налице са условия да се запази и през 2009 г. тенденцията на увеличаване на средствата за заплати и на индивидуалните възнаграждения, както и чрез увеличаване дела на онази част от възнагражденията, която зависи от обема и качеството на работата на медицинския персонал.

Разходи за издръжка

По консолидирания държавен бюджет за 2009 г. са заложи разходи за издръжка в размер на общо на 5 310.8 млн.лв. (ръст от 12.1% спрямо 2008 г.). Те са съобразени с общите бюджетни ограничения и отразяват структурни промени в отделните сектори.

Субсидии

Субсидиите, които включват и средствата получавани от фондовете на ЕС, ще достигнат 1 828.8 млн.лв. Увеличението е в размер на 486.2 млн.лв. или ръст от 36.2% спрямо 2008 г.

Бюджет 2009 предвижда да продължи финансовото подпомагане на реалния сектор, въз основа на принципи и механизъм, които съдействат за повишаване отговорността на ползвателите. Средствата от бюджета се предоставят за изпълнение на конкретни стратегии, програми и проекти с измерими показатели, лимити, крайни резултати и други.

Субсидии за нефинансови предприятия от реалния сектор

През 2009 г. държавата ще продължи да оказва финансова подкрепа на нефинансовите предприятия от реалния сектор в съответствие с ангажиментите и участието на правителството по извършването на структурните реформи, и на дейности по

биологическата рекултивация, санирането на околната среда и други мероприятия, свързани с адаптиране на националната икономика към европейските структури и пазари. Чрез държавното финансово подпомагане ще се осъществяват и социалните ангажименти на държавата, свързани със задължителните обществени превозни услуги.

Публичните разходи в реалния сектор са насочени основно за нефинансови предприятия – стопански субекти от сектора транспорт и съобщения, предоставящи задължителни услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия.

Железопътен транспорт – инфраструктура и превозни услуги

Железопътен транспорт – превозни услуги.

Необходимостта от субсидиране на железопътния превозвач произтича от обществения характер на железопътния транспорт като цяло и от социалната ориентация на по-голяма част от предоставяните пътнически превозни услуги. Държавната помощ под формата на субсидии се отпуска за компенсиране на финансовата загуба в резултат на изпълнение на задължението за обществена превозна услуга от „общ икономически интерес” при прилагането на тарифни цени под нивото на разходите за пътническата превозна дейност. За тази цел в проекта на бюджет за 2009 г. се предвиждат средства в размер на 130 млн.лв.

Железопътна инфраструктура.

Държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура в изпълнение на чл. 25, ал.1 от Закона за железопътния транспорт. В Бюджет 2009 са предвидени средства в размер на 50 млн.лв. като пряка субсидия от държавния бюджет за НК „Железопътна инфраструктура”.

Компенсации за преференциални пътувания по железопътния и автомобилния транспорт в страната.

В държавния бюджет за 2009 г. са предвидени средства в размер на 105 млн.лв. за компенсиране на преференциални пътувания на определени категории пътници (ветерани от войните, военноинвалиди, възрастни граждани, учащи се и др.). Прямо утвърдените средства за 2008 г., възлизащи на 94 млн.лв. е осигурен ръст от 10.2 на сто.

Средствата за компенсиране на ценови облекчения за пътуване по автомобилния транспорт са предназначени за ветерани от войните, учащи и възрастни граждани – 44 млн.лв.; безплатен

превоз на ученици до 16 годишна възраст до средищни училища, където няма такива по местоживееене на децата – 20 млн.лв.;
безплатни превози по вътрешноградския транспорт на държавни служители в МВР и други структури по сигурността – 16 млн.лв.

Автомобилен транспорт

Вътрешноградски и междуселищни пътнически превози в страната по автомобилния транспорт

Средствата за субсидии за автомобилния транспорт през 2009 г. са в размер на 25 млн.лв., в т.ч. 9 млн. лв. за Столична община и 16 млн.лв. за регионалния (вътрешноградски и междуселищен) обществен автомобилен транспорт. Предвидените средства са предназначени за покриване на загуби от икономически неизгодни пътнически превози с обществения транспорт.

Субсидии за селското стопанство

Освен средствата, които Държавен фонд „Земеделие” като Разплащателна агенция ще усвои по програмите на Европейските земеделски фондове и фонда за Рибарството, се предвижда да се запазят функциите и финансиранята на фонда, свързани с изпълнението на националните програми. В тази връзка в държавния бюджет за 2009 г. са предвидени средства в размер на 60 млн.лв. за изплащане на държавни помощи чрез фонда за финансиране на програмите, заявени пред Европейската комисия като съществуващи държавни помощи.

Запазват се и параметрите за предоставяне на инвестиционни кредити на земеделските производители в размер до 80 млн.лв. и на временни финансови помощи до 15 млн.лв.

Лихвени разходи

При прогнозирането на размера на лихвените разходи се отчита структурата на дълга, както и чувствителността на лихвените плащания към промените в международните лихвени нива и съотношението долар/евро. Постигнато е подобрене в лихвената структура на държавния дълг, но все още 22.7% от задълженията са обвързани с променливи лихвени проценти, което прави тази част от плащанията зависима от тяхното движение. Промените на валутните курсове също оказват влияние върху размера на разходите, предвид факта, че 19.9% от държавния дълг е в щатски долари, а в други валути е 2.6% от него.

През 2009 г. разходите за лихви по външни заеми се предвижда да бъдат в размер около 480 млн. лв. Основната част от тях са по държавни заеми, а около 82 млн. лв. – по държавни

инвестиционни заеми. Разходите по вътрешния дълг за 2009 г. се очакват около 160 млн. лв.

4.1.2. ПУБЛИЧНИ ИНВЕСТИЦИИ.

Инвестиционната политика е основна мярка за смекчаване на последиците от световната финансова криза в/у реалната икономика

Основният инструмент за противодействие на последици от финансовата криза върху реалния сектор са мерки насочени към разширяване на публичната инвестиционна програма.

Основна цел на инвестиционната политика е поддържане на устойчиво социално-икономическо развитие на страната посредством подобряване и развитие на базисната инфраструктура в съчетание с балансирано регионално развитие. Националната инвестиционна политика се предвижда да бъде реализирана при комбинирането на традиционните източници на финансиране със средства от Европейския съюз (ЕС) и с възможностите за използване на публично-частни партньорства. Средствата от фондовете на ЕС ще се явяват допълващи националните ресурси, като не ги заместват.

Одобрената СФР за периода 2009-2011 г. предвижда нарастване и балансирано разпределение между отделните сектори на общия размер на средствата за инвестиции в размер не по-малък от 7 % от БВП за съответната година.

Капиталовите разходи в консолидирания бюджет за 2009 г. са в размер на 5 192.5 млн.лв. (увеличение с 898.5 млн.лв. спрямо планираното през предходната година или ръст от 20.9 %).

Предвидена е възможност за реализиране на допълнителна инвестиционна програма в размер над 1 млрд. лв. със средства от резерва за публични инвестиции в размер на 400 млн.лв. и от евентуално намаляване на положителното бюджетно салдо по консолидираната фискална програма с до 1 на сто от БВП, или около 700 млн.лв.

Капиталовите разходи за 2009 г. запазват структурата на източниците за финансиране при нарастващо участие на инвестиционните субсидии, които страната възнамерява да усвои от структурните фондове на ЕС и чрез мерки за социално икономическо сближаване. Предвижда се и по-висок размер на средствата, които страната ни ще усвоява през 2009 г. от външни инвестиционни кредити по вече сключени споразумения.

Запазва се насочеността на публичните инвестиции към обекти с национално

Един от основните правителствени приоритети през 2009 г. остава ускореното модернизиране и развитие на публичната пътна и железопътна инфраструктура. В тази връзка и през 2009 г. се запазва насочеността на публичните инвестиции към ключови инфраструктурни обекти – изграждането на Дунав мост

значение

2, реконструкция и електрификация на ж.п. линия Пловдив-Свиленград, разширение на пристанище Бургас и летище София.

В областта на техническата и социалната сфера с предимство е осигурено съфинансирането към външно заемно финансиране на инвестиционни програми и проекти на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта, Министерството на земеделието и храните, Министерство на труда и социалната политика, и др.

За *капиталовите разходи на общините* за 2009 г. са предвидени средства в размер на 767.2 млн. лв., което представлява увеличение със 166.8 млн. лв. спрямо програмата за 2008 г. С предвидените капиталови разходи е осигурено финансирането на делегираните от държавата дейности и на местните дейности.

Капиталови трансфери

Национална компания „Железопътна инфраструктура“

Капиталовите трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ в размер на 100 млн.лв. през 2009 г. са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти на компанията, свързани с ремонт, модернизация, преустройство и ново строителство на приоритетни участъци и направления от железния път.

Със средства от фондовете на ЕС ще се изграждат основните новозапочващи проекти в железопътната система по Европейските коридори

С оглед достигане на европейските стандарти и интегриране на транспортната система на България с тази на страните от ЕС, са необходими значителни подобрения и дългосрочни инвестиции в състоянието на железопътната мрежа, като се предвижда:

- Със *средства от фондовете на ЕС* да се изграждат основните новозапочващи проекти по Европейските коридори в рамките на програмата на НК „Железопътна инфраструктура“. Разходите за основните новозапочващи обекти са включени в Оперативна програма „Транспорт“.
- Със *средства от държавния бюджет* ще продължи изпълнението и финансирането на всички преходни от минали години обекти, предвидени в стабилизационната програма на компанията, и някои приоритетни нови обекти, които не са предвидени за финансиране със средства от ЕС по Оперативна програма „Транспорт“.

С реализирането на цялостната стабилизационна програма на НК „Железопътна инфраструктура“, част от която е и програмата за 2009 г., се очаква да се постигнат следните резултати:

- да се достигнат проектните скорости на участъци от ж.п. мрежата с обща дължина 1 753 км.; да се завишат

скоростите на движение в участъци от мрежата с обща дължина 849 км.;

- намаляване на аварияте и повишаване сигурността на влаковото движение;
- намаляване на енергийните разходи; привличане на повече пътници и товари и повишаване качеството на услугите.

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”

Финансиране на част от приоритетните обекти от инвестиционната програма за 2009 г.

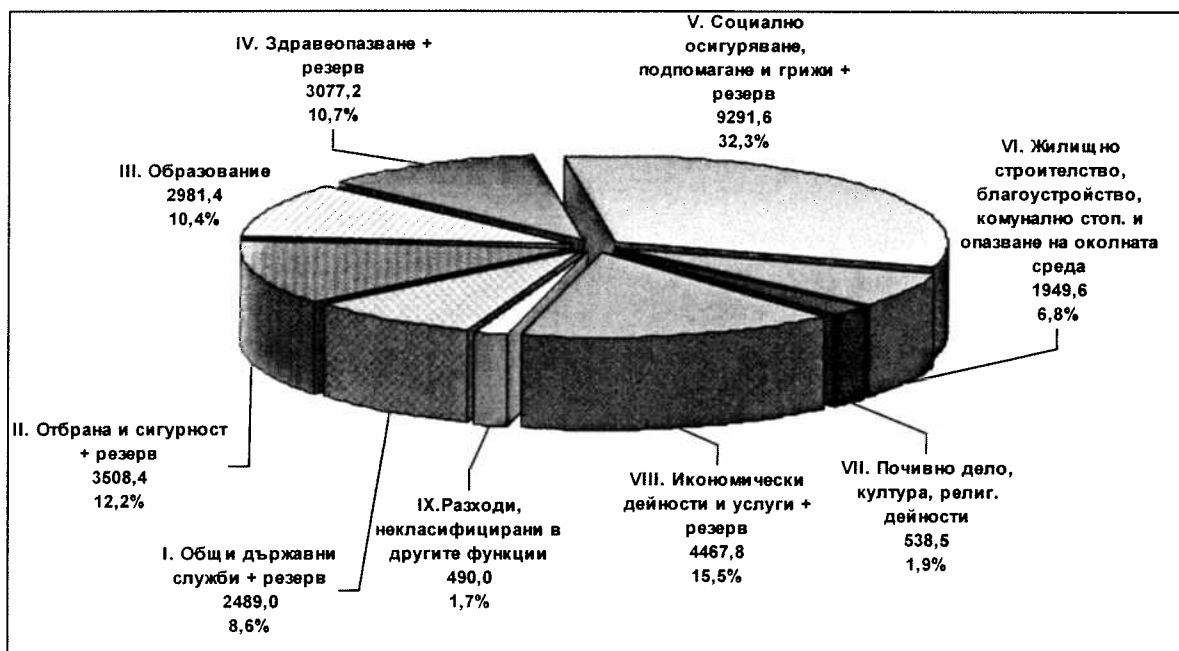
По-голямата част от обектите, включени в Инвестиционната програма на Държавно предприятие (ДП) „Пристанищна инфраструктура”, според възможностите и приоритетността им, ще се финансират през 2009 г. със средства на предприятието от пристанищни такси.

С предвидените по централния бюджет капиталови трансфери за ДП „Пристанищна инфраструктура” в размер на 10 млн.лв. ще се осигури финансиране на част от приоритетните обекти от инвестиционната програма за 2009 г., за които предприятието не може да осигури собствени средства.

4.2. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ.

Най-висок дял от публичните разходи се предвижда за сферите на: социалното осигуряване, подпомагане и грижи – 32.3% от общите нелихвени разходи; икономически дейности и услуги – 15.5 %, отбрана и сигурност – 12.2%, образование – 10.4% и здравеопазване – 10.7% от общите нелихвени разходи.

Графика №7. Дял на основните функции в общите консолидирани нелихвени разходи за 2009 г. (вкл. резерв, без вноска в общия бюджет на ЕС).

В тази част е представено разпределението на бюджетните ресурси по функции, като разпределението на консолидираните разходи в графиката е съотнесено към общите нелихвени разходи (разходите за лихви не притежават фискална гъвкавост в по-близък хоризонт).

4.2.1. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ.

Тази функция обхваща разходите за финансиране дейността на държавната администрация (централна и местна), както и разходите за бюджетно финансиране на науката.

За 2009 г. по функция „Общи държавни служби” са осигурени бюджетни разходи на консолидирано ниво в общ размер 2 489.0 млн.лв.

Държавна администрация

*Изпълнителни и
законодателни органи*

В бюджета за следващата година са предвидени необходимите средства за финансово осигуряване изпълнението на основните функции на администрацията на президента, администрацията на Министерския съвет и на Народното събрание, както и на дейностите на централната администрация на министерствата, държавните комисии, изпълнителните агенции, областните администрации, както и на търговските служби, посолствата и консулствата в чужбина.

Предвидените средства са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации и изпълнение на възложените им функции и дейности.

Разходите за прираст на държавния резерв за 2009 г. са в размер на 80.8 млн.лв.

Наука

Консолидираните разходи за наука в Бюджет 2009 са предвидени в размер на 362.2 млн.лв., което осигурява ръст от 32.3% спрямо програмата за 2008 г.

*Насърчаване на
научните изследвания
и иновациите*

Средствата по група „Наука” са разпределени в съответствие с приоритетите на осъществяваната научна дейност за 2009 г. по самостоятелните бюджети на държавните висши училища и Българската академия на науките.

Предвидените средства по група „Наука” за държавните висши училища са увеличени над два пъти спрямо 2008 г. със 17.5 млн.лв. Планираната субсидия за присъща научна и художествено-творческа дейност е в размер на 29.3 млн.лв. Увеличението е над три пъти спрямо 2008 г. С този ръст

средствата за научна и художествено-творческа дейност ще възлязат на 10.1 % от субсидията за издръжка на обучението, като по този начин е изпълнено изискването на чл.91, ал.7 на Закона за висшето образование.

С предвидените в Бюджет 2009 средства за наука и научни изследвания финансово се осигуряват следните дейности:

- научно-приложни и фундаментални изследвания в широк кръг области;
- подготовка на научно-изследователски кадри;
- участие в международни научни и изследователски програми; участие в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) и в Международния център за научна и техническа информация;
- конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания. С проекта на бюджет за 2009 г. за насърчаване на научни изследвания и иновации са осигурени над 120 млн. лв.
- колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци (Национална банка за промишлени микроорганизми към МОН);
- хидро-метеорологично, сеизмично и геофизично информационно обслужване и наблюдения; и др.

4.2.2. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ.

В тази функция са включени разходите за отбрана и сигурност, за съдебната власт, администрацията на затворите и защита на населението, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии. За 2009 г. разходите по функцията са предвидени да бъдат в размер на 3 508.4 млн.лв., което представлява ръст от 12.9%.

Отбрана

Главна задача на националната **отбранителна политика** е развитието и усъвършенстване на отбранителните способности с цел гарантиране на националната и колективната отбрана и сигурност. В отговор на широкия спектър от изисквания към една система за колективна сигурност, каквато е НАТО, Република България ще продължи да реструктурира и развива отбранителния си потенциал.

Основните насоки при изпълнението на отбранителната политика за 2009 г. включват:

- развитие на ефективни отбранителни способности;
- принос към евроатлантическата сигурност и отбрана, международния мир, стабилност и просперитет.

За 2009 г. са предвидени за финансовото осигуряване на задълженията, произтичащи от членството на Република България в НАТО и за изпълнението на задълженията на Република България по участието на формирования от Българската армия в задгранични мисии и операции.

Основните задачи в сферата на опазването на **вътрешния ред и сигурността** на страната през 2009 г., са свързани с:

- предотвратяване на посегателствата срещу конституционно установения ред; спазване на основните човешки права и свободи в съответствие с международните и европейски стандарти;
- противодействие на престъпления, съпътстващи трансформациите на собствеността във всички отрасли на икономиката;
- защита на националната сигурност от действия на чужди специални служби, организации и лица, насочени срещу националните интереси;
- предотвратяване и разкриване на нарушения, свързани с митническите режими и функционирането на фискалната система; ефективно противодействие на прането на пари и незаконната търговия с оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба;
- разкриване и пресичане на опити за изграждане на терористични структури и осъществяване на терористични актове от международни терористични организации на територията на Република България; и др.

Съдебна власт

Общият размер на разходите за **съдебната власт** са разпределени по бюджета на Министерството на правосъдието и по бюджета на съдебната власт. Предвидените за 2009 г. средства са предназначени за финансовото осигуряване на дейностите на органите на съдебната власт и на структури към Министерството на правосъдието, второстепенни разпоредители с бюджетни кредити: Главна дирекция "Охрана", Агенцията по вписванията и Националното бюро за правна помощ.

Основните приоритети на Министерството на правосъдието за подобряване на функционирането на съдебната власт и за ефективно взаимодействие с изпълнителната власт са в посока:

- Повишаване професионалната квалификация на магистратите и на съдебните служители;
- Ускорено внедряване на нови информационни технологии и компютъризация на съдебната система;

- Засилен диалог с неправителствени организации по актуални въпроси на съдебната реформа.

Целите, които си е поставило Министерството на правосъдието, са свързани с осигуряване на условия за сигурност на съдебния процес, както и с:

- Осигуряване защита на правата и законовите интереси на гражданите, като гарантира равен достъп на лицата до правосъдие чрез осигуряване и предоставяне на ефективна правна помощ;
- Осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради;
- Подобряване на материалните условия за дейността на органите на съдебната власт, както и осигуряване на сграден фонд – придобиване на нови сгради и основни ремонти на сградите на органите на съдебната власт.

Бюджет 2009 осигурява необходимите средства за защита на лицата застрашени във връзка с наказателното производство, защита на свидетели, подпомагане на пострадали от престъпления, осигуряване на правна помощ.

Предвидените разходи за **администрацията на затворите** са за финансово осигуряване на основните дейности и задачи, осъществявани от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” към Министерство на правосъдието, както и средства за развитие на пробационната дейност в изпълнение на Наказателния кодекс.

Разходите за **защита на населението, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии**. Са предназначени за осигуряване на дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка, в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, за изпълнение на разпоредбите на Закона за управление при кризи и Закона за защита при бедствия, касаещи дейностите на държавните органи и общинската администрация по управлението при кризи, стихийни бедствия и аварии, в т.ч. за изпълнението на мерки по предотвратяване на последствията от тях.

4.2.3. ОБРАЗОВАНИЕ.

Консолидираните разходи за образование в Бюджет 2009 са планирани в размер на 2 981.4 млн.лв., или ръст от 14.3% спрямо 2008 г.

Промените във финансовия модел на средното образование през 2008 г. се реализираха успешно. Формулата за разпределение на финансовия ресурс според броя на учениците беше сведена до

Образователната система е в процес на реформа и модернизация

ниво училище, а делегираните бюджети бяха въведени за всички училища. Това доведе до подобряване на прозрачността на разпределението на финансовите ресурси и промяна в стимулите и поведението на директорите на училищата.

През 2009 г. ще продължи утвърждаването на системата на делегираните бюджети и новия модел на финансиране. Влизането на системата на делегираните бюджети във втората ѝ година и генерирането на положителните ефектите от нейното функциониране ще направят осезаемо значението на делегираните бюджети за развитието на средното образование.

През тази година училищата до голяма степен се адаптираха към новия модел на финансиране. Основно предизвикателство за системата на училищното образование за следващата година остава продължаващия спад в броя на учениците – над 3 на сто годишно. Съчетано с процесите на вътрешна миграция, това няма как да не продължи да влияе в краткосрочен и дългосрочен план върху вътрешната структура на системата, плътността и географията на училищната мрежа.

С Бюджет 2009 г. се създават предпоставки за изпреварващо увеличение на заплатите на учителите в резултат на утвърждаването на системата на делегираните бюджети и значителното нарастване на размера на единните стандарти. Допълнителен фактор за това е системата на диференцирано заплащане, която заедно с другите промени трябва да гарантира, че увеличението на възнагражденията ще става паралелно с усиляването на фокуса върху образователните резултати.

Планираното увеличение на средствата по единни разходни стандарти за 2009 г. е 19.4 %. В номинално изражение ръстът възлиза на 247.5 млн. лв. При тези показатели и намалението на броя на учениците, увеличението на среднопретегления стандарт възлиза на 23.6% спрямо 2008 г. и 53.4 % спрямо 2007 г.

Очакваните резултати през 2009 г. са повишаване на ефективността на средствата в сектора, продължаване на процеса на оптимизация на училищната мрежа и на персонала, и утвърждаване на училищно базирания мениджмънт.

Образователната система е в процес на реформа и модернизация, ориентиран към осигуряване на равен достъп до образование и повишаване на качеството на предоставяните услуги в сектора.

Утвърждаването на делегираните бюджети става едновременно с реализирането на мерки за гарантиране на достъпа, насърчаване на качеството на обучение и подобряване на условията за обучение. За тази цел с бюджета за следващата година е предвидено финансирането на редица дейности, които трябва да

допълнят новия финансов модел и да подпомогнат развитието на системата – целодневна организация на учебния ден и столово хранене в средишните училища, допълнителни средства за защитени училища, финансиране на извънкласни извънучилищни дейности, увеличение на размера и промяна в механизма за разпределение на ученическите стипендии, продължаване и разширяване на съществуващите национални програми за развитието на образованието и други.

Разширяване на достъпа и създаване на предпоставки за конкуренция в системата на висшето образование

В системата на висшето образование за втора поредна година е поставен акцент върху разширяването на достъпа и създаването на предпоставки за конкуренцията в системата на висшето образование. С промените, направени в Закона за висшето образование през 2007 г., беше регламентирано поетапно либерализиране на приема, в резултата на което местата за прием ще се изравнят и дори ще надвишат търсенето на висше образование. Това поставя висшите училища в конкурентна среда и увеличава възможностите им за генериране на допълнителни постъпления.

С програмата за студентско кредитиране, която ще стартира през 2009 г., ще се създаде важна предпоставка за допълнително улесняване на достъпа и по-нататъшно разширяване на модела на поделено финансиране на висшето образование. С бюджет 2009 г. за първи път са предвидени държавни гаранции за кредитите, които ще бъдат отпуснати по програмата.

Средствата планирани за 2009 г. по функция „Образование” осигуряват следните основни програми и дейности:

- осигуряване на обучението на 836 496 ученика в държавните и общински училища;
- подготовката и възпитанието на 218 233 деца в детските градини и в задължителна предучилищна възраст;
- повишаване на обхвата и улесняване на равния достъп до средното образование чрез комплекс от инструменти – целодневна организация на учебния ден, столово хранене, ученически стипендии, ученически общежитие, закупуване на транспортни средства за превоз до средишните училища, безплатни учебници и учебни помагала, специални мерки за образователна интеграция и реинтеграция на деца и ученици от непривилегирани социални групи и др.;
- управление, оценка, контрол и лицензиране на дейности в системата на образованието, осъществявани от регионалните инспекторати по образование, Националната агенция за оценяване и акредитация и Националната агенция по професионално образование и обучение;

- подобряване на материално-техническата база в училищата и детските градини;
- насърчаване оптимизацията на училищната мрежа и вътрешната структура на училищата;
- осигуряване на обучението в държавните висши училища за 136 678 средно-приравнен брой учащи;
- подпомагане на равния достъп до висше образование, чрез система от студентски стипендии, кредити, общежития и столове.

4.2.4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ.

Публичните разходи за здравеопазване възлизат на 3 077.2 млн.лв., или ръст от 18.1% спрямо 2008 г.

Нарастването на публичните ресурси за здравеопазване ще бъде съпроводено с вътрешно реструктуриране и оптимизиране на системата

Увеличаването през 2009 г. на размера на здравноосигурителната вноска от 6% на 8% е съпроводено с предприемането на стъпки за подобряване на управлението, засилване на контрола и ефективността на публичните средства за здравеопазване. Предоставянето на публичните ресурси за здравеопазване ще се извършва успоредно с вътрешно реструктуриране и оптимизиране на системата.

Здравната система е изправена пред редица предизвикателства, свързани с продължаване процеса на реформи и реструктуриране, осигуряване на равен достъп до медицинско обслужване и на по-високо качество на медицинските услуги в доболничната и болничната помощ. Необходимо е също така да се анализират възможностите за мобилизиране на допълнителен ресурс в системата в условията на демографски спад. Здравните осигуровки са разчетени при ограничена приходна база, която е зависима от възрастовата структура на населението, размера на доходите на заетите индивиди и дела на неформалната заетост.

Във връзка с предизвикателствата пред здравния сектор е необходимо да се предприемат следните мерки:

- Подобряване на регулирането и създаване на условия и стимули за развитие на доброволното здравно осигуряване.
- Реструктуриране на болничния сектор с цел определяне на заведенията, които не предоставят услуги, отговарящи на стандартите за качество.
- Селективно договаряне на цени и обеми, съобразено с наличните ресурси, което да отчита в достатъчна степен реалните потребности от услуги и спецификата на доставчиците.
- Въвеждане на ефективно действаща, ясно регламентирана

система на споделяне на разходите между осигурителите и здравноосигурените.

В проектобюджета за следващата година са предвидени разходи за финансиране на основните системи на общественото здравеопазване и някои специфични дейности, осъществявани от лечебните заведения към министерствата и ведомствата.¹⁰

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването ще се финансират дейностите, свързани с:

- общественото здравеопазване, спешната помощ, психиатрична помощ;
- осигуряване на скъпоструващи животоспасяващи и животоподдържащи медикаменти и консумативи;
- финансиране на национални здравни програми, свързани с лечение и профилактика на социално-значими заболявания;
- финансиране на приоритетни национални програми, като част от националната здравна политика, както и всички останали дейности, свързани с общественото здравеопазване.

По проекта на бюджет за 2009 г. са осигурени и инвестиционни разходи за закупуване на съвременна медицинска апаратура, стартиране изграждането на електронно здравеопазване, и др.

През 2009 г. по бюджета на НЗОК са предвидени общо разходи в размер на 1 988.6 млн.лв., от които 1 751.2 млн.лв. са разходите за здравноосигурителни плащания.

4.2.5. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ.

Бюджет 2009 предвижда разходи за социално осигуряване, подпомагане и грижи в размер на 9 291.6 млн.лв., или ръст от 22.0% спрямо 2008 г.

Пенсии

В тази група разходи се включват пенсиите, изплащани от бюджета на Държавното обществено осигуряване и пенсиите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, а така също и дължимите за изплащането на пенсиите пощенска такса и ДДС върху нея.

За 2009 г. за изплащането на пенсии са предвидени 6 637.4 млн.лв., включително с резерва за реформа в социалното

---

¹⁰ Към Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, Министерството на отбраната, Министерството на държавната администрация и административната реформа и Държавната агенция за младежта и спорта.

осигуряване. Нарастването на разходите за пенсии спрямо предвидените по закона за 2008 г. е с около 1 254.8 млн.лв.

Прогнозата за разходите за пенсии е разработена въз основа на:

- увеличенията през 2008 г., а именно: осъвременяване от 1 юли с 10.35 на сто и преизчислението от 1 октомври на пенсиите за осигурителен стаж и възраст със средния осигурителен доход за 2007 г.
- планираното увеличение на пенсиите на две стъпки: от 1 април 2009 г. – преизчисление на пенсиите чрез увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1 на 1.1 на сто в пенсионната формула; и от 1 юли 2009 г. – увеличение с 9.7 на сто.

От 1 април 2009 г. е планирано и увеличение на:

- максималният размер на пенсиите от 490 лв. на 700 лв. месечно (35% от максималния осигурителен доход за предходната календарна година);
- минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 113.49 лв. на 124.84 лв.;
- социалната пенсия за старост от 84.12 лв. на 92.53 лв., както и увеличение на минималните размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност – социалните пенсии за инвалидност, гражданскоинвалидните пенсии, военноинвалидните и персоналните пенсии.

От 1 юли 2009 г. се предвижда увеличение на пенсиите с 9.7 на сто, като:

- минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 124.84 лв. на 136.95 лв.;
- социалната пенсия за старост от 92.53 лв. на 101.51 лв., както и увеличение на минималните размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност – социалните пенсии за инвалидност, гражданскоинвалидните пенсии, военноинвалидните и персоналните пенсии.

Социални помощи и обезщетения

В тази група разходи се включват помощите и плащанията към гражданите на основание Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Кодекса за социално осигуряване, Закона за семейни помощи за деца, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

По бюджета на **Министерството на труда и социалната политика** за 2009 г. са планирани разходи, предназначени за изплащане на:

- целеви средства за диагностика и лечение в лечебни

заведения за болнична помощ на български граждани, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес;

- помощи по Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане;
- целеви помощи за отопление;
- помощи изплащани по Закона за интеграция на хората с увреждания (за месечни добавки за деца с увреждания са осигурени допълнителни средства спрямо 2008 г.);
- разходи по Закона за семейни помощи за деца (променя се средномесечния доход на член от семейството от 300 на 350 лв. променя се и размерът на месечните помощи за дете от 25 лв. на 35 лв. за всяко дете – по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г.);
- средства за реализация на мерки и програми по Закона за закрила на детето.

По бюджета на **Държавното обществено осигуряване** през 2009г. са предвидени 797.8 млн.лв. за обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване (КСО), за:

- изплащане на парични обезщетения при бременност и раждане (планирани при запазен срок, през който се получава обезщетението – 315 календарни дни);
- риска „Безработица” за 2009 г., които са планирани при увеличени минимален и максимален размер на паричното обезщетение при безработица. Минималният размер от 1 януари 2009 г. се увеличава от 100 на 110 лв., а максималният – от 200 на 220 лв.;
- отглеждане на малко дете до 2-годишна възраст са планирани при размер от 240 лв. месечно за 2009 г. (спрямо 220 лв. през 2008 г.).

С оглед оптимизиране на бюджетните потоци е предвидено от началото на 2009 г. трансферите за здравно осигуряване за пенсионери, безработни лица и деца до 18-годишна възраст и след навършване на тази възраст, ако учат редовно – до завършване на средното образование, да се предоставят от централния бюджет и да бъдат трансферирани директно към НЗОК, а не по бюджета на ДОО. За 2009 г. трансферът към Националната здравно-осигурителна каса за тези категории лица е в размер на 696.9 млн.лв.

По бюджета на фонд „Гарантирани вземания на работници и служители” са планирани 1.3 млн.лв. за изплащане на начислените и неизплатените гарантирани вземания на

работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

Мерки и програми за заетост

В бюджета за 2009 г. са планирани 190 млн.лв. за активни мерки на пазара на труда, с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и подържане на работната сила. В последните години се осъществи качествен преход в **активната политика на пазара на труда**, като от субсидирана заетост акцентът се постави върху мерките и програмите за професионално обучение и квалификация.

Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетост

Осигурени са средствата за финансиране издръжката на социалните агенции и служби.¹¹

Планирани са допълнителни средства за 2009 г. за изграждането и внедряването на Национална информационна система за деца за осиновяване, както и за изграждането и внедряването на Национален регистър на осиновяващи към Агенцията за социално подпомагане, съгласно новия Семейен кодекс.

По бюджета за 2009 г. са заложи разходи за усвояване на заеми от Световната банка за реализиране на сключени проекти, в т.ч. за проект „Социални инвестиции и насърчаване на заетостта“; проект „Социално включване“; и др.

В съответствие с концепцията за деинституционализация на специализираните институции в България протича процес на реформиране на социалните заведения. И през 2009 година ще продължи финансирането на социалните дейности по единни разходни стандарти.

4.2.6. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда.

Консолидираните разходи по тази функция за 2009 г. възлизат на 1 949.6 млн.лв., или ръст от 28.9% спрямо 2008 г.

Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство

В тази група се осъществява голяма част от дейността на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) и на бюджетните структури на Дирекцията за национален

¹¹ Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, Държавна агенция за закрила на детето, Социалноинвестиционния фонд, Агенцията за хората с увреждания, фонд „Условия на труд“, ИА „Главна инспекция по труда“ и Националният институт за помирение и арбитраж.

строителен контрол и Агенцията по кадастъра.

В тази група са планирани и разходи за изпълнението на Оперативни програми за Трансгранично сътрудничество (ТГС): ТГС България-Гърция, ТГС България-Румъния, ТГС Черноморския басейн, ТГС – Югоизточно европейско пространство и Оперативна програма Интеракт, в реализирането на които МРРБ изпълнява ролята на партниращ орган.

Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) изпълнява програми по следните политики:

- Териториално развитие и благоустройство;
- Устойчиво интегрирано регионално и местно развитие;
- Управление на държавната собственост и жилищната политика.

Опазване на околната среда

Планираните средства са насочени към изпълняваните от Министерството на околната среда и водите политики в тази област – за управлението на отпадъците; управлението на водите; опазване чистотата на атмосферния въздух; опазване на биологичното разнообразие; и други.

Изграждане на екологични обекти

В КФП за 2009 г. са включени разходите на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Капиталовите разходи на предприятието са предназначени за финансиране на изграждането на малки водоснабдителни обекти; пречиствателни станции за отпадни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори и корекции на речни корита и дерета; депа за твърди битови отпадъци; сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъците и системи за рециклирането им.

Проекти за отстраняване на минали екологични щети от дейността на приватизирани предприятия

В процес на изпълнение са 18 програми за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, въз основа на сключени изпълнителни споразумения с купувачите им или с други изпълнители, избрани според изискванията на Закона за обществените поръчки. През 2009 г. за изпълнение на Програми за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия са предвидени 21.0 млн. лв.

4.2.7. Почивно дело, култура и религиозни дейности.

Разходите на консолидирано ниво в тази функция за 2009 г. са в размер на 538.5 млн.лв., или ръст от 18.8% спрямо 2008 г.

Почивно дело

За тази група са предвидени разходи необходими за функционирането на почивните бази и за провеждане на социалната политика за работещите в съответните системи.

Физическа култура и спорт

Предвидените средства в група „Физическа култура и спорт” са заложи в проектобюджета на Държавната агенция за младежта и спорта, като орган провеждащ държавната политика в областта на физическото възпитание и спорта. Осигурени са средства за подпомагане реализирането на основните цели, задачи и дейности по утвърдените програми на агенцията:

- Олимпийска подготовка;
- Детско-юношески спорт;
- Спорт за високи постижения;
- Спорт за учаци и спорт за всички.

Култура

Предвидените средства създават условия за провеждане на националната политика в областта на културата във връзка с опазване на културно-историческото наследство, както и подпомагане развитието на българската култура и изкуство на конкурсен принцип чрез стимулиране на творчески проекти в различните области на културата.

Предвидени са и инвестиционни разходи за поддържане на сградния фонд на културните институти. За финансиране дейността през 2009 г. на Българското национално радио и Българската национална телевизия за създаване и разпространение на национални и регионални радио и телевизионни програми са предвидени общо разходи в размер на 152.0 млн.лв.

Религиозно дело

По група „Религиозно дело” е предвидена субсидия в размер на 3.5 млн. лв. за подпомагане на регистрираните вероизповедания в Република България.

4.2.8. Икономически дейности и услуги.

Общият размер на планираните по тази функция разходи е 4 467.8 млн.лв. по консолидирания бюджет за 2009 г., или ръст от 18.8% спрямо 2008 г.

Минно дело, горива и енергия

Предвидените за 2009 г. средства по група “Минно дело, горива и енергия” са предназначени за осъществяване на дейностите по:

- извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация; безопасно съхранение на ядрени отпадъци,
- извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители; разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията; осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност;
- геоложко изучаване на страната, рационално ползване на подземните богатства и опазване на земните недра и почвите и др.

За издръжка и реализиране на функциите на Агенцията по енергийна ефективност, фонд “Извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация” и фонд “Радиоактивни отпадъци” към Министерство на икономиката и енергетиката са предвидени средства в размер на 28 млн.лв.

През 2009 г. ще продължи участието на държавата във финансиране изпълнението на обектите и мероприятията по **преструктуриране на въгледобива, рудодобива и уранодобива** и отстраняване на последствията върху околната среда. Разходите свързани с ликвидация на неефективни производствени мощности в тези отрасли за 2009 г. са в размер на 22 млн.лв.

Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов

В група “Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов” за 2009 г. са предвидени средства за осигуряване на нормалното функциониране на дейностите, които се занимават със селско и горско стопанство рибарство и аквакултури. В тази група са осигурени и капиталови разходи за строеж на горски пътища за дърводобив, за разходи по проекти на фонд „Българска гора”, за покупка на пожарни коли за борба с възникналите пожари, и др.

Транспорт и съобщения

В група „Транспорт и съобщения” за 2009 г. са предвидени средства за доизграждането на ефективна транспортна система и инфраструктура; за постигането на високо ниво на безопасност и екологосъобразност във всички видове транспорт; за развитие на съобщителните услуги; за развитие на информационните и комуникационните технологии.

По отношение на пътната инфраструктура са предвидени средства, свързани с доизграждане на автомагистралите в Република България, хомогенизиране на основната пътна мрежа в страната, транс-гранични преходи, основен ремонт и реконструкция на пътната мрежа, както и за поддържането и текущия ремонт на пътната мрежа.

За 2009 г. са разчетени разходи по държавни инвестиционни заеми, включително с краен бенефициент търговски дружества, в това число по следните проекти:

- „България – железопътен проект на трансевропейската мрежа“;
- „Дунав мост II“;
- „Проект за рехабилитация на пътната инфраструктура“ (за пътища от Републиканската пътна мрежа II и III клас);
- Транзитни пътища – V.

Промисленост и строителство

Определените разходи за дейностите в група „Промисленост и строителство“ през 2009 г. финансово осигуряват извършването на дейностите, насочени към насърчаване създаването и развитието на малки и средни предприятия.

Туризм

С предвидените по група „Туризм“ средства за 2009 г. се осигурява изпълнението на дейностите в областта на туризма, в т.ч. националната туристическа реклама, насочени към повишаване на неговата конкурентноспособност.

Други дейности по икономиката

Тези разходи финансово осигуряват извършването от министерствата и ведомствата издателска дейност, осъществяването на дейностите в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, патентната дейност, дейностите по акредитирането на лаборатории и органи, дейностите насочени към насърчаване на търговията (участие в международни изложения, панаири и др) и др.

4.2.9. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ.

По тази функция са включени разходите за лихви и резерва за непредвидени и неотложни разходи. Предвидените разходи за лихви през 2009 г. са в размер на 636.7 млн.лв.

Резервът за непредвидени и неотложни разходи е в размер на 891.3 млн.лв. Този резерв включва: Резерв за структурни реформи; Резерв по бюджетите на Националната здравно-осигурителна каса, Националния осигурителен институт, Висшия съдебен съвет и Народното събрание; Резерв за публични инвестиции; Резерв за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия.

V. ЕВРОПЕЙСКИ СРЕДСТВА И ОТРАЖЕНИЕТО ИМ ВЪРХУ БЮДЖЕТ 2009.

Приоритет е изграждането на модерна инфраструктура, финансирана съвместно от държавния бюджет и европейските фондове

Инвестиционната дейност заема важна роля в икономическата политика на правителството, насочена преди всичко към изграждането на модерна инфраструктура, финансирана съвместно от държавния бюджет и европейските фондове.

Основна задача през следващата година е максимално, ефективно и целесъобразно разходване на средствата от ЕС. Това ще се постигне чрез прилагане на програмно ориентираното средносрочно бюджетно планиране. Целта е да се осигури по-високо ниво на европейско съфинансиране в области, съответстващи на европейските инвестиционни приоритети и приоритетите, залегнали в Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007-2013 г.

Таблица №11: Въздействие върху бюджета от финансовите взаимоотношения с ЕС.

Показатели (млн.лв.)	Общо*		Предпри- съединителни инструменти на ЕС		Европейски фондове			
					Обща селскостопанска политика		Структурни, Кохезионен фонд и други европейски политики	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Приходи	1 852.1	2 957.0	680.9	814.2	540.3	632.7	630.9	1 510.1
(% от БВП)	3.0%	4.0%	1.1%	1.1%	0.9%	0.9%	1.0%	2.0%
Разходи	2 231.6	3 055.2	969.6	1 023.0	462.1	812.6	799.9	1 219.6
(% от БВП)	3.6%	4.2%	1.6%	1.4%	0.7%	1.1%	1.3%	1.7%
Бюджетен баланс	-379.5	-98.1	-288.7	-208.8	78.2	-179.9	-169.0	290.5
(% от БВП)	-0.6%	-0.2%	-0.5%	-0.3%	0.1%	-0.2%	-0.3%	0.3%
Вноска в бюджета на ЕС	659.9	931.8						
(% от БВП)	1.1%	1.3%						
Общ баланс	-1 039.4	-1 029.9						
(% от БВП)	-1.7%	-1.5%						

* Включено е и националното съфинансиране.

Средствата от европейските фондове са част от консолидирания държавен бюджет, поради което процесът за тяхното усвояване е от първостепенно значение при ефективното и ефикасно разходване на националните публични ресурси.

При подготовката на прогнозата за 2009г., разпределението на средствата от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС е съобразно следните инвестиционни приоритети:

- Завършване на основните дейности по предприсъединителните инструменти ФАР и ИСПА;
- Извършване на междинни плащания по проектите по Структурните и Кохезионния фондове и сертифициране на разходите по всички програми от ЕК;
- Подготовка и изпълнение на стратегия насочена към подготовка на нови инвестиционни проекти, чието изпълнение да е ориентирано към следващия програмен период.

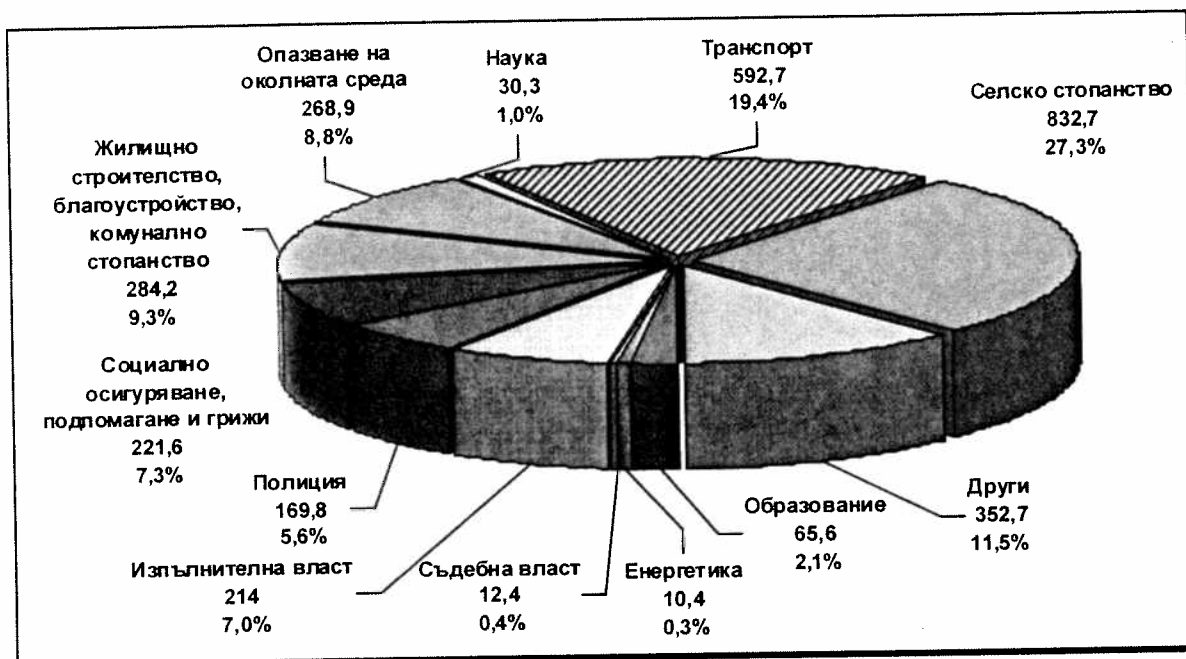
Водещ принцип при подготовката на инвестиционния проектобюджет за 2009г. е запазване размера на бюджетното финансиране, отразен в таблицата за допълняемост към Националната стратегическа референтна рамка. За 2009г. в структурата на източниците за финансиране на инвестиционните разходи е предвидено нарастване на дела на фондовете от ЕС.

Провеждащата се бюджетна реформа ще позволи в условията на програмно-ориентирано многогодишно планиране рационално да бъдат обвързани и средствата от ЕС чрез оптимизиране на цялостния разходен пакет независимо от източника на финансиране.

Преструктурирането и реформирането на бюджета има за цел да предотврати намаляването на съществуващото финансиране в области, които не се финансират от ЕС, и недопускане на влошаване на бюджетната позиция при осигуряването на национални ресурси за инвестиционно съфинансиране по европейските фондове.

Изпълнението на седемте Оперативни програми има е в подкрепа на реализацията на националните приоритети. За целта от значение е пълното използване на средствата от Структурните и кохезионния фондове на ЕС и националното съфинансиране от страна на държавния бюджет.

Графика №8. Структура на разходите (по основни сектори) финансирани със средства от фондовете на ЕС (включително и с национално съфинансиране) за 2009 г.

Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС

Размерът на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС за 2009 г. е определен на база на: методологията за изчисляване на собствените ресурси, регламентирана в законодателството на ЕС; прогнозните данни по държави-членки за целите на собствените ресурси за 2008 г. и 2009 г. и прогнозните данни за целите на изчисляване на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС.

В проекта на бюджета за 2009 г. заложените средства за вноската в общия бюджет на ЕС са в размер на 931.8 млн. лв.

Тази сума е прогнозна и е гаранция за изплащане на националната вноска в общия бюджет на ЕС. Нейната условност произтича от: възможността за възникване през годината на изпълнение на допълнителни потребности и/или непредвидени ситуации, които следва да бъдат финансирани от бюджета на ЕС; изплащането на Традиционните собствени ресурси (ТСР) на база реални постъпления; периодичните актуализации на данните по ресурс на база ДДС, брутен национален доход (БНД) и корекцията на Обединеното кралство във връзка с последната налична информация с оглед постигане на пълна точност.

Прогнозата за вноската на Република България в общия бюджет на ЕС за 2009 г. е изчислена на база на хипотезата за влизане в

сила на новото Решение 2007/436/ЕО, Евратом на 01.01.2009 г., съгласно постигната договореност между държавите-членки. В тази връзка в стойността на вноската на Република България за 2009 г. са отчетени и средствата, които страната ни следва да плати за 2007 г. и 2008 г. при влизането в сила на Решение 2007/436/ЕО, Евратом, което ще породи действие от 1 януари 2007 г.

Предприсъединителни инструменти и други европейски политики

За 2009 г. очакваните приходи по програмите ФАР и ИСПА са в размер на 814.2 млн.лв. Приходите по Временната финансова подкрепа, предвидена в Акта за присъединяване – Преходният финансов инструмент, Инструментът за улесняване на бюджетните парични потоци и за подпомагане изпълнението на Шенгенското споразумение, Европейското икономическо пространство и по други програми, са в размер на 164.4 млн.лв.

Очакваните разходи, предвидени за финансиране по предприсъединителните и временните финансови инструменти през 2009 г. са на стойност 1 180 млн.лв., от които около 225 млн.лв. е националното съфинансиране.

Структурни и Кохезионен фондове

През 2009 г. се очаква последното авансово плащане, както и сертифицирани междинни плащания след получаване на положителни становища по „оценките на съответствието” на системите за управление и контрол на Управляващите органи, Междинните звена, Сертифициращия орган и Одитния орган по Оперативните програми.

Общият размер на плащанията към България за 2009 г. се предвижда да е в размер на около 1 346 млн. лв.

През 2008 г. бяха открити процедури за набиране на проектни предложения по всички Оперативни програми, като голяма част от одобрените за съфинансираните от ЕС проекти са стартирали и се изпълняват. Авансовите плащания от ЕС в размер на 707.1 млн.лв. за 2007 г. и 2008 г. са получени. От Сертифициращия орган към м.октомври на 2008 г. са разплатени авансови плащания в размер на 23.9 млн.лв. към Управляващите органи.

През 2009 г. разходите, вкл. националното съфинансиране по Структурните инструменти се предвижда да са на индикативна стойност около 1 060 млн. лв.

Оперативни програми

Оперативна програма „Транспорт”

Прогнозните разходи за 2009 г. по **Оперативна програма „Транспорт”** възлизат на 295 млн.лв.

Конкретните проекти към ОП „Транспорт” са включени в индикативен списък с приоритетни проекти и индикативен списък с алтернативни проекти. Очаква се да бъдат изпълнявани проекти за :

- модернизация на участъци от ж.п. линия „Видин-София”, на ж.п. линии „София-Перник-Радомир” и „София-Пловдив”; на ж.п. линия „Свиленград-Турска граница”;
- модернизация на участък от път I-1 (Е 79) „Враца-Ботевград”, строителство на Автомагистрала „Струма” и Автомагистрала „Марица” от км 5 до км 72, пътна връзка на Автомагистрала „Хемус” – Софийски околновръстен път, разширяване на Метрополитен „София”, етап I: п. В. Надежда – централна ж.п. гара и централна автогара – площад „Света Неделя” – бул. „Черни връх”, строителство на Интермодален терминал в гр. София; и др.

Оперативна програма „Околна среда”

По **Оперативна програма „Околна среда”** са обявени три процедури за набиране на проекти, които ще се изпълняват през следващия бюджетен период. Това са: Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти в секторите „води” и „отпадъци” и инвестиционни проекти за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води.

За 2009 г. са планирани 4 процедури за сектор „води” и 2 процедури за сектор „отпадъци”.

Прогнозните плащания по 4-те приоритетни оси на ОП „Околна среда 2007 – 2013 г.” за 2009 г. възлизат на около 60 млн.лв.

Оперативна програма „Административен капацитет”

По **Оперативна програма „Административен капацитет”** прогнозните разходи за 2009 г. възлизат на 76 млн.лв., което на практика представлява 55% от всички предвидени плащания по Програмата. През 2009 г. се очаква да бъдат разплатени около 76.3 млн.лв.

До момента са одобрени проекти за над 88 млн.лв., като са налице сключени договори за близо 75 млн.лв. До края на 2008 г. предстоят нови процедури на обща стойност 34 млн.лв. Основната част от средствата по сключените договори ще бъдат разходвани през периода 2009-2010 г., имайки предвид заложените от Управляващия орган сравнително кратките срокове за изпълнение на проектите – до 18 месеца.

*Оперативна програма
„Развитие на
човешките ресурси”*

Прогнозните разходи по **Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”** за периода 2009 г. са около 170 млн.лв.

До м. август бяха сключени договори за 50.7 млн.лв., като до края на годината предстоят нови процедури на обща стойност 403.3 млн.лв. Това са средства за развитие на човешките ресурси в българските предприятия, повишаване качеството на социалните услуги и осигуряване на подкрепа за решаване на актуални проблеми в сферата на образованието.

*Оперативна програма
„Техническа помощ”*

Прогнозните разходи по **Оперативна програма „Техническа помощ”** за 2009 г. са 23 млн. лв.

До момента по ОП „Техническа помощ” са сключени договори за близо 19 млн.лв., а очакванията на Управляващия орган са до края на годината да се сключат договори за близо 35 млн.лв. Основната част от средствата по ОП „Техническа помощ” ще бъдат използвани за покриването на текущи разходи, плащания за услуги и др. Частта от средствата по тази оперативна програма, която ще се използва за придобиване на активи, ще е незначителна в сравнение с общите разходи финансирани по оперативната програма.

*Оперативна програма
„Регионално
развитие”*

Прогнозните плащания по **Оперативна програма „Регионално развитие”** за 2009 г. са около 270 млн.лв.

До момента са сключени договори за над 238 млн.лв., като до края на годината предстоят нови процедури на обща стойност 809 млн.лв. Основната част от средствата по сключените договори ще бъдат разходвани през периода 2009-2010 г. предвид сравнително кратките срокове заложи от Управляващия орган за изпълнение на проектите – средно 18 месеца.

Предстои да бъдат обявени схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в следните области:

- за реконструкция/ремонт на университети;
- за подобряване на градската среда; за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие; за развитие на градския транспорт;
- за общински инфраструктурни проекти в областта на ИКТ (информационни и комуникационни технологии);
- за развитие на защитена, сигурна и надеждна обществена среда;
- за изграждане на участъци от газоразпределителни тръбопроводи и изграждане на инсталации, използващи възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), и връзки към системите за доставка на ВЕИ;
- за развитие на природни, културни и исторически

атракции за подпомагане развитието на регионални продукти и пазарната информация за организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие.

Оперативна програма „Конкурентно-способност”

Прогнозните разходи за 2009 г. по **Оперативна програма „Конкурентноспособност”** възлизат на около 152 млн.лв. Предстои сключването на договори за подкрепа на микро, малки и средни предприятия с потенциал за развитие. Предвиждат се и схеми за подпомагане развитието на научноизследователска и развойна дейност за и от предприятията, с цел укрепване на техния иновационен потенциал и изграждане на подходяща про-иновативна бизнес инфраструктура.

Европейски средства за секторите селско стопанство и рибарство

Финансовият пакет за селското стопанство и рибарството при присъединяването на България към ЕС включва финансиране от:

- Европейския земеделски фонд за гарантиране (ЕЗФГ),
- Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);
- Европейския фонд за рибарството (ЕФР).

Чрез **Европейския земеделски фонд за гарантиране** от ЕС ще постъпват средства по:

- 1. Схеми за директни плащания (Схема за единно плащане на площ и Други схеми за директни плащания) и**
- 2. Мерки включени в Общата организация на пазара на земеделски продукти.**

По **Схеми за директни плащания** от ЕЗФГ през 2009 г. се предвижда да бъдат разходвани средства са в размер на 549.5 млн.лв. За периода 2007-2009 г. на страната ни е дадена възможност допълнителни средства за финансиране на преките плащания да се осигурят чрез пренасочване на част от средствата за развитие на селските райони, със съответното съфинансиране от държавния бюджет. Предвижда се през 2009 г. да бъдат прехвърлени 15% от финансовия пакет за развитие на селските райони към средствата за директните плащания за земеделските производители.

През 2009 г. средствата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които ще бъдат насочени към директните плащания, ще бъдат в размер до 108.5 млн.лв., в т.ч. 21.7 млн.лв. национално съфинансиране. Общият размер на предвидените разходи за директни плащания за 2009 г. е в размер на 658 млн.лв., като се очаква да бъдат възстановени средства от

ЕС за директни плащания в размер на 584 млн.лв.

Мерките включени в Общата организация на пазара на земеделски продукти обхващат средствата, предназначени за: търговски механизми (лицензи); мляко и училищно мляко; полски култури; вино (преструктуриране на лозя); промоции, месо и пчеларство, плодове и зеленчуци.

В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на ЕК. Предвидените средства за пазарни мерки през 2009 г. са в размер до 248.4 млн. лв., като се предвижда изразходваните средства да бъдат възстановени от ЕС в рамките на годината.

По програмата за Развитие на селските райони финансирането от ЕС се осигурява посредством **Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)**.

През 2009 г. средствата, които страната ни предвижда да разходва за развитие на селските райони са в размер на 760.6 млн.лв., в т.ч. 150.6 млн.лв. национално съфинансиране.

Рибарският отрасъл в ЕС получава финансова помощ чрез **Европейския фонд за рибарството (ЕФР)**, който подпомага изпълнението на мерки и действия в рамките на Общата рибарска политика на ЕС, насочени към изграждане на устойчив сектор на рибарството и аквакултурите.

През 2009 г. средствата, които се предвижда да бъдат разходвани за прилагането на Общата рибарска политика, са в размер до 30.3 млн.лв., в т.ч. до 7.6 млн.лв. национално съфинансиране.

VI. БЮДЖЕТНА РЕФОРМА.

5.1. ПРОГРАМНО БЮДЖЕТИРАНЕ.

Утвърждаване на програмния подход на бюджетиране с цел повишаване качеството на управлението на публичните финанси

Към настоящия момент е постигнат значителен напредък по отношение на утвърждаване на програмния подход на бюджетиране на всички етапи на бюджетния процес и разширяване на неговия обхват. През следващите години ще продължат усилията, насочени към усъвършенстване на бюджетните практики при планирането, съставянето, изпълнението и контрола на бюджета и в посока повишаване прозрачността на бюджета.

За по-добра отчетност и повишаване на прозрачността относно постигнатите резултати на министерствата и държавните агенции – ПРБК, същите изготвят и представят в Министерство на финансите тримесечни финансови отчети, отчети за полугодieto и годишни отчети за степента на изпълнение на провежданите политики и изпълняваните програми, като ги публикуват на интернет страниците си. Отчетите за полугодieto и годишните отчети се предоставят и на Народното събрание и Сметната палата, като те са обект на разглеждане и оценка от страна на постоянната подкомисия по отчетност на публичния сектор към Комисията по бюджет и финанси на Народното събрание.

По отношение текущото изпълнение на бюджета всички произтичащи през годината промени/корекции ще продължат да се отразяват и по съответните политики и програми на министерствата и агенциите.

С разработването на програмните бюджети на министерствата и държавните агенции – ПРБК ще бъде отразен стремежът на правителството за повишаване качеството на публичните финанси чрез усъвършенстване на бюджетното планиране, повишаване на ефективността на разходите и на отговорността при разпределението и управлението на финансовите ресурси, създаване на условия за по-добра дискусия и прозрачност.

Разширяване обхвата на реформата

Проектите на бюджети в програмен формат, включени в пакета от документи към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2009 г., са представени в Министерството на финансите от първостепенните разпоредители с бюджетни кредити по бюджетите на:

- Министерския съвет;
- всички министерства;

- Държавната агенция за младежта и спорта, Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, Държавната агенция по горите, Държавната агенция по туризъм, Държавната агенция „Национална сигурност” и Националната агенция „Пътна инфраструктура”.

Задачите на Министерството на финансите в областта на бюджетната реформа в средносрочен план са свързани с усъвършенстване на бюджетното законодателство и методология, както и включване на всички ПРБК в процеса на програмно и ориентирано към резултатите бюджетниране.

*Повишаване
капацитета на
администрацията в
публичния сектор*

Във връзка с провеждането на реформите в областта на публичните финанси, разширяването на техния обхват и усъвършенстването на бюджетните процедури и практики Школата по публични финанси към Министерството на финансите извършва анализ на нуждите от обучения, разработва програми и организира провеждането на курсове и семинари с цел повишаване капацитета на служителите от държавната и общинската администрация.

5.2. ФИНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ.

Целта на финансовата децентрализация е предоставяне на публични услуги по количество, качество и цени, съответстващи на потребностите и съобразени с възможностите на гражданите.

Промените в отношенията между централните и местните власти доведоха до подобряване на финансовото състояние на общините. Реформата в бюджетните взаимоотношения между нивата на управление и процеса на финансова децентрализация доведе до следните положителни резултати:

*Финансовият
механизъм,
осигуряващ
взаимоотношенията
между централната и
местните власти,
стана относително
по-ефективен*

- Финансовият механизъм, осигуряващ взаимоотношенията между централната и местните власти, стана относително по-ефективен. Държавата има отговорността да осигурява необходимите финансови ресурси за делегираните дейности, като чрез националните стандарти изравнява достъпа до съответните услуги в различните общини.
- Финансовото състояние на общините се подобри, но е необходимо да се повиши финансовата дисциплина на общинското управление.
- Спаднаха просрочените задължения на общините вследствие на механизмите за по-бързо и ефективно ликвидиране на задлъжнялостта.
- Увеличи се размерът на собствените им приходи.
- Общините насочват за инвестиции повече средства в резултат на наблюдаваната тенденция за увеличаване на

собствените приходи, както и на привлечените средства;

- Общините участват активно в обсъждането и решаването на финансови и други проблеми в отношенията между властите.

Като цяло степента на финансовата децентрализация в България постепенно се повишава, но остава по-ниска от средната в европейските страни.

През месец август 2008 г. Министерският съвет¹² одобри Годишен доклад за изпълнението на Стратегията за децентрализация през 2007 г.

Осъществяване на заложените мерки в Програмата за изпълнение на Стратегията за децентрализация.

И през 2009 г. ще продължи развитието на процеса на финансова децентрализация на общините чрез осъществяване на заложените мерки в Програмата за изпълнение на Стратегията за децентрализация за първия планов период (2006-2009 г.) Изпълнението на мерките през 2009 г. ще се извършва в съответствие с приетия Индикативен финансов план.

В Бюджет 2009 за делегираните от държавата дейности, финансирани чрез бюджетите на общините, са предвидени 2 127.7 млн.лв. (при 1 665.6 млн.лв. за 2008 г.). Увеличението е в размер на 462.1 млн.лв. Осигурените средства са предназначени да създадат условия за доразвиване на положителните тенденции в процеса на финансова децентрализация.

За разширяване обхвата и повишаване качеството на предоставяните от общините услуги на населението за 2009 г. е предвиден ръст от 68.5 млн. лв. на общата изравнителна субсидия, предоставяна на общините.

Подпомагане на общини с обективен структурен дефицит

Механизмът за подпомагане на общини в затруднено финансово положение ще продължи да функционира и през 2009 г.

През 2009 г. ще продължи да функционира механизмът за подпомагане на общини в затруднено финансово положение, разработен през 2006 г. с цел подкрепа на определени общини да възстановят финансовата си стабилност.

През 2008 г. броят на общините, които са финансово подпомагани по този механизъм, е 41. Предвидени са средства за тази цел в размер на 10 млн.лв., които ще се отпускат отново на два транша и са предназначени за разплащане на просрочени задължения и за извършване на енергоспестяващи мерки.

С проектобюджета за 2009 г. предвидените средства за подпомагане на общини в затруднено финансово положение са в размер на 12 млн. лв.

¹² С т.2 от Протокол №31 от заседанието на Министерския съвет на 07 август 2008 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящия момент световната икономика е изправена пред предизвикателствата на финансови сътресения от глобален мащаб, различаващи се от допусканията и прогнозите за макроикономическото развитие в национален план, отразени в средносрочната фискална рамка за периода 2009-2011 г. Докато всички икономики, включително и нашата, през последните години се възползваха от процесите на глобализация, настоящите събития показват как шоковете на финансовите и капиталовите пазари могат лесно да се пренесат и върху развиващите се икономики.

Основна икономическа цел на правителството е запазване стабилността на икономиката и осигуряване на възможности и сигурност за всеки. Приоритет е финансовата стабилност, като за целта правителството прилага комплексен подход, целящ запазване доверието в банковата система и осигуряващ подкрепа за реалната икономика в краткосрочен и дългосрочен план, отчитайки националните икономически особености.

В условията на глобална финансова криза запазването на системата на паричен съвет и следването на благоразумен подход при управлението на публичните финанси ще продължат да имат водеща роля за устойчивостта на икономиката и бъдещото ѝ развитие и растеж. Постигнатата бюджетна консолидация, поддържането на положителна бюджетна позиция и на значителен фискален резерв осигуряват гъвкавост на фискалната стратегия в условията на повишени външни рискове за приспособяване и възможност за реакция в случай на неблагоприятен сценарий за икономическото развитие.

За подкрепа на икономиката, правителството възнамерява да предприеме редица мерки и действия в краткосрочен план с оглед осигуряването на макар и по-нисък икономически растеж, в комбинация с мерки за изпълнение на дългосрочните национални цели.

Включените в Бюджет 2009 политики и мерки са израз на активната икономическа политика на правителството. Те целят запазване на финансовата и банковата стабилност и стимулиране на икономиката и поддържане на инвестиционната активност, както и създаването на буфери за смекчаване на вероятните последици от финансовата криза върху реалния сектор. Предложените мерки, групирани в три пакета – „Икономическа активност“, „Пазарна гъвкавост“ и „Гъвкавост на социалните мрежи“, са основният инструмент на правителството за противодействие на световната финансова криза. В съчетание тези политики и мерки ще осигурят възможност за максимално запазване гъвкавостта на икономиката и предпазване от изкривявания на пазара и конкурентната среда.

С приемането на предлагания бюджет за 2009 г. ще се осигури запазване на стабилната макроикономическа среда, създаване на благоприятни условия за развитие на бизнеса и насърчаване на инвестициите, повишаване гъвкавостта в областта на доходите, ускоряване процеса на структурни реформи и продължаване на бюджетната реформа в подкрепа на икономическия растеж.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(СЕРГЕЙ СТАНИШЕВ)

Използвани съкращения

БВП	Брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БТПП	Българска търговско-промишлена палата
БСК	Българска стопанска камара
ДИЗ	Държавен инвестиционен заем
ДЦК	Държавни ценни книжа
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейска комисия
ЕЦБ	Европейска централна банка
ERM II	Валутен механизъм 2
ЕЗФГ	Европейски земеделски фонд за гарантиране
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗБДОО	Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване
ЗБНЗОК	Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ИВС	Икономически и валутен съюз
КФН	Комисия за финансов надзор

КФП	консолидирана фискална програма
МВФ	Международен валутен фонд
МФ	Министерство на финансите
МС	Министерски съвет
МТРБ	Митническа тарифа на Република България
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
НПО	Неправителствени организации
НПР	Национален план за развитие
НРС	Наблюдение на работната сила
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НСПРСР	Национален стратегически план за развитие на селските райони
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОП	Оперативна програма
ОРП	Обща рибарска политика
ОСП	Обща селскостопанска политика
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПРБК	Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПФИ	Преходен финансов инструмент
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
СБ	Световна банка
СФР	Средносрочна фискална рамка
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени

Приложения

Приложение № 1: Бюджет 2009 по отговорности.

Приложение № 2а: Консолидирана фискална програма за 2008 и 2009 г.

2б: Разпределение по функции на разходите по
Консолидираната фискална програма за 2008 и 2009 г.

Приложение № 3: Основни политики и програми в бюджетния сектор.

1. АДМИНИСТРАЦИЯ НА ПРЕЗИДЕНТА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	6 794.0	7 154.0	5.30
2.1 Текущи, в т.ч.:	5 605.9	6 265.9	11.77
Заплати и други възнаграждения	2 612.2	3 100.0	18.67
Социални осигуровки	471.8	402.8	-14.62
Текуща издръжка и стипендии	2 521.9	2 763.1	9.56
2.2 Капиталови	1 188.1	888.1	-25.25

С проектобюджета на Администрацията на президента за 2009 година в размер на 7 154 хил. лв. се осигуряват необходимите средства, гарантиращи изпълнението на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България.

С планираните капиталови разходи се предвижда ремонт на президентския тракт, основен ремонт на покрива на сградата и завършване на ремонта на външното пространство около сградата на Президентството.

Общата численост на персонала на Администрацията на президента е 170 щатни бройки.

2. МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

	(ХИЛ.ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	2 052.0	2 552.0	24.37
2. Разходи:	48 195.0	53 763.0	11.55
2.1 Текущи, в т.ч.:	44 649.4	47 617.0	6.65
Заплати и други възнаграждения	11 206.6	13 660.3	21.90
Социални осигуровки	2 733.7	3 088.5	12.98
Текуща издръжка	30 709.1	30 868.2	0.52
2.2 Капиталови	3 545.6	6 146.0	73.34

Министерският съвет осъществява следните програми, отнесени към основните функции на единната бюджетна класификация:

Общи държавни служби:

- ◆ Определяне и осъществяване на вътрешната и външната политика на Република България;
- ◆ Координация и контрол на национални политики, в т. ч. координация на участието на Република България в процеса на вземане на решения в ЕС и изпълнение на ангажиментите като държава членка на ЕС, контрол върху управлението на средствата от ЕС и координация на отношенията с международни финансови институции;
- ◆ Осигуряване разработването на проекти за осъществяване на правителствената политика по отношение на демографското развитие и в областта на междулическите отношения;
- ◆ Борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- ◆ Борба с трафика на хора.

Социално осигуряване, подпомагане и грижи:

- ◆ Компенсиране на гражданите с многогодишни жилищноспестовни влогове.

Почивно дело, култура и религиозни дейности:

- ◆ Държавната политика в областта на подбора, обработването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд, както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело;

Приложение №1

към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

- ◆ Подпомагане от страна на държавата на регистрираните вероизповедания.

Икономически дейности и услуги:

- ◆ Ловни стопанства “Воден-Ири Хисар” и “Искър”;
- ◆ Редакция “Нормативни актове”.

С проектобюджета на Министерския съвет за 2009 г. е отразено увеличение с 37 щатни бройки на администрацията на Министерския съвет, в т. ч.:

- ◆ 19 щатни бройки на основание ПМС № 104/17.05.2008 г. за организация и координация при управлението на средствата от фондовете на Европейския съюз, с което се създава Дирекция “Координация и контрол върху дейностите по управлението на средствата от Европейския съюз” и политически кабинет на заместник министър-председателя г-жа Меглена Плугчиева;
- ◆ 18 щатни бройки на основание ПМС № 176/21.07.2008 г., с което се създава Дирекция “Координация на борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности”, която подпомага организацията и дейността на Съвета за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности.

В структурата на Министерския съвет са включени следните основни звена:

- ◆ Централна администрация;
- ◆ Държавна агенция „Архиви”;
- ◆ Национална комисия за борба с трафика на хора;
- ◆ Централна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
- ◆ Национален компенсационен жилищен фонд;
- ◆ Ловни стопанства “Воден-Ири Хисар” и “Искър”;
- ◆ Редакция “Нормативни актове”.

Общата численост на персонала по бюджета на Министерския съвет е 1 095 щатни бройки.

3. КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	2 445.0	2 392.0	-2.17
2.1 Текущи, в т.ч.:	1 789.0	2 252.0	25.88
Заплати и други възнаграждения	1 054.3	1 655.8	57.05
Социални осигуровки	208.3	203.9	-2.11
Текуща издръжка и стипендии	526.4	392.3	-25.47
2.2 Капиталови	656.0	140.0	-78.66

С проектобюджета на Конституционния съд за 2009 г. се осигуряват необходимите средства за изпълнение на основните функции, произтичащи от Закона за Конституционния съд за осигуряване върховенството на Конституцията.

В проекта на бюджет на Конституционния съд са разчетени общо разходи в размер на 2 392 хил. лв. От тях 2 252 хил.лв. са за текущи разходи, в които са включени 500 хил. лв. като еднократни разходи за обезщетения на конституционни съдии, чиито мандат изтича през 2009 г. Размерът на капиталовите разходи за 2009 г. е 140 хил. лв.

Проектобюджетът е разработен при численост на персонала 45 щатни бройки, от тях конституционни съдии (изборни длъжности) - 12 щатни бройки.

4. МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	250 952.0	37 000.0	-85.26
2. Разходи:	593 661.0	354 395.0	-40.30
2.1 Текущи, в т.ч.:	425 485.3	300 495.0	-29.38
Заплати и други възнаграждения	150 646.7	176 958.7	17.47
Социални осигуровки	45 150.8	44 058.3	-2.42
Текуща издръжка и стипендии	229 687.8	79 478.0	-65.40
2.2 Капиталови	168 175.7	53 900.0	-67.95

С предвидените разходи в проектобюджета за 2009 г. на Министерството на финансите са създадени условия за осъществяване дейността по подържане на прозрачна фискална, финансова и бюджетна политика. Министерството на финансите допринася за подържането на устойчив икономически растеж и ефективно управление на ограничените финансови ресурси в изпълнението на заложените в Управленската програма на правителството приоритети. Функциите на министерството свързани с изпълнението на фискалните, финансовите и бюджетни цели на правителството се осъществяват чрез изпълнението на следните политики и програми:

- ◆ Политика за Устойчиви и прозрачни публични финанси чрез изпълнение на програми „Бюджет и финансово управление” и „Защита на публичните финансови интереси”;
- ◆ Политика за Ефективно събиране на всички държавни приходи чрез изпълнението на програма „Администриране на държавните приходи” ;
- ◆ Политика за Защита на обществото и икономиката от финансови измами, контрабанда на стоки, трафик на хора, изпиране на пари и финансиране на тероризма чрез изпълнението на програми „Интегриране на финансовата система във финансовата система на ЕС”, „Митнически контрол и надзор (нефискален)” и „Контрол върху организацията и провеждането на хазартни игри”;
- ◆ Политика по Управление на дълга чрез изпълнение на програма „Управление на ликвидността”;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

С проектобюджета на Министерството на финансите за 2009 г. е отразено излизането на Фонд „Републиканска пътна инфраструктура“ от системата на министерството, като вече е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити - Националната агенция „Пътна инфраструктура“ (НАПИ).

В системата на Министерството на финансите са включени следните структури:

- ◆ Централна администрация;
- ◆ Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози;
- ◆ Агенция за държавни вземания;
- ◆ Държавна комисия по хазарта;
- ◆ Агенция за държавна финансова инспекция;
- ◆ Агенция “Митници”;
- ◆ Национална агенция за приходите.

Общата численост на персонала на Министерството на финансите за 2009 г. е 13 109 щатни бройки.

За Министерството на финансите по централния бюджет за 2009 г. са разчетени разходи за държавни инвестиционни заеми, включително с краен бенефициент търговски дружества за следните проекти:

- ◆ Проект за реформа в администрацията по приходите – СБ;
- ◆ Улесняване на търговията и транспорта в югоизточна Европа II – СБ;
- ◆ Улесняване на търговията и транспорта в югоизточна Европа I – СБ;
- ◆ Насърчителна банка – KfW – Подкрепа за малки и средни предприятия.

5. МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	34 875.2	44 745.2	28.30
2. Разходи:	162 009.8	171 535.5	5.88
2.1 Текущи, в т.ч.:	143 971.7	153 497.4	6.62
Заплати и други възнаграждения	18 659.3	21 059.3	12.86
Социални осигуровки	5 186.6	5 158.3	-0.55
Текуща издръжка и стипендии	120 125.8	127 279.8	5.96
2.2 Капиталови	18 038.1	18 038.1	0.00

С предвидените средства по проекта на бюджет за 2009 г. на Министерство на външните работи се осигуряват условия за успешното провеждане на външната политика на Република България чрез централната администрация на министерството, дипломатическите и консулските представителства на Република България, Дипломатическия институт, Държавния културен институт към министъра на външните работи и Държавната агенция за българите в чужбина в съответствие със заложените в правителствената програма стратегически цели и приоритети и са финансово обезпечени следните политики и програми, провеждани от Министерство на външните работи:

- ◆ Политика на насърчаване на сигурността и стабилността в света, на справедлив международен ред и последователност в двустранните отношения чрез изпълнението на програми за “Развитие на сътрудничеството в международните организации по проблемите на мира и сигурността, правата на човека и участие в международния кодификационен процес” и “Последователно утвърждаване на взаимноизгодни двустранни отношения”;
- ◆ Политика на насърчаване участието на България в процесите на глобализация в социално-икономическата сфера чрез реализацията на програма за „Насърчаване ролята на България в международното сътрудничество в икономическата, социалната, културната, научно-техническата и хуманитарната области”;
- ◆ Политика на европейска интеграция, включваща програмите „Провеждане на българските интереси във формулирането и реализацията на политиките и в

институционалното изграждане на ЕС”, „Провеждане на българските интереси в общата външна политика и политика за сигурност на ЕС”, „Последователно развитие на двустранните партньорства с европейските държави”;

- ◆ Политика на насърчаване на стабилността и сътрудничеството в региона чрез изпълнението на програми за „Реализиране на българските интереси чрез задълбочаване на двустранните партньорства”, „Насърчаване на стабилността и сътрудничеството в Югоизточна Европа и Черноморския регион”;
- ◆ Политика на защита на българите зад граница и утвърждаване на положителния образ на България чрез реализацията на програми за „Консулска дейност и защита на правата на българските граждани зад граница”, „Съхраняване и укрепване на идентичността и културата на българските общности зад граница”, „Утвърждаване на положителния образ на България”;
- ◆ Политика на осигуряване и поддържане на ефективна Дипломатическа служба, включваща програми за „Координация и развитие на Дипломатическата служба”, „Сигурност, информационно-комуникационна среда и задгранични държавни имоти”, „Администрация”.

Общата численост на администрацията на Министерство на външните работи за 2009 г. е 1 756 щатни бройки.

6. МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	48 700.0	53 700.0	10.27
2. Разходи:	1 119 395.0	1 190 120.0	6.32
2.1 Текущи	867 916.0	938 641.0	8.15
2.2 Капиталови	251 479.0	251 479.0	0.00

През 2009 г. Министерството на отбраната предвижда осъществяването на четири основни политики:

Политика "Отбранителни способности", като основната ѝ стратегическа цел е усъвършенстване и развитие на отбранителните способности.

Политика "Хората в отбраната", като стратегическата ѝ цел е повишаване и поддържане привлекателността на военната професия на пазара на труда.

Политика „Национална и евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност”, която е свързана с:

- ◆ активното участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС в областта на сигурността и отбраната и изпълнение на ангажименти към други международни организации;
- ◆ споделяне на тежестта със съюзниците от НАТО и ЕС при участие в операции за осигуряване на международния мир и сигурност.

Политика „Поддръжка и осигуряване на отбраната” с основна стратегическа цел – повишаване ефективността на управлението и качеството на системата за поддръжка и осигуряване на отбраната.

За постигане на горните цели, усилията на Министерството на отбраната през 2009 г. са насочени към реализирането на следните основни приоритети:

- ◆ усъвършенстване и развитие на способностите за декларираните сили;
- ◆ набиране и осигуряване на кариерно развитие на високо мотивирани военнослужещи и цивилни специалисти във въоръжените сили.

Проектът на бюджет на Министерството на отбраната за 2009 г. е разработен в програмна структура от 13 основни програми, включени в съответните политики, които министерството ще провежда. Програмният формат на бюджета на Министерство на

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

отбраната отразява въведените промени в начина на бюджетиране в резултат на проведената бюджетна реформа, насочена към вземане на бюджетни решения за планиране на цели и резултати по изпълнението на политиките и програмите, обвързани с необходимите за това финансови средства.

7. МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	121 000.0	127 000.0	4.96
2. Разходи:	997 788.0	1 032 738.0	3,50
2.1 Текущи	972 207.8	1 008 312.3	3,71
2.2 Капиталови	25 580.2	24 425.7	-4.51

Приходите за 2009 г. на МВР са предвидени в размер на 121 000 хил. лв., в т.ч. 120 500 хил. лв. неданъчни приходи и 500 хил. лв. – помощи и дарения.

С проектобюджета на МВР за 2009 г. са предвидени разходи в размер на 1 032 738 хил. лв., в т.ч. 1 008 312.3 хил. лв. текущи разходи и 24 425.7 хил. лв. – капиталови разходи (последните са намалени спрямо одобрените със Закона за държавния бюджет за 2008 г., вследствие промените поради преминаването на структури от МВР към Държавна агенция „Национална сигурност“).

С проектобюджета на МВР се предвиждат средства за изпълнението на основните цели, задачи и приоритети в сферата на опазването на вътрешния ред и сигурността на страната през 2009 г. - предотвратяване и разкриване на тежки престъпления, ограничаване на организираната престъпност и превенция на рисковете и заплахите за обществената сигурност, противодействие на престъпления, съпътстващи трансформациите на собствеността във всички отрасли на икономиката, операциите с инвестиционни бонове, компенсаторни записи и др. ценни книжа, противодействие на престъпления, извършвани чрез използване на високи технологии, в т.ч. компютри и компютърни мрежи, неутрализирането на процеси, застрашаващи конституционно установения ред, единството на нацията, териториалната цялост и суверенитета на страната, защитата на националната сигурност от действия на чужди специални служби, организации и лица, насочени срещу националните интереси, защитата на колективните интереси на НАТО и Европейския съюз, ефективното противодействие на прането на пари и незаконната търговия с оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба, трансграничната организирана престъпност, рисковата миграция, опитите за нерегламентиран достъп до класифицирана

8. МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

	(ХИЛ.ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009г.	Изменение спрямо 2008г. (%)
1. Приходи	55 000.0	74 000.0	34.55
2. Разходи:	185 639.0	205 524.0	10.71
2.1 Текущи, в т.ч.:	142 899.0	157 484.0	10.20
Заплати и други възнаграждения	73 647.0	83 611.5	13.53
Социални осигуровки	24 162.2	24 824.1	2.74
Текуща издръжка и стипендии	45 089.8	49 048.4	8.78
2.2 Капиталови	42 740.0	48 040.0	12.40

С проекта на бюджет на Министерството на правосъдието са предвидени общо разходи в размер на 205 524.0 хил. лв., за изпълнение на задълженията на Република България като пълноправен член на Европейския съюз в областите “съдебно сътрудничество по гражданско-правни и наказателно-правни въпроси”, както и за създаване на условия за функциониране на структурите към Министерството на правосъдието.

Мисията на Министерството на правосъдието е създаването на ефективно законодателство и съдействие за подобряване дейността на съдебната система с оглед постигане на ефективно, справедливо, прозрачно и достъпно правораздаване.

Важна част от дейността на Министерството на правосъдието е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктура по сигурността в затворите и следствените арести.

Министерството на правосъдието ще провежда две основни политики през 2009 г.: „В областта на правосъдието” и „В областта на изпълнение на наказанията”, като си поставя следните цели за изпълнение:

- ◆ Пълноценно участие на Република България в съдебното сътрудничество в рамките на Европейския съюз.
- ◆ Създаване на ефективно законодателство;
- ◆ Усъвършенстване на международната правна помощ и сътрудничество, осигуряване защита на пострадалите от престъпления;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

- ◆ Надеждна охрана на съдебните сгради, защита на магистрати и на лица, застрашени във връзка с наказателното производство;
- ◆ Осигуряване на равен достъп до правосъдие;
- ◆ Ускоряване процедурите по придобиване, загубване и възстановяване на българско гражданство;
- ◆ Създаване на единен регистърен център и компютъризация на съдебната система;
- ◆ Ефективно участие в управлението на международни програми и проекти и тяхното реализиране.

Програма “Правна рамка и услуги за функциониране на съдебната система”;

Програма “Електронно правосъдие”;

Програма “Регистри”;

Програма “Охрана на съдебната власт и лицата застрашени в наказателното производство”;

Програма “Равен достъп до правосъдие”;

Програма “Инвестиции на органите на съдебната власт”;

Програма “Затвори-Изоляция на правонарушителите”;

Програма “Следствени арести и пробация”;

Програма “Администрация”.

Структурите, на които е възложено изпълнението на горните цели в Министерството на правосъдието са:

Централна администрация;

Главна дирекция “Охрана”;

Агенция по вписванията;

Централен регистър по особените залози;

Главна дирекция “Изпълнение на наказанията”;

Националното бюро за правна помощ.

9. МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г.(%)
1. Приходи	17 027.0	26 000.0	52,70
2. Разходи	1 030 731.8	1 146 507.2	11.23
2.1 Текущи	1 026 346.1	1 141 270.5	11.20
Заплати и други възнаграждения	56 338.6	66 880.5	18.71
Социални осигуровки	14 987.4	16 276.6	8.60
Текуща издръжка и стипендии	25 017.1	29 337.8	17.27
Социални разходи	925 803.0	1 024 575.6	10.67
2.2 Субсидии	4 100.0	4 100.0	0.00
2.3 Лихвени разходи	0.0	0.0	0.00
2.4 Капиталови разходи	4 385.7	5 236.7	19.40

Министерството на труда и социалната политика провежда следните политики, отнасящи се към функционално направление “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”:

- ◆ Политика по заетостта;
- ◆ Социално подпомагане и социални услуги;
- ◆ Трудови отношения.

За реализацията на активните мерки на пазара на труда са осигурени средства в размер общо на 190 000 хил. лв., с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и поддържане на работната сила.

За реализацията на политиката в областта на социално подпомагане са осигурени средствата, необходими за изпълнението на поставените цели, в това число за:

- ◆ Помощи по Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане – планираните средства са в размер на 89 900 хил. лв.;
- ◆ Целеви помощи за отопление по Закона за социалното подпомагане – 110 000 хил. лв.;
- ◆ Целеви средства за диагностика и лечение в лечебни заведения за болнична помощ на български граждани, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес - 5 000 хил. лв.;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

информация на ЕС и НАТО и за измами, злоупотреби и неефективно управление или използване на средствата на ЕС.

В проектобюджета на МВР за следващата година са предвидени 4 222 хил. лв. за издръжка на Държавната агенция за бежанците, в т.ч. и за издръжката на транзитния център за бежанци в с. Пъстрогор.

- ◆ Помощи, изплащани по Закона за интеграция на хората с увреждания - планираните разходи са в размер на 141 960 хил. лв. Осигурени са 6 000 хил. лв. за покриване на разходите за данък върху добавената стойност върху помощно-техническите средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания; Осигурени са допълнителни средства за 2009 г. спрямо 2008 г. в размер на 3 360 хил. лв., за месечни добавки за деца с увреждания.
- ◆ За реализация на мерки и програми по Закона за закрила на детето са предвидени 6 655 хил. лв., във връзка с изпълнението на Интегрирания план „Закрила на детето” за изграждането на гореща телефонна линия за деца;
- ◆ Разходите по Закона за семейни помощи за деца са в размер на 481 785.6 хил. лв. и са планирани при увеличаване на дохода на член от семейството по чл. 4 от ЗСПД от 300 лв. на 350 лв. и увеличаване на месечните помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20- годишна възраст от 25 лв. на 35 лв.
- ◆ Във връзка с измененията в Кодекса на труда по отношение на засилване на контрола по спазване на трудовото законодателство, осъществяван от органите на Инспекцията по труда е предвидено приходите от глоби да нараснат с 7 000 хил. лв. Част от тях ще бъдат изразходвани от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” – за подобряване на материално-техническата база, повишаване квалификацията на служителите, допълнително материално стимулиране, за фонд „Условия на труд” – за дейностите определени в чл. 46, ал. 1 от Закона за здравословните и безопасни условия на труд – за реализиране на проекти и програми за подобряване условията на труд. За тези дейности са предвидени допълнителни разходи в общ размер на 7 600 хил. лв.

За изграждането и внедряването на Национална информационна система за деца за осиновяване, както и за изграждането и внедряването на Национален регистър на осиновяващи към Агенцията за социално подпомагане, съгласно новия Семейен кодекс са планирани допълнителни средства за 2009 г. в размер на 1 400 хил. лв., в това число 850 хил. лв. за капиталови разходи.

От началото на 2009 г. с оглед оптимизирането на бюджетните потоци се предвижда трансферите за здравно осигуряване на лицата по чл. 40, ал. 2, т. 1, 4 и 8 от Закона за здравното осигуряване, да се планират в централния бюджет и да бъдат трансферирани директно към НЗОК, а не по бюджета на МТСП. За 2009 г. трансфера

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

към Националната здравно-осигурителна каса за тези категории лица е в размер на 17 500 хил. лв.

По Централния бюджет са заложи разходи за усвояване на заемите от Световната банка за реализирането на проект “Реформа за подпомагане на децата”, проект “Социални инвестиции и насърчаване на заетостта”, проект „Фонд за регионални инициативи” и проект „Социално включване” общо в размер на 58 253 хил. лв.

10. МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	26 650.0	36 100.0	35.46
2. Разходи:	590 811.0	644 764.7	9.13
2.1 Текущи, в т.ч.:	554 721.6	598 675.3	7.92
Заплати и други възнаграждения	95 628.3	134 146.3	40.28
Социални осигуровки	22 331.7	28 116.5	25.90
Текуща издръжка и стипендии	296 446.0	296 096.9	- 0.12
Субсидии за болнична помощ	140 000.0	140 000.0	0.00
2.2 Капиталови	36 089.4	46 089.4	27.71

С предвидените разходи в проектобюджета за 2009 г. е осигурено финансирането на ангажиментите и дейностите, които по закон са възложени за осъществяване чрез бюджета на Министерството на здравеопазването:

- ◆ в областта на опазването и контрола на общественото здраве;
- ◆ в областта на диагностиката и лечението;
- ◆ в областта на лекарствата и медицинските изделия.

В рамките на така дефинираните политики по бюджета на Министерството на здравеопазването за програмите и дейностите, свързани с централизираната доставка на скъпоструващи лекарствени продукти, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване и по Национални здравни програми, свързани с лечението и профилактиката на социално-значими заболявания, са разчетени средства в размер на 160 000 хил. лв.

С проекта на бюджет са осигурени разходите, необходими за изпълнение на ангажиментите и дейностите, които се осъществяват от бюджетните структури към Министерството на здравеопазването: в областта на опазването и контрола на общественото здраве, стационарната психиатрична помощ, спешната помощ, диагностицирането и преработката на кръв и кръвни продукти, осигуряване на медико-социални грижи за деца в неравностойно положение от 0-3 години, специализиран медицински транспорт и др.

Министерството на здравеопазването ще продължи да субсидира част от дейностите на преобразуваните в търговски дружества лечебни заведения за болнична

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

помощ с държавно и общинско участие, които по закон са определени като държавна отговорност. Предвидените за тях средства са в размер на 140 000 хил. лв.

И през 2009 г. в проекта на бюджет на Министерството на здравеопазването са предвидени средства за обучението на местата за клинична ординатура и на другите места, финансирани от държавата по НАРЕДБА № 34 от 29.12.2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването.

С оглед финансово осигуряване на дейностите по подмяна и модернизация на медицинското оборудване, както и за ремонти и реконструкция на сградния фонд на здравните и лечебни заведения, капиталовите разходи са завишени с 27.7 %.

С проекта на бюджет за 2009 г. чрез бюджета на Министерството на здравеопазването са предвидени средства в размер на 5 000 хил. лв. трансфер към НЗОК за осъществяване на болнична помощ във връзка с чл. 82, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето, в съответствие с който акушерската помощ за всички здравнонеосигурени жени, се заплаща от държавния бюджет.

11. МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	(хил. лв.) Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	14 200.0	21 200.0	49.30
2. Разходи:	357 209.9	441 069.1	23.48
2.1 Текущи, в т.ч.:	340 379.6	424 238.8	24.64
Заплати и други възнаграждения	160 781.0	188 772.4	17.41
Социални осигуровки	37 142.4	41 741.7	12.38
Текуща издръжка и стипендии	140 052.2	191 320.8	36.61
2.2 Капиталови	16 830.3	16 830.3	0.00

С бюджета на Министерството на образованието и науката се финансират провеждането на следните основни политики и програми:

- ◆ Осигуряване на учебния процес в държавните средни училища;
- ◆ Улесняване на достъпа до всеобщо образование;
- ◆ Образователна интеграция и реинтеграция на деца и ученици;
- ◆ Управление на качеството в системата на образованието;
- ◆ Програмно-конкурсно насърчаване на научната дейност.

Текущите разходи по програма „Осигуряване на учебния процес” включват средствата по единни разходни разходни за дейностите финасирани пряко от МОН (делегиранитре разходи на училищата). Спрямо 2008 г. увеличението на среднопретегление единен стандарт за министерството е с 23.4 % от 1 346 на 1 662 лева.

В сравнение с бюджет 2008 г., с проекта на бюджет на министерството за 2009 г. са осигурени допълнителни средства в размер на 41 000 хил. лв. за насърчаване на научните изследвания и иновациите чрез Фонд „Научни изследвания, с които бюджета на фонда достига 101 000 хил. лв.

12. МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ	Проект	Изменение
	2008 г.	2009 г.	спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	16 200.0	17 700.0	9.26
2. Разходи:	103 942.0	121 899.6	17.28
2.1 Текущи, в т.ч.:	89 639.2	110 158.5	22.89
Заплати и други възнаграждения	45 275.2	53 177.7	17.45
Социални осигуровки	10 188.6	10 606.0	4.10
Текуща издръжка и стипендии	34 175.4	45 513.0	33.17
2.2 Капиталови	14 302.8	12 602.8	-11.89

Провежданите от Министерството на културата политики, програми и дейности се отнасят към следните функционални направления:

Група „Изпълнителни и законодателни органи”

- ◆ Програма „Администрация”- подпомагане изпълнението на програмите с оглед постигане целите на министерството. Дейностите обслужват програмите във всички области на политиките.

Група „Образование”

Политика в областта на качествено образование по изкуства и култура, реализирана чрез две програми:

- ◆ Програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата”-създаване на съвременни условия за обучение на кадри в областта на изкуството и културата и за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура, като разходите за образование за училищата по изкуствата и културата са разработени на базата на стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности, диференцирани по основни групи училища в зависимост от професионалното им направление.
- ◆ Програма „Закрила на деца с изявени дарби” -насърчаване на творчески заложи и потребности на деца с изявени дарби, чрез предоставяне на еднократна помощ на участници в курсове по изкуства, пленери и в национални и международни конкурси, включени в програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби.

Група „Култура“

Политика в областта на опазване на културно-историческото наследство и подпомагане създаването и разпространението на изкуство и на културни продукти и услуги, реализирана чрез осем програми:

- ◆ Програма „Опазване на недвижимото културно-историческо наследство“ - създаване на условия и методическо ръководство по опазване на недвижимото културно-историческо наследство;
- ◆ Програма „Опазване на движимото културно-историческо наследство“- Опазване на движимото културно-историческото наследство, създаване на условия за подпомагане дейността на музеите и галериите, чрез одобряване на конкурсен принцип на творчески проекти в областта на консервацията и реставрацията на движими паметници на културата;
- ◆ Програма „Национален фонд „Култура“ - подпомагане развитието на културата, чрез одобряване на конкурсен принцип на творчески проекти, предназначени за провеждане на националната политика в областта на културата;
- ◆ Програма „Филмово изкуство“ - държавно подпомагане на проекти в областта на производството, промоцията, разпространението и показва на български филми и на филми, създадени при условията на копродукция с държави, страни по Европейската конвенция за кинематографската копродукция и с държави, с които Република България има сключени спогодби в областта на филмовата индустрия;
- ◆ Програма „Театрално изкуство“- подпомагане дейността на театрално изкуство и подкрепа на творчески проекти в областта на театъра;
- ◆ Програма „Музикално и танцово изкуство“-подпомагане дейността на музикално и танцово изкуство и подкрепа на творчески проекти в областта на музиката и танца;
- ◆ Програма „Гарантиране защитата на интелектуалната собственост“ поддържане и администриране на национална мрежа за сътрудничество и обмен на информация за гарантиране защитата на интелектуалната собственост;
- ◆ Програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища“ чрез създаване на условия за провеждане на сесии и одобряване на конкурсен принцип на творчески проекти.

Политика в областта на популяризиране на културата, реализирана чрез две програми:

- ◆ Програма "Международно културно сътрудничество" - участие на България в Програма „Култура 2007-2013, финансираща проекти в областта на културата и развитие на международно културно сътрудничество.
- ◆ Програма "Популяризиране на културни продукти и ценности" – популяризиране на българската култура чрез българските културни институти.

С предвидените разходи са създадени условия Министерството на културата да осъществи реализирането на своите политики за 2009 г.

Обща численост на персонала за 2009 г. – 5 448 щатни бройки, структурирани:

Администрация на министерството.

Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити – 112 броя, групирани по функционален тип.

- ◆ Училища по изкуствата и културата- 23 броя;
- ◆ Театри – 41 броя, от които: 7 броя драматично-куклени театри, 11 броя куклени театри, 23 броя драматични театри;
- ◆ Оперни, филхармонии и ансамбли 14 броя;
- ◆ Музеи и галерии 6 броя;
- ◆ Културни институти с национално значение 16 броя;
- ◆ Български културни институти в чужбина 10 броя;
- ◆ Дом на ветераните на културата и изкуствата 1 брой;
- ◆ Изпълнителна агенция "Национален филмов център" 1 брой.

13. МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	6 600.0	8 300.0	25.75
2. Разходи:	56 255.8	57 236.0	1.75
2.1 Текущи, в т.ч.:	45 426.7	46 406.9	2.16
Заплати и други възнаграждения	16 946.9	18 742.0	10.59
Социални осигуровки	4 629.3	4 303.9	-7.03
Текуща издръжка и стипендии	23 850.5	23 361.0	-2.05
2.2 Капиталови	10 829.1	10 829.1	0.00

Министерство на околната среда и водите за осма година като пилотно министерство разработи програмен формат на бюджета си за 2009 г.

Министерство на околната среда и водите провежда следните политики, отнасящи се към следните функционални направления, а именно:

“Общи държавни служби”

- ◆ Управление на водите;
- ◆ Управление на отпадъците;
- ◆ Опазване чистотата на атмосферния въздух;
- ◆ Опазване на биологичното разнообразие;
- ◆ Управление на опасните химични вещества и препарати;
- ◆ Национална система за мониторинг на околната среда и информационна безопасност;
- ◆ Информирание, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и повишаване на общественото съзнание и култура в сферата на околната среда и устойчивото развитие;
- ◆ Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването;
- ◆ Управление на дейностите по изменение на климата;
- ◆ Геология, подземни богатства и опазване на земните недра и почвите;
- ◆ Администрация.

“Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда”

- ◆ Управление на водите;
- ◆ Управление на отпадъците;
- ◆ Опазване чистотата на атмосферния въздух;
- ◆ Опазване на биологичното разнообразие;
- ◆ Управление на опасните химични вещества и препарати;
- ◆ Национална система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост;
- ◆ Информирание, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и повишаване на общественото съзнание и култура в сферата на околната среда и устойчивото развитие;
- ◆ Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването;
- ◆ Управление на дейностите по изменение на климата;
- ◆ Геология, подземни богатства и опазване на земните недра и почвите;
- ◆ Администрация.

“Почивно дело, култура, религиозни дейности”

- ◆ Администрация.

“Икономически дейности и услуги”

- ◆ Геология, подземни богатства и опазване на земните недра и почвите.

Общата численост на персонала на Министерство на околната среда и водите за 2009г. е 2 029 щатни бройки, които са в 24 второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и централна администрация на министерството.

Структури на Министерство на околната среда и водите:

- ◆ Централна администрация;
- ◆ Изпълнителна агенция по опазване на околната среда;
- ◆ Регионални инспекции по опазване на околната среда, разположени в 16 областни града на страната;
- ◆ Басейнови дирекции, разположени в 4 басейнови дирекции;
- ◆ Национални паркове, разположени в 3 национални парка.

14. МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	86 518.6	101 249.0	17.03
2. Разходи:	99 267.1	103 911.8	4.68
2.1 Текущи, в т.ч.:	88 983.0	92 365.7	3.80
Заплати и други възнаграждения	25 136.5	28 974.8	15.27
Социални осигуровки	7 478.1	8 140.3	8.86
Текуща издръжка и стипендии	56 368.4	55 250.6	- 1.98
2.2 Капиталови	10 284.1	11 546.1	12.27

Министерство на икономиката и енергетиката (МИЕ) провежда политика в областта за развитие на пазарната икономика и в областта за развитие на енергетиката, отнасящи се към съответните функционални направления: „Общи държавни служби”, „Отбрана и сигурност” и „Икономически дейности и услуги”.

През 2009 г. в системата на министерството ще се изпълняват следните програми:

- ◆ Насърчаване на предприемачеството;
- ◆ Управление на програми и проекти, съфинансирани от ЕС;
- ◆ Насърчаване на инвестициите;
- ◆ Развитие на експортния потенциал, участие в ЕЕП и достъп до други пазари;
- ◆ Изпълнение на публични дейности по управление на РАО и ИЕЯС;
- ◆ Ефективно функциониране на енергийната инфраструктура;
- ◆ Ефективно използване на енергията и енергийните ресурси;
- ◆ Администрация на МИЕ за изпълнение на държавната политика в областта на икономиката и енергетиката.

С предвидените средства по проектобюджета на Министерството на икономиката и енергетиката за 2009 г. се осигурява функционирането на системата на министерството и се обезпечават основните му приоритети. Провежданата от МИЕ политика за макроикономическа стабилност и конкурентноспособност е насочена към постигане на траен икономически растеж, повишаване на потенциала на растеж и преодоляване на социално-икономическите диспропорции с държавите-членки на ЕС,

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

в това число и чрез осигуряване на сигурност и непрекъснатост на енергийните доставки на приемливи за обществото цени, изпълнение на приетите от страната цели за намаляване на факторите, влияещи негативно върху околната среда и климатичните промени и др.

В структурата на Министерството на икономиката и енергетиката за 2009 г. са включени централната администрация на министерството и 13 второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра на икономиката и енергетиката. Общата численост на персонала е 2 452 щатни бройки.

Второстепенните разпоредители в структурата на министерството са:

- ◆ Изпълнителна агенция “Българска служба за акредитация”;
- ◆ Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия;
- ◆ Агенция за приватизация;
- ◆ Агенция за следприватизационен контрол;
- ◆ Държавна агенция за метрологичен и технически надзор;
- ◆ Българска агенция за инвестиции;
- ◆ Патентно ведомство;
- ◆ Комисия за защита на потребителите;
- ◆ Държавна комисия по стоковите борси и тържищата;
- ◆ Център на промишлеността на Република България в Москва;
- ◆ Агенция по обществени поръчки;
- ◆ Агенция по енергийна ефективност;
- ◆ Български институт по метрология.

15. МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	14 907.0	18 208.0	22.14
2. Разходи:	69 077.9	72 765.4	5.33
2.1 Текущи, в т.ч.:	37 349.5	39 266.0	5.13
Заплати и други възнаграждения	15 011.1	17 741.5	18.19
Социални осигуровки	4 595.5	5 129.0	11.61
Текуща издръжка и стипендии	17 742.9	16 395.5	-7.59
2.2 Капиталови	31 728.4	33 499.4	5.58

През 2009 г. по бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството са разчетени да постъпват неданъчни приходи, главно от Тарифа № 14 за таксите, които се събират в системата на министерството.

С разчетените разходи по проектобюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството се обезпечават провеждането на следните политики, отнасящи се към съответните основни функционални направления, а именно:

“Общи държавни служби”

- ◆ Политика за балансирано и устойчиво развитие на регионите в България;
- ◆ Програма „Гражданска регистрация и административно обслужване”.

“Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда”

- ◆ Териториално развитие и благоустрояване чрез изпълнението на програми за изграждане и управление на ВиК инфраструктурата; геозащита; пътна инфраструктура, кадастър и геодезически дейности; устройство и развитие на територията; друга техническа инфраструктура, административно-териториално устройство и териториално управление, регулиране и контрол върху проектирането и строителството.
- ◆ Жилищна политика и управление на държавната собственост чрез изпълнението на програми за управление на държавната собственост и жилищната политика; създаване на условия за подобряване състоянието на съществуващия сграден

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

фонд; подобряване на жилищните условия на ромите в България; управление на държавното участие в търговските дружества и на държавните предприятия от системата на МРРБ.

През 2009 г. по бюджета на МРРБ са включени и разходи за изпълнението на Оперативна програма ТГС България-Гърция, ТГС България-Румъния, ТГС Черноморския басейн, Трансгранично сътрудничество – Югоизточно европейско пространство и оперативна програма Интеракт, в реализирането на които Министерството на регионалното развитие и благоустройството изпълнява ролята на партниращ орган.

Общата численост на персонала на министерството за 2009 г. е 1507 щатни бройки, които са разпределени в два второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и централна администрация.

Второстепенни разпоредители в структурата на министерството са:

- ◆ Дирекция за национален строителен контрол;
- ◆ Агенция по кадастър, геодезия и картография.

16. МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	117 516.8	117 516.8	0.00
2. Разходи:	389 561.6	379 464.1	-2.59
2.1 Текущи, в т.ч.:	362 265.7	352 168.2	-2.78
Заплати и други възнаграждения	107 965.9	120 763.7	11.85
Социални осигуровки	28 722.9	28 355.0	-1.28
Текуща издръжка и стипендии	115 576.9	123 049.2	6.46
”			
Фонд „Тютюн”	110 000.0	80 000.0	-27.27
2.2 Капиталови	27 295.9	27 295.9	0.00

Министерство на земеделието и храните провежда следните политики, отнасящи се към съответните функционални направления, а именно:

“Общи държавни служби”

- ◆ Централни държавни органи по икономическите дейности и услуги;
- ◆ Аграрна наука;
- ◆ Земеделска съветническа дейност;
- ◆ Научно-приложни изследвания в областта на селекция, сортоподдържане, семепроизводство, агротехника, растителна защита, обработка и преработка на тютюна.

“Образование”

- ◆ Средно професионално обучение в областта на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и горите.

“Почивно дело, култура и религиозни дейности”

- ◆ Почивно дело и социален отдих.

“Икономически дейности и услуги”

- ◆ Контрол върху зърното и фуражите;
- ◆ Официално държавно сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал;

- ◆ Опазване на страната от проникване и разпространение на карантинни вредители по растенията и растителните продукти и контрол на вноса, търговията и употребата на продукти за растителна защита;
- ◆ Изграждане и ефективно прилагане на система за контрол и координация на контрола в лозаро-винарския сектор на страната в съответствие с изискванията на ЕС;
- ◆ Регулиране производството, изкупуването и търговията с тютюн;
- ◆ Осигуряване на научно-изследователска, приложна и обслужваща дейност в областта на отглеждането на етеричномаслени и лечебни култури;
- ◆ Осъществяване на специализирани дейности, свързани с качеството, опазването, възстановяването и подобряването на плодородието на почвените ресурси и екологичните функции на почвената покривка;
- ◆ Хидромелиорации;
- ◆ Борба с градушки;
- ◆ Организация и управление на рибарството и аквакултурите, контрол върху риболова и рибовъдството, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната и прилагане принципите на Общата политика в областта на рибарството;
- ◆ Селекция и репродукция в животновъдството;
- ◆ Опазване здравето на животните и предпазване на хората от зоонози, ветеринарно-санитарен контрол върху отглеждането и търговията с животни и хранителни продукти от животински произход;
- ◆ Осъществяване и контрол на техническото състояние, безопасността и регистрацията на земеделската и горска техника и контрол по придобиването и отнемането на правоспособност за работа с нея;
- ◆ Изпитване, изследване и сертифициране на земеделска, горска техника и резервни части.

С предвидените средства за текущи разходи за Министерство на земеделието и храните през 2009 г. в размер на 354 478.6 хил. лв. се обезпечават основните приоритети на неговата политика, а именно:

- ◆ Утвърждаване на европейски принципи и правила за подпомагане на земеделието у нас;
- ◆ Развитие на ефективен и конкурентноспособен аграрен сектор;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

- ◆ Устойчиво развитие на селските райони;
- ◆ изпълнение програмата на Европейския съюз за надзор на лудата крава;
- ◆ закупуване на ваксини и диагностикуми за борба с вредителите по растенията и болестите по животните;
- ◆ изпълнение на Националната програма по рибарство и аквакултури за зарибяване , възстановяване и поддържане на рибните популации.

Общата численост на персонала на Министерство на земеделието и храните за 2009 г. е 9 970 щатни бройки, които са в 119 второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и централна администрация.

17. МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение прямо 2008 г. (%)
1. Приходи	19 292.0	27 187.0	40.92
2. Разходи:	77 675.7	81 487.6	4.91
2.1 Текущи, в т.ч.:	45 779.1	49 591.0	8.33
Заплати и други възнаграждения	19 053.2	22 717.8	19.23
Социални осигуровки	4 822.5	5 406.2	12.10
Текуща издръжка и стипендии	21 903.4	21 467.0	-1.99
2.2 Капиталови	31 896.6	31 896.6	0.00

Провежданите политики, програми и дейности от Министерство на транспорта се отнасят към следните функционални направления: “Общи държавни служби”; “Отбрана и сигурност”; “Здравеопазване” и “Икономически дейности и услуги”.

През 2009 г. в системата на Министерството на транспорта ще бъдат изпълнявани следните програми:

- ◆ Управление при кризи, превенция на риска, търсене и спасяване, разследване на произшествия”;
- ◆ Медицинска и психологическа експертиза;
- ◆ Развитие на железопътната инфраструктура и комбинирания транспорт;
- ◆ Развитие на инфраструктурата във водния транспорт;
- ◆ Развитие на инфраструктурата във въздушния транспорт;
- ◆ Контрол и осигуряване на стандарти във всички видове транспорт;
- ◆ Проучване и поддържане на водните пътища;
- ◆ Планиране и контрол на пътната инфраструктура.

С предвидените средства по проектобюджета за 2009 г. на Министерство на транспорта, се обезпечават основните му приоритети за развитието на политиката за модернизиране на транспортната инфраструктура, подобряване организацията и управлението на транспорта, както и за осигуряването на безопасността, сигурността и екологосъобразността във всички видове транспорт.

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

С така разчетените средства за капиталови разходи за 2009 г. извън стандартните бюджетни дейности на министерството се осигурява и изпълнението на следните проекти:

- ◆ За строителство на Зимовник за презимуване на 39 речни кораби, плаващи по р. Дунав;
- ◆ За изграждане на интермодален терминал на територията на Република България;
- ◆ За изграждането на пътна връзка от бул. „Брюксел” към нов пътнически терминал на Летище София и др.

За 2009 г. общата численост на Министерството на транспорта възлиза на 2 149 щатни бройки.

18. МИНИСТЕРСТВО НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И
АДМИНИСТРАТИВНАТА РЕФОРМА

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	(хил. лв.) Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	16 000.0	23 400.0	46.25
2. Разходи:	77 710.0	81 178.0	4.46
2.1 Текущи, в т.ч.:	56 292.0	59 760.0	6.16
Заплати и други възнаграждения	23 010.8	25 446.7	10.59
Социални осигуровки	6 295.6	6 916.0	9.85
Текуща издръжка и стипендии	26 985.6	27 397.6	1.53
2.2 Капиталови	21 418.0	21 418.0	0.00

Предложеният размер на приходите – 23 400 хил. лв. по бюджета на Министерството на държавната администрация и административната реформа е завишено, спрямо нивото на предходната година, на базата на очакваното изпълнение на приходите за текущата година.

Основните приоритети на Министерството на държавната администрация и административната реформа са в съответствие с поетите ангажименти на Република България към Европейския съюз, а именно:

- ◆ Изготвяне на стратегически политики и усъвършенстване на междуведомствената координация, насочени към задоволяване на обществените нагласи и очаквания на гражданите и бизнеса към по-добри, качествени и леснодостъпни административни услуги;
- ◆ Изграждане на професионална и неутрална държавна администрация способна да работи ефективно в рамките на Европейския съюз;
- ◆ Изработване на кадастрални планове и планове на новообразуваните имоти;
- ◆ Обучение на държавните служители, провеждано от Института по публична администрация и европейска интеграция.

Министерството на държавната администрация и административната реформа (МДААР) изпълнява основно две политики, „Добро управление” и „Управление на човешките ресурси и обучение на държавната администрация”, които се реализират чрез 15 програми.

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

С проекта на бюджет на Министерството на държавната администрация и административната реформа са предвидени общо разходи в размер на 81 178.0 хил. лв., с които се осигурява изпълнението на основните приоритети, осъществявани от централната администрация, 28-те областни администрации, Университетска болница "Лозенец", Института по публична администрация и европейска интеграция, Специалната куриерска служба, Центъра за преводи и редакции и обектите за представителните и социалните нужди на централните държавни органи (почивни бази и резиденции).

Щатната численост на министерството за 2009 г. е 2 787 щатни бройки.

19. МИНИСТЕРСТВО НА ИЗВЪНРЕДНИТЕ СИТУАЦИИ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	2 618.0	3 118.0	19.10
2. Разходи:	134 466.2	182 575.4	35.77
2.1 Текущи, в т.ч.:	49 283.4	69 610.6	41.24
Заплати и други възнаграждения	18 291.3	28 595.3	56.33
Социални осигуровки	4 906.6	8 620.9	75.70
Текуща издръжка и стипендии	26 085.5	32 394.4	24.18
2.2 Капиталови	32 182.8	32 182.8	0.00
2.3 Прираст на държавния резерв	53 000.0	80 782.0	52.42

С проекта на бюджет на Министерството на извънредните ситуации за 2009 г. е осигурено нормалното функциониране на системата и са финансово обезпечени провежданите от министерството политики, а именно:

Политика „Превенция при възникване на бедствия и аварии”

Програма: „Превенция при бедствия”;

Програма: „Обучение за подготовка и защита”.

Политика „Защита при бедствия и аварии”

Програма: „Наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия”;

Програма: „Сили за реагиране при бедствия”.

Политика „Държавен резерв и военновременни запаси”

Програма: „Държавен резерв и военновременни запаси”;

Програма: „Администрация”.

С проекта на бюджет на Министерството на извънредните ситуации за 2009 г. са предвидени общо разходи в размер на 182 575.4 хил. лв., с които се осигурява изпълнението на основните приоритети на министерството по предотвратяване и преодоляване на последиците от бедствия и аварии с оглед осигуряване на защита на живота, здравето и имуществото на населението, културните и материалните ценности на страната.

Общата численост на персонала на Министерството на извънредните ситуации за 2009г. е 3 036 щатни бройки.

20. ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ“

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	(хил. лв.) Изменение прямо 2008 г. (%)
1. Приходи		45.0	
2. Разходи:		133 405.0	
2.1 Текущи		110 605.0	
2.2 Капиталови		22 800.0	

През 2009 г. ДАНС ще провежда една основна политика в област „Защита на националната сигурност“, като си поставя следните цели:

- ◆ развитие на сили, способни да реагират на съвременните предизвикателства на средата за сигурност в реално време и оперативно съвместими със службите за сигурност на страните членки на НАТО и Европейския съюз;
- ◆ реализиране на мероприятия срещу организираната престъпност, нелегалния трафик на суровини, технологии, оръжия, наркотици и хора, оказване съдействие на държавните и местни органи и на населението в случаи на екологични катастрофи, природни бедствия, аварии или терористични актове;
- ◆ контраразузнавателно противодействие на: разузнавателните заплахи; международен тероризъм; незаконна търговия с оръжие, общо опасни средства и стоки и технологии с възможна двойна употреба; посегателства срещу икономическата и финансова стабилност; незаконна търговия с оръжие, боеприпаси и взривни вещества; незаконно производство, съхраняване и разпространение на наркотични вещества и прекурсори, когато това поражда опасност за нормалното функциониране на държавните органи;
- ◆ интегриране на финансовата система с цел предотвратяване функционирането на „сивата“ икономика;
- ◆ противодействие на създаването и реализирането на корупционни практики сред лицата, заемащи висши държавни длъжности.

21. ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ	Проект	Изменение
	2008 г.	2009 г.	спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	125 000.0	113 000.0	-9.04
2. Разходи:	127 416.4	112 029.9	-12.07
2.1 Текущи, в т.ч.:	117 916.4	102 529.9	-13.04
Заплати и други възнаграждения	42 104.0	28 752.8	-31.71
Социални осигуровки	8 093.4	5 521.9	-31.77
Текуща издръжка и стипендии	67 719.0	68 255.2	0.79
2.2 Капиталови	9 500.0	9 500.0	0.00

Промените на Закона за горите, съгласно които, държавните лесничейства и държавните дивечовъдни станции се преобразуват в държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства със статут на държавни предприятия по чл. 62 ал. 3 от Търговския закон са наложили промени в програмния формат на бюджета на Държавната агенция по горите за 2009 г. година с формулиране на нови показатели и програми. При новосформираните търговски дружества постъпват проценти от приходите от такси в размер, който основно да осигурява административната издръжка на предприятието и малка част от лесокултурните мероприятия. Основния процент от таксите постъпва в приход на бюджета на Държавната агенция по горите, в т.ч. и фонд „Българска гора”, от които основно се извършват лесокултурните мероприятия. В момента се структурират търговските дружества и се разработват финансовите им планове.

От проектобюджета за 2009 г. на Държавната агенция по горите са извадени числеността на тези предприятия – 5 038 щатни бройки на държавните лесничейства, което е отразено със съответното намаление на разходите за заплати и осигурителни вноски. Намалени са и приходите, които постъпват по бюджета на агенцията. Разходите за капиталови разходи на агенцията са запазени на нивото на 2008 г., тъй като основно лесокултурните мероприятия ще се извършват от Агенцията, в т.ч. фонд „Българска гора”.

В разходната част на бюджета са отразени настъпилите структурни промени т.е държавните предприятия ще разполагат със собствени средства за издръжката си, докато от бюджета на ДАГ се предвижда финансиране на администрирани разходи към държавните предприятия на база на сключени договори основно за провеждане на лесокултурни мероприятия в горите.

С предвидените средства за издръжка Държавната агенция по горите ще осигурява финансиране на всички натурални показатели за изпълнение на лесокултурните мероприятия съгласно лесоустройствените проекти на структурите и специализираните териториални звена, с които се гарантира изпълнението на политиката на агенцията за съхраняване и увеличаване на горите, дивеча и рибата. Заложени са следните горски мероприятия: създаване на 40 000 декара нови гори, провеждане на отгледна сеч без материален добив и естествено семенно възобновени гори в 120 000 декара, фермено производство на 35 000 броя дребен дивеч, охрана на горите и дивеча – за 9 800 хил. лв.

Осигурени са в пълен размер разходите за членски внос в Съвета на европейските енергийни регулатори и в Регионалната асоциация на енергийните регулатори.

Съгласна провежданата реформа в горите, числеността на персонала на агенцията е намалена от 7 538 на 2 500 души, като служителите на агенцията ще извършват контролни функции по възпроизводството и охраната на горите, дивеча и рибата.

22. КОМИСИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ КЪМ ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА АРМИЯ

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	11 925.0	12 068.0	1.20
2.1 Текущи, в т.ч.:	2 925.0	3 068.0	4.89
Заплати и други възнаграждения	1 626.4	1 793.0	10.24
Социални осигуровки	328.6	326.0	-0.79
Текуща издръжка и стипендии	970.0	949.0	-2.16
2.2 Капиталови	9 000.0	9 000.0	0.00

Комисията за разкриване на документите и обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия е независим постоянно действащ орган, на който е възложено осъществяването на политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

С проектобюджета на комисията се създават условия за нейното функциониране в съответствие с възложените ѝ законови функции и задачи.

23. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	2 617.0	3 179.0	21.47
2.1 Текущи, в т.ч.:	2 417.0	2 979.0	23.25
Заплати и други възнаграждения	767.7	1 223.0	59.31
Социални осигуровки	189.7	259.4	36.74
Текуща издръжка и стипендии	1 459.6	1 496.6	2.53
2.2 Капиталови	200.0	200.0	0.00

Комисията за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите. Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на Закона за защита от дискриминация или други закони, уреждащи равенство в третирането.

Нарастват средствата за заплати и осигуровки във връзка с промяна на Правилника за дейността на КЗД през 2008 г., където щатната численост се увеличава с 25 щатни бройки. С цел подпомагане дейността на КЗД, в проекта за 2009 г., са завишени разходите за външни услуги и за възнаграждения на персонала по извънтрудови правоотношения необходими за наемане на външни експерти със специфични знания в областта на антидискриминационната политика.

Общата численост на КЗД, в т. ч. и изборните длъжности е 77 щатни бройки.

24. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	2 062.0	3 612.0	75.17
2.1 Текущи, в т.ч.:	1 874.7	2 412.0	28.66
Заплати и други възнаграждения	668.5	1 065.1	59.33
Социални осигуровки	176.7	241.5	36.67
Текуща издръжка и стипендии	1029.5	1 105.4	7.37
2.2 Капиталови	187.3	1 200.0	540.68

Комисията за защита на личните данни е независим държавен орган, който осъществява защитата на лицата при обработването на техните лични данни и при осъществяването на достъпа до тези данни, както и контрола по спазването на Закона за защита на личните данни.

С цел подпомагане дейността на КЗЛД, в проекта за 2009 г. са завишени разходите за външни услуги и за възнаграждения на персонала по извънтрудови правоотношения за обработка на заявленията за регистрация на администратори на лични данни. Средствата за капиталови разходи са завишени във връзка със създаването на център за обучение на експерти и администратори на лични данни, придобиване на техническо и офис оборудване, както и планирано закупуване на собствена сграда за комисията.

Общата численост на КЗЛД, в т. ч. и изборните длъжности е 76 щатни бройки.

25. ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ И
СЪОБЩЕНИЯ

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	32 201.9	33 347.6	3.56
2.1 Текущи, в т.ч.:	15 070.1	16 215.8	7.60
Заплати и други възнаграждения	7 325.0	8 042.4	9.79
Социални осигуровки	1 972.9	2 027.2	2.75
Текуща издръжка и стипендии	5 772.2	6 146.2	6.48
2.2 Капиталови	17 131.8	17 131.8	0.00

Провежданите политики „Развитие на електронните съобщения“; „Развитие на информационното общество“; „Устойчиво развитие на пощенския сектор“ и „Създаване на национална инфраструктура и надеждни комуникации“, програми и дейности от Държавната агенция за информационни технологии и съобщения се отнасят към следните функционални направления: „Отбрана и сигурност“ и „Икономически дейности и услуги“.

През 2009 г. в системата на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения ще бъдат изпълнявани следните програми:

- ◆ Електронни съобщения;
- ◆ Управление на радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита на Република България;
- ◆ Услуги на информационното общество;
- ◆ Оперативна съвместимост на информационните системи;
- ◆ Сигурност на мрежите и информацията;
- ◆ Насърчаване на технологичния трансфер в ИКТ;
- ◆ Развитие и обновяване на пощенските услуги;
- ◆ Маркоиздаване и маркосъхранение;
- ◆ Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

- ◆ Изграждане и интеграция на мрежи, осигуряване на свързаност за нуждите на отбраната и сигурността и поддържането на ведомствени пунктове за управление.

За 2009 г. общата численост на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения възлиза на 836 щатни бройки.

26. ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение прямо 2008 г. (%)
1. Приходи	777.2	777.2	0.00
2. Разходи:	25 213.0	23 871.3	-5.32
2.1 Текущи разходи, в т.ч.:	24 313.0	22 971.3	-5.52
Заплати и други възнаграждения	4 793.2	3 591.6	-25.07
Социални осигуровки	1 248.8	894.5	-28.37
Текуща издръжка и стипендии	3 272.9	3 487.1	6.54
Субсидии	14 998.1	14 998.1	0.00
2.2 Капиталови разходи	900.0	900.0	0.00

В проектобюджет 2009 г. са предвидени средства за реализиране на провежданите от Държавната агенция за младежта и спорта политики в областта на младежките дейности, физическото възпитание, спорта и социалния туризъм по отделни програми, както следва:

- ◆ Политика в областта на младите хора - програма „Младите в действие” ;
- ◆ Политика в областта на спорта за учащи и спорта за всички – програма: „Спорт за учащи и спорт за всички”;
- ◆ Политика в областта на спорта за високи постижения – програми: „Олимпийска подготовка”, „Спорт за високи постижения” и „Детско-юношески спорт”;
- ◆ Политика за приважване на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти – програма „Спортни обекти и съоръжения”;
- ◆ Политика в областта на европейската координация и програмиране в областта на младежта и спорта – програма „Изграждане на високоефективен капацитет за внедряване на програмно-проектния подход в системата на младежта и спорта”;
- ◆ Програма „Администрация.

Провежданите политики, програми и дейности от Държавната агенция за младежта и спорта са с функционални направления: „Общи държавни служби”, ”Почивно дело, култура, религиозни дейности – „Физическа култура и спорт”, „Образование” и „Здравеопазване”.

С предвидените по проектобюджета разходи за 2009 г. на Държавната агенция за младежта и спорта се осигуряват условия за осъществяване на основните дейности по младежките програми, за подпомагане на целеви програми и проекти за спорт и туризъм сред ученици, студенти и хора с увреждания, за финансиране на програми и проекти за развитие на спорта за всички, за развитие на детско-юношеския спорт и подпомагане на талантиливи деца и юноши с възможности за спортно развитие, за подготовка на спортисти и участието им на състезания от международния спортен календар за успешно представяне на квалификации за олимпийски игри, за подпомагане подготовката на спортисти за участие в европейски и световни първенства, за осъществяване на медицински и допинг контрол и др.

С разчетените разходи за издръжка и за финансиране на спортни и младежки организации за дейностите по горните програми на Държавната агенция за младежта и спорта се предоставят възможности за изпълнението и осъществяването на основните й цели и задачи в областта на физическото възпитание, спорта, социалния туризъм и младежките дейности.

Разходите за финансиране дейността на СУ „Генерал Владимир Стойчев” са разчетени по среднопретеглен стандарт за един ученик в съответствие с единните стандарти за финансиране на дейности по образование.

В проектобюджет 2009 г. са заложили средства за капиталови разходи за основен ремонт на спортни обекти и за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи.

За 2009г. общата численост на персонала на ДАМС е 236 щатни бройки. Спрямо 2008 г. щатната численост на агенцията е намалена с 332 щатни бройки, поради преминаване на 293 щатни бройки преподаватели по видове спорт към спортни училища на основание направени промени в нормативни актове на Министерския съвет и извършено съкращение на 39 щатни бройки в съответствие с разпоредбата на § 23, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗДБРБ за 2008г.

Структури към Държавната агенция за младежта и спорта:

- ◆ Администрация на агенцията;
- ◆ Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити:
  - Национален център „Европейски младежки програми и инициативи”;
  - Спортно училище „Генерал Владимир Стойчев” – София.

27. КОМИСИЯ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО, ПРИДОБИТО ОТ
ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи	6 813.0	7 155.0	5.02
Текущи, в т.ч.:	5 468.0	6 110.0	11.74
Заплати и други възнаграждения	3 653.7	4 081.8	11.72
Социални осигуровки	703.1	697.0	-0.87
Текуща издръжка и стипендии	1 111.2	1 331.2	19.80
Капиталови	1 345.0	1 045.0	-22.30

С проектобюджета за 2009 г. на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност (КУИППД), се предвиждат средства в размер на 7 155.0 хил. лв., в т.ч. 6 110.0 хил. лв. текущи разходи и 1 045.0 хил. лв. – капиталови разходи.

Предвидените за 2009 г. средства осигуряват финансирането на основните дейности и задачи на КУИППД, възложени й със Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (ЗОПДИППД) - извършване на проверки и събиране на доказателства за установяване на произхода и местонахождението на имущество, за което има данни, че е придобито пряко или косвено от престъпна дейност в страната и чужбина, образуване на производство за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, извършване на експертизи във връзка с оценката на имуществото и издаване на наказателни постановления за извършени нарушения по ЗОПДИППД.

Дейността на Комисията е организирана в обща и специализирана администрация, състояща се от 4 функционални и 11 териториални дирекции, като практически тя има структурни звена във всички областни градове в страната, където се осъществява процесуално представителство на КУИППД пред съда в производството по обезпечаване и отнемане на престъпно придобитото имущество.

28. НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ОХРАНА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	250.0	250.0	0.00
2. Разходи:	23 109.0	32 892.0	42.33
2.1 Текущи, в т.ч.:	22 036.0	31 319.0	42.13
2.2 Капиталови	1 073.0	1 573.0	46.60

Националната служба за охрана осигурява лична, постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на лицата и обектите, определени с ПМС № 151 от 1992 г. за приемане на Правилник за устройството и дейността на Националната служба за охрана при Президента на Република България.

С предвидените средства по проекта на бюджет за 2009 г. на Националната служба за охрана се осигуряват условия за изпълнение на възложените ѝ със Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България функции и задачи.

29. НАЦИОНАЛНА РАЗУЗНАВАТЕЛНА СЛУЖБА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	20.0	20.0	0.00
2. Разходи:	19 548.0	22 560.0	15.41
2.1 Текущи, в т.ч.:	18 348.0	21 360.0	16.42
2.2 Капиталови	1 200.0	1 200.0	0.00

С проектобюджета на Националната разузнавателна служба за 2009 г. са разчетени необходимите средства за изпълнение на специфичните функции и задачи на службата в съответствие с разпоредбите на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

30. ОМБУДСМАН

	(хил. лв.)		
	ЗДБ	Проект	Изменение
	2008г.	2009г.	спрямо 2008г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи	3 552.0	3 568.0	0.45
2.1 Текущи	3 052.0	3 368.0	10.35
Заплати и други възнаграждения	912.2	1 005.2	10.20
Социални осигуровки	162.7	151.0	-7.19
Текуща издръжка и стипендии	1 977.1	2 211.8	11.87
2.2 Капиталови	500.0	200.0	-60.00

С проектобюджета на Омбудсмана за 2009 г. се осигуряват необходимите средства за изпълнение на основните функции на институцията, произтичащи от Закона за Омбудсмана, в духа на изискванията на Европейския омбудсман. Политиката на Омбудсмана е застъпничество и защита на правата и свободите на гражданите пред държавните и общински органи и техните администрации.

В проектобюджета за 2009 г. на Омбудсмана са предвидени общо разходи в размер на 3 568 хил. лв. От тях 3 368 хил. лв. са за текущи разходи и 200 хил. лв. за капиталови разходи. В разходите са планирани средства за актуализираната наемна цена на сградата, в която Омбудсмана осъществява дейността си, както и за други възнаграждения - възнаграждения на външни експерти, участващи в специализирани експертни групи и консултативни съвети.

Общата численост на Омбудсмана е 61 щатни бройки.

31. НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	4 872.0	3 213.2	-34.05
2. Разходи:	26 637.0	28 782.5	8.05
2.1 Текущи, в т.ч.:	23 838.3	25 863.8	8.50
Заплати и други възнаграждения	11 354.0	14 064.8	23.88
Социални осигуровки	2 604.2	2 992.1	14.90
Текуща издръжка и стипендии	9 880.1	8 806.9	-10.86
2.2 Капиталови	2 798.7	2 918.7	4.29

През 2009 г. Националният статистически институт ще осъществява дейността си в рамките на две програми:

- ◆ Методология, разработване, производство и разпространение на статистическа информация.

Основните цели на програмата са провеждане на статистически изследвания и разпространение на статистическа информация, разработване на методология, натрупване на знания, умения и практически опит в различни области на статистиката.

- ◆ Информационни технологии и системи.

Целта на програмата е да осигури изпълнението на основните приоритети в дейността на Националния статистически институт, чрез ускорено внедряване на нови ИКТ.

С предвидените средства по проекта за 2009 г. се осигурява нормалното функциониране на Националния статистически институт, което ще позволи изпълнението на Националната програма за статистически изследвания за 2009 г., предоставянето на точна и качествена статистическа информация на обществото, държавните органи и международните финансови институции по поети от Република България международни задължения, изпълнението на Многонационални програми ФАР и други международни договори.

Числеността на Националния статистически институт през 2009 г. е 1 354 щатни бройки.

32. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	5 000.0	7 000.0	40.00
2. Разходи:	4 528.9	5 294.8	16.91
2.1 Текущи, в т.ч.:	4 349.6	5 094.8	17.13
Заплати и други възнаграждения	2 608.0	3 233.4	23.98
Социални осигуровки	827.4	966.4	16.80
Текуща издръжка и стипендии	914.2	895.0	-2.1
2.2 Капиталови	179.3	200.0	11.54

С проекта на бюджет на Комисията за защита на конкуренцията за 2009 г. е осигурено нормалното функциониране на системата и са финансово обезпечени провежданите от комисията политики, отнасящи се към функционално направление "Общи държавни служби", а именно:

Политика „Специализирана защита и условия за разширяване на конкуренцията, законосъобразност при процедурите по възлагане на обществени поръчки и предоставянето на концесии, злоупотреби и нелоялна конкуренция”

Програма: ”Защита и условия за разширяване на конкуренцията и на свободната инициатива в стопанската дейност”;

Програма: „Обществени поръчки, концесии, злоупотреби и нелоялна конкуренция.

Политика „Управление, контрол и административна дейност”;

Програма: „Управление контрол и общо административна дейност”.

Общата численост на персонала на Комисия за защита на конкуренцията е 130 щатни бройки.

33. КОМИСИЯ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	37 000.0	42 900.0	15.95
2. Разходи:	12 779.9	13 156.7	2.95
2.1 Текущи, в т.ч.:	7 779.9	8 656.7	11.27
Заплати и други възнаграждения	3 615.4	4 446.5	22.99
Социални осигуровки	778.5	856.4	10.01
Текуща издръжка и стипендии	3 386.0	3 353.8	-0.95
2.2 Капиталови	5 000.0	4 500.0	-10.00

През 2009 г. Комисията за регулиране на съобщенията ще осъществява дейността си в рамките на две програми:

- ◆ Ефективно управление на ограничените ресурси, , като стратегическата цел е създаване на условия за пазарно регулиране, разрешителна дейност и честотно планиране, информационно обслужване, управление на човешките ресурси и контролна дейност;
- ◆ Национална система за радиомониторинг, с цел осигуряване оптимално и безконфликтно ползване на радиочестотен спектър.

С така предвидените средства за издръжка за 2009 г. се осигурява нормалното функциониране и изпълнение на програмите на регулаторния орган и осъществяване на контролни измервания на радиочестоти във връзка с мониторингова дейност.

Числеността на персонала на Комисията за регулиране на съобщенията за 2009 г. е 255 щатни бройки, от които 5 изборни длъжности.

34. СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

	(хил.лв.)		
	ЗДБ 2008	Проект 2009	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	640.0	680.0	6.25
2. Разходи:	1 816.0	1 906.8	5.00
2.1 Текущи разходи, в т.ч.:	1 597.4	1 688.2	5.68
Заплати и други възнаграждения	741.2	846.0	14.14
Социални осигуровки	150.4	151.1	0.47
Текуща издръжка	705.8	691.1	- 2.09
2.2 Капиталови разходи	218.6	218.6	0.00

Съветът за електронни медии провежда политика “Регулиране на радио- и телевизионния пазар” с функционално направление “Общи държавни служби”, като осъществява своите приоритети по следните програми:

- ◆ Програма „Лицензиране и регистриране на радио- и телевизионни оператори”;
- ◆ Програма „Мониторинг на радио- и телевизионните оператори”;
- ◆ Програма „Обща администрация”.

С предвидените по проектобюджета разходи за 2009 г. на Съвета за електронни медии се осигуряват условия за осъществяване на основната дейност на съвета в съответствие с разпоредбите на Закона за радиото и телевизията – да регулира радио- и телевизионния пазар чрез издаването на лицензии и регистрации за осъществяване на радио- и телевизионна дейност и да осъществява надзор върху дейността на радио- и телевизионните оператори.

С разчетените разходи за издръжка на Съвета за електронни медии се предоставят възможности за изпълнението и осъществяването на основните цели на програмите на регулаторния орган - лицензиране и регистриране на радио- и телевизионни оператори на територията на страната и осъществяване на ефективен контрол върху дейността на радио- и телевизионните оператори относно спазването на изискванията по законовите разпоредби и програмни лицензии, на професионалните критерии, на издадените указания по изпълнение на радио и телевизионна дейност и др.

В проектобюджет 2009 г. са заложили средства за капиталови разходи за основен ремонт на дълготрайни материални активи и за придобиване на дълготрайни активи.

35. ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	6 000.0	7 800.0	30.00
2. Разходи:	4 016.4	4 299.1	7.04
2.1 Текущи, в т.ч.:	3 505.7	3 789.2	8.09
Заплати и други възнаграждения	2 002.6	2 327.6	16.23
Социални осигуровки	627.1	602.8	-3.87
Текуща издръжка и стипендии	820.2	802.9	- 2.1
2.2 Капиталови	510.7	510.7	0.00

Държавната комисия за енергийно и водно регулиране провежда следните политики, отнасящи се към функционално направление “Общи държавни служби”:

- ◆ Държавно регулиране в енергетиката и ВиК услугите, регулиране на търговията с електроенергия и природен газ, защита на крайните потребители в енергетиката и ВиК, държавната политика в областта на създаване на условия за конкурентен енергиен и ВиК пазар при защита интересите на потребителите.

С предвидените средства за 2009 г. се осигурява нормалното функциониране на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, както и за териториалните звена, които са създадени към комисията.

С оглед изпълнение на основните си приоритети за 2009 г., включително и възложените функции със Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, е предвидена обща численост на персонала на комисията от 128 щатни бройки, от които 13 изборни длъжности.

36. АГЕНЦИЯ ЗА ЯДРЕНО РЕГУЛИРАНЕ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	7 000.0	11 000.0	57.14
2. Разходи:	8 405.5	6 147.5	-26.86
2.1 Текущи, в т.ч.:	8 218.9	5 961.0	-27.47
Заплати и други възнаграждения	1 795.7	2 346.5	30.67
Социални осигуровки	620.5	824.1	32.81
Текуща издръжка и стипендии	1693.5	1658.4	- 2.1
2.2 Капиталови	186.6	186.6	0.00

Агенцията за ядрено регулиране, като основен регулаторен орган провежда държавната политика в областта на безопасно използване на ядрената енергия, отнасяща се към функционално направление “Общи държавни служби”, с програма „Регулиране и контрол на ядрената безопасност и радиационната защита в Република България”.

Приходите са разчетени на 11 000 хил. лв., като от тях 4 000 хил. лв. се очаква да постъпят от издаване на разрешение за строителство на ядрено-съоръжение за два блока на АЕЦ „Белене”. При условие, че няма организация за строителство на два блока на новата ядрена мощност и се поиска разрешение за строителство само на 1 блок, то тогава би могло да се реализира неизпълнение на приходната част с около 2 млн.лв.

Предвидените за 2009 г. разходи на Агенцията за ядрено регулиране са в по-малък размер от тези за предходната година, тъй като тогава са осигурени еднократно, допълнителни средства за извършване на необходимите експертизи за издаване на разрешение за строителство на ядрено съоръжение за два блока на АЕЦ „Белене”.

С предвидените средства за издръжка за 2009 г. се осигурява нормалното функциониране на Агенцията за ядрено регулиране.

Общата численост на персонала на агенцията за 2009 г. е 114 щатни бройки.

37. ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ПО СИГУРНОСТТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	12 660.0	12 858.0	1.56
2.1 Текущи, в т.ч.:	2 360.0	3 018.0	27.88
Заплати и други възнаграждения	981.6	1 475.7	50.34
Социални осигуровки	283.7	355.6	25.34
Текуща издръжка и стипендии	1 094.7	1 186.7	8.40
2.2 Капиталови	10 300.0	9 840.0	-4.47

Държавната комисия по сигурността на информацията осъществява своята дейност в следните основни политики:

- ◆ Организира, осъществява, координира и контролира дейността по защита на класифицираната информация;
- ◆ Определя насоки и утвърждава планове за действие на организационните единици по защитата на класифицирана информация;
- ◆ Организира, контролира и отговаря за изпълнението на задълженията за защита на класифицирана информация, съдържаща се в международни договори по които Република България е страна.

С предвидените средства по проекта на бюджет за 2009 г. на Държавната комисия по сигурността на информацията се осигуряват необходимите условия за изпълнението на възложените ѝ със Закона за защита на класифицираната информация функции и задачи.

38. ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ТУРИЗЪМ

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи		1 210.0	
2. Разходи:		5 933.7	
2.1 Текущи, в т.ч.:		5 895.7	
Заплати и други възнаграждения		585.9	
Социални осигуровки		158.0	
Текуща издръжка и стипендии		5 151.8	
2.2 Капиталови		38.0	

Съгласно разпоредбата на чл. 5а, ал. 2 от Закона за туризма, в сила от 21.03.2008 г. Държавната агенция по туризъм (ДАТ) е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

Държавната агенция по туризъм провежда политика насочена към макроикономическа стабилност и конкурентноспособност, отнасяща се към функционалното направление „Икономически дейности и услуги”. През 2009 г. ДАТ ще изпълнява една програма и тя е „Устойчиво развитие на туризма”.

С предвидените средства по проектобюджета на Държавната агенция по туризъм за 2009 г. се осигурява изпълнението на разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и ал. 2 от Закона за туризма за финансово поощряване развитието на туризма, в т.ч. и за национална реклама в областта на туризма чрез провеждане на масирани комуникационни кампании, утвърждаващи имиджа на Република България като атрактивна туристическа дестинация и изтъкване предимствата на туристическия ѝ продукт в сравнение с преките конкуренти.

За 2009 г. общата численост на персонала на агенцията е 58 щатни бройки.

39. НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ „ПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи		246 110.7	
2. Разходи:		313 016.0	
2.1 Текущи, в т.ч.:		179 656.6	
Заплати и други възнаграждения		19 582.0	
Социални осигуровки		3 364.6	
Текуща издръжка и стипендии		156 710.0	
2.2 Капиталови		133 359.4	

Националната агенция „Пътна инфраструктура“ (НАПИ) е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити, считано от месец август 2008 г. Основната задача на агенцията е да организира разработването на проект на дългосрочна стратегия за развитие на пътната инфраструктура в съответствие с държавната политика за планирането, изграждането, управлението и поддържането на пътната инфраструктура и осигуряването на необходимото ниво на транспортна достъпност и мобилност.

С проекта на бюджет за 2009 г. Национална агенция „Пътна инфраструктура“ предвижда постигането на следните цели:

- ◆ завишаване качеството и ефективността на автомобилните превози и създаване на условия за превоз на хора и товари, гарантиращи максимална сигурност, икономия на време и експлоатационни разходи при съблюдаване на най-съвременни екологични стандарти;
- ◆ изпреварващо развитие на пътните комуникации, като основа за бърз и устойчив растеж;
- ◆ интегриране на пътната ни инфраструктура с тази от страните-членки на ЕС и останалите страни от региона;
- ◆ оптимизиране на разходите, предназначени за републиканската пътна мрежа, чрез стимулиране въвеждането на съвременни, високоефективни технологии и решения по тяхното управление, поддържане, ремонт и строителство;
- ◆ предлагане на транспортни услуги, основани на ползването на съвременни пътни транспортни комуникации.

С предвидените средства по проектобюджета за 2009 г. на НАПИ, се обезпечават основните му приоритети за развитието на политиката за модернизиране на транспортната достъпност и мобилност, чрез съхраняване и развитие на републиканската пътна транспортна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт. Тези приоритети ще бъдат постигнати чрез предоставяне на следните услуги:

- ◆ Разработване и управление на програми за съхраняване и развитие на републиканската пътна мрежа;
- ◆ Разработване и управление на режимите на ползване на републиканската пътна мрежа и събиране на дължимите за това такси;
- ◆ Научно-изследователска, нормативна и приложна дейност в областта на пътната инфраструктура.

С изпълнението на тези услуги се цели постигането на следните резултати в дългосрочен план:

- ◆ Доизграждане на автомагистралите в България;
- ◆ Хомогенизиране в съответствие с Европейските практики и стандарти на основната пътна мрежа;
- ◆ Изграждане на необходимите трансгранични връзки;
- ◆ Повишаване на безопасността на пътищата;
- ◆ Подобряване на съществуващите и изграждане на нови Старопланински преходи;
- ◆ Поддържане и текущ ремонт на пътната мрежа;
- ◆ Въвеждане на съвременни практики за стопанисване, ползване и платено преминаване на пътни участъци и съоръжения;
- ◆ Усъвършенстване организацията и технологията на управление на пътната администрация.

Разходите за изпълнението на проекти, които се финансират чрез държавните инвестиционни заеми, изпълнявани от НАПИ са разчетени по централния бюджет.

За 2009 г. общата численост на Националната агенция „Пъпна инфраструктура” възлиза на 2 272 щатни бройки.

40. ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

I. СТАНОВИЩЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ	Проект	Изменение
	2008 г.	2009 г.	спрямо
			2008 г. (%)
I. Приходи	52 000.0	86 150.0	65.67
в т.ч.: „Съдебни такси”	45 800.0	80 150.0	75.00
II. Разходи:	385 300.0	438 323.0	13.76
1. Текущи, в т.ч.:	374 600.0	428 323.0	14.34
Заплати и други възнаграждения	246 617.0	305 900.0	24.04
Социални осигуровки	71 022.0	66 596.0	-6.23
Текуща издръжка и стипендии	56 961.0	55 827.0	-2.00
2. Капиталови	10 100.0	9 400.0	-6.93
3. Резерв за непредвидени и неотложни разходи	600.0	600.0	0.00
III. Субсидия от централния бюджет	330 300.0	352 173.0	6.62

Параметри по бюджета на съдебната власт, включените в становището, са съобразени с допусканията за основните макроикономически показатели и с фискалните възможности за 2009 г. Проектът на бюджет на съдебната власт включва следните основни показатели:

Приходи от дейността на органите на съдебната власт – 86 150 хил. лв., от които приходите от съдебни такси са 80 150 хил.лв. Завишеният размер на приходите се дължи на одобрената Тарифа за държавните такси, събирани от съдилищата по Гражданския процесуален кодекс (в сила от 1.03.2008 г.).

Разходи общо – 438 323 хил. лв. От тях 428 323 хил. лв. са предвидени за текущи разходи – за осъществяване на дейността на съдебните институции, издръжка на магистратите и съдебните служители, възнагражденията за съдебни защитници, съдебни експертизи, вещи лица и съдебни заседатели.

В частта за капиталови разходи са предвидени 9 400 хил. лв. за общо управление и стопанисване на движимите вещи на административните ръководители на органите на съдебната власт.

Резерв за непредвидени и неотложни разходи – 600 хил. лв.

Субсидията по проектобюджета на съдебната власт за 2009 г., като резултативна величина между предвидените приходи и разходи е в размер на 352 173 хил. лв.

II. ПРОЕКТ НА ВИСШИЯТ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	(хил. лв.) Изменение спрямо 2008г. (%)
I. Приходи	52 000.0	53 000.0	1.92
в т.ч.: „Съдебни такси”	45 800.0	46 344.4	1.19
II. Разходи:	385 300.0	512 380.6	32.98
1. Текущи, в т.ч.:	374 600.0	484 571.8	29.36
Заплати и други възнаграждения	246 617.0	321 236.6	30.26
Социални осигуровки	71 022.0	72 235.7	1.71
Текуща издръжка и стипендии	56 961.0	91 099.5	59.93
2. Капиталови	10 100.0	27 108.8	168.40
3. Резерв за непредвидени и неотложни разходи	600.0	700.0	16.67
III. Субсидия от централния бюджет	330 300.0	459 380.6	39.08

Проектът на бюджет на съдебната власт за 2009 г., одобрен от Висшия съдебен съвет, включва следните основни показатели:

Приходи от дейността на органите на съдебната власт за 2009 г. - 53 000 хил. лв., от които 46 344.4 хил. лв. са приходите от „Съдебни такси”.

Предложеният размер на приходите се мотивира, че са съобразени с политиката за равен достъп до правосъдие, при което разширяването на обхвата на съдебната дейност изключва въвеждането на пазарни механизми при оказване на юридическа помощ по граждански и наказателни дела.

Разходи – 512 380.6 хил. лв., от тях за текущи разходи – 484 571.8 хил. лв., за капиталови разходи – 27 108.8 хил. лв. и за резерв – 700 хил. лв.

Предлаганият размер на разходите е съобразен с оптималното финансово осигуряване на основните политики, заложи в актуализираната Стратегия за реформа на българската съдебна система, насочена към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правна помощ, съдебно изпълнение и алтернативното решаване на спорове.

За подобряване на материалните условия в органите на съдебната власт, сигурността в съдебната система, усъвършенстване на информационните технологии в

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

работата на съдебната власт в проектобюджета за 2009 г. са предвидени 27 108.8 хил. лв. за капиталови разходи.

Резерв за непредвидени и неотложни разходи – 700 хил. лв.

Субсидия от централния бюджет – 459 380.6 хил. лв.

Освен горните разчети, Висшият съдебен съвет предлага Министерският съвет, съгласувано с Висшия съдебен съвет да извършва промени по бюджета на съдебната власт, произтичащи от влезли в сила закони и засягащи бюджетните взаимоотношения с централния бюджет.

41. НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение прямо 2008 г. (%)
1. Приходи	2 961.2	2 900.0	-2.07
2. Разходи, в т.ч.:	55 996.5	61 460.0	9.76
<i>Икономически и социален съвет:</i>	<i>1 120.9</i>	<i>1 261.2</i>	<i>12.52</i>
2.1 Текущи, в т.ч.:	44 066.3	53 664.3	21.78
Заплати и други възнаграждения	20 054.2	25 846.9	28.89
Социални осигуровки	4 213.7	4 523.8	7.36
Текуща издръжка и стипендии	19 798.4	23 293.6	17.65
2.2 Капиталови	11 430.2	7 295.7	-36.17
3. Резерв за непредвидени и неотложни разходи	500.0	500.0	0.00

С проектобюджета на Народното събрание за 2009 г. са предвидени средства в размер на 61 460 хил. лв., които да осигурят условия за адекватно изпълнение на конституционните функции и правомощия на Парламента и са подчинени на необходимостта от издигане на цялостната работа на Парламента на равнище, отговарящо на конституционните норми и обективните изисквания в областта на парламентарната дейност, народното представителство, международното сътрудничество и членството на Република България в Европейския съюз.

Народното събрание ще изпълнява дейността си през 2009 г., като я разпределя по три направления: Функционална област – „Представителен и ефективен парламент”, Функционална област- „Осигуряващи дейности” и Функционална област – „Съпътстваща дейност”, които се реализират чрез 7 програми.

Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към:

- ◆ осигуряване на ефективно представителство, прозрачност и отговорност;
- ◆ оптимизиране прилагането на актовете на Европейската общност и защита позициите на Република България в законодателните органи на Европейския съюз;
- ◆ подобряване качеството на законодателната дейност;
- ◆ повишаване ефикасността на парламентарния контрол;

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

- ◆ усъвършенстване на конститутивната функция и парламентарния надзор;
- ◆ активизиране и приоритизиране на международната дейност на Парламента.

За изпълнението на посочените цели и за осигуряване на по-добро управление, Народното събрание предвижда:

- ◆ да подобри прозрачността, координацията, стратегическото планиране и отчетността в Народното събрание;
- ◆ да укрепи капацитета на администрацията и способността ѝ ефективно да функционира в условията на членство в Европейския съюз.

В общия размер на разходите по проектобюджета на Народното събрание са включени и средства в размер на 1 261.2 хил. лв. за Икономическия и социален съвет като консултативен орган, изразяващ волята на структурите на гражданското общество по икономическото и социално развитие.

Общата численост на администрацията на Народното събрание е 997 щатни бройки, от тях за Икономическия и социален съвет – 36 щатни бройки.

42. СМЕТНА ПАЛАТА

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи			
2. Разходи:	18 626.0	20 191.0	8.40
2.1 Текущи, в т.ч.:	17 026.0	17 891.0	5.08
Заплати и други възнаграждения	9 783.2	10 745.0	9.83
Социални осигуровки	1 946.8	1 849.9	-4.98
Текуща издръжка и стипендии	5 296.0	5 296.1	0.00
2.2 Капиталови	1 600.0	2 300.0	43.75

Сметната палата е държавен орган за външен одит на бюджета и други публични средства и дейности. С разчетените средства за разход, в размер на 20 191 хил. лв., на Сметната палата се осигуряват необходимите условия за развитие на одитната дейност, чрез постигане на по-високи стандарти за качество на одитната дейност и засилване ролята на Сметната палата за доброто управление и усвояване на европейските средства.

Капиталовите разходи са предвидени за изграждането на системи за управление и практическо реализиране на одитната дейност, със съответния хардуерен и софтуерен инструментариум.

Щатната численост на Сметната палата за 2009 г. е 551 щатни бройки.

43. КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	3 100.0	3 080.0	-0,65
2. Разходи:	9 347.6	12 082.4	29.26
2.1 Текущи, в т.ч.:	9 149.6	11 484.4	25.52
Заплати и други възнаграждения	5 268.0	6 597.3	25.23
Социални осигуровки	1 000.0	1 186.5	18.65
Текуща издръжка и стипендии	2 881.6	3 700.6	28.42
2.2 Капиталови	198.0	598.0	202.02

През 2009 г. Комисията за финансов надзор ще осъществява дейността си по политика „Регулиране и надзор на небанковия финансов сектор”, чрез която ще постигне следните цели:

- ◆ Поддържане на среда, стимулираща дейността на конкурентоспособни участници на финансовия пазар;
- ◆ упражняване на компетентен надзор открит за конструктивно взаимодействие с всички заинтересовани лица;
- ◆ регулиране и надзор, базирани на риска;
- ◆ повишаване на доверието на обществото към използването на финансови продукти и услуги;
- ◆ постоянно оптимизиране на структурата, процесите, процедурите и развитие на използваните информационни технологии.

С предвидените средства за издръжка за 2009 г. се осигурява нормалното функциониране на комисията, като са включени допълнителни средства за заплати, осигурителни вноски, издръжка, капиталови разходи и допълнителни 30 щатни бройки за Комисията за публичен надзор върху регистрираните одитори на основание на приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за независимия финансов одит.

В проекта за 2009 г. числеността на персонала на КФН е 270 щатни бройки.

44. БЪЛГАРСКА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	15 500.00	15 500.00	0.00
2. Разходи:	82 231.0	92 303.2	12.25
2.1 Текущи, в т.ч.:	58 862.9	70 037.4	18.98
Заплати и други възнаграждения	12 088.8	13 187.4	9.09
Социални осигуровки	2 490.5	2 401.4	-3.58
Текуща издръжка и стипендии	44 283.6	53 310.8	20.38
2.2 Капиталови в т.ч.	23 368.1	23 403.6	0.15
По чл.70, ал.4, т.2 от ЗРТ	8 964.5	9 000.0	0.4
Нематериални дълготрайни активи	14403.6	14403.6	

Провежданите от Българска национална телевизия политики, програми и дейности се отнасят към следните функционални направления:

Група „Почивно дело”

- ◆ създаване на условия за пълноценен отход и почивка на работещите в системата на телевизията.

Група „Култура”.

- ◆ разпространение на телевизионна програма с национален обхват. Като национален обществен телевизионен оператор програмата на Българската национална телевизия - Канал 1 е да задоволява обществените потребности от обективни и балансиранни новини и програми, да предоставя за разпространение политическа, икономическа, културна, научна, образователна и друга социално значима информация, да осигурява достъп до националните и световни културни ценности и популяризира научните и технически постижения, чрез излъчването на български и чужди образователни програми за всички възрастови групи, да насърчава националното филмопроизводство, спазвайки чл.71, ал.2 от Закона за радиото и телевизията, да съдейства за взаимното разбирателство и толерантност в отношенията между хората;
- ◆ телевизионна програма за разпространение чрез спътник, насочена предимно до сънародниците ни живеещи в чужбина и чиято цел е чрез своите предавания да

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

спомага за запазване на българските традиции и да възпитава в дух на национално достойнство и самочувствие;

- ◆ Регионални програми, свързани с предоставянето за разпространение на политическа, културна, научна, образователна и друга значима информация от национално и регионално значение, чрез четири телевизионни центрове:
  - Телевизионен център Пловдив-“Телевизионен канал Пловдив”;
  - Телевизионен център Варна - Програма “Море”;
  - Телевизионен център Благоевград - Програма “Пирин”;
  - Телевизионен център Русе - Програма “Север”.

За подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми в консолидираната фискална програма за 2009 г. е предвидена обща субсидия в размер на 76 803.2 хил. лв., от която 67 803.2 хил. лв. за излъчване на 26 280 часа телевизионна програма и в изпълнение на чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията целеви средства за дълготрайни материални активи в размер на 9 000 хил. лв.

45. БЪЛГАРСКО НАЦИОНАЛНО РАДИО

	(ХИЛ. ЛВ.)		
	ЗДБ 2008	Проект 2009	Изменение спрямо 2008г. (%)
1. Приходи	2 035.7	2 086.9	2.52
2. Разходи:	49 456.7	60 112.3	21.54
2.1 Текущи разходи, в т.ч.:	42 658.0	51 313.6	20.29
Заплати и други възнаграждения	8 642.5	9 279.3	7.37
Социални осигуровки	1 755.4	1 587.9	- 9.54
Текуща издръжка	32 260.1	40 446.4	25.38
2.2 Капиталови разходи по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	6 798.7	8 798.7	29.42

Българското национално радио провежда политика „Обществен оператор за създаване и разпространение на радиопрограми” за изпълнение на основните си цели и дейности по програми, отнасящи се към следните функционални направления:

„Почивно дело, култура, религиозни дейности”

Група „Култура”

- ◆ Национални радиопрограми: програма „Хоризонт”, програма „Христо Ботев” и програма „Радио България”;
- ◆ Регионални радиопрограми: програма „Радио София”, регионални радиопрограми Варна, Пловдив, Стара Загора, Шумен и Благоевград.

Група „Почивно дело”

- ◆ Програма „Почивно дело” – за създаване на условия за отдих и почивка на работещите в националната медия.

„Отбрана и сигурност” – група „Защита на населението, управление и дейности при кризи, стихийни бедствия и аварии”

- ◆ Програма „Отбранително-мобилизационна подготовка” - за осигуряване излъчване на радиопрограмите при евентуално възникване на производствени аварии, природни бедствия и др.

В изпълнение на разпоредбите на Закона за радиото и телевизията, разходите на Българското национално радио, включени в консолидираната фискална програма са за

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

осъществяване на основните цели на националната медия по подготовката, създаването и разпространението на националните и регионалните радиопрограми.

За 2009 г. е предвидена субсидия от централния бюджет в размер на 58 025.4 хил. лв., в т.ч.: 49 226.7 хил. лв. субсидия за подготовка, създаване и разпространение на програмите и 8 798.7 хил. лв. целева субсидия за дълготрайни материални активи по чл. 70, ал. 4, т. 2 от Закона за радиото и телевизията.

В общия размер на текущите разходи са предвидени средства за подготовка, разпространение и издръжка на обема радиопрограми при нарастване на среднодневното часово излъчване, съгласно издадените лицензии за осъществяване на радиодейност; за такси за излъчване на програмите на БНР по тарифа на „БТК” АД, за финансиране създаването и използването на правнозащитен репертоар по Закона за авторското право и сродните му права и др. С разчетените разходи за издръжка на Българското национално радио се предоставят възможности за изпълнението и осъществяването на основните цели на програмите на националната медия – да осигурява актуална информация, разнообразие в предаванията във всички сфери на обществено-политическия и културен живот.

Разчетените средства за капиталови разходи в размер на 8 798.7 хил. лв. са предвидени за: изграждане на предавателна мрежа с цел осъществяване на качествено разпространение на радиопрограмите на територията на цялата страна, за продължаване технологичното преустройство на материално-техническата база на Българското национално радио с цел подготовка за цифровизация на радиопроизводството и осигуряване на съвременна техника и специализирана апаратура, необходима за подготовката и излъчването на радиопрограмите.

46. НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ	Проект	Изменение
	2008 г.	2009 г.	спрямо
			2008 г. (%)
1. Приходи, в т.ч.	3 786 772.6	4 316 204.7	13.98
от осигурителни вноски	3 756 638.9	4 293 618.7	14.29
2. Разходи:	6 059 124.4	7 517 844.1	24.07
2.1 Текущи, в т.ч.:	5 984 463.6	7 443 948.3	24.38
Пенсии	5 268 544.2	6 518 748.8	23.73
2.2 Капиталови	14 660.8	13 895.8	-5.22

Националният осигурителен институт изпълнява следните политики, отнасящи се към функционално направление “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”:

- ◆ Гарантиране функционирането на финансово стабилна пенсионна система.
- ◆ Управление на социално-осигурелните рискове определени в Кодекса за социално осигуряване.
- ◆ Поддържане на административния капацитет на НОИ.

Предвижда се оптимизиране на размера на осигурителната вноска за фонд за фонд „Пенсии” от 22 на 18 на сто, като разпределението на вноската е за работодателите – 10 на сто, а за осигурените лица 8 на сто. Освен това е предвидено от 1 януари 2009 г. държавата да подпомага фонд „Пенсии” с трансфер в размер на 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за календарната година. Размерът на трансфера за 2009 г. възлиза на 2 069 619.9 хил.лв., като тези средствата ще бъдат предоставяни от централния бюджет по бюджета на ДОО за 2009 г., което ще доведе до значително намаление на дефицита на фонда.

През 2009 г. са запазени размерите на осигурителните вноски за фонд „Общо заболяване и майчинство” и фонд „Безработица” съответно 3.5 на сто и 1.0 на сто, както и съотношението между работодател/работник от 2008 г., т. е. 60:40. Осигурителната вноска за „Трудова злополука и професионална болест” за сметка на работодателя се запазва - между 0.4 и 1.1 на сто в зависимост от степента на риск в съответната икономическа дейност или средно 0.7 на сто.

За 2009 година за изплащането на пенсии по бюджета на ДОО са предвидени 6 518 748.8 хил.лв., без резерва за реформата в социалното осигуряване. Нарастването на разходите за пенсии спрямо предвидените по закона за 2008 година е с 1 250 204.6 хил.лв. При разработването на разходите за пенсии като основа са взети предвид увеличенията през 2008 г., а именно: осъвременяване от 1 юли с 10.35 на сто и преизчислението от 1 октомври на пенсиите за осигурителен стаж и възраст със средния осигурителен доход за 2007 г. -398.17 лв.

Планирано е двукратно увеличение на пенсиите – от 1 април и от 1 юли 2009 г. От 1 април се предвижда преизчисление на пенсиите чрез увеличаване на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1 на 1.1 на сто в пенсионната формула.

От 1 април 2009 г. се предвижда да бъде увеличен максималния размер на пенсиите от 490 лв. на 700 лв. месечно (35% от максималния осигурителен доход за предходната календарна година). Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 113.49 лв. се увеличава на 124.84 лв. от 1 април 2009 г. Планирано е увеличение на социалната пенсия за старост от 84.12 лв. на 92.53 лв. от 1 април 2009 г, както и увеличение на минималните размери на пенсиите, несвързани с трудовата дейност – социалните пенсии за инвалидност, гражданскоинвалидните пенсии, военноинвалидните и персоналните пенсии.

Планираното осъвременяване на пенсиите от 1 юли е в размер на 9,7 на сто, като минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 1 юли се увеличава от 124.84 лв. на 136.95 лв., а социална пенсия за старост от 92.53 лв. на 101.51 лв.

Управлението на социално-осигурените рискове е свързано с изплащане на обезщетения и помощи на различни основания от Кодекса за социално осигуряване.

За целта през 2009 година са предвидени общо 797 790.2 хил.лв. Парични обезщетения при бременност и раждане са планирани при запазен срок, през които се получава обезщетението – 315 календарни дни и са в размер на 187 807.5 хил.лв.

За 2009 година средствата за риска “Безработица” са планирани при увеличени минимален и максимален размер на паричното обезщетение при безработица. Минималният размер от 1 януари 2009 г. се увеличава от 100 на 110 лв., а максималният от 200 на 220 лв. Разходите за този вид обезщетения са предвидени в размер на 101 083.9 хил.лв. спрямо 96 376.5 хил.лв. през 2008 г. Обезщетенията за отглеждане на малко дете до 2 – годишна възраст са планирани при размер от 240 лв. месечно за 2009 г. спрямо 220 лв. през 2008 г.

Приложение №1
към Доклада по проекта на ЗДБРБ за 2009 г.

От началото на 2009 г. с оглед оптимизирането на бюджетните потоци се предвижда трансферите за здравно осигуряване за пенсионери, безработни лица и деца до 18-годишна възраст и след навършване на тази възраст, ако учат редовно- до завършване на средното образование, да се планират в централния бюджет и да бъдат трансферирани директно към НЗОК, а не по бюджета на ДОО. За 2009 г. трансфера към Националната здравно-осигурителна каса за тези категории лица е в размер на 696 969.5 хил.лв.

Поддържането на административния капацитет на НОИ е свързано с осигуряване на издръжка за системата, средства за работни заплати и осигуровки, членски внос и капиталови разходи.

Предвидени са средства за доизграждане на собствена материална база и усъвършенстване на компютърното и програмното обезпечаване. За 2009 година щатната численост на персонала на НОИ е 3 735 щатни бройки.

47. ФОНД “ГАРАНТИРАНЕ ВЗЕМАНИЯТА НА РАБОТНИЦИТЕ И
СЛУЖИТЕЛИТЕ ПРИ НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА РАБОТОДАТЕЛЯ”

(хил. лв.)

	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	52 781.1	4 099.6	-63.45
2. Разходи:	2 022.2	1 795.1	-11.24
2.1 Текущи, в т.ч.:	2 022.2	1 795.1	-11.24

Националният осигурителен институт като администриращ Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” провежда следната основна политика, отнасяща се към функционално направление “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”: Гарантиране вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя. За осъществяване на тази политика са предвидени 1 255.2 хил. лв. за изплащане на начислените и неизплатените гарантирани вземания на работниците и служителите.

От 1 януари 2009 г. вноската за фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” се предвижда да бъде намалена от 0.5 на 0.1 на сто, в резултат на което ще се облекчат работодателите, които са единствените вносители във фонда.

Акумулираните средства във фонда от неговото създаване до края на 2008г. ще бъдат достатъчни за посрещане на разходите, които фонда би направил и при най-негативните сценарии за фалит на най-големите осигурители в България.

Основната цел, която се поставя с план-сметката на приходите и разходите на ФГВРС за 2009 г. е своевременното изплащане на начислените и неизплатените гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

48. УЧИТЕЛСКИ ПЕНСИОНЕН ФОНД

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	32 393.1	39 282.3	21.27
2. Разходи:	8 294.3	11 849.7	42.87
2.1 Текущи, в т.ч.:	8 294.3	11 849.7	42.87
пенсии	8 241.8	11 792.4	43.08

Националният осигурителен институт като администриращ Учителският пенсионен фонд провежда следната основна политика, отнасяща се към функционално направление “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”: Осигуряване на предсрочно пенсиониране на педагогическия персонал от предучилищното, началното, основното и средното образование. За осъществяване на тази политика са предвидени 11 849.7 хил. лв. (в т. ч. пощенска такса и ДДС) за изплащане на добавки към пенсиите и пенсии за предсрочно пенсиониране. Поставените основни цели са следните:

- ◆ Създаване на оптимални условия за повишаване събираемостта на осигурителните вноски за УПФ;
- ◆ Своевременно изплащане на пенсии и добавки от УПФ;
- ◆ Осъществяване на ефикасна контролно-ревизионна дейност по приходите и разходите по УПФ;
- ◆ Закупуване на ДЦК или използване в срочни депозити на свободните парични потоци.

За 2009 г. е предвиден трансфер към Националната здравноосигурителна каса за здравноосигурителни вноски в размер на 453.5 хил. лв.

49. НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г.(%)
1. Приходи и трансфери за здравно осигуряване	1 473 986.5	2 437 943.1	65.40
2. Разходи:	1 680 670.7	2 038 164.3	21.27
Текущи, в т.ч.:	1 532 817.0	1 793 915.0	17.03
Здравноосигурителни плащания	1 486 309.0	1 746 423.3	17.50
3. Капиталови разходи	4 000.0	4 000.0	0.00
4 . Резерв	143 853.7	240 249.3	67.01

Основните приоритети на дейността на Националната здравноосигурителна каса и през 2009 г. са осъществяване на здравноосигурителни плащания, задоволяващи в достатъчна степен реалните потребности на здравноосигурените лица.

Проектът на бюджет на Националната здравноосигурителна каса за 2009 г. е съставен в съответствие с възможностите на бюджетната макрорамка в частта за здравеопазване, с насоките на здравната политика и с тенденция за запазване и развитие на постигнатото равнище на здравноосигурителни услуги в страната. Предвижда се увеличение на размера на здравноосигурителната вноска от 6 на 8%, при оптимизиране равнището на данъчната тежест.

В проекта за 2009 г. са предвидени следните параметри на самостоятелния бюджет на Националната здравноосигурителна каса - 2 437 943.1 хил.лв. приходи и трансфери за здравно осигуряване, от които 1 644 000.0 хил.лв. са приходи от здравноосигурителни вноски, 738 492.6 хил.лв. са трансфери за здравно осигуряване и 35 450.5 хил.лв. са неданъчни приходи.

Предвидените разходи общо са в размер на 2 038 164.3 хил.лв., от които 21 665.4 хил.лв. са разходи за възнаграждения на 2314 щатни бройки персонал.

Предвидени са 20 611.3 хил.лв. разходи за текуща издръжка на Централното управление на НЗОК и РЗОК.

В проекта са предвидени 1 746 423.3 хил. лв. разходи за здравноосигурителни плащания, разпределени както следва:

- ◆ първична извънболнична медицинска помощ – 157 000 хил. лв.;

- ◆ специализирана извънболнична медицинска помощ – 154 800 хил. лв.
- ◆ дентална помощ – 91 400 хил. лв.
- ◆ медикодиагностични дейности – 61 800 хил. лв.
- ◆ болнична помощ – 931 400 хил. лв., вкл. 5 000 хил. лв за акушерска помощ в съответствие с чл. 82, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето
- ◆ лекарства и медицински изделия за домашно лечение – 330 000 хил. лв.
- ◆ други здравноосигурителни плащания – 20 000 хил. лв.

Предвиден е по-висок ръст на здравноосигурителните плащания за първична и специализираната извънболнична помощ, както и за болнична помощ.

Разпределението на бюджетните средства за здравноосигурителни плащания в отделните направления имат за цел да гарантират:

- ◆ финансово осигуряване на потребностите от първична извънболнична медицинска помощ на базата на въведените регулативни стандарти, което предпоставя равен достъп за всички здравноосигурени лица за остри случаи и пълна осигуреност на оказване специализирани и медикодиагностични дейности за диспансерно болните;
- ◆ финансово осигуряване на гарантирани основни пакети болнична медицинска помощ и усъвършенстване на моделите на заплащане на болничната помощ;
- ◆ гарантиране на еднаква по обем медицинска помощ за всички райони на страната;

Разходите за здравноосигурителни плащания могат да бъдат увеличавани със средствата от резерва на НЗОК, в съответствие с чл. 26, ал.1 от Закона за здравното осигуряване в размер на 240 249.3 хил.лв.

Предвижда се наличността на Националната здравноосигурителна каса в Българската народна банка да се увеличи с 402 000 хил.лв. и да достигне 777 000 хил.лв., с което ще се гарантира финансова стабилност на институцията, и ще се осигури финансов ресурс за осъществяване на евентуални бъдещи законодателни промени в областта на здравното осигуряване.

50. БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	25 000.0	27 000.0	8.00
2. Разходи:	107 108.7	121 879.5	13.79
Субсидия	82 141.4	95 772.4	16.64

С предвидените средства за 2009 г. се осигурява финансиране на научните изследвания (фундаментални и приложни), извършвани в системата на академията, и изпълнение на възложените ѝ общонационални дейности за информационно осигуряване на редица области от стопанския живот на страната. Последните са свързани с хидрометеорологически наблюдения и прогнози, сеизмология, геофизика, Националната програма за космически изследвания, събиране и съхранение на радиоактивни отпадъци, музейно и библиотечно дело и др.

В издръжката са предвидени средства и за дейността на БАН по опазване на националното историческо и етнографско наследство, за международни информационни канални връзки, поддържането на Националната ботаническа градина, изследванията в областта на компютърната вирусология и др. Включени са и разходи за плащания по сключени международни договори по линия на НАТО, Европейския съюз, ЮНЕСКО, Световната метеорологична организация, членски внос за участие на България в Европейската организация за разработване на метеорологични спътници (EUMETSAT) и др.

Предвидени са допълнителни средства за стипендии за докторантите по реда на ПМС № 90 от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специалистите от държавните висши училища и научни организации.

С планираните капиталови разходи се предвижда ремонт на голяма част от сградния фонд.

51. ДЪРЖАВНИ ВИСШИ УЧИЛИЩА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	197 961.6	211 461.6	6.82
2. Разходи:	487 210.1	567 618.3	16.50
2.1 Текущи, в т.ч.:	469 719.5	554 184.5	17.98
Заплати и други възнаграждения	222 384.9	269 911.7	21.37
Социални осигуровки	43 225.7	42 718.7	-1.17
Текуща издръжка и стипендии	203 560.4	242 164.2	18.96
2.2 Капиталови	17 490.6	13 433.8	-23.19

Министерството на образованието и науката провежда чрез държавните висши училища следните политики:

- ◆ Осигуряване на равен достъп до висше образование чрез система от инструменти на държавно подпомагане – финансиране за издръжка на обучението; студентски общежития и столове, стипендии и квартирни помощи;
- ◆ Насърчаване на научната и художествено-творческата дейност в държавните висши училища.

Взаимоотношението на самостоятелните бюджети на държавните висши училища с държавния бюджет е под формата на субсидии, които се предоставят чрез бюджета на министерството на образованието и науката и се планират в съответствие с чл. 91 от Закона за висшето образование. За 2009 г. проектът на субсидии е размер на 389 336.3 хил. лв. или 71 054.5 хил. лв. повече спрямо 2008 г. (22.3 % ръст). При съпоставката с 2008 г. следва да има се предвид, че в проектосубсидиите за 2009 г. не са включени субсидии за здравно осигурителни вноски за студентите и докторантите, за които през 2009 г. е предвиден механизъм на централно разчитане на централния бюджет с бюджета на НЗОК. Ако тези средства не бяха изключени, ръстът на субсидиите за 2009 г. би бил 27.3 %.

Субсидиите включват следните елементи:

- ◆ Субсидия за издръжка на обучението – 289 281.4 хил. лв. Предвидено е увеличение на субсидията за издръжка на обучението с 49 802 хил. лв. или 20.8 %. Субсидията за издръжка на обучението е планирана да осигури

обучението на 136 678 средно-приравнен брой студенти. Увеличението на с 12 948 студента спрямо 2008 г. (10.5%) и е резултат от промените в Закона за висшето образование, довели до поетапно либерализиране на приема до капацитета на висшите училища. Увеличаването на броя на учащите ще разшири достъп до висшите училища и ще позволи повишаване на техните постъпленията в условията на повишена конкуренция и финансова автономност. Същото е съчетано с увеличение на базовия норматив с 8,2 от – 890 на 963 лв.

- ◆ Субсидия за присъща научна и художествено-творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове – 29 314.1 хил. лв. Увеличението над три пъти спрямо 2008 г. (211.9 %). С този ръст средствата за научна и художествено-творческа дейност ще възлязат на 10.1 % от субсидията за издръжка на обучението, като по този начин е изпълнено изискването на чл. 91 ал. 7 на Закона за висшето образование.
- ◆ Субсидия за учебници и научни трудове – 800 хил. лв.
- ◆ Субсидия за социално-битови разходи на студентите и докторантите – 54 829.5 хил. лв., в т.ч. за:
  - стипендии на студентите и докторантите –33 813.5 хил. лв. (33.1% повече от 2008 г.);
  - студентски столове и общежития – 21 016 хил. лв. (13.2 % повече от 2008 г.);
- ◆ Капиталови разходи –13 433.8 хил. лв. (на нивото на 2008 г.)

52. ДЪРЖАВНИ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	1 370.0	1 328.0	-3.07
2. Разходи:	30 124.3	32 752.5	8.72
2.1 Текущи	30 124.3	32 255.8	7.08
2.2 Капиталови		496.7	

Министерството на отбраната (МО) провежда чрез държавните висши военни училища (ДВВУ) политиката “Хората в отбраната”, като с програма 6 “Образование, квалификация и обучение” си поставя следните цели:

- ◆ повишаване ефективността на функциониране на военно-образователната система чрез подобряване на условията за повишаване на образованието и квалификацията на кадровите военнослужещи и гражданските лица от МО и Българската армия;
- ◆ изпълнение на Цел на въоръжените сили G 0356 в планирания обем и срокове и при спазване на финансовите ограничения с насоченост за обучение на личния състав на декларираните сили;
- ◆ постепенно и поэтапно усъвършенстване структурата на военно-образователната система с цел повишаване ефективността и ориентиране към резултатите.
- ◆ За постигане на горните цели, усилията на МО и съответно на ДВВУ през 2009 г. са насочени към реализирането на следните основни приоритети:
- ◆ усъвършенстване на дейностите в процеса по планиране, организиране и контрол на качеството на учебната дейност, с цел ориентираност към резултатите.
- ◆ значително завишаване на изискванията по отношение на езиковата и компютърната подготовка на персонала, в чиито длъжностни характеристики се изискват такива умения.

Взаимоотношението на самостоятелните бюджети на ДВВУ с държавния бюджет е под формата на субсидии, които се предоставят чрез бюджета на Министерството на отбраната. За 2009 г. проектът на субсидии е в размер на 30 962 хил. лв., който е с 2 519 хил. лв. повече спрямо 2008 г. (8.86 % ръст).

53. ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА (ПУДООС)

	(хил. лв.)		
	ЗДБ 2008 г.	Проект 2009 г.	Изменение спрямо 2008 г. (%)
1. Приходи	74 750.0	87 950.0	17.66
2. Разходи:	77 930.0	81 858.6	5.04
2.1 Текущи, в т.ч.:	6 600.0	6 690.3	1.37
Заплати и други възнаграждения	967.0	1053.5	8.95
Социални осигуровки	146.7	138.6	-5.52
Текуща издръжка и стипендии	5486.3	5 498.2	0.22
2.2 Капиталови	71 330.0	75 168.3	5.38

По бюджета за 2009 г. разходите на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) са увеличени с 3 928.6 хил. лв.-в т. ч. за текущи разходи с 90.3 хил. лв. и за капиталови разходи с 3 838.3 хил. лева – това са трансферите към общините и бюджетните структури, които следва да им се предоставят след представяне на проекти и Решение на Управителния съвет на ПУДООС.

Разчетените средства за капиталови разходи се разпределят по решения на Управителния съвет на ПУДООС за финансиране- изграждането на малки водоснабдителни обекти; изграждането на Пречиствателни станции за отпадни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори и корекции на речни корита и дерета; изграждането на Депа за твърди битови отпадъци; изграждането на сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъците и системи за рециклирането им; подмяна на съоръжения за екологично гориво и енергоспестяващи технологии; ремонтни работи по обезопасяването на складове за негодни за употреба пестициди, събирането и опаковането им; проекти за биологично разнообразие и екотуризм; информационна и образователна дейност по опазване на околната среда.

За 2009 г. в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда са разчетени 74 щатни бройки.

Приложение № 26 към Доклада по Закона за държавния бюджет на Република България за 2009 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА: РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ЗА 2008 г. и 2009 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА	2008	2008	2009	2009	
	млн. лв.	Програма	Програма * Аналитична	Проект**	Становище МС
БВП		61 711,0	66 400,1	73 485,0	73 485,0
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ФУНКЦИИ		24 711,0	24 711,0	29 503,0	29 430,2
Текущи разходи		19 723,0	19 723,0	23 401,4	23 346,3
Капиталови разходи		4 294,0	4 294,0	5 210,2	5 192,5
Резерв		694,0	694,0	891,4	891,3
% от БВП		40,0%	37,2%	40,1%	40,0%
% от Общо разходи		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% от Нелихвените разходи		102,8%	102,8%	102,2%	102,2%
Общо нелихвени разходи		24 042,9	24 042,9	28 866,4	28 793,5
Текущи разходи		19 054,9	19 054,9	22 764,7	22 709,6
Капиталови разходи		4 294,0	4 294,0	5 210,2	5 192,5
Резерв		694,0	694,0	891,4	891,3
% от БВП		39,0%	36,2%	39,3%	39,2%
% от Общо разходи		97,3%	97,3%	97,8%	97,8%
% от Нелихвените разходи		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ - ВСИЧКО + РЕЗЕРВ		1 999,1	1 999,1	2 489,0	2 489,0
% от БВП		3,2%	3,0%	3,4%	3,4%
% от Общо разходи		8,1%	8,1%	8,4%	8,5%
% от Нелихвените разходи		8,3%	8,3%	8,6%	8,6%
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ - ВСИЧКО (А+Б+В)		1 998,6	1 998,6	2 488,5	2 488,5
Текущи разходи		1 576,8	1 576,8	2 026,3	2 026,3
Капиталови разходи		421,7	421,7	462,3	462,3
% от БВП		3,2%	3,0%	3,4%	3,4%
% от Общо разходи		8,1%	8,1%	8,4%	8,5%
% от Нелихвените разходи		8,3%	8,3%	8,6%	8,6%
A. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ + РЕЗЕРВ		1 596,0	1 596,0	1 851,2	1 851,2
% от БВП		2,6%	2,4%	2,5%	2,5%
% от Общо разходи		6,5%	6,5%	6,3%	6,3%
% от Нелихвените разходи		6,6%	6,6%	6,4%	6,4%
A. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ		1 595,5	1 595,5	1 850,7	1 850,7
Текущи разходи		1 214,0	1 214,0	1 454,5	1 454,5
Капиталови разходи		381,5	381,5	396,2	396,2
% от БВП		2,6%	2,4%	2,5%	2,5%
% от Общо разходи		6,5%	6,5%	6,3%	6,3%
% от Нелихвените разходи		6,6%	6,6%	6,4%	6,4%
Б. ОБЩИ СЛУЖБИ		129,2	129,2	275,6	275,6
Текущи разходи		111,0	111,0	239,7	239,7
Капиталови разходи		18,1	18,1	35,9	35,9
% от БВП		0,2%	0,2%	0,4%	0,4%
% от Общо разходи		0,5%	0,5%	0,9%	0,9%
% от Нелихвените разходи		0,5%	0,5%	1,0%	1,0%
В. НАУКА		273,8	273,8	362,2	362,2
Текущи разходи		251,7	251,7	332,0	332,0
Капиталови разходи		22,1	22,1	30,2	30,2
% от БВП		0,4%	0,4%	0,5%	0,5%
% от Общо разходи		1,1%	1,1%	1,2%	1,2%
% от Нелихвените разходи		1,1%	1,1%	1,3%	1,3%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ + РЕЗЕРВ		3 108,0	3 108,0	3 581,3	3 508,4
% от БВП		5,0%	4,7%	4,9%	4,8%
% от Общо разходи		12,6%	12,6%	12,1%	11,9%
% от Нелихвените разходи		12,9%	12,9%	12,4%	12,2%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ (А+Б+В+Г+Д)		3 107,4	3 107,4	3 580,6	3 507,8
Текущи разходи		2 489,1	2 489,1	2 837,0	2 781,9
Капиталови разходи		618,4	618,4	743,6	725,9
% от БВП		5,0%	4,7%	4,9%	4,8%
% от Общо разходи		12,6%	12,6%	12,1%	11,9%
% от Нелихвените разходи		12,9%	12,9%	12,4%	12,2%
A. ОТБРАНА		1 321,9	1 321,9	1 389,3	1 389,3
Текущи разходи		901,6	901,6	961,2	961,2
Капиталови разходи		420,3	420,3	428,1	428,1
% от БВП		2,1%	2,0%	1,9%	1,9%
% от Общо разходи		5,3%	5,3%	4,7%	4,7%
% от Нелихвените разходи		5,5%	5,5%	4,8%	4,8%

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА		2008	2008	2009	2009
млн. лв.		Програма	Програма * Аналитична	Проект**	Становище МС
Б. ПОЛИЦИЯ, ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ		1 173,3	1 173,3	1 445,6	1 445,6
Текущи разходи		1 038,1	1 038,1	1 218,6	1 218,6
Капиталови разходи		135,2	135,2	226,9	226,9
% от БВП		1,9%	1,8%	2,0%	2,0%
% от Общо разходи		4,7%	4,7%	4,9%	4,9%
% от Нелихвените разходи		4,9%	4,9%	5,0%	5,0%
В. СЪДЕБНА ВЛАСТ + РЕЗЕРВ		478,4	478,4	606,9	534,0
% от БВП		0,8%	0,7%	0,8%	0,7%
% от Общо разходи		1,9%	1,9%	2,1%	1,8%
% от Нелихвените разходи		2,0%	2,0%	2,1%	1,9%
В. СЪДЕБНА ВЛАСТ		477,8	477,8	606,2	533,4
Текущи разходи		431,9	431,9	536,1	481,1
Капиталови разходи		45,9	45,9	70,1	52,4
% от БВП		0,8%	0,7%	0,8%	0,7%
% от Общо разходи		1,9%	1,9%	2,1%	1,8%
% от Нелихвените разходи		2,0%	2,0%	2,1%	1,9%
Г. АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЗАТВОРИТЕ		96,6	96,6	110,8	110,8
Текущи разходи		90,1	90,1	99,3	99,3
Капиталови разходи		6,5	6,5	11,5	11,5
% от БВП		0,2%	0,1%	0,2%	0,2%
% от Общо разходи		0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
% от Нелихвените разходи		0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Д. ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО, УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТИ ПРИ КРИЗИ, СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ		37,9	37,9	28,7	28,7
Текущи разходи		27,4	27,4	21,7	21,7
Капиталови разходи		10,5	10,5	7,0	7,0
% от БВП		0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
% от Общо разходи		0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
% от Нелихвените разходи		0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
III. ОБРАЗОВАНИЕ		2 607,7	2 607,7	2 981,4	2 981,4
Текущи разходи		2 403,9	2 403,9	2 773,8	2 773,8
Капиталови разходи		203,8	203,8	207,6	207,6
% от БВП		4,2%	3,9%	4,1%	4,1%
% от Общо разходи		10,6%	10,6%	10,1%	10,1%
% от Нелихвените разходи		10,8%	10,8%	10,3%	10,4%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ + РЕЗЕРВ		2 605,7	2 605,7	3 077,2	3 077,2
% от БВП		4,2%	3,9%	4,2%	4,2%
% от Общо разходи		10,5%	10,5%	10,4%	10,5%
% от Нелихвените разходи		10,8%	10,8%	10,7%	10,7%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ		2 461,8	2 461,8	2 837,0	2 837,0
Текущи разходи		2 368,0	2 368,0	2 713,4	2 713,4
Капиталови разходи		93,8	93,8	123,6	123,6
% от БВП		4,0%	3,7%	3,9%	3,9%
% от Общо разходи		10,0%	10,0%	9,6%	9,6%
% от Нелихвените разходи		10,2%	10,2%	9,8%	9,9%
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ + РЕЗЕРВ		7 615,3	7 615,3	9 291,6	9 291,6
% от БВП		12,3%	11,5%	12,6%	12,6%
% от Общо разходи		30,8%	30,8%	31,5%	31,6%
% от Нелихвените разходи		31,7%	31,7%	32,2%	32,3%
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ (А+Б+В)		7 555,3	7 555,3	9 231,6	9 231,6
Текущи разходи		7 466,4	7 466,4	9 130,0	9 130,0
Капиталови разходи		88,9	88,9	101,6	101,6
% от БВП		12,2%	11,4%	12,6%	12,6%
% от Общо разходи		30,6%	30,6%	31,3%	31,4%
% от Нелихвените разходи		31,4%	31,4%	32,0%	32,1%
А. ПЕНСИИ + РЕЗЕРВ		5 382,6	5 382,6	6 637,4	6 637,4
% от БВП		8,7%	8,1%	9,0%	9,0%
% от Общо разходи		21,8%	21,8%	22,5%	22,6%
% от Нелихвените разходи		22,4%	22,4%	23,0%	23,1%
А. ПЕНСИИ		5 322,6	5 322,6	6 577,4	6 577,4
вкл. издръжка		45,8	45,8	46,9	46,9
% от БВП		8,6%	8,0%	9,0%	9,0%
% от Общо разходи		21,5%	21,5%	22,3%	22,3%
% от Нелихвените разходи		22,1%	22,1%	22,8%	22,8%
Б. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ + РЕЗЕРВ		1 580,4	1 580,4	1 841,8	1 841,8
% от БВП		2,6%	2,4%	2,5%	2,5%
% от Общо разходи		6,4%	6,4%	6,2%	6,3%
% от Нелихвените разходи		6,6%	6,6%	6,4%	6,4%

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА		2008	2008	2009	2009
млн. лв.		Програма	Програма * Аналитична	Проект**	Становниче МС
Б. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ		1 580,4	1 580,4	1 841,8	1 841,8
вкл. издръжка		0,8	0,8	0,1	0,1
% от БВП		2,6%	2,4%	2,5%	2,5%
% от Общо разходи		6,4%	6,4%	6,2%	6,3%
% от Нелихвените разходи		6,6%	6,6%	6,4%	6,4%
В. ПРОГРАМИ, ДЕЙНОСТИ И СЛУЖБИ ПО СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ЗАЕТОСТТА		652,3	652,3	812,4	812,4
Текущи разходи		563,4	563,4	710,8	710,8
Капиталови разходи		88,9	88,9	101,6	101,6
% от БВП		1,1%	1,0%	1,1%	1,1%
% от Общо разходи		2,6%	2,6%	2,8%	2,8%
% от Нелихвените разходи		2,7%	2,7%	2,8%	2,8%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (А+Б)		1 512,3	1 512,3	1 949,6	1 949,6
Текущи разходи		521,1	521,1	553,7	553,7
Капиталови разходи		991,2	991,2	1 395,9	1 395,9
% от БВП		2,5%	2,3%	2,7%	2,7%
% от Общо разходи		6,1%	6,1%	6,6%	6,6%
% от Нелихвените разходи		6,3%	6,3%	6,8%	6,8%
А. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО		656,3	656,3	958,2	958,2
Текущи разходи		158,0	158,0	165,7	165,7
Капиталови разходи		498,2	498,2	792,4	792,4
% от БВП		1,1%	1,0%	1,3%	1,3%
% от Общо разходи		2,7%	2,7%	3,2%	3,3%
% от Нелихвените разходи		2,7%	2,7%	3,3%	3,3%
Б. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА		856,0	856,0	991,4	991,4
Текущи разходи		363,0	363,0	387,9	387,9
Капиталови разходи		493,0	493,0	603,5	603,5
% от БВП		1,4%	1,3%	1,3%	1,3%
% от Общо разходи		3,5%	3,5%	3,4%	3,4%
% от Нелихвените разходи		3,6%	3,6%	3,4%	3,4%
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ		453,4	453,4	538,5	538,5
Текущи разходи		365,9	365,9	431,0	431,0
Капиталови разходи		87,4	87,4	107,5	107,5
% от БВП		0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
% от Общо разходи		1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
% от Нелихвените разходи		1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
А. ПОЧИВНО ДЕЛО		7,8	7,8	18,6	18,6
Текущи разходи		7,2	7,2	14,8	14,8
Капиталови разходи		0,7	0,7	3,8	3,8
% от БВП		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
% от Общо разходи		0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
% от Нелихвените разходи		0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
Б. ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ		55,8	55,8	61,2	61,2
Текущи разходи		41,3	41,3	40,2	40,2
Капиталови разходи		14,5	14,5	21,0	21,0
% от БВП		0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
% от Общо разходи		0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
% от Нелихвените разходи		0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
В. КУЛТУРА		376,5	376,5	445,0	445,0
Текущи разходи		313,7	313,7	371,9	371,9
Капиталови разходи		62,7	62,7	73,1	73,1
% от БВП		0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
% от Общо разходи		1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
% от Нелихвените разходи		1,6%	1,6%	1,5%	1,5%
Г. РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО		13,3	13,3	13,6	13,6
Текущи разходи		3,8	3,8	4,1	4,1
Капиталови разходи		9,5	9,5	9,5	9,5
% от БВП		0,02%	0,02%	0,02%	0,02%
% от Общо разходи		0,05%	0,05%	0,05%	0,05%
% от Нелихвените разходи		0,06%	0,06%	0,05%	0,05%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ + РЕЗЕРВ		3 761,5	3 761,5	4 467,8	4 467,8
% от БВП		6,1%	5,7%	6,1%	6,1%
% от Общо разходи		15,2%	15,2%	15,1%	15,2%
% от Нелихвените разходи		15,6%	15,6%	15,5%	15,5%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ (А+Б+В+Г+Д+Е)		3 652,5	3 652,5	4 367,8	4 367,8
Текущи разходи		1 863,7	1 863,7	2 299,6	2 299,6
Капиталови разходи		1 788,7	1 788,7	2 068,2	2 068,2
% от БВП		5,9%	5,5%	5,9%	5,9%
% от Общо разходи		14,8%	14,8%	14,8%	14,8%
% от Нелихвените разходи		15,2%	15,2%	15,1%	15,2%

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА		2008	2008	2009	2009
млн. лв.		Програма	Програма * Аналитична	Проект**	Ставовище МС
А. МИННО ДЕЛЮ, ГОРИВА И ЕНЕРГИЯ		173,5	173,5	45,7	45,7
Текущи разходи		28,0	28,0	30,0	30,0
Капиталови разходи		145,5	145,5	15,7	15,7
% от БВП		0,3%	0,3%	0,1%	0,1%
% от Общо разходи		0,7%	0,7%	0,2%	0,2%
% от Нелихвените разходи		0,7%	0,7%	0,2%	0,2%
Б. СЕЛСКО СТОПАНСТВО, ГОРСКО СТОПАНСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ		1 081,3	1 081,3	1 303,3	1 303,3
Текущи разходи		924,6	924,6	1 232,8	1 232,8
Капиталови разходи		156,7	156,7	70,4	70,4
% от БВП		1,8%	1,6%	1,8%	1,8%
% от Общо разходи		4,4%	4,4%	4,4%	4,4%
% от Нелихвените разходи		4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
В. ТРАНСПОРТ И СЪБЩЕНИЯ		1 801,3	1 801,3	2 096,0	2 096,0
Текущи разходи		534,8	534,8	591,6	591,6
Капиталови разходи		1 266,5	1 266,5	1 504,5	1 504,5
% от БВП		2,9%	2,7%	2,9%	2,9%
% от Общо разходи		7,3%	7,3%	7,1%	7,1%
% от Нелихвените разходи		7,5%	7,5%	7,3%	7,3%
Г. ПРОМИШЛЕНОСТ И СТРОИТЕЛСТВО		7,9	7,9	9,9	9,9
Текущи разходи		7,7	7,7	9,8	9,8
Капиталови разходи		0,1	0,1	0,1	0,1
% от БВП		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
% от Общо разходи		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
% от Нелихвените разходи		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Д. ТУРИЗЪМ		15,2	15,2	18,4	18,4
Текущи разходи		13,6	13,6	14,4	14,4
Капиталови разходи		1,6	1,6	3,9	3,9
% от БВП		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
% от Общо разходи		0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
% от Нелихвените разходи		0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Е. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ПО ИКОНОМИКАТА		573,4	573,4	894,5	894,5
Текущи разходи		355,2	355,2	420,9	420,9
Капиталови разходи		218,2	218,2	473,6	473,6
% от БВП		0,9%	0,9%	1,2%	1,2%
% от Общо разходи		2,3%	2,3%	3,0%	3,0%
% от Нелихвените разходи		2,4%	2,4%	3,1%	3,1%
IX. РАЗХОДИ НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ		1 362,1	1 362,1	1 528,1	1 528,0
Текущи разходи		668,1	668,1	636,7	636,7
Резерв		694,0	694,0	891,4	891,3
% от БВП		2,2%	2,1%	2,1%	2,1%
% от Общо разходи		5,5%	5,5%	5,2%	5,2%
% от Нелихвените разходи		5,7%	5,7%	5,3%	5,3%

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ	
Политика „Устойчиви и прозрачни публични финанси“	<p><i>Целите на политиката са: търсене на съответствие между разпределението на ресурсите и заложените стратегически цели и получаване на по-висока добавена стойност при предоставяне на публични услуги на гражданите; изразходване на публичните ресурси по ефективен и ефикасен начин в процеса на изпълнение на политиките; въвеждане на институционални механизми, целящи контрол върху публичните разходи и гарантиране наличието на механизми за оценка на връзката между публичните разходи и постигането на целите на политиката.</i></p>
	<p>Програма „Бюджет и финансово управление“</p> <p>Целите на програмата са: поддържане на стабилни публични финанси и ефективно разпределение на ограничените публични ресурси; създаване на условия за оптимално усвояване на средствата от ЕС; тясно обвързване на европейските фондове в общата бюджетна рамка; ограничаване на външните и вътрешни рискове, в т.ч. високото равнище на дефицита по текущата сметка на платежния баланс; разработване и въвеждане на механизми за обвързване на публичните разходи с целите на политиките на правителството с оглед осигуряването на предсказуемост по отношение на разполагаемия ресурс; ефективно участие в международните финансови организации.</p>
	<p>Програма „Защита на публичните финансови интереси“</p> <p>Целите на програмата са: добро финансово управление на публичните средства посредством засилване на управленската отговорност, изграждане на адекватни и ефективни системи за финансово управление и контрол и независим вътрешен одит; оценка на системите за финансово управление и контрол на органите, участващи в усвояването на средствата от ЕС и получаване на достатъчна увереност за тяхната адекватност, надеждност, ефективност и ефикасност; последващи финансови инспекции за спазването на нормативните актове, уреждащи бюджетната и финансово-стопанската дейност; осъществяване на процесуалното представителство на Министерството на финансите и държавата, представлявана от министъра на финансите в предвидените от закона случаи в образуванияте съдебни, арбитражни и други производства; превенция и борба с корупцията.</p>
Политика „Ефективно събиране на всички държавни приходи“	<p><i>Целите на политиката са: намаляване на общата данъчна и осигурителна тежест; стимулиране на инвестициите; промяна на съществуващата данъчна система на прогресивно данъчно облагане на доходите на физическите лица с пропорционално данъчно облагане/плосък данък; опростяване на приходната система и ефективното ѝ администриране чрез подходяща обслужваща среда, в която не се създават бюрократични пречки и се улеснява изпълнението на данъчните задължения, както и чрез повишаване капацитета на приходната администрация, която да бъде в услуга на бизнеса; подобряване събираемостта на неплатените доброволно държавни вземания по принудителен ред; защита на държавния интерес в производството по несъстоятелност, в случаите когато държавата е кредитор с публични или определени със закон частни държавни вземания.</i></p>
	<p>Програма „Администриране на държавни приходи“</p> <p>Цел на програмата е ефективно събиране на държавните приходи за осигуряване ресурса за изпълнение на фискалната политика и приоритетите на правителството чрез стимулиране на доброволното изпълнение, основано на високо обществено доверие.</p>

<p>Политика „Защита на обществото и икономиката от финансови измами, контрабанда на стоки, трафик на хора, изпирание на пари и финансиране на тероризма”</p>	<p><i>Целите на политиката са: опазване на сигурността и реда, живота и здравето на обществото, както и на околната среда; защитата на обществото чрез прилагането на ограничения и збирани по вноса, износа и транзита, както и в борбата срещу митническите и валутни нарушения и престъпления, контрабандата и незаконния трафик на наркотици; опазване на културното наследство и защита правата върху интелектуалната собственост; предотвратяване на случаите на организирането на хазартни игри без разрешение; разкриване на случаи за изпирание на пари; превенцията срещу възможни финансови измами.</i></p>
	<p>Програма „Интегриране на финансовата система във финансовата система на ЕС”</p> <p>Целите на програмата са: ефективно функциониране в условията на пълноправно членство в ЕС, засилване на сътрудничеството на митническата администрация с други администрации, с правоприлагащи органи, с икономическите оператори и с обществеността; осъществяване на държавната политика в областта на противодействието на митническите, валутни и акцизни нарушения, на незаконния трафик на наркотични вещества, прекурсори и оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба и на защитата на права върху интелектуална собственост.</p>
	<p>Програма „Митнически контрол и надзор (нефискален)”</p> <p>Целите на програмата са: ефективно и ефикасно реализиране на държавната политика в областта на противодействието на митническите, валутните и акцизните нарушения, на незаконния трафик на наркотични вещества и прекурсори и оръжия, стоки и технологии с възможна двойна употреба, както и в областта на защитата на индустриалната и интелектуалната собственост и прилагането на нетарифните мерки; контрол по прилагане на нетарифните мерки и противодействието на митническите нарушения; митническо разузнаване и разследване; прилагане на мерки за защита на живота и здравето на хората, животни и растения, околната среда, културното и историческо наследство и др., както и за надзор върху пазара и др.</p>
	<p>Програма „Контрол върху организацията и провеждането на хазартни игри”</p> <p>Целите на програмата са свързани с предотвратяването на организирането и провеждането на незаконна хазартна дейност; участието на непълнолетни в хазартни игри; използването на игрални съоръжения, които не отговарят на изискванията на закона; изпирането на пари чрез осъществяването на хазартна дейност.</p>
<p>Политика „Управление на дълга”</p>	<p><i>Целите на политиката са: провеждане на разумна и ефективна заемна политика, поддържаща фискалната, макроикономическата и финансова стабилност на страната и съблюдаваща референтните стойности на държавния дълг, съгласно Закона за държавния дълг и критериите за членство в ЕС; стриктно наблюдение на размера и профила на дълга и използване на различни техники за намаляване на рисковете; поддържане на разходите за обслужване на дълга на възможно най-ниско ниво в средно- и дългосрочен аспект при приемлива степен на риск; осигуряване на стабилни източници за финансиране на бюджета и рефинансиране на дълга чрез оптимална селекция на възможните дългови инструменти при ново заемане; подкрепа на развитието на ефикасен и ликвиден местен пазар на държавен дълг и на капиталовия пазар като цяло; хармонизация на пазарите на ДЦК към пазарите на държавен дълг в ЕС, насочена към стандартизация на инструментите, хармонизация на условията и организацията на търговията с ДЦК, повишаване на ликвидността и прозрачността на пазара.</i></p> <p>Програма „Управление на ликвидността”</p> <p>Целите на програмата са: безпрепятствено финансиране на бюджета и рефинансиране на дълга при възможно най-ниска цена в средно и дългосрочен аспект при минимална степен на риск; гъвкаво управление на ликвидния риск и паричния ресурс с оглед своевременно осигуряване на средства за разчетените плащания; общ контрол на ликвидността и разпореждането със средствата на единната сметка.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ	
Политика „Насърчаване на сигурността, стабилността и сътрудничеството в света“	<i>Целите на политиката са: развитие на сътрудничеството в международните организации по проблемите на мира и сигурността, правата на човека, хуманитарните дейности и в международния кодификационен процес; последователно утвърждаване на взаимноизгодни двустранни отношения.</i>
	Програма „Развитие на сътрудничеството в международните организации по проблемите на мира и сигурността, правата на човека, хуманитарните дейности и в международния кодификационен процес“ Целите на програмата са: укрепване на международната сигурност и стабилност; утвърждаване на международен правов ред, демокрация, върховенство на закона и универсалните стандарти в областта на правата на човека.
	Програма „Последователно утвърждаване на взаимноизгодни двустранни отношения“ Целите на програмата са: реализиране на външнополитическите цели и приоритети на България чрез развитие и поддържане на мрежа от двустранни стратегически партньорства и приятелски взаимноизгодни отношения; активно участие в реализирането на политиките на ЕС и НАТО в контекста на двустранното сътрудничество; пълноценно използване на възможностите, произтичащи от членството на България в международни и регионални организации за обогатяване и разширяване на формите на двустранното ни сътрудничество; поддържане на активен културен, научен и образователен обмен, разпространение на постиженията на България.
Политика „Насърчаване участието на България в процесите на глобализация в социално-икономическата сфера“	<i>Целите на политиката са: насърчаване развитието на страната чрез инструментите на двустранното сътрудничество, както и чрез участие в програмите на международни организации в икономическата, социалната, културната, научно-техническата и хуманитарната области, в т.ч. използване на икономическите механизми и инструменти за издигане ролята и престижа на България в двустранен и глобален план.</i>
	Програма „Насърчаване ролята на България в международното сътрудничество в икономическата, социалната, културната и научно-техническата области“ Целите на програмата са: насърчаване на българския експорт на пазарите извън ЕС; постоянно нарастващ приток на чужди инвестиции в българската икономика; насърчаване на междуправителственото сътрудничество в икономическата, социалната, културната, научно-техническата и хуманитарната области; ефективно членство на България в международните икономически и финансови организации (СБ, МВФ, ЕЦБ, ЕБВР, ЕИБ); засилване участието на България в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), включително бъдещо членство на страната ни в ОИСР; създаване на благоприятни условия за осъществяване на българската политика за развитие
Политика „Европейска интеграция“	<i>Целите на политиката са: утвърждаване статуса и позициите на България като член на политически и икономически интегриран Европейски съюз с растяща роля в международните отношения; провеждане на българските интереси във формулирането и реализацията на политиките и в институционалното изграждане на ЕС; провеждане на българските интереси в политиките на Общата външна политика и политика за сигурност; последователно развитие на двустранните партньорства с европейските държави; координация с държавите-членки на ЕС на основни позиции по формирането и осъществяването на политиките на Европейския съюз.</i>

	<p>Програма „Провеждане на българските интереси във формулирането и реализацията на политиките и в институционалното изграждане на ЕС”</p> <p>Целите на програмата са: осигуряване на единни национални позиции в институциите и органите на ЕС; ефективно участие и провеждане на интересите на България във всички нива на процеса на взимане на решения по политиките на ЕС; координация с държавите-членки на позиции по актуални въпроси от дневния ред на ЕС, които са от интерес за България.</p> <p>Програма „Провеждане на българските интереси в Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС”</p> <p>Целите на програмата са: ефективно участие и провеждане на интересите на България във всички нива на процеса на взимане и изпълнение на решенията в областта на Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС; поддържане на баланс и кохерентност между българските външнополитически приоритети и тези на Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС, включително при прилагането на нейните конкретни инструменти; даване на национален принос при формирането на Общата външна политика и политика за сигурност в съответствие с интересите и целите на ЕС за глобална роля в международните отношения.</p> <p>Програма „Последователно развитие на двустранните партньорства с европейските държави”</p> <p>Целите на програмата са: качествено задълбочаване на отношенията със страните-членки на ЕС; укрепването на мрежата от двустранни стратегически партньорства в Европа; развитие и разширяване на традиционните приятелски отношения с европейските държави; поддържане и задълбочаване на политическия диалог между държавните и правителствени ръководители на страните от ЕС и другите страни от Западна Европа; последователно и трайно налагане на европейския облик на страната ни в Обединена Европа чрез средствата и на двустранното партньорство; координация с държавите-членки на ЕС на основни позиции по формирането и осъществяването на политиките на Европейския съюз; поддържане на активен обмен в областта на културата, науката и образованието, представяне на постиженията на България; поддържане и развитие на политическия диалог с държавите-членки на Централноевропейската инициатива.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Политика „Насърчаване на стабилността и сътрудничеството в региона”</p>	<p><i>Целите на политиката са: насърчаване и поддържане на стабилността и сътрудничеството в Югоизточна Европа и Черноморския регион с ключова роля на България; реализиране на българските интереси чрез задълбочаване на двустранните партньорства, насърчаване на стабилността и сътрудничеството в Югоизточна Европа и Черноморския регион.</i></p>
	<p>Програма” Реализиране на българските интереси чрез задълбочаване на двустранните партньорства”</p> <p>Целите на програмата са: по-нататъшно развитие на добросъседски и равноправни отношения на взаимноизгодно сътрудничество; въвеждане в механизмите на двустранното сътрудничество на новите възможности, предоставени от членството в ЕС и НАТО; поддържане на активен културен, научен и образователен обмен, разпространение на постиженията на България.</p>
	<p>Програма „Насърчаване на стабилността и сътрудничеството в Югоизточна Европа и Черноморския регион”</p> <p>Целите на програмата са: превръщане на Югоизточна Европа и Черноморския регион в зона на сигурност и стабилност, демократично развитие и социално-икономически просперитет; поддържане на изгоден баланс между националните, регионалните и глобалните интереси и цели; разширяване на участието на България в инфраструктурното развитие на региона; участие във формулирането и осъществяването на политиката на ЕС и НАТО в Югоизточна Европа и Черноморския регион; ефективно изпълнение на функциите на Председател на ЧИС от 1.11.2009 г.</p>

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> Политика „Защита на българите зад граница и утвърждаване на положителния образ на България” </p>	<p><i>Целите на политиката са: защита на българите зад граница и активно взаимодействие с българските общности; предотвратяване на нелегалната имиграция и регулиране на легалната миграция, утвърждаване на положителния образ на България зад граница; ефективна консулска дейност и защита на правата на българските граждани зад граница; осъществяване на ефективна визова политика в контекста на отговорностите на България като външна граница на ЕС; съхраняване и укрепване на идентичността и културата на българските общности зад граница; подобряване на миграционния баланс на страната, хармонично включване в българското общество на български граждани и лица от български произход, трайно установяващи се в страната; включване на културния, деловия и обществен елит на българската емиграция като ресурс в полза на България в двустранен и многостранен план.</i></p>
	<p>Програма „Консулска дейност и защита на правата на българските граждани зад граница”</p> <p>Целите на програмата са: ефективна защита на правата и интересите на българските граждани в чужбина; предоставяне на качествени консулски услуги; оказване на съдействие и помощ на изпаднали в бедствено положение в чужбина български граждани до тяхното завръщане в страната; подготовка за присъединяване към Шенгенското пространство от 2011 г.</p>
	<p>Програма „Съхраняване и укрепване на идентичността и културата на българските общности зад граница”</p> <p>Целите на програмата са: опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, етнокултурна и религиозна идентичност на българите и българските общности по света; защита на правата и свободите на лицата, принадлежащи към българските национални общности и малцинства, в съответствие с международноправните норми в тази област и с интересите на страната; усъвършенстване на законодателната уредба по отношение на българските граждани и лица от български произход постоянно пребиваващи в чужбина; разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина; привличане на висококвалифицираната млада българска имиграция за професионална реализация в България; съдействие за реализация в пълен обем на демократичните права и свободи на българските общности в европейските страни и други региони на света; включване на културния, деловия и обществен елит на българската емиграция като ресурс в полза на България в двустранен и многостранен план.</p>
	<p>Програма „Утвърждаване на положителния образ на България”</p> <p>Целите на програмата са: утвърждаване на новия образ на България като държава-член на ЕС и подобряване на обществените нагласи в ЕС; мобилизация на ресурса на международното културно сътрудничество и утвърждаване на неговата роля като системен елемент от публичната дипломация.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> Политика „Осигуряване и поддържане на ефективна дипломатическа служба” </p>	<p><i>Целите на политиката са: ефективна целенасочена дейност на дипломатическата служба зад граница и координирано взаимодействие с българските органи и институции; ефективни и сигурни комуникации и ефективно управление на задграничните държавни имоти; ефикасна администрация; ефективен и ефикасен вътрешен контрол върху цялостната дейност на МВнР и разходването на публичните средства.</i></p>
	<p>Програма „Координация и развитие на дипломатическата служба”</p> <p>Целите на програмата са: ефективно и координирано провеждане на външнополитическата дейност в изпълнение на стратегическите цели и приоритети от Правителствената програма; поддържане и усъвършенстване на системата за подбор, експертна подготовка и развитие на човешките ресурси в дипломатическата служба.</p>

	<p>Програма „Сигурност, информационно-комуникационна среда и задгранични държавни имоти”</p> <p>Целите на програмата са: изграждане, поддържане и развитие на системите за сигурност и информационни системи; осигуряване на ефективната и сигурна информационно-комуникационна среда за осъществяване на външната политика на страната; изграждане и поддържане на технологическа среда, която да отговаря на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, на националните стратегии за информационно общество, е-управление и е-правителство и на изискванията на НАТО и ЕС; ефективно и ефикасно управление и поддържане на недвижими имоти - държавна собственост извън страната.</p>
--	---

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА	
Политика „Отбранителни способности“	<p><i>Целите на политиката са насочени към: развитие на необходимите оперативни способности за готовност на силите за използване, ефективно разузнаване, развърщане и мобилност, бойна ефективност, ефективно командване, управление и комуникации, логистично осигуряване, защита на силите; постигане на концептуална и доктринална съвместимост за опериране на декларираните сили в мрежова среда и опозната оперативна картина; развитие на способностите и осигуряване на бойна подготовка на подразделенията от ВВС, изпълняващи задачата по защита на въздушното пространство; реален принос към съюзните и коалиционни операции чрез достигане на нивата на използваемост на силите - съответно 8% от състава на Сухопътните войски да е развърщан в операции и 40% - да притежават способности за развърщане; завършване на процеса на утилизация на излишното въоръжение, техника и боеприпаси и пренасочване на освободения човешки и финансов ресурс за изпълнение на приоритетните за МО дейности; ефективно използване на научните изследвания; подобряване ефективността на планиране и програмиране на отбранителните.</i></p>
	<p>Програма “Сухопътни войски”.</p> <p>Програмата цели усъвършенстване и развитие на оперативните способности на Сухопътни войски с приоритет на тези от декларираните сили.</p>
	<p>Програма “Военновъздушни сили”.</p> <p>Програмата цели изграждане на необходимите оперативни способности на Военновъздушните сили, включващи готовност за използване, ефективно командване, управление и комуникации, ефективно разузнаване, наблюдение и контрол на въздушното пространство, експедиционност, мобилност и прецизност в действията, логистично осигуряване, защита и подготовка на силите; изпълнение на приетите Цели на въоръжените сили - 2008 г. за Военновъздушните сили и поетите ангажименти в колективната система за сигурност и отбрана в пълен обем и в определените срокове; поддържане на въоръжението и техниката в боеготово състояние чрез реализиране на приоритетните проекти за модернизация и превъоръжаване на Военновъздушните сили в определените срокове и в рамките на наличните ресурси с основно внимание на Силите под командването на НАТО и Силите за развърщане; реорганизиране на системата за подготовка на офицерите, шабовете и войските в съответствие с изискванията и стандартите на НАТО за усъвършенстване на оперативните способности, ефективност и съвместимост със съюзните армии; изграждане и поддържане на сили с необходимото оборудване и подготовка за поддръжка на населението при бедствия, аварии и катастрофи и борба с тероризма.</p>
	<p>Програма “Военноморски сили”</p> <p>Програмата цели ефективно осъществяване на отбранителната политика на Република България, чрез адекватно развитие на оперативните способности на Военноморските сили, гарантиращи националната и колективна сигурност и отбрана; изпълнение на Цели на въоръжените сили - 2008 г. за Военноморските сили - за повишаване нивото на оперативна съвместимост със страните членки на НАТО в приетия обем и срокове при спазване на ресурсните ограничения; изграждане на необходимите оперативни способности на Военноморските сили, за постигане на адекватна готовност на силите за използване, ефективна система за командване, управление, наблюдение и ранно предупреждение, способности за развърщане, логистично осигуряване, оцеляване и самозащита; поддържане на способностите на Военноморските сили за подпомагане на населението при бедствия, промишлени аварии и катастрофи.</p>

	<p>Програма “Централно управление и осигуряване на въоръжените сили”</p> <p>Програмата цели осигуряване трансформацията и успешното функциониране на Генералния щаб и поделенията осигуряващи и поддържащи МО и БА в съответствие с Актуализирания план за организационно изграждане и модернизация на въоръжените сили; изграждане на необходимите оперативни способности чрез изпълнението на договорените с НАТО Цели на въоръжените сили за Генералния щаб и поделенията, осигуряващи и обслужващи МО и БА; осигуряване на надеждна поддръжка на системите и съоръженията за управление на войските, своевременното и непрекъснато логистично осигуряване; достигане на необходимото ниво за сигурност на информацията, съответстващо на националното законодателство и споразуменията с НАТО и страните-членки; завършване на процеса на утилизация на излишното въоръжение, техника и боеприпаси и пренасочване на освободения човешки и финансов ресурс за изпълнение на приоритетните дейности.</p>
	<p>Програма “Военна полиция”</p> <p>Програмата цели усъвършенстване и развитие на способности, осигуряващи реализирането на комплексната система от мерки за неутрализиране на рискови фактори и заплахи за реда и сигурността в МО и БА; изпълнение на поетите ангажименти към НАТО и ЕС, за реален принос към колективната система за сигурност и издигане на оперативната съвместимост на декларираните формирания.</p>
	<p>Програма “Научна и изследователска дейност”</p> <p>Програмата цели повишаване ролята на научно-изследователската дейност в процеса на трансформация и модернизация на БА, изпълнение на Целите на въоръжените сили - 2008г. и подготовката на важни управленски решения на ръководния състав на МО; понататъшно интегриране в системата за отбранителни изследвания на НАТО и ЕС; включване в съвместни научно-изследователски проекти, за които в Република България има научен и производствен потенциал и осигурени финансови ресурси; усвояване на съвременни системи въоръжение, технологии и екипировка; осъществяване на активно международно сътрудничество в областта на научните изследвания за отбрана; поддържане на постоянно ниво на качество и надеждност през целия жизнен цикъл на отбранителните продукти, оптимизиране управлението и ускоряване на процеса на снемане от употреба на въоръжение и техника, утилизация и освобождаване от излишни бойни припаси.</p>
	<p>Програма “Развитие на системите за командване, управление, комуникации, наблюдение, разузнаване и информационни системи (C4ISR)”</p> <p>Програмата цели осигуряване на непрекъснато ефективно командване, управление и комуникации на държавното ръководство и видовете Въоръжени сили; постигане на оперативна съвместимост на КИС на БА с тези на армиите на страните членки на НАТО и ЕС; превъоръжаване на свързочните подразделения от БА за осигуряване на тактически комуникационни линии за привързване и управление на войските на национално ниво, както при изпълнение на мисии в чужбина, така и на територията на страната; изграждане и развитие на автоматизираната информационна система и информационната инфраструктура на БА; защита на обмена на информацията; поетапно освобождаване на честотните ленти за изпълнение на Стратегията за въвеждане на универсални мобилни далекосъобщителни системи (UMTS) в Република България, чрез подмяна на стационарните и полевите радиорелейни станции и съпътстващото им оборудване.</p>

<p>Политика “Национална и евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност”</p>	<p><i>Целите на политиката са свързани с активно участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС в областта на сигурността и отбраната и изпълнение на ангажименти към други международни организации, както и споделяне на тежестта със съюзниците от НАТО и ЕС при участие в операции за осигуряване на международния мир и сигурност.</i></p>
	<p>Програма “Участие на въоръжените сили в многонационални формирания, военни операции зад граница и международни учения”</p> <p>Програмата цели усъвършенстване на съюзните практики и способността на Съвместното оперативно командване за планиране и управление на формированията от Въоръжените сили, участващи в национални междуведомствени и многонационални операции и мисии извън територията на страната.</p>
	<p>Програма “Сигурност чрез сътрудничество и интеграция”</p> <p>Програмата цели постигане на ефективност при осъществяване на военно-политическото сътрудничество със страните-членки на НАТО с оглед постигане на по-висока степен на доктринална и оперативна съвместимост; увеличаване на способностите на МО и ГЩ на БА да предоставят и получават практически опит в областта на отбранителните и свързаните със сигурността аспекти на процеса на трансформация в Алианса; прилагане, развитие и задълбочаване на концепцията на НАТО за международно сътрудничество с партньорите от Евроатлантическия съвет за партньорство, държавите от Средиземноморския диалог, Истанбулската инициатива за сътрудничество, Украйна, Русия и други държави, които не членуват в НАТО и другите формати за сътрудничество на Алианса, но допринасят за операциите и мисиите на НАТО.</p>
	<p>Програма “Военна информация”</p> <p>Програмата цели непрекъснато добиване, оценка и предоставяне на изпреварваща информация на държавното и военното ръководство за потенциални традиционни и нетрадиционни заплахи и рискове за системата за национална и международна сигурност и отбранителната система на страната, за вземане на бързи и адекватни решения; поддържане на адекватни способности за информационно осигуряване в разузнавателно отношение на контингенти от Българската армия, участващи в международни военни операции и мисии извън територията на България и в интерес на борбата с международния тероризъм.</p>
<p>Политика „Хората в отбраната”</p>	<p><i>Целите на политиката са насочени към: набирането, подготовката и задържането на личния състав; повишаване и поддържане на привлекателността на военната професия на пазара на труда; повишаване на социалния статус и мотивация на военнослужещите; развитие на конкурентна военно-образователна система.</i></p>
	<p>Програма “Образование, квалификация и обучение”</p> <p>Програмата цели повишаване ефективността на функциониране на военно-образователната система чрез подобряване на условията за повишаване на образованието и квалификацията на кадрите военнослужещи и гражданските лица от МО и БА.</p>
	<p>Програма “Повишаване качеството на живот”</p> <p>Програмата цели повишаване качеството на живот чрез усъвършенстване на системата за заплащане, здравето осигуряване, отдиха и рационалното възстановяване, както и подобряване на жилищното осигуряване на личния състав на МО и БА.</p>

Политика „Поддръжка и осигуряване на отбраната“	<p><i>Целите на политиката са насочени към: повишаване ефективността на управлението и качеството на системата за поддръжка и осигуряване на отбраната; изграждане на обща информационна инфраструктура и на сертифицирана информационна система; освобождаване на МО и БА от излишна военна инфраструктура, въоръжение, техника и имуществва, както и от несвойствени дейности; превръщане на Националния военноисторически музей в обществено средище и информационен център за военна история и наука; повишаване на нивото на обществена подкрепа за осъществяване на отворена, гъвкава и модерна отбранителна политика; формиране на устойчиви положителни обществени нагласи за дейността на Министерството на отбраната и в частност за участието на българските въоръжени сили в операции зад граница.</i></p>
	<p>Програма “Административно управление и осигуряване”</p> <p>Програмата цели повишаване ефективността в процеса на управление и осигуряване на МО в рамките на отпуснатите ресурси и приетите планове и програми; привеждане на административното управление и осигуряване в съответствие с нормативните документи и по изискванията и стандартите на НАТО; освобождаване на МО и БА от излишната военната инфраструктура, въоръжение и техника, както и несвойствени дейности, създаване на условия и предпоставки за успешно изпълнение на Актуализирания план за организационно изграждане и модернизация на ВС; приемане, съхранение и разпореждане с излишните за МО и БА въоръжение, бойна и специална техника и имущество.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ	
Политика „Опазване на обществения ред и противодействие на престъпността”	<i>Целите на политиката са: предотвратяване и разкриване на тежки престъпления; ограничаване на организираната престъпност и превенция на рисковете и заплахите за обществената сигурност; защита на стратегически и особено важни обекти и повишаване степента на сигурност на охраняваните обекти, осъществяване на ефективен контрол по пребиваването на чужденци в страната; спазване на основните човешки права и свободи; противодействие на тероризма в най-острите му форми на проявление и съдействие в борбата срещу организираната и тежката криминална престъпност.</i>
	Програма „Противодействие на престъпността, опазване на обществения ред и превенция” Целите на програмата са: повишаване ефективността на работата на полицейските структури, подобряване резултатността от провежданата оперативно-издирвателна и контролно-методическа дейност за ограничаване, разкриване и документиране на извършените престъпления; предотвратяване и разкриване на тежки престъпления; ограничаване на организираната престъпност и превенция на рисковете и заплахите за обществената сигурност; защита на стратегически и особено важни обекти и повишаване степента на сигурност на охраняваните обекти; осъществяване на ефективен контрол по пребиваването на чужденци в страната; спазване на основните човешки права и свободи в съответствие с международните и европейски стандарти, при поддържане на оптимален баланс между контрола на незаконната миграция и свободата на движение на хора; противодействие на тероризма в най-острите му форми на проявление и съдействие в борбата срещу организираната и тежката криминална престъпност на територията на Република България.
	Програма „Охрана на държавната граница и контрол за спазването на граничния режим” Целите на програмата са: защита на националния суверенитет в териториалното море и българската част на р. Дунав; гарантиране осъществяването на суверенните права, юрисдикцията на Р. България в морските пространства и българската част на р. Дунав; охрана на морската и речната държавни граници и осъществяване на граничен режим в териториалното море и вътрешните водни пътища; контрол режима на плаване, на риболов, опазване на околната среда за опазване на живите и неживите морски ресурси; оказване на помощ и спасяване на хора и кораби при бедствие, съвместно със специализираните органи, осъществяващи търсене и спасяване по море.

<p>Политика „Осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност“</p>	<p><i>Целите на политиката са: опазване на живота, здравето и имуществото на гражданите; осигуряване на пожарната безопасност на стратегически и особено важни обекти на територията на страната, както в мирно време, така и при кризи от военен и невоенен характер.</i></p>
	<p>Програма „Пожарна безопасност, защита на населението при пожари, бедствия, аварии и катастрофи“</p> <p>Целите на програмата са: предоставяне на качествени и ефективни услуги на обществото при пожари и кризисни ситуации, възникнали в следствие на бедствия, аварии и катастрофи; Въвеждане на най-добрите европейски практики за пожарна безопасност в областта на държавния противопожарен контрол при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите в урбанизираните, горските, защитените и нарушени територии за възстановяване и разширяване възможностите за сътрудничество и взаимодействие в областта на пожарната безопасност с останалите страни от Европейския съюз и НАТО; развитие и усъвършенстване на научно-приложната, изследователската и изпитвателната дейност; повишаване противопожарната култура на подрастващите и населението.</p>
<p>Политика „Общосигуряващи дейности“</p>	<p>Програма “Оперативно-техническо осигуряване”</p> <p>Цели на програмата са: осигуряване на негласна оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително изготвянето на веществени доказателствени средства.</p>
	<p>Програма “Обучение, квалификация и научни изследвания”</p> <p>Целите на програмата са: обучение на български и чуждестранни граждани за придобиване на образователно-квалификационна и образователно-научна степен на висшето образование; обучение в първоначална подготовка на новоназначени служители в МВР; обучение за повишаване квалификацията на служителите от МВР и от държавната администрация; обучение за преквалификация на служители от МВР; извършване на научни и приложни изследвания по въпроси на сигурността и обществения ред.</p>
	<p>Програма “Информационно осигуряване, научни изследвания и разработки и административно обслужване”</p> <p>Цели на програмата са: подобряване на информационното обслужване на ръководството на МВР, службите и дирекциите на министерството и други държавни органи; извършване на теоретични и приложни научни изследвания; научноизследователска дейност; експертна дейност; методическа дейност; медицинско обслужване на служителите на МВР и на други лица, определени в правилника за прилагането на закона за МВР; стационарно лечение, рехабилитационна и амбулаторно-поликлинична дейност; административно обслужване на структурните звена на МВР и на външни лица и организации.</p>
<p>Предоставяне на особена закрила на чужденци</p>	<p>Програма „Убежище и бежанци“</p> <p>Целите на програмата са: създаване на условия за ефективно провеждане на производството за предоставяне на статут на бежанец; интеграция на получилият статут на бежанец и хуманитарен статут в България; пълноценно включване в живота на страната, без да се прибягва до социални помощи; усвояване на средства от Европейския бежански фонд в периода 2007-2010 г.</p>

* Министерството на вътрешните работи не е представило актуализиран програмен формат на бюджета за 2009 г. и съответното разпределение на разходите по бюджета си по политики, по други програми, непопадащи в рамките на провежданите политики, и по програма „Администрация“ в рамките на уточнените параметри на бюджетите за 2009 г.

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО	
Политика в областта на правосъдието	Целта на политиката в областта на правосъдието е създаването на ефективна и справедлива съдебна система, защита правата и свободите на гражданите.
	Програма „Правна рамка и услуги за функциониране на съдебната система” Целите на програмата са: утвърждаване на ефективна съдебна система; усъвършенстване на законодателната рамка за функциониране на съдебната система; утвърждаване на европейските стандарти в правораздаването; постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, усъвършенстване на международното сътрудничество при защита правата на пострадалите от престъпления и тяхната компенсация съгласно ЗПФКПП. Реализиране на максимален брой молби за промяна на гражданството и своевременно изготвяне на удостоверенията и уведомятията по Закона за българското гражданство.
	Програма „Надзор на специални разузнавателни средства” Цел на програмата е осигуряване на по-ефективен и надежден контрол по отношение прилагането на специални разузнавателни средства, съхранението и унищожаването на събраната чрез тях информация, която не е необходима за оперативно-издирвателната дейност или за наказателното производство.
	Програма „Регистри” Целите на програмата са: изграждане, поддръжане и съхранение на сигурна национална база данни за вписванията по Закона за особените залози; подобряване на нормативната уредба относно отношенията при финансиране срещу обезпечение; създаване на условия за усъвършенстване на регистъра на особените залози и превръщането му в съвременна електронна база данни, публично достъпна през Интернет; интегриране на регистъра на особените залози като съставна част при изпълнение на регистърната форма, включена в плана за изпълнение на Стратегията за създаване на Централен регистър на юридическите лица и на Електронен регистърен център на Република България; осигуряване на услуги от правосъдната система към гражданите, бизнеса и държавната администрация, чрез използване на информационни технологии.
	Програма „Охрана на съдебната власт и на лицата, застрашени в наказателното производство” Целта на програмата е осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради; опазване здравето и живота на магистрати и свидетели; оказване на своевременно съдействие на органите на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане и конвоиране.
	Програма „Равен достъп до правосъдие” Целта на програмата е защита на правата и законовите интереси на гражданите чрез гарантиране на равен достъп на лицата до правосъдие и осигуряване на ефективна правна помощ.
	Програма „Инвестиции на органите на съдебната власт” Цел на програмата е повишаване качеството и бързината на предоставяните услуги чрез подобряване на материалните условия за дейността на органите на съдебната власт, осигуряването на условия за равен достъп до съдебните сгради на гражданите, в т.ч. и на нетрудоспособните граждани /инвалиди/ и осигуряването на условия за сигурност на съдебния процес.

Политика в областта на изпълнение на наказанието	<p><i>Цели на политиката са: осигуряване на защитата на обществото от правонарушителите и противодействие на престъпността, гарантиране на правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация; поправка и ресоциализация на осъдените лица в местата за лишаване от свобода и извън тях в обществото; привеждане на пенитенциарните заведения в съответствие с международните минимални стандарти за местата за задържане и Европейските правила за затворите</i></p>
	<p>Програма “Затвори – изолация на правонарушители”</p> <p>Целта на програмата е увеличаване на жилищната площ на всеки един, лишен от свобода, до 4 кв.м.; повишаване на контрола; подобряване условията за живот на лишените от свобода в съответствие с утвърдените стандарти.</p>
	<p>Програма “Следствени арести и пробация”</p> <p>Целта на програмата е хуманитарно третиране на задържаните лица и подобряване жилищно-битовите условия в арестите; прилагане на краткосрочната програма за работа с наркотично зависими и редуциран вариант за оценка на правонарушителите и в следствените арести; интензивно използване на програмите за работа с наркомани и шофиращи в нетрезво състояние в пробационните служби.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА	
Политика в областта на заетостта	<i>Целите на политиката са: повишаване на предлагането на труд чрез активиране на продължително безработните лица и неактивните, подпомагане на преходите на личността между различните състояния на пазара на труда в подкрепа на социалното включване, повишаване на равнището на знания и умения на работната сила и по-производителна заетост.</i>
	<p>Програма „Активиране на безработните и неактивните и повишаване на качеството на работната сила на безработните и заетите лица”</p> <p>Целите на програмата са: изграждане на пътеки за преход от безработица и неактивност към обучение и заетост чрез активни мерки; насърчаване на заетостта на групи лица в трудоспособна възраст, които са излезли от пазара на труда поради придобиването на право на пенсия за ранно пенсиониране; превантивни действия, осигуряващи максимално кратък престой като безработни на лицата, които загубват своята работа; осигуряване на условия за плавен преход между отделните състояния на пазара на труда.</p>
Политика в областта на трудовите отношения	<i>Целите на политиката са: повишаване качеството на труда, успешно функциониращ пазар на труда, развитие на законодателството в съответствие с правото на Европейския съюз; подобряване на качествените характеристики на работната сила и условията на труд в предприятията; повишаване на ефективността и ефикасността на контрола по спазване на трудовото законодателство; усъвършенстване и развитие на социалния диалог и съдействие за уреждане на колективни трудови спорове.</i>
	<p>Програма „Осигуряване на подходящи условия на труд”</p> <p>Целите на програмата са: опазване здравето, работоспособността и живота на работещите; усъвършенстване на законодателството и осъществяване на ефективен и ефикасен контрол по спазването му; повишаване качеството в дейността на звената за консултиране и подпомагане на работодатели.</p>
	<p>Програма “Предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти”</p> <p>Цел на програмата е подпомагане процеса на усъвършенстване и развитие на социалния диалог; усъвършенстване на нормативната уредба относно уреждането на колективните трудови спорове; съдействие за уреждане на КТС със способите на посредничеството и трудов арбитраж.</p>
Политика в областта на социалното подпомагане	<i>Целите на политиката са насочени към гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението и по-добра целенасоченост на социалните помощи и социална интеграция на уязвимите групи от населението.</i>
	<p>Програма “Предоставяне на социални помощи при прилагане на диференциран подход”</p> <p>Целите на програмата са: подпомагане на гражданите, които без помощта на друго не могат да задоволяват своите основни жизнени потребности; подпомагане на социалното включване на лицата, които получават социални помощи; насърчаване на трудовата заетост на безработните лица, които отговарят на изискванията за получаването на месечни социални помощи.</p>
	<p>Програма “Осигуряване на целева социална защита за отопление на населението с ниски доходи”</p> <p>Цел на програмата е да се предоставят финансови средства, с които хората с ниски доходи да осигурят отоплението си през зимния период.</p>

	<p>Програма “Закрила на децата чрез преход от институционални грижи към алтернативни грижи в семейна среда”</p> <p>Целта на програмата е оказване на финансова подкрепа на семействата и е в съответствие и изпълнение на принципите на закрила – отглеждане на децата в семейна среда. Финансовата подкрепа е част от работата по превенция на изоставянето, реинтеграция, при настаняване на деца в семейства на роднини или близки и средства за услугата приемна грижа.</p>
	<p>Програма “Социално включване на други рискови групи от населението”</p> <p>Целите на програмата са развитие и модернизирание на социалните услуги и подобряване качеството и условията на живот на групите в неравностойно положение.</p>
<p>Политика за демографско развитие и равни възможности</p>	<p><i>Целите на политиката са: забавяне темповете на намаляване броя на населението с тенденция за стабилизирането му в дългосрочен план и осигуряване на високо качество на човешкия капитал, включващ хората с тяхното здравословно състояние, образование, способности и умения, както и осигуряване на равен достъп до ресурсите на обществото и равноправно участие в създаването и потреблението им за всички групи в неравностойно положение, независимо от пол, възраст, увреждане, етническа принадлежност, вяра, сексуална ориентация и др.; забавяне на негативните демографски процеси и намаляване на броя на населението; преодоляване на негативните последици от остаряване на населението и подобряване на качествените характеристики на човешкия капитал; постигане на социална кохезия и създаване на равни възможности за пълноценен възпроизводителен и репродуктивен живот за всички социални групи; ограничаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението и обезлюдяването в някои региони и селата.</i></p>
	<p>Програма “Демографско развитие на населението”</p> <p>Целите на програмата са: координиране и синхронизиране на усилията и плановите ресурси на ведомствата за изпълнение на демографската политика; извършване на текущ мониторинг и актуализация на изпълнението на демографската политика и на демографската стратегия; изграждане на функциониращ Национален механизъм за хоризонтално планиране, бюджетирание и актуализиране на демографската политика; провеждане на ежегодни проучвания и анализи по основните тенденции на демографското развитие; създаване и поддържане на база данни за основните демографски процеси и за подобряване на качеството и развитието на човешкия капитал на основата на приета от МС система от показатели за мониторинг и отчитане на изпълнението на Националната стратегия за демографско развитие на Р. България 2006-2015 г. и на годишните планове към нея.</p>
	<p>Програма “Подпомагане на семейства с деца”</p> <p>Целите на програмата са насочени към: подпомагане на жените и семействата преди раждането на дете, когато са неосигурени (еднократна помощ при бременност); подпомагане на майките при раждането на дете (еднократна помощ при раждане на дете); подпомагане на отглеждането и образованието на деца в семейства с по-ниски доходи от посочените в закона за държавния бюджет за съответната година (месечна помощ за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20- годишна възраст); подпомагане на неосигурените жени при отглеждане на дете до една година (месечна помощ за отглеждане на дете до една година); покриване на част от разходите за ученици в началото на учебната година (еднократна целева помощ за първокласници).</p>
	<p>Програма „Интеграция на хората с увреждания”</p> <p>Цели на програмата са: постигане на пълноценна реализация и равни възможности на хората с увреждания чрез осигуряване на заетост и професионална рехабилитация; повишаване степента на информираност на хората с увреждания за техните права и на обществото за проблемите и възможностите им и промяна в обществените нагласи спрямо тях; създаване на необходимите условия за интеграция на хората с увреждания, чрез усвояване на финансови средства от европейски социални и други фондове; осигуряване на равни възможности за социално включване на хората с увреждания.</p>

	<p>Програма “Равни възможности”</p> <p>Цели на програмата са: повишаване на информираността и чувствителността на обществото към проблемите за осигуряване на условия за равен достъп до права, блага, стоки и услуги и равноправно участие в обществения живот; постигане на равни възможности на жените и мъжете и на групи в неравностойно положение при участието им в обществения живот; осъществяване на дейности, свързани с международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”.</p>
<p>Политика в областта на доходите</p>	<p><i>Целите на политиката са: ускорено и устойчиво нарастване на доходите на българските граждани в зависимост от икономическото и социално развитие на страната.</i></p>
	<p>Програма “Усъвършенстване на механизмите и инструментите в областта на политиката на доходите от труд”</p> <p>Целите на програмата са: системно повишаване на доходите от труд в съответствие с икономическото развитие при отчитане ролята на социалните партньори; подобряване жизнения стандарт на българските граждани съобразно икономическите възможности на страната и изискванията на Европейския социален модел.</p>
	<p>Програма “Защитени минимални плащания”</p> <p>Целите на програмата са: ежегодно определяне и актуализиране на линията на бедност; гарантиране изпълнението на икономическата и социалната функции на минималната работна заплата; подобряване адекватността на системата от минимални плащания.</p>
<p>Политика в областта на трудовата миграцията</p>	<p><i>Целите на политиката са: подпомагане на българските граждани - като граждани на ЕС, да упражняват правото си на свободно движение в Общността и осигуряване свободно движение на гражданите на ЕС в България; ефективно участие в процеса на формиране и осъществяване на общата политика на ЕС в областта на свободното движение на хора; осигуряване на гарантирана възможност на всички български граждани да ползват пълния набор от права на социална сигурност при движение в ЕС и Европейското икономическо пространство, както и осигуряване на възможността за пълен достъп до българската система за социална сигурност на гражданите на ЕС и Европейското икономическо пространство при пребиваването им в България; ефективно управление на миграционния процес и интеграция на имигранти от трети страни в съответствие с общата миграционна политика на ЕС и Общите основни принципи за интеграция на имигрантите; ефективно участие в процеса на формиране и осъществяване на общата политика на ЕС в областта на миграцията и интеграцията на имигранти, обвързано с националния интерес; изпълнение на заложените цели в Европейския фонд за интеграция по Общата програма за солидарност и управление на миграционните потоци с цел улесняване интеграцията на имигранти в българското общество.</i></p>
	<p>Програма “Свободно движение на хора”</p> <p>Цел на програмата е гарантиране на възможността на всички български граждани да ползват пълния набор от права на социална сигурност при движение в ЕС и Европейското икономическо пространство, както и осигуряване на възможността за пълен достъп до българската система за социална сигурност на гражданите на ЕС и Европейското икономическо пространство при пребиваването им в България.</p>
	<p>Програма “Миграция и интеграция на имигранти”</p> <p>Цел на програмата е ефективно участие в процеса на формиране и осъществяване на инициативите на ЕС в областта на миграцията и интеграцията на имигранти и изпълнение на целите в Европейския фонд за интеграция по Общата програма за солидарност и управление на миграционните потоци за успешна интеграция на имигранти.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО	
Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здравеопазване	<i>Целите на политиката по опазване и контрол на общественото здраве са свързани с гарантиране качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите, чрез реализиране промоция на здраве, интегрирана профилактика на незаразните болести, надзор на заразните болести, ефективен държавен здравен контрол.</i>
	Програма “Здравен контрол” Цел на програмата е осъществяване на ефективен здравен контрол върху обектите с обществено предназначение, стоките - имащи значение за здравето на населението, дейности със значение за здравето на човека.
	Програма “Профилактика на незаразните болести” Цел на програмата е ограничаване на най-често срещаните незаразни заболявания, подобряване здравето на населението и предпазване от най-често срещаните незаразни заболявания.
	Програма “Профилактика и надзор на заразните болести” Цел на програмата е ограничаване възникването и разпространението на заразни болести, поддържане на сигурна система за своевременно разпознаване и съобщаване на случаите на заразни болести, осигуряване на качествена диагностика на заразните болести, опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск.
	Програма “Вторична профилактика на болестите” Цел на програмата е намаляване на разпространението на социално значими заболявания.
	Програма “Намаляване търсенето на наркотици” Цел на програмата е разработване на политика по намаляване търсенето на наркотици.
Политика в областта на диагностиката и лечението	<i>Целите на политиката са насочени към осигуряване на достъпна и качествена медицинска помощ и услуги; извънболнична медицинска помощ; болнична помощ; диспансери; медицинска помощ при спешни състояния; осигуряване на органи, тъкани и клетки за трансплантация; осигуряване на диагностичирани и преработени кръв и кръвни съставки; осигуряване на медико-социални грижи за деца в неравностойно положение от 0-3 години; установяване степента на намалена работоспособност и потвърждаване на професионално заболяване; диализно лечение; други медицински услуги и интензивно лечение.</i>
	Програма “Извънболнична помощ” Целите на програмата са: удовлетворяване на потребностите на населението от качествена първична и специализирана извънболнична медицинска помощ; лечение на заболявания на извънболнично ниво с оглед ограничаване на излишните хоспитализации.
	Програма „Болнична помощ” Цел на програмата е своевременно откриване и лечение на болните с оглед ограничаване и намаляване заболяемостта и подобряване качеството на живот.
	Програма „Диспансери” Цел на програмата е своевременно откриване и лечение на болните с оглед ограничаване и намаляване заболяемостта и подобряване качеството на живот.
	Програма „Спешна медицинска помощ” Цел на програмата е бързо, адекватно и професионално оказване на медицинска помощ при спешни състояния.

	<p>Програма “Трансплантация на органи, тъкани и клетки” Цел на програмата е осигуряване на качествени тъкани и органи за трансплантация.</p> <p>Програма “Осигуряване на кръв и кръвни съставки” Програмата цели контрол върху качеството, безопасността и рационалната употреба на кръвта и кръвните съставки с оглед избягване на инциденти и нежелани реакции, свързани с употребата на кръв и кръвни съставки.</p> <p>Програма “Медико-социални грижи за деца в неравностойно положение” Цел на програмата е осигуряване на профилактика, диагностициране, лечение, рехабилитация и специфични грижи на деца; доотглеждане на недоносени деца; отглеждане, възпитание, обучение и подготовка за интеграция в обществото на деца, лишени от родителска грижа; предоставяне на алтернативни на институционалните грижи за общността медико-социални грижи за деца в неравностойно положение.</p> <p>Програма “Експертизи за степен на увреждания и трайна неработоспособност” Програмата цели изготвяне на медицинска експертиза на степента на увреждане и установяването на временна неработоспособност и степента на трайно намалена неработоспособност</p> <p>Програма “Хемодиализа” Цел на програмата е осигуряване на лечението на болни с хронична бъбречна недостатъчност чрез извънбъбречни методи на почистване на кръвта.</p> <p>Програма “Други медицински услуги” Цел на програмата е осигуряване на медицински транспорт на болни в тежко състояние; транспорт на кръв и кръвни продукти; транспорт на психично болни пациенти; профилактични, противоепидемични и медицински дейности при бедствия, аварии, катастрофи и други епидемични ситуации – диагностика и лечение.</p> <p>Програма „Интензивно лечение” Програмата цели осигуряване на интензивно лечение на определен контингент пациенти със сериозно нарушени жизнено важни функции, които трябва да бъдат поддържани.</p>
<p>Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия</p>	<p><i>Целта на политиката е насочена към осигуряване на навременен достъп до лекарствени продукти и медицински изделия, отговарящи на стандартите за качество, безопасност и ефективност.</i></p> <p>Програма “Достъпни и качествени лекарствени продукти и медицински изделия” Цел на програмата е осигуряване на лекарствени продукти и медицински изделия, които отговарят на стандартите за качество, безопасност и ефикасност. По програмата се доставят лекарствените продукти, предназначени за пациенти с тежки заболявания, които изцяло са зависими и се нуждаят от прилагане без прекъсване на скъпи животоспасяващи и животоподдържащи лекарства.</p>

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА*	
Политика в областта „Всеобхватно, достъпно и качествено образование и обучение в областта на средното образование“	Визия за развитието на политиката областта на училищното образование: осигуряване на равен достъп до качествено образование на всяко българско дете
	Програма Наблюдение, анализ и оценка на качеството в средното образование. Програмата обхваща дейностите по разработване на политика; организация на учебния процес; методическа подкрепа, координация и контрол на средното образование; изграждане на ефективна система за вътрешно оценяване и въвеждане на национално стандартизирано външно оценяване; научно-информационно осигуряване на системата, управление на участието в международни програми и проекти.
	Програма Продължаващо професионално обучение. Програмата съдейства за адекватното и качествено развитие на националната система за професионално образование, обучение и ориентиране в контекста на ученето през целия живот и продължаващото професионално обучение, с оглед осигуряване на ефективна интеграция и реинтеграция на човешките ресурси на пазара на труда и в съответствие с европейските изисквания.
	Програма Улесняване на достъпа до всеобщо образование Програмата е насочена към по-пълно обхващане на учениците и улесняване на достъпа до образование чрез осигуряване на превоз до средишните училища, учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване, безплатни закуски за децата и учениците до IV клас, стипендии за учениците след завършено основно образование и ученически общежития и столове.
	Програма Осигуряване на учебния процес Програмата включва дейностите по оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала, осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, информационно-комуникационно осигуряване на българските училища, квалификацията и кариерното развитие на кадрите и системата, стопанисване и управление на материалната база и енергоефективно саниране на училищата.
	Програма Интеграция и реинтеграция на деца и ученици Изпълнението на програмата цели: създаване на подкрепяща среда в детските градини и училищата за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, обучение и квалификация на педагогически и управленски кадри за работа с деца и ученици със специални образователни потребности в обща образователна среда, постигане на промяна на нагласите в обществото в подкрепа на интегрираното обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, функциониране и развитие на ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности, сътрудничество с институциите, свързани с грижата за децата в неравностойно положение, гарантиране на правото на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства, съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците от малцинствата, създаване на предпоставки за успешна социализация и успешно усвояване на българския език.
	Програма Организиране на свободното време Изпълнението на програмата цели: подпомагане на физическото, социалното и личностното развитие на децата и учениците чрез осигуряване на обучение извън задължителното учебно време, съобразно интересите и желанията на учениците, откриване, стимулиране и развитие на способностите на деца с изяви дарби, повишаване на социалните умения на учениците; разширяване на възможностите за прилагане на здравно образование, основано на подхода “умения за живот”.

	<p>Програма Образование на българите в чужбина</p> <p>Програмата цели съхраняване и разширяване на българското етнокултурно пространство извън пределите на Република България чрез осигуряването на образователна дейност сред българските общности зад граница.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Политика в областта на „Равен достъп до качествено висше образование“</p>	<p><i>Визия за развитието на политиката областта на „Равен достъп до качествено висше образование“: осигуряване на качество и отвореност на системата на висшето образование</i></p>
	<p>Програма Управление на качеството във висшето образование.</p> <p>С програмата министерството цели насърчаване на усилията на автономните висши училища за непрекъснато развитие на качеството на предлаганото висше образование, подпомагане на висшите училища при въвеждане на вътрешни системи за оценяване и поддържане на качеството на обучение, създаване на условия за включване на висшите училища в системата за „Учене през целия живот“ и усвояване на добрите практики от ЕС.</p>
	<p>Програма Международен образователен обмен</p> <p>Програмата цели разширяването на международния образователен и информационен обмен чрез стимулиране на академичната мобилност и активизиране на участието на българските средни и висши училища в международни образователни програми. Успешното участие на българските образователни институции в международните програми и проекти зависи от осигуряването на надеждно информационно обслужване, в съответствие с европейските практики. Целта е поставянето на националната образователна система в контекста на общоевропейските процеси, както и отчитането на тенденциите в по-широк международен аспект. Обменът се осъществява както по линия на различни европейски образователни програми, така и посредством сключване и изпълнение на двустранни споразумения, договори, протоколи за сътрудничество в областта на образованието.</p>
	<p>Програма Осигуряване на обучението в ДВУ</p> <p>Програмата включва дейностите по разработването на политиката за осигуряване на обществените потребности с висококвалифицирани специалисти с висше образование</p>
	<p>Програма Студентско подпомагане</p> <p>Програмата цели подобряване на условията за достъп до висше образование чрез прилагане на финансови мерки за подпомагане на студенти, докторанти и специализанти – стипендии на студенти, докторанти и специализанти; субсидирано ползване на студентски столове и общежития; кредитиране на студенти и докторанти</p>
	<p>Програма Студентски спорт, отдих и туризъм и свободно време.</p> <p>Програмата е насочена към стимулиране на гражданската активност и подпомагане на спорта, социалните и културните изяви на студентите и докторантите.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Политика в областта на „Развитие на научния потенциал – база за устойчиво развитие“</p>	<p><i>Визия за развитието на политиката областта на „Развитие на научния потенциал – база за устойчиво развитие“: осигуряване на качество и отвореност на системата на висшето образование</i></p>
	<p>Програма “Оценка, развитие и съхранение на националния научен потенциал”</p> <p>Програмата цели подпомагането и провеждането на съвременни научни изследвания чрез анализ и оптимизиране на нормативната уредба, с оглед подобряване на икономическата и финансовата среда за развитие на науката; поддържане на регистър на научната дейност; разработване на критерии за оценка на научните резултати; нови мерки, допълващи приетия Национален план за увеличаване на инвестициите в науката; съвременна методология на конкурс „Млади таланти“; създаване на рамка от стимули за привличане на млади хора в участието на научните изследвания.</p>

	<p>Програма “Насърчаване развитието на научната дейност чрез програмно-конкурсно финансиране”</p> <p>Насърчаването на насочени научни изследвания във важни за страната области се реализира чрез финансиране на научни програми и проекти на конкурсен принцип - подпомагане създаването, развитието и разпространението и прилагането на научни знания, в полза на икономиката и обществото.</p>
	<p>Програма “Развитие на фундаменталните научни изследвания в хоризонтални научни институции”</p> <p>По програма “Развитие на фундаменталните научни изследвания в хоризонтални научни институции” са включени продуктите/услугите предоставяни от БАН:</p>
	<p>Програма “Интегриране на научните изследвания в образователните процеси в ДВУ”</p> <p>Основната цел на програмата е подобряване ефективността на обществения сектор за стимулиране развитието на научноизследователска дейност чрез директни стимули за финансова подкрепа, данъчни инициативи (косвено данъчно облагане и обмитяване, забрани и ограничения за внос и износ на стоките и услугите), осигуряване достъп до частни финансови пазари и информационно обслужване и да стимулира научните изследвания подобряващи развитието на художествените и творческите умения във висшите училища</p>
	<p><i>Други програми</i></p>
	<p>Програма “Колекциониране, консервиране и дълготрайно съхранение на микробиологични образци”</p> <p>Програма цели повишаване и достигане на стандартите за качество в работата по колекционирането в съответствие с международните изисквания към Центровете за биологично разнообразие (ЦБР); въвеждане на допълнителни процедури за определяне на таксономични показатели на съхраняваните образци; създаване на условия за работа в съответствие с действащата нормативна уредба за работа с биологични материали.</p>

* Министерството на образованието и науката не е представило актуализиран програмен формат на бюджета за 2009 г. и съответното разпределение на разходите по бюджета си по политики, по други програми, непопадащи в рамките на провежданите политики, и по програма „Администрация” в рамките на уточнените параметри на бюджетите за 2009 г.

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА	
Политика в областта на опазване на културно-историческото наследство и подпомагане създаването и разпространението на изкуство, на културни продукти и услуги	<p><i>Целите на политиката са свързани с опазване на културно-историческото наследство и неговото социализиране като важен елемент от културната политика за по-широк достъп на по-голям кръг от населението до него; създаване на система за популяризиране на богатото ни наследство у нас и по света като част от положителния исторически образ на страната ни. Очакваните ползи за обществото от изпълнението целите на политиката са свързани с физическо и юридическо опазване на движимите и недвижими паметници на културата, издигане самочувствието на българската нация като важна част от цивилизационния световен процес, свидетелство за приноса на предците ни за развитието на европейската култура; утвърждаване на ценностите на културно многообразие; съхраняване и развитие на българската културна идентичност; създаване на конкурентноспособно българско изкуство.</i></p>
	<p>Програма “Опазване на недвижимото културно-историческо наследство”</p> <p>Цел на програмата е активизиране на участието на собственици и стопани на недвижими паметници на културата, органите на местната власт, централни ведомства, университети и научни институции, граждански сдружения, физически и юридически лица в процеса на опазване на недвижими паметници на културата съобразно компетенциите им. Програмата цели и недопускане на посегателства върху паметниците на културата – иманярски набези, незаконно премахване и други незаконни намеси в територии и обекти на културно-историческото наследство.</p>
	<p>Програма “Опазване на движимото културно-историческо наследство”</p> <p>Цел на програмата е увеличаване броя на добросъвестните собственици на паметници на културата, увеличаване на чуждестранните туристи, посетили музеи и галерии в страната, засилване интереса на българските граждани към културно-историческото ни наследство, изграждане на ясни параметри на националната ни идентичност. опазване на движимото културно-историческо наследство, консервация и реставрация на движими паметници на културата.</p>
	<p>Програма „Национален фонд “Култура”</p> <p>Целите на програмата са: развитие на съвременните изкуства и културни дейности; опазване, съхраняване и популяризиране на културното наследство на България за изграждане и укрепване на националната идентичност; осигуряване на стратегическа, информационна и експертна подкрепа за културния сектор.</p>
	<p>Програма „Филмово изкуство”</p> <p>Целите на програмата са: подпомагане създаването на български игрални, документални и анимационни филми; разпространение и международно промоциране на българското кино; разширяване на възможностите за дебют на млади автори и на аудиторията на българските филми.</p>
	<p>Програма „Театрално изкуство”</p> <p>Целите на програмата са: увеличаване на маркетинговата активност при разпространението на театралния продукт; разширяване на аудиториите; акцентирание върху увеличаване на разпространението на вече готовия театрален продукт; активизиране на посланията към младежката и детска аудитория; усъвършенстване на театралния мениджмънт по посока на по-ясно пазарно поведение и по-ефективна разпространителска театрална мрежа; координация с местните власти.</p>
	<p>Програма „Музикално и танцово изкуство”</p> <p>Цел на програмата е активното подпомагане създаването и разпространението на музикалното и танцово изкуство.</p>

	<p>Програма „Гарантиране защитата на интелектуалната собственост”</p> <p>Цел на програмата е гарантиране спазването на правата върху интелектуалната собственост чрез осъществяване на административен контрол за защита на обекти на авторското право и сродните му права и създаване на необходимите добри условия за изграждане и развитие на творческите индустрии.</p>
	<p>Програма „Подпомагане развитието на българската култура и изкуства, на българския книжен сектор, библиотеки и читалища”</p> <p>Целите на програмата са: съхраняване на традициите и многообразието на българската култура и изкуства, както и поощряване на новаторските търсения и авангардните творчески идеи; поддържане на културния капацитет на книгоиздаването като ключова културна индустрия и среда за творчество чрез подпомагане на издателската дейност за по-пълно и качествено задоволяване на читателските потребности; поддържане на благоприятна среда за осъществяване на културната мисия на книгата и литературата чрез подпомагане на проблемни дейности по веригата „автори - издатели - разпространение и реклама - читатели - библиотеки - академична общност и критика - подготовка на кадри”; подобряване на библиотечното и информационно обслужване на национално и регионално ниво; подпомагането на читалищата за утвърждаването им като основни културно-просветни организации; успешна интеграция на културата на малцинствените общности и подкрепа на любителското творчество.</p>
<p>Политика в областта на популяризиране на културата</p>	<p><i>Цел на политиката за популяризиране на българската култура е разширяване на възможностите за равноправно общуване с европейските народи, за изграждане на общ хуманистичен мироглед и обединение около ценности, които подчертават българската уникалност и допринасят за формирането на европейска културна идентичност.</i></p>
	<p>Програма „Международно културно сътрудничество”</p> <p>Целите на програмата са: утвърждаване мястото на българската култура в световните културни процеси; утвърждаване на положителния имидж на българската култура в чужбина; популяризиране на постиженията на българската култура.</p>
	<p>Програма „Популяризиране на културни продукти и ценности”</p> <p>Целите на програмата са: утвърждаване на положителния имидж на българската култура в чужбина; разширяване присъствието и влиянието на българската култура в чужбина.</p>
<p>Политика в областта на качествено образование по изкуство и култура</p>	<p><i>Цел на политиката е насърчаване и подпомагане творческото израстване на деца с изяви дарби в областта на изкуствата и усъвършенстване и модернизиране на учебната база и бита на учениците в средните училища по изкуствата и културата.</i></p>
	<p>Програма „Обучение на кадри в областта на изкуството и културата”</p> <p>Цел на програмата е осигуряване на съвременни условия за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура.</p>
	<p>Програма „Закрила на деца с изяви дарби”</p> <p>Цел на програмата е осъществяване на специална закрила на деца с изяви дарби в областта на изкуствата и културата.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ	
Политика в областта на управлението на водите	<p><i>Цел на политиката е постигането на интегрирано управление на водите и осигуряване с вода потребностите на населението и икономиката при съблюдаване на възприетите в Европейската общност принципи за планиране и регулиране на дейностите за такова управление и постигане и поддържане на добро състояние на водите на цялата територия на страната до 2015 г.</i></p> <p>Програма “Оценка, управление и опазване на водните ресурси на Република България”</p> <p>Целите на програмата са: разработване и реализиране на политика в областта на водите насочена към защита на националните интереси и съгласувани с другите държави политики, програми и стратегии за управление на водите, осъществяване на реална оценка и реализиране на интегрирано управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната, смекчаване на ефектите от наводнения и засушавания, информационно осигуряване на управлението на водите, постигане и поддържане на добро състояние на всички води на територията на страната към 2015 г., актуална оценка за състоянието на водите на територията на Република България, поддържане на добро състояние на водоземните съоръжения за минерални води и санитарно-охранителните им зони и на съоръженията (пунктове и станции) за мониторинг на водите; осигуряване на качествено и в срок изпълнение на мерките за постигане на добро състояние на водите, в т.ч. мерките за изграждане на канализационните системи, вкл. пречиствателните станции за отпадъчни води от населените места, за които в процеса на преговорите за присъединяване към ЕС е постигнат преходен период.</p>
Политика в областта на управлението на отпадъците	<p><i>Целите на политиката са насочени към предотвратяване или намаляване на количеството и опасните свойства на образуваните отпадъци, рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, чието образуване не може да се предотврати и на последно място обезвреждане на отпадъците при невъзможност за тяхното предотвратяване, намаляване и/или оползотворяване.</i></p> <p>Програма “Интегрирана система за управление на отпадъците”</p> <p>Целите на програмата са: развитие на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуването и третирането на отпадъци; подобряване на ефективността на използване на ресурсите; увеличаване отговорностите на замърсителите; стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците; закриване на съоръжения и инсталации, неотговарящи на нормативните изисквания и осигуряване на достатъчен капацитет за екологосъобразно третиране на отпадъците; по-пълно прилагане на принципите “замърсителят плаща” и “отговорност на производителя”; поетапно въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъците и изпълнение на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци.</p>
Политика в областта на опазване чистотата на атмосферния въздух	<p><i>Целта на политиката е намаляване вредното въздействие и предотвратяване настъпването на опасности и щети върху здравето на хората, животните, растенията, природните и културни ценности от негативното изменение в качеството на атмосферния въздух (КАВ) в резултат на различни дейности с източници на емисии.</i></p>

	<p>Програма “Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки””</p> <p>Целите на програмата са: подобряване на КАВ в районите за оценка и управление (РОУ) със замърсяване над установените норми за съдържание на съответните замърсители или т.нар. “горещи точки”, в т.ч. поетапно достигане на нормите съответно към 2005г. и 2010г.; поддържане на съществуващото КАВ в останалите РОУ, в които не е налице замърсяване над установените норми за съдържание на съответните замърсители; оценка на КАВ по отношение нивата на основните параметри въз основа на единни методи и критерии, в т.ч. при спазване на европейските изисквания за качество и представителност на резултатите и данните от оценката; своевременно информиране на засегнатото население за установените превишения на нормите за КАВ и осигуряване на обществен достъп до резултатите и данните от оценката.</p>
	<p>Програма “Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух”</p> <p>Целите на програмата са поетапно подобряване качеството на течните горива и ограничаване на емисиите на вредни вещества и употребата на вещества, които нарушават озоновия слой, съгласно европейските и международни изисквания.</p>
<p>Политика в областта на опазване на биологичното разнообразие</p>	<p><i>Целите на политиката са: опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие за съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта; разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии, укрепване на научната основа за опазване на биологичното разнообразие и създаването на националната екологична мрежа; намаляване негативното въздействие на инвазивните чужди видове и международната търговия върху биоразнообразието, адаптиране към климатичните промени. Изключително важно за успеха на тази политика е осигуряване на адекватни финансови ресурси, изграждане на партньорства и повишаване на обществената информираност и подкрепа за биоразнообразието.</i></p>
	<p>Програма “Съхраняване, укрепване и възстановяване на екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси”</p> <p>Целите на програмата са: опазване на богатото биологично разнообразие на Република България чрез съхраняване, укрепване и възстановяване на екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси и устойчивото ползване на биологичното разнообразие.</p>
<p>Политика в областта на управлението на опасните химични вещества и препарати</p>	<p><i>Целите на политиката са: предотвратяване на вредното въздействие от опасни химични вещества и препарати върху околната среда, управление на опасни химични вещества и координация на РИОСВ по прилагане и налагане на екологичното законодателство.</i></p>
	<p>Програма “Контрол и управление на химичните вещества, предотвратяване на големи аварии и координация на РИОСВ по прилагане и налагане на екологичното законодателство”</p> <p>Целите на програмата са: управление на опасните химични вещества (ОХВ); полагане на усилия за предотвратяване на риска от големи аварии с ОХВ и ограничаване на последствията от тях; координация по прилагане и налагане на екологичното законодателство.</p>
<p>Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна безопасност</p>	<p><i>Развитието на политиката е насочено към по-цялостно осигуряване на актуална информация за състоянието на околната среда, с което ще се осигури възможност за вземането на по-точни управленски решения по отношение опазването на околната среда и осигуряване по-широк обществен достъп до екологична информация.</i></p>

	<p>Програма “Национална система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост”</p> <p>Цел на програмата е осигуряване на своевременна и достоверна информация за състоянието на компонентите на околната среда (атмосферен въздух, повърхностни води, подземни води, морски води, земни недра, земи и почви, гори, биологично разнообразие) и факторите, въздействащи върху тях (емисии на вредни вещества, йонизиращи лъчения, шум, нейонизиращи лъчения, депа и стари замърсявания с отпадъци), планиране на необходимите мониторингови наблюдения, извършване на пробонабиране и анализ на проби от околната среда, събиране и обработка на данните на регионално, басейново и национално ниво, структуриране на национални бази данни, оценка на получените резултати.</p>
<p>Политика в областта на информирание, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и повишаване на общественото съзнание и култура в сферата на околната среда и устойчивото развитие</p>	<p><i>Целите на политиката са: осигуряване на достъп до информация; участие на обществеността в процеса на вземане на решения за околната среда; повишаване на общественото съзнание и култура в сферата на околната среда и устойчивото развитие.</i></p> <p>Програма ”Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда и устойчивото развитие”</p> <p>Целите на програмата са: подобряване достъпа на обществеността до информация за околната среда; ефективно участие на обществеността в процеса на вземане на решения за околната среда; промяна в поведението на обществеността в посока на съзнателно опазване на околната среда и природата; обучение на учители, експерти, директори за работа с учебни помагала с оглед на тяхното приложение в комплексното учебно съдържание.</p>
<p>Политика за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването</p>	<p><i>Цел на политиката е интегриране опазването на околната среда в политиките за развитие на отраслите на икономиката в страната за постигане на устойчиво развитие, намаляване и предотвратяване на вредното въздействие от индустриални дейности и инфраструктура, повишаване капацитета на българските предприятия и организации по отношение опазването на околната среда.</i></p> <p>Програма “ОВОС и екологична оценка”</p> <p>Цел на програмата е развитие и прилагане на стратегическа екологична оценка за програмите и плановете в различни области на икономиката; отчитане на екологичните изисквания при строителството и експлоатацията на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии.</p> <p>Програма “Комплексни разрешителни и защита от шум в околната среда”</p> <p>Цел на програмата е постигане на съответствие на работа на инсталациите в предприятията, подлежащи на комплексни разрешителни, с най-добрите налични техники, както и измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван от промишлени източници.</p>

	<p>Програма “Схеми за подобряване на резултатите в опазване на околната среда”</p> <p>Програмата е създадена в изпълнение на глава седма, раздел III, ЗООС и чрез поемане на доброволни ангажименти от страна на организациите в рамките на участието си в Схемите за схемите за управление по околна среда и одитиране и за екомаркировка. Схемата за управление по околна среда и одитиране – EMAS поставя изисквания към управлението на дейностите в една организация, с което се цели постигането непрекъснато подобряване на резултатите на участващите в схемата организации по отношение на опазването на околната среда и осигуряване на съответната информация на обществеността и на други заинтересовани страни. Схемата за екомаркировка цели насърчаване на разработването, производството, разпространението и ползването на продукти, които имат потенциал да намалят вредното въздействие върху околната среда в сравнение с други продукти от същата група, посредством разработването на критерии за съответните групи и сертифициране на продуктите съгласно тези критерии.</p> <p>Програма “Екологична отговорност”</p> <p>Цел на програмата е предотвратяване и отстраняване на екологични щети на принципа “замърсителят плаща” и на принципа на устойчиво развитие, както и прилагане на превантивни и оздравителни мерки и финансово-икономическа организация за осигуряване на дейностите, свързани с предотвратяване и отстраняване на екологичните щети.</p>
<p>Политика в областта на управлението на дейностите по изменението на климата</p>	<p><i>Цел на политиката е намаляване на неблагоприятното въздействие, върху човешкото здраве, екосистемите и националното стопанство, предизвикано от изменението на климата, участие на България в “гъвките” механизми на Протокола от Киото - “търговия с емисии” и “съвместно изпълнение”, както и прилагането на Европейската схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕС.</i></p> <p>Програма “Управление на дейностите по изменение на климата”</p> <p>Целите на програмата са: ежегодно отчитане на изпълнението на мерките, залегнали във Втория Национален план за действие по изменение на климата; ежегодно изготвяне на годишни инвентаризации на емисиите на парникови газове; изготвяне на Доклад до Секретариата на РКОНИК за установеното количество на предписаните емисионни единици и изпълнение на критериите за участие в гъвките механизми; проучване на задълженията на България по изменението на климата за периода след 2012 г.; проектиране и изграждане на национален регистър за емисии на парникови газове; разработване на национален план за разпределяне на квоти за емисии на парникови газове за периода 2008–2012 г. съгласно Директива 2003/87/ЕС; обстоятелни анализи на исторически и прогнозни емисии на парникови газове, производствени обеми продукция и ефективност по предприятия/инсталации; сключване на двустранни споразумения/меморандуми за сътрудничество по механизма “съвместно изпълнение” на Протокола от Киото; извършване на процедури за подкрепа и одобрение на проекти по механизма “съвместно изпълнение”.</p>
<p>Политика в областта на геологията, подземните богатства, опазване на земните недра и почвите</p>	<p><i>Целите на политиката са: осигуряване на геоложка информация, минералносуровинен баланс и опазване на земните недра и почвите; опазване на земните недра и рационално използване на подземните богатства; осигуряване на геоложка информация за населението и икономиката на страната; опазване, устойчиво ползване на земите и почвите и възстановяване на почвените функции.</i></p>

	<p>Програма “Управление на търсенето, проучването и добива на подземни богатства, опазване на земните недра и почвите”</p> <p>Целите на програмата са: усъвършенстване на държавния надзор върху търсенето, проучването и експлоатацията на подземни богатства, както и върху консервацията, ликвидацията и рекултивацията на минно добивни и геолого-проучвателни обекти; привличане на инвестиции за търсене, проучване и добив на подземни богатства; привеждане управлението на отпадъците от проучването, извличането и първичната преработка на подземните богатства в съответствие с нормите в Европейския съюз; усъвършенстване на контрола по опазване, възстановяване и устойчиво ползване на почвите; разширяване на международното сътрудничество и европейската интеграция в областта на рационалното ползване на подземни богатства и опазване на земните недра.</p> <p>Програма “Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната”</p> <p>Целите на програмата са: оптимизиране на финансираните от бюджета геологопроучвателните дейности в страната; осигуряване на поддръжка и функциониране на Националния геофонд и Националното скалнофондово хранилище; осигуряване на поддръжка и функциониране на Единен регистър и карта на разрешенията за търсене и проучване, Регистър на откритията и специализирана карта на находищата на подземни богатства в страната и Национален баланс на запасите; изготвяне на специализирана информационна система за данните от геологопроучвателните дейности за търсене и/или проучване на подземни богатства; разширяване на международното сътрудничество и европейската интеграция в областта на геологията.</p> <p>Програма “Опазване, устойчиво ползване на земите и почвите и възстановяване на почвените функции.”</p> <p>Цели на програмата: предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции, трайно запазване на функциите на почвите, възстановяване на нарушените функции на почвите, усъвършенстване на контрола по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, усъвършенстване на координацията между компетентните органи по прилагането на Закона за почвите, разширяване на международното сътрудничество и европейската интеграция в областта на опазването, устойчивото ползване на земите и възстановяването на почвените функции.</p>
--	---

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ИКОНОМИКАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА

Политика "Макроикономическа стабилност и конкурентноспособност"

Целите на политиката са: устойчиво развитие и конкурентноспособност и сигурност и конкурентноспособност на енергийните доставки. Първата се операционализира чрез следните подцели - подобряване на бизнес климата, насърчаване на инвестициите и информационните, комуникационните и нови технологии, развитие на експортния потенциал, участие в единния европейски пазар и достъп до други пазари. Втората цел за сигурност и конкурентноспособност на енергийните доставки се операционализира чрез подцелите за гарантирана сигурност на доставките в конкурентни енергийни пазари, екологосъобразни и енергоефективни мерки и технологии.

Програма 1 "Насърчаване на предприемачеството"

Цели на програмата са развитие на устойчив и конкурентоспособен частен сектор, чрез предоставянето на целенасочена помощ за стартирането и развитието на микро, малки и средни предприятия и на младежки технологични фирми; модернизация на технологиите и управлението в предприятията; осигуряване на съответствие на българските продукти с международните стандарти за качество; подобряване на условията за достъп до финансирането на МСП; подкрепа на процеса на възпитание в предприемачество; предоставяне на лесно достъпни и качествени информационни услуги на бизнеса; осигуряване на финансиране за високорискови инвестиции, основно за иновационни дейности; увеличаване на ефективността на производството и пазарното представяне на предприятията, използвайки предимствата на клъстерите и бизнес мрежите.

Програма 2 "Управление на програми и проекти, съфинансирани от ЕС"

Цели на програмата са: ефективно управление и усвояване на средствата по програми и проекти, съфинансирани по програма ФАР; успешно и прозрачно управление на дейностите по Оперативната програма; изграждане на необходимия капацитет на Управляващия Орган (УО) и Междинното звено (МЗ).

Програма 3 "Насърчаване на инвестициите"

Цели на програмата: Нарастване на инвестициите в страната и подобряване на тяхната отраслова и регионална структура; повишаване на инвестиционната активност и насърчаване на значими инвестиции "на зелено", инвестициите в производства и услуги с висока добавена стойност, разширяване на производството във високопроизводителните сектори на икономиката, вкл. информационни технологии.

Програма 4 "Насърчаване на иновациите"

Цели на програмата са: насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно - изследователската и развойна дейност в предприятията; стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации; укрепване на производствения капацитет на МСП; облекчаване на условията за (не)банково кредитиране на МСП; насърчаване на сътрудничеството между предприятията и изследователските организации у нас и с тези от страните-членки на Общността.

	<p>Програма 5 “Развитие на експортния потенциал, участие в единния европейски пазар и достъп до други пазари”</p> <p>Цели на програмата: разработване на национална експортна стратегия на Република България; насърчаване на българския износ; разширяване на икономическото сътрудничество на България с други страни на държавно и институционално ниво; популяризиране търговско-икономическия потенциал на България в чужбина и подобряване на имиджа на българските стоки и услуги на международните пазари, чрез участия във форуми, конференции, панаири, изложения и други международни събития; улесняване на достъпа на български стоки и услуги до чужди пазари; разширяване пазарното присъствие на български стоки и услуги на единния европейски пазар и улесняване достъпа им до други пазари; улесняване на български фирми-износителки в достъпа им до експортно кредитиране и застраховане</p>
	<p>Програма 6 “Изпълнение на публични дейности по управление на РАО и ИЕЯС”</p> <p>Цели на програмата са: осигуряване на радиационната защита на страната, ефективно и сигурно управление и минимализиране количествата радиоактивни отпадъци; ефективно извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения.</p>
	<p>Програма 7 “Ефективно функциониране на енергийната инфраструктура”</p> <p>Цели на програмата: ускорена реализация на приоритетните енергийни инфраструктурни проекти, свързани с развитието на подходяща национална, регионална и транс-континентална енергийна инфраструктура; балансирано развитие на националния енергиен пазар и търговските взаимоотношения; повишаване на степента на усвояемост на средства от ЕБВР и ЕИБ за енергийни проекти и развитие на публично-частното партньорство.</p>
	<p>Програма 8 “Ефективно използване на енергията и енергийните ресурси”</p> <p>Цели на програмата: намаляване на енергийния интензитет на единица БВП и диверсификация на енергийните източници използвани от предприятията; подобряване на условията за развитие на възобновяемите и алтернативни енергийни източници (ВЕИ) и биогорива; осъществяване на интегрирана безвъзмездна помощ за насърчаване на инвестициите в производството на енергия от ВЕИ и алтернативни енергийни технологии; развитие на пазар на енергоефективни услуги; изпълнение на приетата индикативна цел - 11 % от брутно вътрешно потребление на електрическа енергия до 2010 г. да бъде осигурено от ВЕИ; изпълнение на приетата индикативна цел за енергоспестяване до 2010 г. в размер на 3% от крайното енергийно потребление за 3 години (средно по 1% годишно); ефективно изпълнение на Целевите програми за ЕЕ по чл. 11 от ЗЕЕ; развитие на пазар на енергоефективни услуги.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

Политика по териториално развитие и благоустройство

Целите на политиката са: подобряване състоянието на ВиК инфраструктурата и управление на водоснабдяването и канализацията; предотвратяване и ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионни процеси; управление и развитие на пътната инфраструктура и осигуряване на необходимото ниво на транспортна достъпност и мобилност; създаване и поддържане на кадастър и развитие на геодезията и картографията; осигуряване и поддържане устройството на територията; създаване, запазване и поддържане на благоустройствените системи в населените места; осигуряване на административно-териториалното устройство и териториално управление; създаване на нормативни условия за изграждане и поддържане за безопасни, достъпни и енергоефективни строежи и ефективно регулиране и контрол върху проектирането и строителството.

Програма “Изграждане и управление на ВиК инфраструктура”

Цели на програмата са: подобряване състоянието на ВиК инфраструктурата и управление на водоснабдяването и канализацията; подобряване на екологичните показатели в районите на изпълнение на проектите; намаляване на замърсяването на река Марица и последващо подобряване на качеството на водата в Егейско море, което ще доведе до намаляване на потенциалния риск за здравето на хората; намаляване на замърсяването в езерото Вая (бъдеща защитена територия по Natura 2000).

Програма “Геозащита”

Целите на програмата са: ограничаване на свлачищните, абразионни и ерозионни процеси, което от своя страна води до предотвратяване на бедствия, аварии и щети; трайно укрепване на речните и морските брегове и предотвратяване на по-нататъшното им рушене; възстановяване на екологичното равновесие и ландшафт; повишаване степента на сигурност на обитаване на райони, засегнати процеси, отвоюване на територии и плажна ивица по Дунавския и Черноморски бряг.

Програма “Пътна инфраструктура”

Целите на програмата са: създаване на условия за ефективен инвестиционен процес в сферата на благоустройването, регионалната и местната пътна инфраструктура; подобряване техническото и експлоатационно състояние на съществуващите регионални и общински пътища; осигуряване на необходимото ниво на транспортна достъпност; изграждане, рехабилитация и частична реконструкция на пътища от републиканската и трансевропейската транспортна мрежа.

Програма „Кадастър и геодезически дейности”

Целите на програмата са свързани с подобряване покритието на Р. България с кадастрална карта и кадастрални регистри и тяхното поддържане; развитие на геодезическата и картографската информация за задоволяване на държавните потребности и обслужването на потребителите.

Програма “Устройство и развитие на територията”

Целите на програмата са: осигуряване и поддържане устройството на територията; създаване, ползване и опазване на хармонична и достъпна среда за живеене, труд и отдих; опазване на околната среда и на териториите с обекти на културно-историческото

Програма “Друга техническа инфраструктура”

Целите на програмата са: създаване, запазване и поддържане на благоустройствените системи в населените места; провеждане на дейности за предотвратяване риска от наводнения в населените места; ландшафтно оформление и осигуряване на условия за повишаване на безопасността на движение в населените места и в райони на училища, детски градини и с масов пешеходен поток.

	<p>Програма “Административно-териториално устройство и териториално управление”</p> <p>Целите на програмата са: подобряване на административния капацитет и повишаване отговорностите на общините и областните управители в областта на формулирането и провеждането на политики на общинско и регионално равнище; продължаване на реформата на административно-териториалното устройство за постигане подобряването на жизнеспособността и устойчивостта на административно-териториалните единици и оптимизиране на категоризирането им; засилване на гражданското участие и подобряване на сътрудничеството и взаимодействието на общините една с друга, с централните органи, с областите, с неправителствения сектор, с бизнеса и др.</p>
	<p>Програма “Регулиране и контрол върху проектирането и строителството”</p> <p>Целите на програмата са: създаване на нормативни условия за изграждане и поддържане на безопасни, достъпни и енергоефективни строежи; ефективно регулиране и контрол върху проектирането и строителството; осигуряване изпълнението на строежи, гарантиращи безопасни и здравословни условия в икономически обоснован експлоатационен срок.</p>
<p>Политика за балансирано и устойчиво развитие на регионите в България</p>	<p><i>Целта на политиката е намаляване на различията в развитието на отделните региони, необходими за общото икономическо и социално развитие на страната.</i></p>
	<p>Програма “Устойчиво интегрирано регионално и местно развитие”</p> <p>Целите на програмата са: насърчаване на икономическото и социално развитие посредством намаляване на административните и институционални пречки за свободния поток от стоки, услуги и хора; подобряване на инфраструктурата в граничните райони; опазване на околната среда; насърчаване на деловото сътрудничество; подпомагане на малки и средни предприятия; засилване административния капацитет за управление на помощта от ЕС.</p>
<p>Политика по управление на държавната собственост и жилищна политика</p>	<p><i>Целите на политиката са: оптимизиране на администрирането на имотите – държавна собственост чрез подобряване на нормативната база и подхода при управлението им; продължаване на процеса по организиране и осъществяване на концесионната политика и дейността по предоставяне на концесии; съсредоточаване на държавната политика и стратегия върху контрола и тяхното управление; създаване на работен механизъм за провеждане на политика за обновяване на многофамилни жилищни сгради.</i></p>
	<p>Програма “Управление на държавната собственост”</p> <p>Целите на програмата са: усъвършенстване на управлението и разпореждането с недвижимата собственост; създаване и поддържане на информационна система за обекти-държавна собственост; съхраняване на крайбрежната плажна ивица и рационално ползване на подземните богатства.</p>
	<p>Програма “Създаване на условия за подобряване състоянието на съществуващия сграден фонд и на работещ механизъм за осигуряване на достъпни жилища”</p> <p>Целите на програмата са свързани с подобряване на състоянието на съществуващия жилищен сграден фонд; реструктуриране и обновяване на жилищните комплекси; подобряване на жилищните условия на домакинствата; увеличаване живота на жилищата; подобряване на жизнената среда; осигуряване достъп до жилища на семейства с ниски доходи.</p>

	<p>Програма “Подобряване жилищните условия на ромите в Република България”</p> <p>Целта на програмата е успешното интегриране на ромското население чрез: урегулиране на териториите с компактно ромско население; изграждане, реконструкция, основен ремонт и обновяване на жилищата; доизграждане на техническата инфраструктура в съществуващите квартали с цел подобряване на наличните мрежи или осигуряване на разширени или нови мрежи; отреждане на нови терени за жилищно строителство /вкл. социални жилища/ и изграждане на прилежащата техническа инфраструктура.</p>
	<p>Програма “Управление на държавното участие в търговските дружества и държавните предприятия от системата на МРРБ”</p> <p>Целта на програмата е свързана с ефективно управление на търговските дружества с над 50 на сто държавно участие с принципал МРРБ и държавни предприятия за предоставяне от тяхна страна на по-качествени стоки и услуги на потребителите; създаване и поддържане на благоприятни условия за повишаване на доходността, конкурентноспособността и качеството на управлението им.</p>
<p>Други програми</p>	<p>Програма “Гражданска регистрация и административно обслужване”</p> <p>Целите на програмата са: развитие, поддържане в съответствие с нормативната уредба и усъвършенстването на ЕСГРАОН; интеграция между всички ведомствени (административни) информационни системи.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ	
Политика „Земеделие и селски райони“	<p><i>Целите на политиката са: устойчиво използване на поземлените ресурси; опазване на природните ресурси в селските райони; развитие на ефективен растениевъден сектор; оптимизиране на поливното земеделие. Намалване на риска от вредното въздействие от водите; развитие на ефективен животновъден сектор; стабилизиране на пазарите на земеделски продукти и повишаване на доходите на производителите; осигуряване на качествена информация за състоянието на отрасъла; повишаване на ролята на научните изследвания и подготовката на кадри за обезпечаване на развитието на отрасъла; осигуряване ползването на безопасна и екологосъобразна земеделска техника; осигуряване на качествени и безопасни земеделски и преработени продукти; разширяване структурата на икономиката и подобряването на инфраструктурата и услугите в селските райони.</i></p>
	<p>Програма “Земеделски земи”</p> <p>Целите на програмата са: въвеждане и използване на добрите земеделски практики от възможно най-широк кръг земеделски производители и оказване на пряко съдействие на земеделските производители за прилагането на европейските изисквания при производството на качествена и конкурентноспособна продукция.</p>
	<p>Програма “Природни ресурси в селските райони”</p> <p>Целите на програмата са: решаване на проблемите, свързани с опазването на природните ресурси в селските райони чрез компенсиране на земеделските стопани за наложени ограничения при осъществяване на обичайната им дейност. Те ще се реализират посредством инструменти от Втора ос на Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 г.</p>
	<p>Програма “Растениевъдство”</p> <p>Целите на програмата са: стабилизиране и устойчиво развитие на растениевъдното производство, създаване на условия за разширяване на инвестициите в земеделието и произвеждане на висококачествени, екологични чисти и разнообразни земеделски</p>
	<p>Програма “Фитосанитарен контрол и растителна защита”</p> <p>Целите на програмата са: опазване територията на страната и другите държави-членки на ЕС от трансгранично пренасяне и разпространение на карантинни вредители по растенията и растителните продукти; осигуряване износ на растения и растителни продукти в съответствие с фитосанитарните изисквания на страната вносител; защита на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители чрез прилагане принципите на добрата растителнозащитна практика по културите; изпитване, разрешаване и пререгистрация на ефикасни, съобразно почвено-климатичните условия, максимално безопасни за здравето на хората и животните, щадящи околната среда продукти за растителна защита; предлагане на пазара само на разрешени и годни за употреба продукти за растителна защита и торове.</p>
	<p>Програма “Хидромелиорации”</p> <p>Целите на програмата са: създаване на условия за устойчиво, конкурентноспособно и екологично поливно земеделие посредством възстановяването, разширяването и модернизирането на хидромелиоративната инфраструктура; осъществяване на функциите за регулиране на дейностите по напояване, отводняване, предпазване от заливане, защита от ерозивното влияние на водите извън населените места.</p>
	<p>Програма “Здравеопазване на животните”</p> <p>Цел на програмата е гарантирането на здравословния статус на животните и осигуряване на безпроблемна търговия между страните-членки на ЕС, както и с трети страни.</p>

<p>Програма “Животновъдство ”</p> <p>Целите на програмата са: създаване на условия за високоефективно, конкурентноспособно и качествено производство на животински продукти чрез съблюдаване на европейските норми, отчитане на българските специфики и въвеждане на шадящи околната среда иновационни технологии; управление на генетичния ресурс на национално ниво, чрез целенасоченото му поддържане, усъвършенстване и използване; обединяване възможностите на частния бизнес, научните институти и държавните структури за запазване облика, видовото и породно разнообразие в животновъдството; създаване на стопанства на млади фермери – проекти за животновъдство.</p>
<p>Програма “Организация на пазарите”</p> <p>Целите на програмата са: повишаване на конкурентноспособността и улесняване на достъпа на продукти от българско селскостопанско производство до европейския и световен пазар; стабилизиране на пазарите и повишаване на доходите на производителите, справедливо заплащане в зависимост от качеството и прилагане на интервенция при необходимост, подпомагане на полупазарни стопанства и създаване на организации на производители; прилагане на квотната система за краве мляко; достигане на икономическа стабилност на стопанствата за добив на краве мляко, повишаване дела на качествената суровина, респективно на качеството на млечните продукти, стабилизиране на изкупната цена на кравето мляко и изграждане на договорни отношения между производители и изкупвачи на краве мляко.</p>
<p>Програма “Агростатистика анализи и прогнози”</p> <p>Цел на програмата е функционирането на ефективна и гъвкава агростатистическа система, отговаряща на националните нужди от информация и съответстваща на изискванията на ЕС за качество и периодичност на предоставяните данни.</p>
<p>Програма “Научни изследвания”</p> <p>Цел на програма е превръщането на аграрната наука в основен фактор за устойчиво развитие на българското земеделие, конкурентноспособно и експортно ориентирано, чрез разработване на интегрирани научни проекти в приоритетни направления.</p>
<p>Програма “Съвети и консултации”</p> <p>Цел на програмата е повишаване ролята на системата за съвети и консултации в земеделието и селските райони чрез предоставянето на актуализирана информация, специализирана експертна помощ и обучение на земеделски стопани и техните организации в областта на земеделското производство и развитие на селските райони.</p>
<p>Програма “Образование”</p> <p>Цел на програмата е повишаване на ролята на научните изследвания и подготовката на кадри за обезпечаване развитието на отрасъла; осигуряване на качествено професионално образование и обучение на учениците от професионалните гимназии; повишаване на професионалната квалификация на учителите и обучавашите; създаване на условия за придобиване на правоспособност от курсисти от институциите в отрасловото образование и обучение; оптимизиране и рационализиране на мрежата от държавни училища към Министерството на земеделието и храните; осигуряване на защита на деца с изявени дарби.</p>
<p>Програма “Земеделска техника”</p> <p>Целите на програмата са: осигуряване на безопасността на земеделската техника, преди пускането ѝ на пазара, чрез изпитване, изследване, одобряване на типа и сертифициране; прогресивно намаляване на машините, пускани на пазара, несъответстващи на изискванията на хармонизираното с ЕС законодателство; контрол върху техническата годност на експлоатираната в земеделието техника.</p>

	<p>Програма “Качество на храните”</p> <p>Цел на програмата е гарантиране на качеството на земеделските и преработени продукти, включително вина и продукти от грозде и вино, пресни плодове и зеленчуци, чрез ефективно работеща система за контрол; разширяване на асортимента от нови, традиционни и функционални храни и напитки, предназначени за различни групи от населението; приоритетно развитие на високите био-технологии, свързани с дълготрайното и качествено съхранение на хранителните продукти; изследване на факторите, влияещи върху съдържанието в тютюневия дим на вещества с вредно</p> <p>Програма “Безопасност на храните и фуражите”</p> <p>Целта на програмата е опазване здравето на потребителите при консумация на храни от животински произход, засилване на доверието на консуматорите към предлаганите на пазара храни, поддържане на контролна система по цялата хранителна верига, която да защитава здравето и интересите на консуматорите.</p> <p>Програма “Подобряване на живота в селските райони”</p> <p>Целите на програмата са: подобряване и развитие на инфраструктурата, свързана с развитието и адаптирането на земеделието и горското стопанство; възстановяване на селскостопанския производствен потенциал, разрушен от природни бедствия и въвеждане на подходящи превантивни дейности; разнообразяване към неземеделски дейности; подкрепа за създаване и развитие на микро-предприятия; насърчаване на туристическите дейности; предоставяне на основни услуги за икономиката и населението в селските райони; обновяване и развитие на селата; изпълнение на стратегии за местно развитие; национално и транснционално сътрудничество; управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия.</p>
<p>Политика „Рибарство и аквакултури”</p>	<p><i>Целите на политиката са опазване на околната среда, защитаване на биоразнообразието във водните екосистеми в България, подпомагане възстановяването и поддържането на оптимални запаси на ценни видове риба в естествените водоеми и устойчивото развитие на аквакултурите в сладководните и солени басейни.</i></p> <p>Програма “Рибарство и аквакултури”</p> <p>Целите на програмата са: обогатяване и устойчива експлоатация на рибните ресурси във водните екосистеми; опазване на биологичното разнообразие; засилване на контрола върху рибностопанските дейности в Черно море, р. Дунав и във вътрешните водоеми; устойчиво развитие на сладководната и морската аквакултура; ефективно участие в работата на институциите на ЕС, в двустранни и многостранни договори, споразумения и конвенции по рибарство, провеждане на Общата политика по рибарството на ЕС в България; осъществяване на съвместна дейност с неправителствени и научни организации в сектор „Рибарство”; създаването на надеждна и достоверна база данни за сектора.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА	
Политика „Модернизиране на транспортната инфраструктура“	<p><i>Целите на политиката са: интегриране на българската транспортна система в европейската и утвърждаване на приоритетната ѝ роля в региона; повишаване на икономическата ефективност; повишаване на конкурентноспособността на българската транспортна система; чувствително подобряване състоянието на железопътния транспорт; създаване на оптимални условия за развитие на транспортната инфраструктура; по-широко използване на инструментите на публично-частното партньорство.</i></p>
	<p>Програма „Развитие на железопътната инфраструктура и комбиниран транспорт“</p> <p>Цел на програмата е изпълнението на проектите, разположени по трасетата на общоевропейските транспортни коридори, както и рехабилитацията на участъците от железопътната мрежа извън общоевропейските транспортни коридори; повишаване на капацитета на българската транспортна мрежа и достигане на проектната скорост за железопътната мрежа.</p>
	<p>Програма „Развитие на инфраструктурата във водния транспорт“</p> <p>Цел на програмата е постигане на значително подобряване на транспортната инфраструктура - модернизация и развитие на инфраструктурата във водния транспорт.</p>
	<p>Програма „Развитие на инфраструктурата във въздушния транспорт“</p> <p>Целите на програмата са: усъвършенстване на летишните инфраструктури в съответствие с непрекъснато нарастващите изисквания на пазара от качествени и надеждни транспортни услуги; повишаване пропускателната способност на летищата; постигане на по-висока рентабилност при експлоатацията на летищата; създаване на условия за превръщане на летищата за гражданско въздухоплаване в желан и безопасен пункт за превоз и трансфер на пътници и товари.</p>
	<p>Програма „Политика в пътната инфраструктура“</p> <p>Цел на програмата е формиране, провеждане и контрол по изпълнението на държавната политика в пътната инфраструктура.</p>
Политика „Подобряване организацията и управлението на транспорта“	<p><i>Целите на политиката са: осигуряване на транспортни услуги на населението на достъпни цени; подобряване на условията за лоялна конкуренция между и в различните видове транспорт; създаване на подходящи условия за развитие на транспортната логистика; устойчив ръст на вътрешните и международните превози; повишаване на енергийната ефективност на транспортния сектор.</i></p>
	<p>Програма „Регулиране на достъпа до пазара и професията“</p> <p>Целта на програмата е създаване на нормативни предпоставки и условия за достъп до пазара и професията в автомобилния транспорт; осигуряване на благоприятни условия за навлизане на частни конкурентноспособни и финансово стабилни автомобилни превозвачи в съвременния и либерализиран европейски транспортен пазар.</p>
	<p>Програма „Общодостъпен транспорт“</p> <p>Целта на програмата е покриване на загубите от превозите по железопътния транспорт, вътрешноградските и междуселищните превози в слабонаселените планински и гранични райони и компенсирание на превозвачите със стойността на безплатните и по намалени цени пътувания по автомобилния и железопътния транспорт на някои социално слаби групи граждани - ветерани от войните и военноинвалиди, многодетни майки и инвалиди, възрастни граждани – пенсионери, учащи се и студенти – редовно обучение.</p>

	<p>Програма „Проучване и поддържане на водните пътища”</p> <p>Целите на програмата са: подобряване и поддържане на параметрите на корабоплавателния път като воден път с международно значение при отчитане на новите технологии във вътрешния воден транспорт; постигане на високо ниво на безопасност в речния транспорт; общо подобряване на условията за извършване на превози на пътници и товари в страната; постигане и поддържане на висока степен на безопасност и сигурност и повишаване на качеството на транспортните услуги; създаване на условия за развитие на транспортния сектор в съответствие с международните стандарти; намаляване на негативното влияние на транспортната дейност върху околната среда.</p>
<p>Политика „Безопасност, сигурност и екологосъобразност в транспорта”</p>	<p><i>Целите на политиката са: постигане и поддържане висока степен на безопасност и сигурност; висока надеждност на експлоатацията; намаляване на негативното влияние на транспортната дейност върху околната среда; намаляване броя и цетите от произшествията; постигане на високо ниво на професионална компетентност.</i></p>
	<p>Програма „Контрол и осигуряване на стандарти в автомобилния транспорт”</p> <p>Целите на програмата са: изграждане на безопасна и екологосъобразна транспортна система; подобряване организацията и управлението на автомобилния транспорт; постигане на високо ниво на безопасност и екологосъобразност в автомобилния транспорт; повишаване качеството и ефективността от дейностите на пунктовете, извършващи периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства; намаляване на шума и замърсяванията на околната среда в резултат на вредните емисии от отработените газове от автомобилите; повишаване качеството на изпитите за проверка на знанията и уменията на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС, на водачи, извършващи превоз на опасни товари, и на консултанти по безопасността при превоза на опасни товари, на ръководители на транспортната дейност за автомобилен превоз на пътници/товари.</p>
	<p>Програма „Контрол и осигуряване на стандарти в железопътния транспорт”</p> <p>Целите на програмата са: подобряване на безопасността, сигурността и екологосъобразността в железопътния транспорт; гарантиране качеството на железопътните превози и защита на интересите на клиентите; уеднаквяване на техническите стандарти и въвеждане на единни правила за безопасност; постигане на високо ниво на безопасност на превозите в железопътния транспорт; намаляване на негативното влияние на транспорта върху околната среда; оперативна съвместимост на железопътния транспорт; интеграция с единната железопътна мрежа на Европа.</p>
	<p>Програма „Контрол и осигуряване на стандарти във въздушния транспорт”</p> <p>Цел на програмата е постигане и поддържане на висока степен на безопасност и сигурност в съответствие с международните стандарти във въздушния транспорт.</p>
	<p>Програма „Контрол и осигуряване на стандарти във водния транспорт”</p> <p>Целите на програмата са: повишаване на безопасността и обезпечаване на сигурността на водния транспорт; внедряване на осигурителни, телекомуникационни и информационни технологии и повишаване качеството на транспортните услуги; постигане на високо ниво на годност на пристанищната инфраструктура и на пристанищните съоръжения за експлоатация.</p>

	<p>Програма „Управление при кризи, превенция на риска, търсене и спасяване, разследване на произшествия”</p> <p>Целите на програмата са: изграждане на способности в транспорта за действие при кризи като подсистема на Националната система за управление при кризи; изграждане на система за търсене и спасяване на въздухоплавателни средства, търпящи бедствие в пределите на територията на Република България и координация на дейностите при търсене и спасяване на бедстващи хора, въздухоплавателни средства и морски съдове; създаване на условия за свеждане до минимум на тежкия трудов травматизъм в транспорта; свеждане до минимум на времето за оказване на първа помощ при инциденти в транспорта и намаляване загубите на материални и човешки щети; премахване на предпоставките за допускане на произшествия;</p>
	<p>Програма „Медицинска и психологическа експертиза”</p> <p>Целите на програмата са достигане на пълна реализация на “потенциалното здраве” за всички служители и постигане на високо ниво на безопасност във всички видове транспорт.</p>
Други програми	<p>Програма „Общодостъпна пощенска услуга”</p> <p>Целите на програмата са свързани с: изпълнение на дейности по компенсиране от държавния бюджет на пощенски оператори на универсалната пощенска услуга при доказан дефицит от изпълнението на услугата при икономически неизгодни условия; анализ и оценка на ефективността от прилагането на финансови механизми за осигуряване достъпността на универсалната пощенска услуга, като услуга от обществен интерес.</p>
	<p>Програма „Авиоотряд 28”</p> <p>Цел на програмата е осигуряване на дейността на авиационния оператор за изпълнение на полетите със специално предназначение.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И АДМИНИСТРАТИВНАТА РЕФОРМА	
Политика “Добро управление”	<i>Целите на политиката са: улесняване на достъпа на гражданите и бизнеса до административни услуги и намаляване на административните пречки пред бизнеса при осъществяване на стопанска дейност.</i>
	Програма “Подобряване на административното обслужване и регулиране” Целите на програмата са: подобряване на качеството на административните услуги, съкращаване времето за тяхното предоставяне и ограничаване на възможностите за корупционни практики.
	Програма “ГКПП – поддържане и подобряване на инфраструктурата и системата “Единен фиш”” Цел на програмата е подобряване на външния вид и пропускателната способност на ГКПП и ограничаване възможностите за корупционни практики.
	Програма “Електронно правителство” Цел на програмата е осигуряване на модерно и ефикасно е-управление.
	Програма “Добро управление на администрацията” Цел на програмата са: добро управление и модернизация на държавната администрация чрез задълбочаване на реформата в публичния сектор и добро управление и модернизация чрез затвърждаване на принципите на отчетност и прозрачност.
Политика “Управление на човешките ресурси и обучение на държавната администрация”	<i>Целите на политиката са: откриване, подбор, развиване и запазване на най-подходящите хора за работа в държавната администрация в полза на обществения интерес; повишаване ефективността на системите за набиране, подбор, назначаване и освобождаване на служители; провеждане на ефективна политика за повишаване на професионалната квалификация на служителите; изграждане на ефективна система за управление на кариерата в държавната администрация.</i>
	Програма „Обучение на служителите” Целите на програмата са: изграждане на нова административна култура на служителите в държавната администрация чрез обучение; професионално и кариерно развитие на служителите в администрацията; ефективно използване на капацитета на служителите и разширяване на полето за управление на знанията; усъвършенстване на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите; задължително обучение за новоназначени служители, новоназначени ръководители и висши държавни служители в държавната администрация.
	Програма „Управление на човешките ресурси” Цел на програмата е прилагане на съвременен подход при управление на човешките ресурси.
Други програми	Оперативна програма „Административен капацитет” Целите на програмата са: подобряване на работата на държавната администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите и бизнеса и създаване на условия за устойчив икономически растеж и заетост; повишаване на професионализма, прозрачността и отчетността в съдебната система.
	Програма „Други програми в МДААР (Правноинформационна система на държавната администрация; лицензии на МАЙКРОСОФТ; разбираема България и др.)” Целта на програмата е осигуряване на навременна правна информация и използването на лицензирани софтуерни продукти. Един от основните приоритети на държавната администрация е зачитането на авторските права и спазването на нормативните актове.

<p>Програма „Други програми в областните администрации (Изработване на кадастрални планове по ЗСПЗЗ; Съфинансиране на проекти и договори на ОА; Обезщетения по ЗПГРРЛ и др.)”</p> <p>Целите на програмата са свързани с изпълнение на определени дейности от страна на областните администрации, които в основата си част са насочени към външни за областните администрации юридически и физически лица, в т.ч. изработване на кадастрални планове в изпълнение на ЗСПЗЗ, съфинансиране по проекти и договори, обезщетения по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица (ЗПГРРЛ).</p>
<p>Програма „Здравеопазване”</p> <p>Цел на програмата е опазване на здравето и живота на хората чрез комплексни действия, целящи пълното възстановяване на здравословното състояние на пациентите. Програмата се изпълнява от университетска болница „Лозенец”.</p>
<p>Програма „Преводи и редакции на нормативни актове”</p> <p>Цел на програмата е извършване на дейности, свързани с преводи и редакции на нормативни актове.</p>
<p>Програма „Специална куриерска служба”</p> <p>Цел на програмата е защита на класифицираната информация от нерегламентиран достъп при нейното приемане, пренасяне и доставяне на органите на държавната власт и на местното самоуправление, както и на физически и юридически лица, получили разрешение за достъп до класифицирана информация и удостоверения за сигурност.</p>
<p>Програма „Обекти с представителни и социални дейности”</p> <p>Цел на програмата е осигуряване на качествено обслужване на ползвателите на обектите с представителни и социални дейности - Президентство, Народно събрание, Министерски съвет, Конституционен съд, държавни институции, български и чуждестранни граждани.</p>
<p>Програма „Избори - издръжка на ЦИК и нови избори”</p> <p>Целта на програмата е да се осигурят финансово всички дейности и мероприятия на органите и институциите, ангажирани с организацията и провеждането на изборите.</p>
<p>Програма „ОМП, поддържане на запаси и мощности; Дейности при кризи, бедствия и аварии”</p> <p>Целта на програмата е поддържане на елементите на военновременната система в готовност за използване при кризисни ситуации от военен характер на територията на съответната област в Република България.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ИЗВЪНРЕДНИТЕ СИТУАЦИИ	
Политика в областта на превенцията при възникване на бедствия и аварии	<p><i>Целите на политиката са насочени към изграждането на работеща система за координация между участниците в процеса на планиране на мероприятия по превенцията на бедствия и аварии, както и към осъществяване на ефективна координация при извършването на дейности по ликвидирането на последствия от бедствия и аварии, като предпоставка за ограничаването на риска и готовността за спасяване на човешки животи, снижаване материалните щети и опазване на културните и исторически ценности на страната.</i></p>
	<p>Програма “Превенция при бедствия”</p> <p>Целите на програмата са: осъществяване на дейности по прогнозиране, ранно предупреждение и мониторинг на извънредни ситуации в реално време; създаване на актуална база данни за потенциално опасните обекти; единна категоризация на обектите от национално значение; изготвяне на методики и методологии за наблюдение, оценка и вземане на превантивни мерки за неутрализиране на възможните рискове; проверка и извършване на анализ на категоризираните потенциално опасни обекти; извършване на предварителен, текущ и последващ контрол.</p>
	<p>Програма “Обучение за подготовка и защита”</p> <p>Целите на програмата са: осъществяване на дейности по обучение на обучители, обучение на целеви групи от населението за поведение при бедствия, обучения на органите на управление от местната и изпълнителната власт, провеждане на национални и международни тренировки и учения по целеви групи.</p>
Политика в областта на защитата при бедствия и аварии	<p><i>Постигането на целта на политиката за защитата на здравето и живота на населението, националното стопанство и околната среда се реализира адекватно и ефективно в рамките на Единната спасителна система на страната чрез изграждането на ведомствени и национални организационни и технически системи, обединени в Националната система за управление при бедствия и извънредни ситуации, която включва подсистемите: Национална система за спешни повиквания с единен европейски номер 112, Национална система за ранно предупреждение и оповестяване на изпълнителната власт и населението, Оперативни комуникационно-информационни центрове и ведомствените комуникационно-информационни системи на силите за реагиране.</i></p>
	<p>Програма “Наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия”</p> <p>Целите на програмата се осъществяват чрез дейности по наблюдение на потенциално опасни обекти и съоръжения, мониторинг върху рискови територии и инфраструктура, оценка на текущото състояние на наблюдаваните обекти и прогнозиране на бъдещото състояние на наблюдаваните обекти.</p>
	<p>Програма “Сили за реагиране при бедствия”</p> <p>Основната цел на програмата е насочена към формирането на устойчиво развиваща се национална и интегрирана система за защита и подпомагане на населението и стопанския сектор при бедствия и аварии в мирновременни условия.</p>

<p>Политика в областта на държавния резерв и военновременните запаси</p>	<p><i>Основна цел на политиката е създаването на запаси от горива и обновяване на номенклатурите на запаси от суровини и индустриални продукти за кризисни ситуации с оглед на новите стратегически приоритети на държавата, произтичащи от членството ѝ в НАТО и Европейския съюз, както и от обективния фактор за намаляване числеността на българската армия. Очакваните ползи за обществото в резултат на реализацията на тази политика са свързани със: задоволяване потребностите на националното стопанство и населението при кризисни ситуации и извънредно положение за период между 10 и 120 дни в съответствие с действащите номенклатури и нормативи; осигуряване на снабдяването с течни горива за 30 дни в случай на затрудняване на доставките на нефт и нефтопродукти в страната за 2009 г.; осигуряване при положение на война или военно положение производството на военна продукция за потребностите на въоръжените сили и структурите, изпълняващи задачи по отбраната на страната, националното стопанство и населението в количества съгласно военновременния план на страната.</i></p>
	<p>Програма “Държавен резерв и военновременни запаси”</p> <p>Програмата цели: създаване на нормативно определените номенклатури, структура и качество на държавните резерви, военновременни запаси и задължителни запаси от нефт и нефтопродукти на страната; осигуряване на необходимите условия за съхранение на запасите в определените складови площи и съдови вместимости с оглед спазване на технологичните изисквания и покриване на изискванията на директивите на ЕС; стриктен и постоянен количествен и качествен контрол върху създаването, съхраняването и опазването на резервите.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА МЛАДЕЖТА И СПОРТА	
Политика в областта на младите хора	<i>Целите на политиката са насочени към повишаване ролята и гражданската активност на младите хора, социална ангажираност и включване на младежи в неравностойно положение, осигуряване на възможности за по-добра личностна и професионална реализация на българската младеж.</i>
	<p>Програма “Младите в действие”</p> <p>Целите на програмата са: развитие и реализация на национална, регионална и местна младежка политика; стимулиране на гражданската активност на младежите; реализиране на дейности и инициативи за социално включване на младите хора; образование за личностно развитие и реализация и за пълноценно използване на свободното време; стимулиране на физическата активност и здравословния начин на живот на младите хора; превенция на рисковото поведение; поощряване на младежката креативност и творчески потенциал; повишаване мотивацията за трудова заетост и реализиране на пазара на труда; насърчаване на сътрудничеството между младежките общности на национално и местно ниво за защита на техните интереси и удовлетворяване на потребностите им; подпомагане на сътрудничеството и диалога между младите хора и местните власти.</p>
Политика в областта на спорта за учащи и спорта за всички	<i>Политиката в тази област е насочена към постепенно приобщаване на различни социални, отраслови и възрастови групи от населението към активен двигателен режим и здравословен начин на живот, с приоритет децата и младите хора; развитие на регионален, ученически, студентски, армейски и полицейски спорт и социален туризъм, както и на спорта и социалния туризъм за хората с увреждания; разширяване обхвата на учащите системно практикуващи физически упражнения и спорт и утвърждаване на физическото възпитание и спорта, като средство за здравословен начин на живот.</i>
	<p>Програма “Спорт за учащи и спорт за всички”</p> <p>Програмата има за цел създаване на условия и възможности за увеличаване на броя на хората, практикуващи физически упражнения и спорт. Тя ще допринесе за промяна на съществуващата ниска двигателна активност на гражданите, с оглед постигане на по-високо ниво на здравния им статус и преустановяване на част от негативните тенденции в начина на живот на населението.</p>
Политика в областта на спорта за високи постижения	<i>Цел на политиката е осигуряване на възможности за реализиране на високи спортни резултати и утвърждаване на спортния престиж на нацията сред световния спортен елит, създаване на условия за изява на спортистите с повишаване на нивото на научно-приложната и внедрителската дейност в тренировъчния и състезателния процес.</i>
	<p>Програма “Олимпийска подготовка”</p> <p>Цел на програмата е запазване и издигане на спортния престиж на нацията с осигуряване на олимпийската подготовка чрез ефективно финансиране и контрол. Програмата предвижда въвеждането на допълнителни критерии за попълване и подмладяване състава на проектоолимпийския отбор с талантиви спортисти чрез формирането на</p>
	<p>Програма “Спорт за високи постижения”</p> <p>Цел на програмата е създаване на условия за развитие на спорта за високи постижения чрез ефективно финансиране и контрол на българските спортни федерации, които чрез проектите и организирането на тренировъчния и състезателния процес осигуряват възможности за участие на националните отбори в състезания от международния спортен календар.</p>

	<p>Програма “Детско-юношески спорт”</p> <p>Цел на програмата е ранно откриване на талантиливи деца чрез качествен подбор и създаване на условия за спортно развитие и реализиране на високи спортни резултати от талантиливите деца и юноши до 18 години по олимпийските спортове и дисциплини.</p>
<p>Политика за привелване на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти</p>	<p><i>Целите на политиката са: осигуряване на оптимални условия за пълноценно използване на спортните обекти и съоръжения за утвърждаване и разширяване позициите на Р. България в развитието на спортовете, имащи престижно и социално значение за страната; модернизирането на спортните обекти и съоръжения в съответствие с международните нормативи, както и осигуряване на условия за ползването им от хора с увреждания.</i></p>
	<p>Програма “Спортни обекти и съоръжения ”</p> <p>Целите на програмата са: реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения, съобразени с изискванията на съответните международни нормативи, стандартите на международните спортни федерации, както и създаване на условия за достъпност до спортните обекти и съоръжения на хората с увреждания; създаване на предпоставки за развитие и популяризиране на спортовете, практикувани от хора с увреждания, както и включването им във всички сегменти на спортния живот като средство за интегрирането им в обществото; осигуряване на оптимални условия за пълноценно използване на спортните обекти и съоръжения за реализиране и утвърждаване на позициите на Република България в реализиране на спортовете с престижно и социално значение.</p>
<p>Политика за европейска координация и програмиране в областта на младежта и спорта</p>	<p><i>Целите на политиката са: оказване на ясна и конкретна методическа помощ и ефективна подготовка на младежките лидери и ръководителите на спортните организации в Република България за усвояване на модерен европейски програмно-проектен подход на финансиране; изграждане на ефективна и модерна администрация (с акцент - ръководства на младежки и спортни организации), способна да посрещне високите очаквания на правителството и гражданското общество за добро обслужване, взаимодействие и висока професионална етика; създаване на екипи от компетентни и мотивирани държавни служители и ръководители на младежки и спортни структури, професионално подготвени за прилагане на европейския модел на програмно-проектен подход за финансиране в областта на младежта и спорта.</i></p>
	<p>Програма “Изграждане на високоефективен капацитет за внедряване на програмно–проектния подход в системата на младежта и спорта”</p> <p>Целите на програмата са насочени към утвърждаване на интегрирания подход при разработването на програми и проекти в областта на младежта и спорта и разработване и прилагане на Европейските модели за програмно финансиране в сферата на младежките и спортни дейности.</p>

ПОЛИТИКИ ПО БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ И СЪБЩЕНИЯ	
Политика в областта на развитието на електронните съобщения	<p><i>Целите на политиката са свързани с развитие на електронните съобщения, чрез насърчаване навлизането на нови участници на пазара и създаване предпоставки за лоялна конкуренция; развитие на модерна електронна съобщителна инфраструктура; ефективно използване на ограничените ресурси, осигуряване на достъп на населението до широк спектър от съвременни, ефективни и качествени електронни съобщителни услуги на достъпни цени, както и за преодоляване на изоставането в развитието на електронната съобщителна инфраструктура в пограничните и слабо населени райони.</i></p>
	<p>Програма “Електронни съобщения”</p> <p>Целите на програмата са: провеждане на държавната политика в областта на електронните съобщения в съответствие с действащата правно-нормативна уредба в сектора; развитие на пазара на електронните съобщителни мрежи и услуги с ясни правила за свободна и ефективна конкуренция; предоставяне на широк спектър от съвременни електронни съобщителни услуги за бизнеса; развитие на модерна електронна съобщителна инфраструктура; достъп на населението до качествени електронни съобщителни услуги на достъпни цени.</p>
	<p>Програма “Управление на радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита на Република България”</p> <p>Цели на програмата са: провеждане на държавната политика по планиране и разпределение на радиочестотния спектър; хармонизиране на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър; ефективното ползване на радиочестотния спектър; създаване на условия за развитие на наземното цифрово радио и телевизионно разпръскване; създаване на условия за развитие на мобилните мрежи и услуги; създаване на условия за развитие на спътниковите съобщения.</p>
Политика в областта на развитието на информационното общество	<p><i>Целите на политиката са свързани с изграждане на икономика на знанието, чрез осигуряване на равнопоставен достъп до съвременни, ефективни и качествени услуги на информационното общество и стимулиране разработването на нови услуги и приложения; изграждане на съвременна, сигурна и широкодостъпна ИКТ инфраструктура; осигуряване на оперативна съвместимост на информационните системи в държавната администрация; повишаване на сигурността на мрежите и информацията в структурите на държавната администрация; изграждане на благоприятна среда за развитие на ИКТ сектора; насърчаване на използването на ИКТ от малките и средни предприятия и развитие на електронния бизнес; развитие на човешките ресурси в областта на ИКТ; популяризиране на услугите на ИО и информационно приобщаване на гражданите и бизнеса.</i></p>
	<p>Програма “Услуги на информационното общество”</p> <p>Цели на програмата са: ускоряване развитието на научните изследвания, технологичния трансфер и иновациите в областта на ИКТ; повишаване на производителността и конкурентноспособността на МСП чрез внедряване и използване на ИКТ и развитие на електронния бизнес; подобряване на капацитета на държавните институции в областта на електронното управление; популяризиране на услугите на ИО и информационно приобщаване на гражданите, бизнеса и групите в неравностойно положение.</p>

	<p>Програма „Насърчаване на технологичния трансфер в ИКТ”</p> <p>Програмата цели: интегрирана подкрепа за иновативни предприятия за предварителни проучвания, индустриални проучвания и пред-пазарна подготовка при разработване на нови продукти или въвеждане на нови технологии за производство и управление; създаване на съвместни научно-технологични платформи; подкрепа на иновативни бизнес инкубатори, технологични центрове, предоставящи специфични услуги на иновативни предприятия, центрове за трансфер на знание към предприятията, центрове по предприемачество в университетите и др.; обвързване на иновационната дейност с пазарните изисквания; развитие на национална виртуална мрежа на университети, научни организации; иновативни предприятия и структурите, предоставящи им необходимите услуги/консултации.</p>
	<p>Програма “Инфраструктура на пространствени бази данни и управление на риска”</p> <p>Целите на програмата са: хармонизиране на националното законодателство в съответствие с Директива 2007/02/ЕО; реализиране на държавна политика за транспониране на Директива 2007/02/ЕО – INSPIRE; създаване на условия за инфраструктура на пространствени данни /данни, указващи пряко или непряко определено разположение или определен географски район/; създаване на условия и правила за изграждане на национален ГЕОПОРТАЛ, за достъп на държавите членки до национални инфраструктури на пространствени данни.</p>
	<p>Програма “Оперативна съвместимост на информационните системи”</p> <p>Целите на програмата са: изготвяне на политики за системна интеграция и оперативна съвместимост на приложения, свързани с електронното правителство. разработване на Национална рамка за оперативна съвместимост на информационните системи в изпълнителната власт; техническо обезпечаване и изграждане на център по компетентност в областта на оперативната съвместимост; обучение на специалисти в областта на оперативната съвместимост и на специалисти във всички звена на държавната администрация; изграждане и поддръжка на регистри; сертифициране на информационни системи.</p>
	<p>Програма “Сигурност на мрежите и информацията”</p> <p>Целите на програмата са да подsigури държавната администрация и всички нейни структури, както и информационното общество с необходимата методология и техника за гарантиране на сигурността на информацията съхранявана и обменяна между тях.</p>
<p>Политика в областта на устойчиво развитие на пощенския сектор</p>	<p><i>Целите на политиката са: развитие и регулиране на пощенските услуги, на пощенския пазар и съхранение на универсалната пощенска услуга (УПУ); поддържане на ефективна конкуренция на пощенския пазар като част от единния вътрешен пазар в Общността и защита интересите на потребителите.</i></p>
	<p>Програма “Развитие и обновяване на пощенските услуги. Общодостъпна универсална пощенска услуга”</p> <p>Целите на програмата са: провеждане на държавното управление на пощенските услуги в съответствие с действащата нормативна уредба на сектора; създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пощенски пазар, напълно отворен за ефективна конкуренция; създаване на условия за устойчиво развитие на пощенските услуги, като и за въвеждане на нови пощенски услуги чрез внедряване на съвременни информационни и комуникационни технологии; гарантиране предоставянето на УПУ на територията на цялата страна и нейното съхранение в условията на либерализиран пощенски пазар; повишаване нивото на пощенската сигурност; създаване на условия за равнопоставеност на участниците на пазара на пощенски услуги.</p>

	<p>Програма “Маркоиздаване и маркосъхранение”</p> <p>Целите на програмата са: осигуряване издаването на български пощенски марки, пощенски продукти и специални пощенски печати; осигуряване пускането и изваждането от употреба на български пощенски марки, пощенски продукти и специални пощенски печати; организиране и осъществяване на съхранението на пощенските марки и пощенските продукти в маркоохранилището на ДАИТС.</p>
<p>Политика в областта на създаване на национална информационна и национална инфраструктура и надеждни комуникации</p>	<p><i>Целите на политиката са насочени към: изграждането на Национална електронна съобщителна мрежа /НЕСМ/; осигуряване на надеждни комуникации в кризисни ситуации. Развитие и подобряване защитата на комуникационните и информационни технологии при кризи от военен и невоенен характер.</i></p>
	<p>Програма “Изграждане и интеграция на мрежи, осигуряване на свързаност за нуждите на отбраната и сигурността и поддържане на ведомствени пунктове за управление”</p> <p>Цел на програмата е създаване, поддържане, експлоатация, развитие и модернизация на електронна съобщителна мрежа и пунктове за управление, свързани със сигурността и отбраната на страната за нуждите на държавното управление; осигуряване за нуждите на е-управление на България на високоскоростен, надежден и защитен пренос на информация между държавните структури.</p>
	<p>Програма “Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка”</p> <p>Цел на програмата е осигуряването и провеждането на държавната политика в областта на информационните технологии и съобщенията, свързана с управлението при кризи от военен и невоенен характер.</p>

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ	
Политика „Съхраняване и увеличаване на горите и дивеча“	<i>Целите на политиката са: увеличаване на залесената площ на страната; подобряване на състоянието на горите, дивеча и горските ресурси чрез ефективно управление на горския фонд и ловното стопанство и възпроизводство и устойчиво ползване на горите и дивеча.</i>
	Програма “Управление и контрол на горския фонд и дивеча” Целта на програмата е насочена към ефективно управление на държавната горска собственост и опазване на дивеча.
	Програма “Стопанисване на горския фонд и ловното стопанство” Целите на програмата са насочени към увеличение на залесената площ, подобряване устойчивостта и производителността на горите и тяхното здравословно състояние и подобряване състоянието на популациите на дивеча.

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ТУРИЗЪМ	
Политика в областта на туризма	<p><i>Целите на политиката са: осигуряване на дългосрочна конкурентоспособност, жизнелост и просперитет на предприятията от туристическия сектор и дестинациите; възможности за качествена заетост; повишаване на качеството на живота в местните социални общности чрез развитие на туристическия сектор; безопасно, удовлетворяващо и приятно прекарване за посетителите, достъпно за всички, без всякаква дискриминация по отношение на пол, раса, физически увреждания или по друг начин; намаляване на замърсяването и разрушаването на глобалната и местната околна среда и използването на ценни ресурси от туристическите дейности; поддържане и утвърждаване на културното богатство и биоразнообразието; представяне на специализирани форми на туризъм – културно-познавателен, еко-, балнео- и спа туризъм, младежки, гурме-туризъм и винарски турове, спортен, конгресен и др.</i></p>
	<p>Програма “Национална туристическа реклама”</p> <p>Целите на програмата са: нарастване на приходите от международен туризъм в България; привличане на по-платежоспособни туристи в България в съответствие с променената категорийна структура на хотелската база и разнообразяване на туристическото предлагане; нарастване на посещенията в България с цел туризъм в неактивния сезон; разширяване позициите на България на целевите пазари чрез диверсификация на предлагания продукт /комбинирани пътувания и специализиран туризъм/; разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната; увеличаване дела на вътрешния пазар и насърчаване развитието на „щадящи” туристически продукти.</p>

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”	
Политика „Защита на националната сигурност”	<i>Целите на политиката са свързани с превенцията и противодействието на пълния спектър от престъпни деяния, насочени срещу националните интереси и сигурност, които включват както борбата с традиционните, така и с новите заплахи за сигурност.</i>
	Програма „Национална сигурност” Програмата цели: развитие на сили, способни да реагират на съвременните предизвикателства на средата за сигурност в реално време и оперативно съвместими със службите за сигурност на страните членки на НАТО и Европейския съюз; реализиране на мероприятия срещу организираната престъпност, нелегалния трафик на суровини, технологии, оръжия, наркотици и хора, оказване съдействие на държавните и местни органи и на населението в случаи на екологични катастрофи, природни бедствия, аварии или терористични актове; контраразузнавателно противодействие на: разузнавателните заплахи; международен тероризъм; незаконна търговия с оръжие, общоопасни средства и стоки и технологии с възможна двойна употреба; посегателства срещу икономическата и финансова стабилност; незаконна търговия с оръжие, боеприпаси и взривни вещества; незаконно производство, съхраняване и разпространение на наркотични вещества и прекурсори, когато това поражда опасност за нормалното функциониране на държавните органи; интегриране на финансовата система с цел предотвратяване функционирането на „сивата” икономика; противодействие на създаването и реализирането на корупционни практики сред лицата, заемщи висши държавни длъжности.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ „ПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА”	
Политика в областта на републиканската пътна инфраструктура	<i>Целта на политиката е осигуряване необходимото ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България чрез съхраняване и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт.</i>
	Програма „Републиканска пътна инфраструктура” Програмата цели: доизграждане на автомагистралите в България; хомогенизиране в съответствие с Европейските практики и стандарти на основната пътна мрежа; изграждане на необходимите трансгранични връзки; повишаване на безопасността по пътищата; подобряване на съществуващите и изграждане на нови Старопланински преходи; поддържане и текущ ремонт на пътната мрежа; въвеждане на съвременни практики за стопанисване, ползване и платено преминаване на пътни участъци и съоръжения; усъвършенстване организацията и технологията на управление на пътната администрация.

